

Begroting 2024

Inhoudsopgave

Algemeen	3
Aanbiedingsbrief	5
Bestedingsplan	31
BELEIDSBEGROTING	32
Programmaplannen	33
Bestuur en ondersteuning	34
Bestuur	39
Burgerzaken	41
Beheer overige gebouwen en gronden	43
Overhead	45
Treasury	46
OZB-woningen	47
OZB niet-woningen	49
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	51
Overige baten en lasten	52
Vennootschapsbelasting	53
Mutaties reserves	54
Resultaat van de rekening van baten en lasten	55
Veiligheid	56
Crisisbeheersing en brandweer	58
Openbare orde en veiligheid	61
Verkeer, vervoer en waterstaat	63
Verkeer en vervoer	64
Economie	67
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	68
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	70
Economische promotie	72
Onderwijs	75
Onderwijshuisvesting	76
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	78
Sport, cultuur en recreatie	80
Sportbeleid en activering	81
Sportaccommodaties	83
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	85
Musea	87
Media	88
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	90
Sociaal domein	92
Samenkracht en burgerparticipatie	94
Toegang en eerstelijns voorziening	97
Inkomensregelingen	98
WSW en beschut werk	99
Arbeidsparticipatie	100
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	102
Maatwerkdienstverlening 18+	104
Maatwerkdienstverlening 18-	106
Geëscaleerde zorg 18-	109
Volksgezondheid en milieu	111
Volksgezondheid	113
Riolering	116

Milieubeheer	118
Afval	122
Begraafplaatsen en crematoria	124
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	126
Ruimtelijke ordening	128
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	131
Wonen en bouwen	133
Paragrafen	136
Lokale heffingen	137
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	149
Financiële kengetallen	157
Onderhoud kapitaalgoederen	161
Financiering (Treasury)	173
Bedrijfsvoering	179
Verbonden partijen	187
Gemeenschappelijke regelingen	189
Vennootschappen en coöperaties	201
Stichtingen en verenigingen	209
Overige verbonden partijen	217
Grondbeleid	223
FINANCIËLE BEGROTING	231
Overzicht van baten en lasten per taakveld	233
Balans	237
Meerjarenbegroting 2024-2027	246

Algemeen

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad

Voor u ligt de begroting 2024. In de afgelopen periode zijn we voortvarend gestart met de uitvoering van de ambities uit het raadsprogramma. Er wordt hard gewerkt aan de realisatie en voorbereiding van woningbouwprojecten en op 25 mei 2023 is de woonvisie vastgesteld. Op het gebied van duurzaamheid is extra personeel geworven waardoor we actief en adequaat in kunnen zetten op een aantal belangrijke thema's, zoals de maatschappelijke tender voor grootschalige zonneparken, netcongestie en onderzoek naar de inzet van restwarmte van Attero. Ook op het gebied van dienstverlening zijn grote stappen gezet. Zo wordt op dit moment uitvoering gegeven aan de visie op dienstverlening, wordt er een monitor dienstverlening opgezet en is op 1 februari 2023 de nieuwe website live gegaan.

Net als voorgaande jaren wordt ook deze begroting opgesteld in een turbulente tijd waarin sprake is van veel nieuwe ontwikkelingen maar ook van onzekerheden. Na de coronacrisis zijn we beland in een wereld van instabiele geopolitieke verhoudingen. Begin 2022 brak de oorlog uit in Oekraïne en hier lijkt voorlopig nog geen einde aan te komen. Hierdoor staan we als gemeente voor de opdracht om onderdak te bieden aan mensen die uit verschillende regio's van de wereld op de vlucht zijn voor onder andere oorlogsgeweld. De oorlog heeft daarnaast tot gevolg dat we in een energiecrisis zijn beland waarvan de financiële effecten voor de inwoners nog steeds voelbaar zijn.

Maar ook dichterbij huis is er sprake van grote uitdagingen zoals de stikstofcrisis, krapte op de arbeidsmarkt en woningnood. De stikstofcrisis zorgt ervoor dat we als gemeente voor grote maatschappelijke uitdagingen komen te staan. Als plattelandsgemeente kijken we naar de toekomst van het buitengebied waarin landbouw, natuur en wonen in balans zijn.

Kortom, we hebben te maken met een complexe context om in te besturen en beslissingen te nemen. Er is nog veel onduidelijk en ook de ontwikkeling van het Gemeentefonds blijft onzeker. Vanaf 2026 is voor gemeenten structureel ongeveer €3 miljard minder beschikbaar voor het uitvoeren van gemeentelijke taken. Voor Midden-Drenthe betekent dit concreet dat er vanaf 2026 sprake is van een jaarlijks tekort van € 2,5 miljoen. Tegelijkertijd komen er meerdere grote financiële vraagstukken op ons af. Ondanks dat er nog veel onzekerheden zijn, treffen we als gemeente voorbereidingen om met dit tekort om te gaan. Dit betekent dat de begroting in de komende jaren wendbaar moet zijn, zodat we bij kunnen sturen als er zich nieuwe kansen of omstandigheden voordoen. Daarbij is het ons streven om ook onder deze omstandigheden een sociale en ondernemende gemeente te blijven. Tegelijkertijd is het van belang om een begroting aan te bieden die voldoende perspectief biedt voor de toekomst en daarnaast invulling geeft aan de grote opgaven die er liggen voor de gemeente Midden-Drenthe. Ondanks alle onzekerheden vertrouwen we er dan ook op dat we als bestuur van deze gemeente, samen met u als raad, onze inwoners en ondernemers, de uitdagingen het hoofd kunnen bieden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris, de burgemeester.

Inleiding

1. Basis van de begroting 2024

Onzekerheden in de rijksbijdrage

De ontwikkelingen van het Gemeentefonds (onze belangrijkste bron van inkomsten) is altijd onzeker. De rijksoverheid geeft ons als gemeenten wel taken, maar geeft ons onvoldoende middelen om die taken goed uit te voeren. Het financiële perspectief voor de komende jaren laat voor de jaren 2024 en 2025 een positief resultaat zien. Echter, vanaf 2026 slaat dit om in een negatief resultaat. Uit de door het kabinet gepubliceerde Voorjaarsnota 2023 blijkt dat er vanaf 2026 voor gemeenten structureel ongeveer €3 miljard minder beschikbaar is voor het uitvoeren van gemeentelijke taken. Daarnaast biedt het accres vanaf 2027 te weinig vergoeding voor het opvangen van de autonome groei van de zorgtaken.

Perspectiefnota 2024

De perspectiefnota 2024 is het startpunt van de begroting 2024. Hierin hebben we u alvast een indruk gegeven van hoe we er financieel voorstaan, welke ontwikkelingen er zijn en welke plannen we willen uitvoeren. Kortom; wat zijn onze inkomsten, wat zijn onze uitgaven, welke bestedingswensen liggen er en wat is dan het financiële resultaat?

In de perspectiefnota stonden voor 2024 de bestedingswensen. We hebben nu nog preciezer gekeken naar het jaar waarin we de kosten daadwerkelijk verwachten te maken. De uitkomst daarvan vindt u in het hoofdstuk over de plannen terug.

Raadsprogramma

Voor het eerst in Midden-Drenthe is er in 2022 een raadsprogramma gepresenteerd dat de ambities en prioriteiten van alle partijen in de gemeenteraad beschrijft. Het raadsprogramma bevat een vijftal speerpunten: wonen, duurzaamheid, dienstverlening, bestuursstijl en participatie. In de perspectiefnota hebben we de ontwikkelingen en wensen op deze terreinen weergegeven. In deze begroting komt naar voren hoe we de komende jaren prioriteren en investeren op deze speerpunten. Vanuit het raadsprogramma en het bestuursakkoord is daarnaast de opdracht gegeven om te werken aan een duurzaam financieel perspectief, met een helder en evenwichtig meerjarenperspectief.

Commissie- en raadsbehandeling

Op 10 oktober wordt de programmabegroting verzonden aan de raad, waarna er op 18 oktober, tijdens de commissie Algemeen Bestuur, inwoners de mogelijkheid wordt geboden om in te spreken op de begroting. Raads- en commissieleden krijgen in oktober ook de gelegenheid om technische vragen te stellen. Wanneer daar behoefte aan is wordt de beantwoording van de technische vragen toegelicht op 7 november. De behandeling van de begroting vindt plaats op 9 november tijdens de gemeenteraadsvergadering. Hier beslist u hoe de begroting en de meerjarenraming er uit gaan zien.

Verandering proces

Afgelopen jaren heeft het proces rondom de perspectiefnota en de begroting altijd globaal dezelfde opzet gehad. Zo werd de perspectiefnota altijd opiniërend aan u voorgelegd in de laatste raadsvergadering voor het zomerreces. Op dit moment wordt er geïnventariseerd hoe we in de

toekomst om willen gaan met de status van de perspectiefnota en de wijze waarop we deze aan u willen voorleggen; opiniërend of besluitvormend. Het streven is om vanaf 2024 te werken met een kadernota ter vervanging van de perspectiefnota. Dit zal ook veranderingen met zich meebrengen in de gehele planning en control cyclus.

2. Opzet inleiding

De opzet van de inleiding is als volgt; allereerst gaan we kort in op de ontwikkelingen binnen de verschillende terreinen. Daarna wordt in het hoofdstuk financiën toegelicht hoe het huidige saldo van de begroting en de meerjarenraming tot stand is gekomen. Ook laten we daar zien hoe we de begroting 2024 structureel sluitend kunnen krijgen. Daarbij gaan we uit van het realiseren van de bestedingswensen. In het hoofdstuk plannen geven we een toelichting op onze plannen voor 2024. Deze zijn gebaseerd op de plannen en bestedingswensen uit de perspectiefnota. Als er voor die plannen ook nieuw geld nodig is, staat dat erbij. Die bedragen hebben we in het hoofdstuk Financiën al meegenomen. Het laatste hoofdstuk gaat over de lokale lasten.

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. De begroting 2024 vast te stellen.
2. De budgetten overeenkomstig het in deze begroting opgenomen programmaplan te autoriseren op het niveau van de taakvelden.
3. De investeringskredieten te autoriseren zoals opgenomen in het programmaplan en de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Samenvatting:

De gemeenteraad stelt de begroting 2024 vast. In de gemeenteraadsvergadering van 13 juli 2023 is de perspectiefnota behandeld. In de begroting 2024 zijn de plannen uit de perspectiefnota verder uitgewerkt en financieel verwerkt. Daarnaast laat de begroting een voorkeursscenario zien voor het opvangen van het tekort vanaf 2026 dat wordt veroorzaakt doordat er structureel ongeveer 3 miljard minder beschikbaar is voor het uitvoeren van gemeentelijke taken.

Ontwikkelingen

Ontwikkelingen

De komende jaren staan in het teken van nieuwe ontwikkelingen en onzekerheden. De geopolitieke verhoudingen in de wereld zijn instabiel en er lijkt voorlopig geen einde te komen aan de oorlog in Oekraïne. De asielproblematiek en bijbehorende huisvestingsvraagstukken zijn de komende jaren een forse uitdaging voor de gemeente. Ook hebben we nog steeds te maken met inflatie en zijn de financiële ontwikkelingen onzeker. De rijksoverheid geeft ons als gemeenten wel taken, maar geeft ons onvoldoende middelen om die taken goed uit te voeren. Vanaf 2026 is er voor gemeenten structureel ongeveer €3 miljard minder beschikbaar voor het uitvoeren van gemeentelijke taken.

Fysieke leefomgeving

Er liggen forse opgaven op het terrein van de fysieke leefomgeving, en deze lijken met de dag groter te worden. De behoefte aan woningen in onze gemeente was en is groot. Voor het halen van onze ambities, vastgelegd in de woonvisie, zijn we niet alleen afhankelijk van extra personele capaciteit, maar ook van externe ontwikkelingen, zoals de stikstofproblematiek, het gebrek aan netcapaciteit en wijzigingen in landelijke wet- en regelgeving. Desondanks zetten we vol in op de woningbouwopgave zoals we dat in het raadsprogramma hebben opgenomen.

De grote opgaven als het gaat om mobiliteit, stikstof, landbouw, natuur, ‘water en bodem sturend’ en het klimaat hebben daarnaast allemaal invloed op de ambitieuze ruimtelijke puzzel die wij de komende jaren moeten leggen. Wij kunnen deze puzzel alleen leggen als we intensief samenwerken met rijk en provincie. Daarnaast is het van belang dat we keuzes maken, prioriteiten leggen en voldoende uitvoeringskracht organiseren.

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. We treffen als organisatie alle voorbereidingen om op 1 januari 2024 klaar te staan, zodat onze inwoners vanaf dat moment een aanvraag kunnen indienen volgens de nieuwe wetgeving. We zijn hierbij wel afhankelijk van de werking van het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Daarnaast verwachten we dat de Omgevingswet extra kosten met zich mee zal brengen. Ook bij dit onderwerp is er sprake van onzekerheid over de compensatie vanuit het Rijk.

Sociaal domein

Voor de korte termijn lijkt er binnen het sociaal domein meer financiële stabiliteit te zijn. Op de lange termijn zien we echter nog wel onzekerheden. Zo speelt er veel op het gebied van jeugdhulp. Er is de afgelopen periode gewerkt aan een Hervormingsagenda Jeugd. Hierin staat beschreven op welke manier de jeugdzorg verbeterd zal worden tussen 2023 en 2028. Dit betekent dat er ook voor de gemeente Midden-Drenthe grote opgaves liggen op lokaal en regionaal niveau. Zo zal de samenwerking op Drents jeugdhulpregio worden geïntensiveerd. Daarnaast zijn er ook diverse ontwikkelingen waar we ons toe te verhouden hebben, denk bij voorbeeld aan het nog vast te stellen landelijke Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Overige ontwikkelingen

De krapte op de arbeidsmarkt vraagt nog steeds onze aandacht. De gemeenteraad en het college hebben de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in de basissterke van de ambtelijke organisatie. Door

deze forse investering zijn we van een gemiddelde organisatie met achterstanden een organisatie geworden met ambitie en mogelijkheden. Echter zien we ook een ontwikkeling waarbij met name werknemers binnen het domein van vergunningverlening en ruimtelijke ordening de voorkeur geven aan het werken bij externe bureaus. Daarnaast is er ook in andere sectoren nog steeds sprake van krapte.

Samengevat betekenen deze ontwikkelingen en onzekerheden vooral dat de gemeente de komende jaren wendbaar moet zijn, zodat we bij kunnen draaien als er zich nieuwe kansen of omstandigheden voordoen. Tegelijkertijd biedt de begroting perspectief voor de toekomst waarbij we een concrete invulling aan de opgaven die er voor de gemeente Midden-Drenthe liggen.

Financiën

Overzicht ontwikkelingen structureel begrotingssaldo

Financieel perspectief	2024	2025	2026	2027
Saldo na VJN 2023 (perspectiefnota)	187.000	498.000	-1.863.000	-5.594.000
Algemene uitkering	1.967.000	3.201.000	2.470.000	3.874.000
Belastingen	431.000	431.000	431.000	431.000
Dividenden	74.000	74.000	74.000	74.000
Salarissen c.a.	-1.592.000	-2.238.000	-2.695.000	-3.510.000
Raad en Raadscommissies	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
Leges	-	-405.000	-405.000	-405.000
Diverse indexeringen	-80.000	-87.000	-85.000	-233.000
Welzijnswerk	-208.000	-217.000	-193.000	-347.000
Sociaal domein	-	-	56.000	-759.000
Leerlingenvervoer	-299.000	-314.000	-327.000	-339.000
Overige uitgaven	-13.000	-13.000	-13.000	-88.000
Saldo na mutaties	450.000	913.000	-2.567.000	-6.913.000

Septembercirculaire

In de begroting 2024 zijn de effecten van de Meicirculaire verwerkt. Zodra bekend is wat de effecten zijn van de septembercirculaire, leggen wij dit aan u voor.

Leges

De komst van de Omgevingswet heeft tot gevolg dat we vanaf 1 januari 2024 werken met een nieuwe legesverordening. Op sommige onderwerpen kunnen er geen leges meer worden geheven, maar er zijn ook nieuwe onderdelen toegevoegd waar voorheen geen leges op van toepassing waren. Een voorbeeld hiervan zijn de milieuleges, deze zijn toegevoegd aan de legesverordening. Er is op dit moment geen inschatting te maken wat de gevolgen zijn voor de legesopbrengsten. We zullen dit in 2024 monitoren, waardoor we voor 2025 een gedegen inschatting kunnen maken, waarbij het uitgangspunt blijft dat de leges kostendekkend zijn.

Leerlingenvervoer

In het financieel perspectief voor de komende jaren is te zien dat de kosten voor het leerlingenvervoer fors gaan stijgen in de komende jaren. We gaan onderzoeken waardoor deze stijging wordt veroorzaakt. Op basis van de uitkomsten kunnen er dan verschillende beleidskeuzes worden gemaakt die gevolgen hebben voor de hoogte van de kosten. Bij de perspectiefnota 2025 komen we daarom met een voorstel waarin verschillende beleidskeuzes en de gevolgen daarvan voor de kosten zijn uitgewerkt.

Indexering subsidies

We hebben te maken met hoge prijsstijgingen en een forse verhoging van de energiekosten. Ook ondernemers, organisaties en instellingen binnen onze gemeente die subsidies ontvangen hebben hiermee te maken. Voor de perspectiefnota 2025 gaan we in beeld brengen wat deze prijsstijgingen betekent voor de subsidiebedragen. In de tussentijd continueren we het beleid, waarbij het uitgangspunt is dat we maatwerk leveren en ondersteuning bieden waar nodig.

Onderhoud wegen en bruggen

In oktober zal naar aanleiding van de evaluatie van het beleid onderhoud wegen en bruggen een voorstel voor de strategische herijking van het beleid aan de raad worden voorgelegd. Uit de strategische herijking is op te maken dat we als gemeente voor een grote financiële uitdaging staan om de wegen de komende jaren op het gewenste kwaliteitsniveau te krijgen. Indien de raad akkoord gaat met het advies over de keuze van een scenario, zal de gemeente een afweging moeten maken over de financiële gevolgen. Wij leggen deze afweging aan u voor en verwerken dit vervolgens in de perspectiefnota 2025.

Stand reserves

Algemene bestemmingsreserve

Algemene bestemmingsreserve	2023	2024	2025	2026	2027
Stand Meerjarenperspectief 2023-2026	3.516.000				
Saldo werkelijke mutaties Algemene bestemmingsreserve	1.570.000				
Rekeningresultaat 2022	3.639.000				
Coronamiddelen	1.333.000				
Diverse onttrekkingen na MJP	-1.317.000				
Verwachte correctie rijksbijdrage opvang Oekraïners	-401.000				
Stand 1-1-2023	8.340.000	4.515.000	2.885.000	1.595.000	1.035.000
Mutaties meerjarenperspectief 2023-2026	-3.825.000	-1.630.000	-1.290.000	-560.000	-
Tussenstand algemene bestemmingsreserve	4.515.000	2.885.000	1.595.000	1.035.000	1.035.000
Saldo NJN 2023	350.000				
Bestrating Borkerhout (raad sept. 2023)	-338.000				
Onttrekking onderzoek forfaitair beleid en raadsprogramma		-152.000			
Onttrekking reserve opvang ontheemden	400.000				
Verwacht voordeel beschermd wonen	450.000				
Stand per 31-12-jaarschijf	5.377.000	3.595.000	2.305.000	1.745.000	1.745.000

Div. onttrekking na MJP	Bedrag
Verkeersmodel Beilen	65.300
Ondersteuning griffie en ondersteuning werkgroep raadsprogramma	145.000
Verbouwing / uitbreiding Brandweerkarzerne Smilde	100.000
Kerk Hooghalen	556.200
Noodfonds energie dorpsuizen	250.000
HVP Bijdrage verbouw CKC De Eshorst	100.000
Kosten eerste inrichting De Wingerd en herstel schade De Wegwijzer	60.000
Nadelig saldo voorjaarsnota 2023	40.255
Totaal	1.316.755

Toelichting

De totale ruimte na verwerking van alle mutaties bedraagt op dit moment afgerond € 1.75 miljoen.

In het grijs gearceerde deel van de tabel is inzichtelijk gemaakt wat het verloop van de reserve is geweest ten opzichte van de (begrote) stand in het meerjarenperspectief 2023-2026. Dit leidt tot een positievere werkelijke beginstand per 1-1-2023 van € 1,2 miljoen.

In sisa-bijlage van de jaarstukken 2022 hebben wij onder andere de ontvangen rijksbijdrage voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen verantwoord. Op basis van een herberekening van het aantal opvangplekken in onze gemeente over 2022 valt de vergoeding naar verwachting € 401.000 lager uit dan op basis van de op dat moment bekende, voorlopige berekening waarmee rekening is gehouden

in de jaarstukken. In de tabel is daarom rekening gehouden met een terugbetaling aan het rijk van deze te veel ontvangen middelen.

De tussenstand van de algemene bestemmingsreserve geeft de stand na verwerking van het raadsbesluit van 15 december 2022 weer.

Mutaties na tussenstand

De verwachte toevoeging aan de algemene bestemmingsreserve op basis van de najaarsnota bedraagt afgerond € 350.000. Binnenkort wordt de raad voorgesteld om ten behoeve van de bestrating van de Borkerhout een bedrag van € 337.500 ten laste van de algemene bestemmingsreserve te brengen en toe te voegen aan de reserve kapitaallasten wegen en bruggen. Tot slot worden de kosten onderzoek forfaitair beleid (€ 12.500) en de ondersteuning raadsprogramma (€ 139.500) uit de reserve bekostigd (ten behoeve van het begrotingssaldo).

Verwachting

In de tabel is een bedrag van € 400.000 onttrokken aan de reserve huisvesting ontheemden ten gunste van de algemene reserve. De verwachting is dat er in 2023 wederom een overschot zal zijn op de rijksbijdrage voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen in 2023. Wanneer dit overschot zicht voordoet kan deze weer toegevoegd worden aan de reserve huisvesting ontheemden.

In 2022 bedroeg dit overschot – na herberekening – afgerond 2.6 miljoen. Op dit moment is nog niet volledig in beeld wat de hoogte van de rijksbijdrage is en wat de totale kosten over 2023 bedragen. Wat de rijksbijdrage betreft is per medio oktober 2022 sprake van een lagere (- € 16) normvergoeding per opvangplek per dag. Hiertegenover staat dat er naar verwachting meer kosten worden gemaakt, onder meer door de inzet van personeel. In plaats van een 'crisisorganisatie' in de beginperiode van de oorlog is nu sprake van een 'regulier' proces met bijbehorende inzet. Het overschot valt daardoor naar verwachting lager uit dan in 2022. Zodra er meer duidelijkheid vanuit het rijk is zullen we u daarover op de geëigende manier nader informeren.

De afgelopen jaren heeft de gemeente jaarlijks een bijdrage van de (centrum)gemeente Assen ontvangen uit het overschot van het budget voor Beschermd wonen. In 2022 bedroeg dit afgerond € 1.1 miljoen. Voor 2023 is de verwachting op dit moment dat we een bedrag van ongeveer dezelfde omvang ontvangen. Om toch voorzichtig te zijn is rekening gehouden met een bedrag van € 450.000.

Reserve sociaal domein

Reserve sociaal domein	2023	2024	2025	2026	2027
Stand meerjarenperspectief 2023-2026	3.882.000				
Saldo werkelijke mutaties reserve sociaal domein	140.000				
	4.022.000				
Voordelig saldo NJN 2022	812.000				
Bestemming rekeningresultaat 2022	205.000				
Stand 1-1-2023	5.039.000	3.404.000	3.264.000	3.184.000	3.104.000
Programma sociaal domein	-1.395.000				
Grip op kosten sociaal domein	-60.000	-60.000			
Vakleerkrachten	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000	
Subsidieregeling Leader 2023-2027	-100.000				
Tussenstand reserve sociaal domein	3.404.000	3.264.000	3.184.000	3.104.000	3.104.000
Saldo VJN 2023	-50.000				
Saldo NJN 2023 (stand 20/9)	-80.000				
Tekort sociaal domein (begroting 2024-2027)		-415.000	-272.000		
Schrappen taakstelling 2024 SWMD	-200.000				
Stand per 31-12-jaarschijf	3.074.000	2.519.000	2.167.000	2.087.000	2.087.000

Toelichting

De totale ruimte na verwerking van alle mutaties bedraagt op dit moment afgerond € 2 miljoen.

In het grijs gearceerde deel van de tabel is inzichtelijk gemaakt wat het verloop van de reserve is geweest ten opzichte van de (begrote) stand in het meerjarenperspectief 2023-2026. Dit leidt tot een positievere werkelijke beginstand per 1-1-2023.

De tussenstand reserve sociaal domein geeft de stand na verwerking van het raadsbesluit van 15 december 2022 weer.

Mutaties na tussenstand

In de voorjaarsnota is een bedrag van afgerond € 50.000 onttrokken aan de reserve sociaal domein t.b.v. de huisvesting van de Voedselbank en Humanitas. Dit is € 15.000 hoger dan is besloten. In de najaarsnota wordt dat gecorrigeerd.

De verwachte onttrekking aan de reserve sociaal domein op basis van de najaarsnota bedraagt afgerond € 80.000. Dit betreft het saldo van de meerkosten voor de interim-directeur van de stichting welzijnswerk Midden-Drenthe en het verwachte tekort in 2023 binnen het sociaal domein enerzijds en anderzijds een toevoeging aan de reserve in verband met bovengenoemde correctie en vanuit het programma sociaal domein 2019-2022(afronding programma).

Het voorstel is om de taakstelling voor de Stichting welzijnswerk in 2024 te schrappen (€ 200.000) en daarnaast het verwachte tekort binnen het sociaal domein in de jaren 2024 en 2025 ten laste te brengen van de reserve sociaal domein.

Scenario's tekorten vanaf 2026

Er zijn een drietal scenario's uitgewerkt om het tekort op te vangen dat vanaf 2026 ontstaat doordat er structureel ongeveer 3 miljard minder beschikbaar is in het gemeentefonds voor het uitvoeren van gemeentelijke taken. Het jaar 2026 wordt door gemeenten ook wel het 'ravijnjaar' genoemd.

Wat is er aan de hand?

De kabinetsplannen reiken tot en met 2025. Voor gemeenten leiden die tot hogere baten uit het gemeentefonds door met name hogere accressen en het opschorten van een omstreden bezuiniging, de zogeheten opschalingskorting.¹ Opgeteld zien de gemeenten tot en met 2025 hun inkomsten daardoor met 2,44 miljard euro toenemen. Het jaar erop, in 2026, vallen die baten sterk terug naar 840 miljoen euro door een voorgenomen wijziging van de financieringssystematiek. Op dit moment is hieraan nog geen concrete invulling gegeven. Het kabinet heeft in het coalitieakkoord aangegeven niet over het eigen graf heen te willen regeren. Voor een gemiddelde gemeente met 50.000 inwoners betekent een en ander een neerwaartse bijstelling van 4,5 miljoen euro.

Inleiding scenario's

Het is op dit moment nog niet duidelijk, zeker na het aftreden van het kabinet, wat de toekomst hieromtrent gaat brengen. Om alvast een beeld te krijgen wat we als gemeente Midden-Drenthe al dan niet kunnen doen om ons voor te bereiden op het ravijnjaar zijn drie scenario's uitgewerkt:

1. afwachten op ontwikkelingen en op basis van de berichten van rijk en provincie acteren (nuloptie);
2. op voorhand een structureel sluitend laatste jaarschijf 2027 presenteren;
3. inzet van incidentele middelen (bijv. ravijn reserve) voor een periode van 2 jaar te reserveren om in die periode tot een structureel evenwicht te komen.

Om enig inzicht te krijgen in de mogelijke gevolgen van het tekort vanaf 2026 zal de omvang van het tekort worden bepaald op basis van uitspraken of verwachtingen vanuit het rijk en de provincie en is in deze uitwerking gebaseerd op het meerjarenresultaat dat in de begroting 2024 is opgenomen.

Voor de komende jaren is het structurele resultaat:

Jaar	2024	2025	2026	2027
Structureel resultaat (- = tekort)	450.000	913.000	-2.567.000	-6.913.000

Als gemeente willen we een evenwichtig financieel beleid met gedegen uitvoering van beleid en beleidvorming. Op dit moment zien we het ravijnjaar als risico, zeker door alle onzekerheden die er nu zijn. Er zijn een aantal onzekerheden of en hoe het rijk de "tekorten" aanvult. Naast onzekerheid over de invulling van de nieuwe financieringssystematiek speelt daarnaast onzekerheid over de opschalingskorting en de Hervormingsagenda Jeugd. De opschalingskorting is tot op heden jaarlijks eenmalig aangevuld door het rijk. Het rijk is nog steeds aan het onderzoeken in welke mate de tekorten kunnen worden aangevuld waarbij het rijk daar nog jaarlijks in beweegt. Ook de uitwerking van het principeakkoord voor de Hervormingsagenda Jeugd is vanaf 2025 onzeker.

Uitwerking scenario's

Scenario 1: afwachten op ontwikkelingen en op basis van de berichten van rijk en provincie acteren (nuloptie)

¹ * Opschalingskorting, waar gaat het om? In het VVD/PvdA regeerakkoord werd destijds opgenomen dat er gemeenten moesten komen met meer dan 100.000 inwoners. Veel gemeenten zouden dan moeten fuseren, opschalen. Die plannen waren al heel snel van de baan. Daar was geen enkel draagvlak voor. Maar de gemeenten krijgen wel een opschalingskorting, dus minder geld uit het Gemeentefonds.

Het voordeel van dit scenario is dat we precies het rijk en de provincie volgen en op basis van de laatste bericht- en regelgeving acteren en begroten.

Het nadeel van dit scenario is dat we meestal achter de feiten aanlopen en als gemeente niet aan het stuur zitten. Hierdoor kan het zijn dat we niet op tijd kunnen reageren en bijsturen en we te laat zijn met het doorvoeren van beleidswijzigingen, waardoor we wellicht met tekorten komen te zitten of extra beslag moeten leggen op eenmalige middelen om de tekorten aan te vullen. In de basis zal de gemeente bijsturen op de uitvoering van taken of het verhogen van inkomsten.

Scenario 2: op voorhand een structureel sluitend laatste jaarschijf 2027 presenteren

Het voordeel hiervan is dat indien we geen extra geld krijgen van het rijk het tekort (ravijn) reeds is opgelost en we een structureel evenwicht hebben. Het nadeel is dat we wellicht te veel bezuinigen en daardoor uitvoering en beleidsvorming schrappen, waardoor het voorzieningenniveau verlaagd wordt terwijl dat niet nodig is of dat we extra inkomsten genereren (bijvoorbeeld in de vorm van belastingverhoging) en we die middelen op lange termijn niet nodig hebben.

Als we van tevoren reeds bezuinigen dan zijn er geen eenmalige middelen nodig en zullen we uiterlijk medio 2024 moeten beginnen om een bezuinigingsactie te starten.

Scenario 3: inzet van incidentele middelen voor een periode van 2 jaar met afbouw om tot een structureel evenwicht te komen

In dit scenario zullen we na het opstellen van deze begroting beginnen met de ambtelijke voorbereidingen op de situatie dat we in 2026 met een tekort te maken hebben. Er zal worden geïnventariseerd welk proces we zullen doorlopen en wie, zowel ambtelijk als bestuurlijk, op welk moment zal worden betrokken bij het reëel sluitend maken van de begroting.

Het voordeel is dat we aan het stuur zitten en kunnen anticiperen op de ontwikkelingen. Door nu te starten kunnen we tijdig acteren op de kennis van dat moment en gepaste maatregelen nemen. Dit geeft een stabiel beeld en mogelijkheid tot gedegen voorbereiding van eventuele beleidswijzigingen.

Het nadeel is dat we eenmalige middelen moeten reserveren. Dit legt beslag op de eenmalige ruimte en we hebben wellicht pas na een aantal jaren weer een reëel sluitende begroting. Hierdoor is er wellicht weinig ruimte voor nieuw beleid.

Indien we dit scenario volgen zullen we bij het opstellen van de perspectiefnota 2025 en begroting 2025 reeds rekening moeten houden met de dan bekende ontwikkelingen vanuit het rijk. Verwacht wordt dat dan nog niet de volledige invulling van het tekort en de effecten voor onze gemeente bekend zijn. Dus we zullen als gemeente steeds moeten bijsturen en moeten omgaan met de onzekerheden.

Het eerste jaar (2026) kan deels worden opgevangen door de eenmalige middelen wanneer deze vooraf zijn gereserveerd. Daarvoor zullen voorstellen worden gedaan. In de loop van 2024 zal een bezuinigingsproject worden opgezet en daarmee het tekort weer naar een structureel evenwicht worden gebracht. De bezuinigingen zullen vanuit de uitvoering en beleidsvorming moeten worden ingestoken, eventueel aangevuld met inkomstenverhogingen.

Dit zal eenmalige middelen vereisen voor het afdekken van een deel van het ravijn in 2026. Om structurele bezuinigingen te kunnen realiseren, kan het voorkomen dat er incidentele kosten moeten worden gemaakt. De bezuinigingen zullen waarschijnlijk niet in 1 jaarschijf worden gerealiseerd waardoor er voor de jaren na 2026 nog eenmalige middelen nodig zijn om alle bezuinigingen te realiseren. Voorbeelden van deze kosten zijn het afbouwen van subsidies. Dit kan wel maar vaak niet

in 1 x of het stoppen van meerjarige contracten enz. Naast het verlagen van de kosten is het aan de andere kant mogelijk om de opbrengsten te verhogen in de vorm van bijvoorbeeld belastingen.

Nadere uitwerking scenario 3

Per saldo bestaat scenario 3 uit twee onderdelen:

1. **Voldoende incidentele middelen genereren om op de korte termijn tekorten te kunnen opvangen. Een aantal denkrichtingen hiervoor zijn:**
 - Beoordelen van de huidige (bestemming)reserves en op basis daarvan mogelijk een deel van de huidige reserves toevoegen ten behoeve van het ravijnjaar.
 - Jaarlijks op begrotingsbasis een bedrag toevoegen aan de eenmalige middelen voor het ravijnjaar.
 - Jaarlijkse bezuinigingstaakstelling t.g.v. eenmalige middelen
 - Een deel van de (structurele) ruimte in de jaren 2023 – 2025 reserveren in voor de opvang van de tekorten in 2026 en volgende jaren.
2. **Komen tot een (nieuw) structureel evenwicht. Om de begroting structureel in evenwicht te krijgen kan aan verschillende maatregelen worden gedacht. Hieronder staat een aantal denkrichtingen:**
 - Ruimte in de begroting creëren voor nieuw beleid door ‘nieuw voor oud’.
 - Bijstellen tarieven en belastingen.
 - De komende jaren een zero based begroting opstellen voor een sluitende meerjarenraming.

Conclusie

Om tot een evenwichtig pakket te komen van aanpassingen, adviseren we om voor scenario 3 te kiezen en eenmalige middelen te reserveren. We stellen voor deze eenmalige middelen de komende twee jaar op te bouwen in de algemene risicoreserve. Hierbij moet worden aangetekend dat de hoogte van de reserve eveneens een keuze is.

De ambtelijke voorbereiding start na het opstellen van de begroting 2024 en u zult worden geïnformeerd over de voortgang via de instrumenten van de P&C-cyclus.

Plannen

In dit hoofdstuk zetten we de plannen uit de perspectiefnota 2024 op een rij en geven we aan welke plannen kunnen worden uitgevoerd binnen de beschikbare financiële ruimte zoals deze is getoond in het voorgaande hoofdstuk.

1. Prioriteiten raadsprogramma

Bij de begroting 2023 heeft u fors geïnvesteerd in de prioriteiten uit het raadsprogramma. Er is sterk ingezet op de onderwerpen wonen, duurzaamheid en dienstverlening. Omdat op deze onderwerpen in 2023 een grote impuls heeft plaatsgevonden en we een koers zijn ingeslagen die niet meteen gewijzigd wordt, komen wonen, duurzaamheid en dienstverlening nu minder naar voren in de plannen en wensen voor 2024. Dit betekent echter niet dat we in 2024 niet aan de slag gaan met deze prioriteiten. We zijn voortvarend gestart met de uitvoering.

Wonen

In het raadsprogramma is aangegeven dat wonen prioriteit nummer één is in onze gemeente. Met de nieuwe woonvisie (vastgesteld op 25 mei jl.) hebben we een stevige basis om de uitdagingen op het gebied van wonen aan te pakken. Ondertussen zaten we uiteraard niet stil: we werken hard aan de voorbereiding en realisatie van woningbouwprojecten om te kunnen voorzien in de woningbehoefte. De woningen moeten in de eerste plaats aansluiten bij de vraag van onze eigen inwoners. Verschillende actiepunten uit de woonvisie zijn ondertussen opgepakt of in voorbereiding. De komende periode werken we de woonvisie verder uit in een concreet uitvoeringsprogramma voor de komende jaren: het Programma Wonen. De raad zullen we periodiek op de hoogte houden van de voortgang van dit programma.

Duurzaamheid en klimaat

Vanuit de rijksoverheid hebben we voor de komende jaren extra financiële middelen gekregen voor de uitvoering van het klimaatakkoord. De middelen zijn onder andere bedoeld om energiearmoede tegen te gaan en voor extra capaciteit voor de uitvoering van de duurzaamheidstaken. Inmiddels is extra personeel geworven waardoor we de komende tijd actief en adequaat in kunnen zetten op een aantal belangrijke thema's, zoals energiearmoedebestrijding, de maatschappelijke tender voor grootschalige zonneparken, netcongestie en onderzoek naar de inzet van restwarmte van Attero. Verder gaan we in samenwerking met diverse partijen aan de slag met het vormgeven van het lokaal akkoord voor circulaire economie en voedsel.

Dienstverlening

In juni 2022 is de visie op dienstverlening vastgesteld, waarna we zijn gestart met het uitvoeren van het uitvoeringsplan. Er zijn sessies georganiseerd voor alle teams om de dienstverleningsvisie inclusief de servicenormen kenbaar te maken binnen de organisatie. Daarnaast hebben we de klachtenprocedure verbeterd, zijn we bezig met het opstellen van een monitor dienstverlening en is op 1 februari 2023 de nieuwe website live gegaan. De website heeft de focus op toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid. In september wordt er gestart met coaching van medewerkers inzake telefonische dienstverlening en we zijn bezig met de registratie van terugbelverzoeken om zo beter te kunnen monitoren en sturen. Ook hebben we vanaf september 2022 een ontvangstbalie geopend voor inwoners die geen afspraak hebben gemaakt.

2. Opgenomen plannen structureel

Sociaal domein

1. Adviesraad sociaal domein

In het bestuursakkoord 2022 – 2026 is opgenomen dat het college gaat onderzoeken hoe de beide adviesraden op het sociaal domein (de Stichting Adviesraad Minimabeleid en de WMO-raad) kunnen samengaan. Het doel daarvan is het versterken van deze adviesfunctie. In het eerste kwartaal van 2023 heeft de koepel van Adviesraden Sociaal Domein onderzoek gedaan op welke wijze de adviesraden samengevoegd kunnen worden. Dit heeft geleid tot een adviesrapport. Op 23 mei 2023 heeft het college besloten het adviesrapport en de aanbevelingen over te nemen.

De nieuwe structuur van de adviesraden brengt kosten met zich mee. Dit betreffen de vrijwilligersvergoedingen aan de leden van de adviesraden welke circa € 46.500 bedragen (exclusief reiskosten). Daarnaast draagt de gemeente ook zorg voor de aanstelling van een gemeentelijk secretaris voor maximaal 12 uren per week wat neer komt op een bedrag van circa € 25.000 per jaar. Tot slot moet opgemerkt worden dat de eerste 1,5 jaar het tarief voor de voorzitter van de Adviesraad Sociaal Domein in het advies een bedrag ontvangt tussen het vrijwilligertarief en professionele tarief in. Om deze reden is het verstandig om in de begroting rekening te houden met een aanvullende kostenpost hiervoor van € 3.500. Hiermee worden de totale kosten van de adviesraad geschat op €80.000 per jaar. In de begroting is reeds € 15.000 structureel beschikbaar.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
	€ 65.000		

Fysieke leefomgeving

2. Norgerbrug

In een bestuurlijk overleg op 19 januari 2023 zijn afspraken met de gemeente Assen en de provincie Drenthe gemaakt over het project Norgerbrug en de inbreng van onze gemeente hierin. Op 28 maart 2023 hebben we u hierover met een brief geïnformeerd. Deze brief is als ingekomen stuk behandeld in de commissievergadering van 9 mei 2023. We hebben onder andere afgesproken dat wij de nieuwe doodlopende weg bij het buurtschap Norgerbrug in eigendom overnemen van de provincie en dat een deel van onze bijdrage in het project is om te zorgen voor een andere inrichting van het buurtschap, dat past bij het nieuwe verkeersluwe karakter. We verwachten dat we voor deze aanpassingen € 300.000, - nodig hebben (€ 21.000, - kapitaallasten). De inschatting is dat eind 2023, begin 2024 gestart kan worden met de voorbereidingen. Voor het verleggen van de provinciale weg N371 doen we een bijdrage aan de provincie, omdat het leefklimaat voor onze inwoners van het buurtschap daardoor in grote mate verbetert. De totale verlegging kost ongeveer € 3.000.000. Onze bijdrage daarin bedraagt naar verwachting € 200.000, - (incidenteel).

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
€ 300.000	€ 21.000	€ 200.000	Algemene bestemmingsreserve

3. Borkerhout

De stuurgroep Borkerhout heeft in de Commissie Ruimte en Groen van 9 mei jl. verschillende voorkeursscenario's voorgelegd. Op 25 mei 2023 heeft de gemeenteraad besloten om het voorkeursscenario vast te stellen waarbij nieuwe betonklinkers neergelegd moeten worden. De uitvoering van dit scenario brengt een investering van € 337.500, - met zich mee. De jaarlijkse structurele lasten betreffen de kapitaallasten met een termijn van 20 jaar. Op 28 september 2023 heeft de gemeenteraad hiertoe besloten.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
€ 337.500	€ 23.800		

4. Verlengde Middenraai

Dit betreft groot onderhoud aan de Verlengde Middenraai bij Nieuw-Balinge. Deze kosten zijn niet meegenomen in het reguliere budget voor onderhoud van wegen en bruggen. In de commissie Ruimte en Groen van 9 mei is inzicht gegeven in kosten à € 1.500.000, -. De structurele exploitatiekosten betreffen de kapitaallasten.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
€ 1.500.000	€ 105.000		

5. Oosterseveldweg en De Steegde

Dit betreft groot onderhoud aan de Oosterseveldweg en De Steegde bij Spier. Deze kosten zijn niet meegenomen in het reguliere budget voor onderhoud van wegen en bruggen. In de commissie Ruimte en Groen van 9 mei inzicht gegeven in kosten à € 2.000.000, -. De structurele exploitatiekosten betreffen de kapitaallasten.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
€ 2.000.000	€ 140.000		

6. Voetpadenplan Smilde

Voortvloeiend uit de Visie op Smilde (vastgesteld in de raad 16 december 2021) zijn we bezig om een voetpadenplan op te stellen met als doel om de kwaliteit te verbeteren van de voetpaden en de looproutes in Smilde. Voor de voorbereiding hiervan is al budget beschikbaar, maar om een start te kunnen maken met de eerste prioriteiten uit het voetpadenplan (uitvoeringsplan), stellen we voor om een investeringsbedrag ter beschikking te stellen van € 500.000. De structurele exploitatiekosten betreffen de kapitaallasten.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
€ 500.000	€ 35.000		

7. Skatebaan Beilen

De skatebaan in Beilen is aan vervanging toe. Aangezien er nog geen duidelijkheid is over de toekomst van de Drenthehal, is het nog niet zeker of de skatebaan op de huidige plek weer ingevuld gaat worden. Wel is helder dat de huidige situatie, waarin er geen structurele middelen zijn voor onderhoud en vervanging van skatebaan, niet wenselijk is. Om die reden is het voorstel om hiervoor jaarlijks €18.000 te reserveren.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
	€ 18.000		

8. Camera's sportlocaties

Momenteel hangen er 26 camera's in en bij gemeentelijke sportlocaties in onze gemeente. Er is een bescheiden uitbreidingswens voor 4 camera's. De reden voor de vervanging van de camera's is dat de huidige camera's afgeschreven zijn en niet meer voldoen aan de kwaliteitseisen.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
	€ 5.000	€ 55.000	Algemene bestemmingsreserve

Overzicht

	Thema	Onderwerp	Bedrag	Structureel
1	Sociaal domein	Adviesraad Sociaal Domein	€ 65.000	S
2	Fysieke leefomgeving	Verlengde Middenraai	€ 105.000	S
3	Fysieke leefomgeving	Borkerhout	€ 23.800	S
4	Fysieke leefomgeving	Oosterseveldweg en de Steegde	€ 140.000	S
5	Fysieke leefomgeving	Norgerbrug*	€ 21.000	S
6	Fysieke leefomgeving	Voetpadenplan Smilde	€ 35.000	S
7	Fysieke leefomgeving	Skatebaan Beilen	€ 18.000	S
8	Overig	Camera's sportlocaties*	€ 5.000	S
	Totaal		€ 412.800	

*Zowel structureel als incidenteel opgenomen.

3. Opgenomen plannen incidenteel

Duurzaamheid

1. Verduurzaming dorpshuizen

In samenwerking met de dorpshuizen is gewerkt aan de raadsopdracht prioritering en financiering verduurzaming Dorpshuizen. De denkrichting en aanpak per doelgroep is onderschreven door het college. Omdat ervoor gekozen is om de focus in deze begroting eerst te leggen op het jaar 2024 wordt er nu eerst € 200.000 beschikbaar gesteld. De intentie is om ook voor 2025, 2026 en 2027 jaarlijks € 200.000 beschikbaar te stellen.

Via de koersnotitie Dorpshuizen zien we al verschillende aanvragen binnenkomen. In de koersnotitie dorpshuizen is opgenomen dat wanneer een dorpshuis gaat verduurzamen, dit dorpshuis een beroep kan doen op de gemeente voor financiering. Per dorpshuis is er de mogelijkheid om 50% van de kosten te financieren tot een maximaal bedrag van € 200.000.

Er zijn verschillende dorpshuizen die een ander beroep doen op ondersteuning vanuit de gemeente. Dit valt echter niet onder de hierboven genoemde financieringsmogelijkheid binnen de koersnotitie Dorpshuizen. Voor De Tille in Witteveen wordt nog onderzoek met een brede scope gedaan en vinden oriënterende gesprekken plaats. Voor de nieuwbouw van het dorpshuis in Spier is tijdens de bespreking van de perspectiefnota op 13 juli 2023 een motie ingediend. Op basis van deze motie wordt een gemeentelijke bijdrage van € 200.000 ter beschikking gesteld.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 200.000 + € 200.000 Spier	Algemene bestemmingsreserve

Fysieke leefomgeving

2. Vitale Vakantieparken

In de perspectiefnota is aangegeven dat er € 600.000, - nodig is om uitvoering te kunnen geven aan zowel het transformatiespoor als het revitaliseringsspoor binnen Vitale Vakantieparken. Gezien de beperkte beschikbare financiële ruimte is ervoor gekozen om in 2024 in te zetten op het transformatiespoor en daarvoor € 325.000 beschikbaar te stellen.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 325.000	Algemene bestemmingsreserve

3. Gebiedsvisie 't Stroomdal

De kosten van de nieuwbouw van het schoolgebouw (bouwbegeleiding en bouw) worden gedekt uit vanuit het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP). Voor de kosten van de vervangende huisvesting voor de leerlingen van de G.A. de Ridderschool en sloop zijn nog geen middelen

beschikbaar. Daarnaast zijn er middelen nodig voor een extra impuls om de openbare ruimte in te richten. De benodigde financiële middelen voor de inrichting van de openbare ruimte zijn nog onvoldoende in beeld gebracht, hiervoor is daarom een PM post opgenomen Het voorgestelde bedrag van € 500.000 voor onder andere de vervangende huisvesting en de sloop is richtinggevend en gebaseerd op de financiële paragraaf met indicatieve kosten die in de recentelijk door het college vastgestelde Kadernota 't Stroomdal – “Richting uitvoering Gebiedsvisie Stroomdal” - is opgenomen. In de Kadernota is ook aangegeven dat we eind 2023, begin 2024 een concreet kredietvoorstel aan de gemeenteraad voorleggen.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 500.000	Algemene bestemmingsreserve

4. Zwembad De Boskamp

De buitenruimte van het zwembad De Boskamp is sinds de aanleg ongeveer 25 jaar geleden sleets geraakt en voldoet niet meer aan de wensen van deze tijd. De renovatie betreft een upgrade van het aanwezige groen, het vervangen van hagen rondom het zwembad door hekwerk ten behoeve van de veiligheid van bezoekers en ter verbetering van het toezicht door personeel en het verbeteren van fietsparkeren.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 29.500	

5. Versterken toezicht en handhaving

In het VTH-beleidsplan en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's is prioriteit gegeven aan verschillende projecten, onder andere op het gebied van illegale bebouwing en strijdigheden met het bestemmingsplan. Ook de onderwerpen huisvesting arbeidsmigranten en handhaving op permanente bewoning staan hoog op de prioriteitenlijst voor de komende jaren. Ook op het gebied van RO, APV en evenementen liggen er grote opgaven wat toezicht betreft. Om uitvoering te geven aan deze prioriteiten is er inzet nodig op het gebied van toezicht en handhaving. Hiervoor is bij de perspectiefnota zowel incidenteel als structureel gevraagd om extra capaciteit voor de uitvoering in de vorm van een extra BOA, een extra toezichthouder bouw/RO en een extra juridisch beleidsmedewerker (incidenteel € 158.000 en structureel € 158.000).

Gezien de beschikbare financiële ruimte is ervoor gekozen eerst incidenteel € 50.000 beschikbaar te stellen voor 2024. Zo kan er volgend jaar eerst projectmatig ingezet worden op bovengenoemde prioriteiten uit het VTH-beleid.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 50.000	Algemene bestemmingsreserve

Overig

6. Camera's sportlocaties

Momenteel hangen er 26 camera's in en bij gemeentelijke sportlocaties in onze gemeente. Er is een bescheiden uitbreidingswens voor 4 camera's. De reden voor de vervanging van de camera's is dat de huidige camera's afgeschreven zijn en niet meer voldoen aan de kwaliteitseisen.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
	€ 5.000	€ 55.000	Algemene bestemmingsreserve

7. Openbare orde en Veiligheid

In 2022 is het Integraal Veiligheidsplan 2023-2027 (IVP) vastgesteld. Voor de uitvoering van de doelstellingen van het IVP zijn financiële middelen benodigd. Hierbij kan gedacht worden aan de aanpak van ondermijning door middel van het vergroten van de weerbaarheid van het bestuur en de inwoners. Hiervoor kunnen bewustwordingssessies georganiseerd worden. Een andere doelstelling is de ondersteuning van jongeren door middel van een integrale aanpak zowel persoonsgericht als een groepsaankpak. Voor de uitvoering van het IVP is incidenteel € 40.000 benodigd voor de jaren 2024-2027. Voor 2024 is er daarom voor gekozen om een deel van het bedrag beschikbaar te stellen (€ 15.000).

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 15.000	Algemene bestemmingsreserve

8. Onderwijshuisvestingsprogramma 2024

Elk jaar kunnen de onderwijsstichtingen een verzoek indienen overeenkomstig de huidige wetgeving en regelingen. Voor het begrotingsjaar 2024 hebben we drie verzoeken ontvangen, waarvan twee nog beoordeeld moeten worden. Voor CKC De Wingerd wordt een bijdrage beschikbaar gesteld.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 2.500 (De Wingerd)	Algemene bestemmingsreserve

9. Exploitatiekosten De Omloop 4 Beilen

Per 1 augustus 2023 komt het gebouw terug naar de gemeente. De te verwachten exploitatiekosten worden momenteel in kaart gebracht evenals de mogelijkheden om het gebouw voor tijdelijk gebruik beschikbaar te stellen. Voor de overdracht van het pand komen de incidentele en structurele kosten ten laste van de gemeente. Het gebouw wordt naar verwachting in 2026 gesloopt.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 179.000	Algemene bestemmingsreserve

10. Tweektalige plaatsnaamborden

Tijdens de bespreking van de perspectiefnota in de raadsvergadering van 13 juli 2023 is een toezegging gedaan om vóór de begrotingsbehandeling in november een notitie aan te leveren die de raad inzicht geeft in de kosten van het plaatsen van tweetalige plaatsnaamborden in kernen en buurtschappen in Midden-Drenthe. Deze toezegging is gedaan naar aanleiding van een motie die tijdens dezelfde vergadering door het college is overgenomen en waarin het verzoek is gedaan om medewerking te verlenen aan verzoeken van dorpen om plaatsnaamborden te voorzien van de Drentse benaming van het dorp. De betreffende notitie is in voorbereiding en zal voor de begrotingsbehandeling aan de raad worden toegestuurd. Om die reden is het op dit moment nog niet mogelijk om voor het plaatsen van tweetalige plaatsnaamborden een concreet bedrag in de begroting op te nemen.

11. Stichting Welzijnswerk

In het trendbericht van 2023 heeft Stichting Welzijnswerk het verzoek gedaan om het verwerven van externe fondsen één jaar uit te stellen. De reden hiervoor is dat Stichting Welzijnswerk volop in ontwikkeling is op het gebied van datagedreven werken, het verwerven van externe financiering en de professionalisering van de samenwerkingsrelatie tussen de Gemeente Midden-Drenthe en Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 200.000	Reserve sociaal domein

12. Taalonderwijs

De afgelopen jaren kenmerken zich door een grotere instroom van mensen uit andere landen. Denk hierbij aan een toename van het aantal te huisvesten statushouders en Oekraïners. Deze mensen maken gebruik van voorzieningen op het gebied van het onder de knie krijgen van de Nederlandse taal. Het bereik van het taalonderwijs en/of non formeel leren vanuit welzijnswerk is groot. Om deze groei bij te kunnen houden is de wens om incidenteel € 40.000 toe te voegen in de begroting 2024.

Krediet	Structureel bedrag	Incidenteel bedrag	Incidenteel ten laste van
		€ 40.000	Bestemmingsreserve huisvesting ontheemden

Overzicht

	Thema	Onderwerp	Bedrag	Incidenteel
1	Duurzaamheid	Verduurzaming dorpshuizen**	€ 200.000**	I
1	Duurzaamheid	Bijdrage nieuwbouw dorpshuis Spier (motie)	€ 200.000	I
2	Fysieke leefomgeving	Vitale Vakantieparken	€ 325.000	I
3	Fysieke leefomgeving	Gebiedsvisie 't Stroomdal	€ 500.000	I
4	Fysieke leefomgeving	Zwembad de Boskamp	€ 29.500	I
5	Fysieke leefomgeving	Versterken toezicht en handhaving	€ 50.000	I
6	Overig	Camera's sportlocaties*	€ 55.000	I
7	Overig	Openbare orde en veiligheid	€ 15.000	I
8	Overig	Onderwijshuisvestingprogramma 2024	€ 2.500	I
9	Overig	De Omloop	€ 179.000	I
10	Fysieke leefomgeving	Tweetalige plaatsnaamborden (motie)	PM	I
Totaal ten laste van algemene bestemmingsreserve:			€ 1.756.000	
11	Sociaal domein	Stichting Welzijnswerk	€ 200.000	I (reserve sociaal domein)
12	Sociaal domein	Taalonderwijs	€ 40.000	I (reserve huisvesting ontheemden)

*Zowel incidenteel als structureel opgenomen

** Omdat we de focus leggen op 2024 is nu alleen € 200.000 voor 2024 opgenomen. Echter, is de bedoeling dat er in 2025, 2026 en 2027 ook jaarlijks € 200.000 wordt opgenomen.

3. Overige plannen

Hieronder worden de plannen benoemd die niet zijn opgenomen in de financiële overzichten.

Onderwerp	Bedrag	Toelichting
Verduurzaming aula's	€ 120.000 (I)	Komt terug in de perspectiefnota 2025.
Verduurzaming sportcomplexen	€ 140.000 (I)	Komt terug in de perspectiefnota 2025.
Verkleinen afstand tot arbeidsmarkt	€ 80.000 (S)	De middelen zijn benodigd vanaf 2025. Dit onderwerp komt daarom terug in de perspectiefnota 2025.
Huisvesting statushouders	PM	Op dit moment is er nog onvoldoende inzicht in de extra kosten, dit wordt daarom verwerkt in de voorjaarsnota 2024.
Inburgering statushouders	PM	Op dit moment is er nog onvoldoende inzicht in de extra kosten, dit wordt daarom verwerkt in de voorjaarsnota 2024.
Subsidie Vluchtelingenwerk	PM	De verhoging van de subsidie voor Vluchtelingenwerk kan gedekt worden uit de bestaande subsidie en de beschikbare SPUK gelden.
Ontwikkelingen Jeugd	PM	Het budget voor de jeugdhulp regio is voor 2024 geïndexeerd. Eventuele bijkomende kosten worden verwerkt via de voorjaarsnota of de najaarsnota.
Inloopvoorzieningen Wmo	€ 90.000 (S)	Er wordt eerst een beleidskader opgesteld inclusief financiële consequenties. Deze wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.
Suermondsweg	€ 105.000 (S)	Wordt als onvermijdelijke post opgenomen in de perspectiefnota 2025.
Herstructurering Bomenbuurt	€ 70.000 (S)	De verwachting is niet dat de mogelijke herinrichting van de openbare ruimte als gevolg van de herstructureringsopgave in de Bomenbuurt in 2024 van start gaat. Deze bestedingswens komt terug in de perspectiefnota 2025.
Woonwagenzaken	PM	De kosten zijn op dit moment onvoldoende duidelijk. Wanneer de kosten inzichtelijk zijn gemaakt, wordt dit verwerkt in een raadsvoorstel apart van de begroting.
Aanpak stikstof en Nationaal Programma Landelijk Gebied	€ 100.000 (I)	De verwachting is dat de door de provincie aangekondigde gebiedsprocessen volgend jaar nog niet van start gaan. Voor het

Onderwerp	Bedrag	Toelichting
		uitvoeren van proefberekeningen is budget beschikbaar.
Eikenprocessierups	€ 70.000 (I)	Dit jaar is er minder overlast geweest van de eikenprocessierups. We bekijken volgend jaar opnieuw wat de situatie is en wat dit in financieel opzicht betekent. Er is structureel budget beschikbaar.
Bomenbeheer	€ 158.000 (I)	We gaan de afgelopen drie jaar evalueren en werken de komende periode aan de actualisatie van het bomen- en groenbeleid. Op basis hiervan zal volgend jaar opnieuw een voorstel worden gedaan.
Onderwijshuisvestingsprogramma 2024	€ 50.000 (I) CKC Beatrix	Het plan van CKC Beatrix moet nog beoordeeld worden.
Lokale omroep	€ 20.000	Het is nog onduidelijk of de lokale omroep in 2024 wordt ingevoerd. Echter, wanneer de lokale omroep wel gerealiseerd wordt ligt er voor de gemeente een ondersteunende taak wat betreft financiën. Hiervoor zijn middelen beschikbaar vanuit het Rijk.

Lokale lasten

1. Lasten voor inwoners en bedrijven

De onroerendezaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing noemen we samen onze lokale lasten. Inwoners, instellingen en bedrijven moeten die belastingen en heffingen aan de gemeente betalen.

Er zijn nog meer bedragen die mensen aan de gemeente moeten betalen. Bijvoorbeeld voor het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Die kosten noemen we leges. Het gaat daarbij dus om de betaling voor een dienst of product voor een inwoner, instelling of bedrijf.

Daarom tellen we deze betalingen niet mee bij de lokale lasten.

De kosten van leges kunnen nooit hoger zijn dan de werkelijke kosten.

2. OZB

Voor de OZB hanteren wij de afspraken zoals vastgelegd in het coalitieakkoord. Voor de begroting 2024 geldt het percentage zoals genoemd in de CBS-prognose van maart 2023, te weten 3,2%. Op de OZB-tarieven passen we dus in 2023 de inflatiecorrectie van 3,2% toe. Daarnaast geldt nog een extra verhoging van 4,5% op basis van de voor 2023 en 2024 gemaakte afspraken.

3. Afvalstoffenheffing en rioolheffing

De tarieven voor de afvalstoffenheffing stijgen in 2024 met € 10,00 per aansluiting. De rioolheffing blijft gelijk aan 2023.

Bestedingsplan

Hiervoor verwijzen wij u naar de perspectiefnota 2024.

BELEIDSBEGROTING

Programmaplannen

Bestuur en ondersteuning

Taakvelden	Bestuur
	Burgerzaken
	Beheer overige gebouwen en gronden
	Overhead
	Treasury
	OZB-woningen
	OZB niet-woningen
	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
	Overige baten en lasten
	Vennootschapsbelasting
	Mutaties reserves
	Resultaat van de rekening van baten en lasten

Programmadoelstellingen

- Het goed besturen van de gemeente. Dit willen wij bereiken door inwoners te vertellen wat wij als bestuur (raad en college) doen en waar wij het gemeenschapsgeld voor gebruiken.
- Raad en college betrekken onze inwoners en organisaties tijdig bij het maken van plannen en beleid, zodat zij invloed hebben op de eigen leefomgeving.
- Onze dienstverlening is eigentijds, waarbij wij rekening houden met de verschillende groepen inwoners in onze gemeente.
- Wij kiezen voor persoonlijk contact en zijn goed bereikbaar. Door korte lijnen leveren wij oplossingen op maat. Inwoners waarderen dat.
- Doorlopend werken we aan het verbeteren van de dienstverlening. We leren ervan wanneer inwoners niet tevreden zijn. Klachten nemen we serieus.
- Wij voeren een behoedzaam financieel beleid en een doelmatige bedrijfsvoering.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar		Beschrijving
Formatie	2024 (begroot) 2023 (begroot) 2022 (realisatie)	9,3 8,5 7,7	Fte per 1.000 inwoners.
Bezetting	2024 (begroot) 2023 (begroot) 2022 (realisatie)	9,3 8,5 8,3	Fte per 1.000 inwoners.
Apparaatskosten	2024 (begroot) 2023 (begroot) 2022 (realisatie)	446 599 404	Apparaatskosten/ inwoners gemeente
Externe inhuur	2024 (begroot) 2023 (begroot) 2022 (realisatie)	3,7% 11,2% 18,3%	Totale kosten inhuur externen/ (Totale loonsom/totale kosten inhuur externen)
Overhead	2024 (begroot) 2023 (begroot) 2022 (realisatie)	16,7% 9,1% 15,1%	Overhead/ totale kosten.

Bron: eigen gegevens

Dienstverlening

Goede en klantgerichte dienstverlening heeft hoge prioriteit binnen de organisatie. In 2022 is de nieuwe dienstverleningsvisie vastgesteld. Aan deze visie is een uitvoeringsplan gekoppeld. In dit uitvoeringsplan voor 2022-2024 staat benoemd dat we een monitor dienstverlening gaan ontwikkelen. Het streven is om deze monitor begin 2024 gereed te hebben. Momenteel zijn we druk bezig met het ontwikkelen van deze monitor, om op basis daarvan inzicht te krijgen in de kwaliteit van onze dienstverlening en tijdig bij te kunnen sturen. Onze positieve punten, maar ook onze aandachtspunten zullen op basis van deze monitor inzichtelijk worden gemaakt.

Website

Het digitale kanaal is ons primaire kanaal. In 2022 is er veel werk verzet om een nieuwe website te lanceren. Een website die toegankelijker en gebruiksvriendelijker is en beter voorziet in de behoefte van inwoners.

Deze nieuwe website is een belangrijke stap in het verbeteren van onze digitale dienstverlening. Zoveel mogelijk diensten zullen we ook digitaal beschikbaar stellen. Een voorbeeld daarvan is het Digitaal Aanvragen Rijbewijzen (DAR) dat in januari 2023 is ingevoerd. In februari 2023 is de nieuwe website live gegaan. Een volgende stap is het doorontwikkelen, optimaliseren en verder uitbouwen van de website. En hoewel het online kanaal het primaire kanaal is, blijft er ruimte voor het persoonlijke gesprek.

Oons Huus

In 2022 hebben we Oons Huus in Smilde geopend. Dit is een pilot die voortkomt uit het uitvoeringsplan vanuit de wens en behoefte om onze dienstverlening dichtbij te laten plaatsvinden. In Oons Huus werken we samen met andere partijen om er op een laagdrempelige manier voor onze inwoners uit Smilde te zijn. Vragen over financiën, regelingen, voorzieningen, inkomen, zorg en werk kunnen daar gesteld worden. In het laatste kwartaal 2023 zal de pilot geëvalueerd worden en wordt bepaald hoe het vervolg eruitziet.

Overig

Ook met de overige punten uit het uitvoeringsplan behorende bij de dienstverleningsvisie zijn we aan de slag gegaan. Als eerste stap hebben we de nieuwe visie op een leuke, interactieve wijze kenbaar gemaakt binnen de organisatie. We hebben onderzocht wat goede dienstverlening van medewerkers vraagt op het gebied van houding en gedrag, zodat we in 2023 kunnen beginnen met scholen. Daarnaast weten we weten elkaar steeds beter te vinden, het protocol klachtenafhandeling is herijkt en er is gestart met een newsroom waar alle kanalen eens in de week op elkaar afgestemd worden. Deze en nog vele andere acties helpen om onze dienstverlening nog beter te maken, zoals het regelen van de automatische reply.

Telefonie

De contouren van de monitor dienstverlening worden langzaam helder. Tegelijkertijd is er nog veel werk te verzetten. De komende periode zal zichtbaar worden dat de presentatie van data verschillend kan zijn. Dat heeft ermee te maken dat we de voortgang graag inzichtelijk willen maken, maar ook bezig zijn met doorontwikkelen, verbeteren en optimaliseren. We laten dus eerste versies zien, maar de uiteindelijke monitor kan op onderdelen anders zijn.

We vinden het belangrijk dat inwoners niet te lang hoeven te wachten voordat ze een medewerker aan de telefoon krijgen. Zoals in de dienstverleningsvisie benoemd staat, is onze norm dat telefoontjes binnen 5 keer overgaan worden opgenomen. In onderstaande tabel is af te lezen in hoeveel procent van de gevallen wij daarin geslaagd zijn. Hoewel het overgrote deel goed gaat, zijn we nog niet helemaal waar we willen zijn. Door middel van een dashboard telefonie maken we in 2023 inzichtelijk binnen welke tijdblokken de meeste telefoontjes binnen komen. In de planning kunnen we daar dan rekening mee houden.

Aantal inwoners dat langer dan 10 min wacht aan de balie

Sinds de coronapandemie werken we op afspraak. Daardoor hoeven inwoners niet lang te wachten. In 2022 hebben we de ontvangstbalie weer geopend voor inwoners die binnen komen lopen voor een korte vraag of bijvoorbeeld het inleveren van formulieren. Heeft de inwoner op basis van zijn/haar vraag een afspraak nodig, dan kan het zijn dat de inwoner moet wachten omdat de inwoners met afspraak eerst aan de beurt zijn.

We bieden de inwoner de keuze om te wachten of een afspraak te maken voor een ander moment. In het geval dat de inwoner ervoor kiest om te wachten zonder afspraak, dan is het waarschijnlijk dat het wachten langer duurt dan 10 minuten. We adviseren inwoners om altijd een afspraak te maken om een wachttijd te voorkomen.

Afhandeling klantvragen

Afhandeling klantvragen	Doel	2019	2020	2021	2022
Beantwoording brieven binnen 10 dagen	80%	87%	88%	87%	86%
Vergunningen binnen de wettelijke termijn	100%	91%	93%	91%	90%
Bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn	100%	88%	91%	97%	95%
Afhandelingen meldingen binnen 5 dagen	80%	83%	80%	84%	82%

Klachten

Het doel van het klachtenproces binnen de gemeente is om samen met de inwoner tot een oplossing te komen. Wanneer er sprake is van klachten gaat het vaak over het gedrag van medewerkers. In de praktijk zien we dat er ook regelmatig klachten worden ingediend die niet gaan over gedrag van medewerkers, maar bijvoorbeeld over een besluit waar de inwoner het niet mee eens is. In dat geval zou er een bezwaar moeten worden ingediend, geen klacht. In het informele traject worden de klachten van de inwoners gehoord en serieus genomen. Het (persoonlijke) contact met de klager over de klacht draagt bij aan het vinden van een oplossing. In verreweg de meeste gevallen wordt de klacht in de informele fase afgewikkeld.

Afhandeling klachten	Doel	2019	2020	2021	2022
Aantal klachten		30	30	27	21
1e contact binnen vijf werkdagen	80%	45%	70%		76%
Afh. binnen de wettelijke term. van 42 dagen	100%	55%	70%		83%
(Gedeeltelijke) gegrond		21	14		11
Ongegrond		6	13		6
Overige: ingetrokken, geen uitspraak te doen		2	3		2
Nog in behandeling		1	0		2

Termijnen

In de meeste gevallen (76% en 83%) worden de termijnen voor het eerste contact en de afwikkeling gehaald. Maar niet al onze streefnormen worden gehaald. De langere afhandelingstermijn wordt (over het algemeen) besproken met de klager.

Inhoud van de klachten

Van de 21 klachten zijn er 11 (gedeeltelijk) gegrond en 6 ongegrond geacht. Daarnaast zijn er 2 klachten ingetrokken en zijn er nog 2 klachten niet afgerond. Inhoudelijk zijn de klachten gevarieerd.

Ongeveer 50% van de klachten is gekwalificeerd als een klacht over het gedrag van de medewerkers. Deze zijn gericht tegen verschillende afdelingen. In iets meer dan de helft van deze gevallen wordt de klacht als gegrond gekwalificeerd. Hier kunnen we uit opmaken dat we hier een verbeterslag kunnen maken. In 2023 zal er aandacht besteed worden aan de communicatievaardigheden. Er zal een training aangeboden worden aan alle medewerkers en daarnaast zal dienstverlening een onderwerp van gesprek zijn tijdens de voortgangsgesprekken. Klantgericht communiceren en het sturen daarop zal een terugkerend thema blijven. Het is goed om te constateren dat er geen enkele klacht is binnengekomen over het verstrekken van onjuiste informatie en slechts 2 klachten over de snelheid van de reacties.

Verbonden partijen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Vereniging Drentse Gemeenten

Bank Nederlandse Gemeente(BNG Bank)

Enexis

Waterleidingmaatschappij Drenthe

P10

Beleidskaders

Vernieuwing BBV op het gebied van onder ander vennootschapsbelasting, overhead, grondexploitaties, opbouw begroting en materiële vaste activa

Financiële verordening Midden-Drenthe (2016)

Controleverordening gemeente Midden-Drenthe (2012)

Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Midden-Drenthe (2004)

Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement (2015)

Nota Reserves en Voorzieningen (2019)

Bouwplan: Dichtbij, Duidelijk en Daadkrachtig (2016)

Notitie Beschikbaar en Bereikbaar (2016)

Visie op Dienstverlening (2022-2030)

Bestuur

Ontwikkelingen

- Na de verkiezingen heeft de raad het Raadsprogramma opgesteld voor deze raadsperiode. De raad heeft het Raadsprogramma vastgesteld en ook een werkgroep benoemd, die de speerpunten in dit programma gaat uitvoeren.
- Op basis van het raadsprogramma is een bestuursakkoord opgesteld door het college. In 2024 gaat het college verder met de uitvoering van dit bestuursakkoord.
- De speerpunten in beide programma's richten zich op de onderwerpen wonen, duurzaamheid en klimaat, dienstverlening en bestuursstijl. Participatie is bij al deze thema's belangrijk en heeft daarom speciale aandacht.
- Naast deze thema's vormen de diverse landelijke crises een uitdaging voor het bestuur. Dan gaat het bijvoorbeeld om opvang van vluchtelingen en statushouders en hoge (energie)lasten voor onze inwoners.
- Raadscommunicatie krijgt in 2024 een vervolg. Bestuurlijke vernieuwing en bestuursstijl worden verder uitgewerkt door de werkgroep Raadsprogramma.
- De nota verbonden partijen is in 2022 door de nieuwe raad vastgesteld. Drenthe-brede afspraken over samenwerking met de Gemeenschappelijke Regelingen maken daar deel van uit.
- Vanaf de Jaarstukken 2023 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de jaarrekening. De werkgroep Financieel Overleg is op hoofdlijnen betrokken bij de invoering daarvan.
- In november 2022 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarbij het college wordt gevraagd om bij alle basisscholen te inventariseren of er belangstelling bestaat voor het installeren van een kinderraad en kinderburgemeester. In mei 2023 is deze inventarisatie gestart en zijn de basisscholen benaderd. Daarnaast is er gekeken naar de wijze waarop andere gemeenten invulling hebben gegeven aan een kinderraad en kinderburgemeester. De inventarisatie moet een plan van aanpak opleveren voor het realiseren van een kinderraad en kinderburgemeester. In dit plan van aanpak worden ook de benodigde financiële middelen uitgewerkt. Het plan van aanpak wordt besproken met de gemeenteraad.

Wat willen we bereiken?

- Uitvoering van het raadsprogramma en het bestuursakkoord.
- Een bestuursstijl die aansluit bij de invulling van de rol van de raad van Midden-Drenthe en bijdraagt aan interactie met inwoners en met de organisatie.
- Een goede overdracht van kennis en vaardigheden ten behoeve van de (nieuwe)raadsleden.
- Veel interactie tussen bestuur, samenleving en andere besturen om door middel van participatie uitvoering te geven aan "meedenken, meepraten en meedoen".
- Het verbeteren van de inkoop zodat we op termijn weer een goedkeurende accountantsverklaring voor rechtmatigheid kunnen krijgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2022 is een veelzijdig introductieprogramma georganiseerd voor de nieuwe raad en de nieuwe commissieleden. In 2023 is dit deels herhaald. Ook in 2024 wordt blijvend geïnvesteerd in de kennis en vaardigheden van de raads- en commissieleden.
- De werkgroep Raadsprogramma extern laten ondersteunen bij de uitvoering van haar taak, dat loopt in ieder geval door tot de zomer van 2024.
- Raadscommunicatie verder uitbouwen en borgen in bestaande en nieuwe processen van de raad.

- Binnen de organisatie voldoende beheers- en controlemaatregelen te hebben en door te ontwikkelen om tot een goedkeurende accountantsverklaring te komen.
- Op basis van de in 2021 vastgestelde gedragscode integriteit spreekt de raad hierover jaarlijks met elkaar.
- Deelnemen aan de VDG, de VNG en de P10.
- De raad actief informeren over ontwikkelingen binnen de Gemeenschappelijke Regelingen conform de nota verbonden partijen.
- Gesprekken met de accountant voeren over de verlenging van het contract.
- De griffie tijdelijk (binnen de ruimte die de formatie biedt) uitbreiden om te zorgen voor een goede ondersteuning van de raad.
- De rekenkamercommissie ondersteunen bij de werkzaamheden en gesprekken met de raad over de onderzoeksonderwerpen en het ondersteunen van de controlerende rol van de raad.

Wat mag het kosten?

Bestuur	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.890	2.429	2.338	2.281	2.343	2.404
Totaal lasten	1.890	2.429	2.338	2.281	2.343	2.404
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.890	2.429	2.338	2.281	2.343	2.404

Algemeen

De kosten voor personeel, gebouwen, automatisering, verzekering, kapitaallasten, etc. worden verzameld op zogenaamde kostenplaatsen. Enerzijds betreft dit kosten die direct aan een activiteit of taakkunnen worden toegerekend. Deze kosten worden vanuit de kostenplaatsen toegerekend/doorbelast aan de diverse taakvelden. Anderzijds is sprake van kosten die verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces, de overhead. Deze kosten worden vanuit de kostenplaatsen toegerekend/doorbelast aan het taakveld overhead. In beide gevallen vindt de doorbelasting plaats op basis van uren.

Omdat de kosten op de kostenplaatsen en de uren jaarlijks fluctueren, ontstaan er tussen de jaren verschillen in de toerekening/doorbelasting. Dit komt in de toelichting op het onderdeel 'wat mag het kosten' tot uiting in hogere of lagere toerekening/doorbelasting van kostenplaatsen of apparaatskosten.

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 91.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- De accountantskosten stijgen in 2024 met € 19.000 ten opzichte van 2023. De stijging wordt met name veroorzaakt door de controle op de Sisa regelingen.
- In 2023 waren er eenmalige bestuurskosten van 116.000 begroot.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Burgerzaken

Ontwikkelingen

- Een veranderende dienstverlening, de verdergaande digitalisering van aangiftes & aanvragen producten Burgerzaken en de toename van aantal reisdocumenten;
- Nastreven ambities en verder optimaliseren van onze interne en externe (digitale) dienstverlening, e.e.a. overeenkomstig uitgangspunten visie op dienstverlening;
- Voorkomen van document-, identiteits- en adresfraude;
- (Landelijke) Optimalisering en modernisering processen rondom verkiezingen.

Wat willen we bereiken?

- Privacy van onze ingezetenen waarborgen en document-, identiteits- en adresfraude voorkomen;
- Een optimale Basisregistratie personen (Brp), zodat het mogelijk is om op een goede wijze uitvoering te geven aan de wettelijk voorgeschreven taken, zoals afgifte van (internationale) uittreksels Brp, het in behandeling nemen van en de uitgifte van rijbewijzen en reisdocumenten, het bijhouden van en de afgifte van uittreksels Burgerlijke Stand;
- Onze dienstverlening op het gebied van Burgerzaken via verschillende kanalen aanbieden (fysiek, digitaal en telefonisch). Hierbij worden de landelijke ontwikkelingen nauwlettend gevolgd;
- Verkiezingen organiseren die goed toegankelijk zijn voor onze kiezers.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan de (digitale) dienstverlening klantvriendelijker maken en nog meer uitbreiden;
- Doorontwikkeling binnen het werkveld Burgerzaken door o.a. te investeren in opleidingen en trainingen voor de medewerkers en het bijwonen van de nodige Burgerzakenbijeenkomsten. Extra aandacht zal besteed worden aan functioneel beheer van de verschillende applicaties;
- Continueren deelname aan de LAA (Landelijke Aanpak Adresfraude);
- Voor het goed organiseren van de verkiezingen volgen we de landelijke ontwikkelingen en bijeenkomsten/trainingen.

Wat mag het kosten?

Burgerzaken	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	976	1.031	1.183	1.241	1.271	1.375
Totaal lasten	976	1.031	1.183	1.241	1.271	1.375
Totaal baten	422	254	262	262	262	262
Resultaat	554	777	922	980	1.009	1.114

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 152.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Verkiezingen. In 2024 wordt er voor € 40.000 minder begroot ten opzichte van 2023.
- Indexering van de toegerekende apparaatskosten. Een stijging van de toegerekende apparaatskosten van € 194.000 in 2024 ten opzichte van 2023.

Baten

De begrote baten 2024 zijn € 8.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Hogere verwachte baten naturalisatieverzoeken.

Beheer overige gebouwen en gronden

Ontwikkelingen

- Bij de verduurzamingsopgave van het maatschappelijk vastgoed houden we rekening met de veranderende behoefte en potentie van onze gebouwen.
- Dorpshuizen en sportcomplexen behoren tot het maatschappelijk vastgoed, maar tegelijk zien we verduurzaming van deze gebouwen als een gezamenlijke opgave met de eigenaar/exploitant. In 2022 wordt onderzocht op welke wijze we invulling kunnen geven aan een gelijk speelveld en op welke wijze we de prioritering en financiering van de verduurzaming van dorpshuizen en sportvoorzieningen gaan bepalen. De financiële consequenties komen grotendeels boven op de beschikbare investeringsruimte overeenkomstig het Integraal Accommodatiebeleid.
- Er wordt gewerkt aan planvorming rondom de MFA De Spil in Bovensmilde. Doelstelling is om de MFA De Spil weer klaar te maken voor de toekomst, de MFA te verduurzamen, de bibliotheek onder te brengen en mee te werken aan de verhuizing van de kantine van BSVV naar een eigen voorziening op het sportcomplex.
- Voor de periode tot en met 2026 werken we ook aan de planvorming voor verduurzaming/(ver)nieuwbouw van de werkplaats/milieustraat Beilen, zwembad de Smelte en de Drenthetal.

Wat willen we bereiken?

- Het maatschappelijk vastgoed in Midden-Drenthe is in 2040 energieneutraal.
- Bij verduurzaming van accommodaties sluiten we zoveel mogelijk aan bij noodzakelijke en logische momenten van het (groot) onderhoud (MJOP) van het pand.
- Voor accommodaties (maatschappelijk vastgoed), waarin wordt overwogen te investeren in (ver)nieuwbouw of verduurzamen, stellen we businesscases op. In de businesscase beoordelen en wegen we de belangrijkste (maatschappelijke) aspecten en risico's af.
- In de toekomstbestendige gebouwen kijken we naar mogelijke combinaties van maatschappelijke voorzieningen en samenwerking.
- We nemen afscheid van een pand als deze geen maatschappelijk belang (meer) dient, niet nodig is voor het uitvoeren van wettelijke verplichtingen en niet nodig is voor toekomstige ontwikkelingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Op basis van het eind 2021 vastgestelde Integraal Accommodatie Beleid (IAB) maken we op natuurlijke momenten (mutatie/investering/veranderende behoefte samenleving) een afweging over het toekomstperspectief van het gebouw (de 'stenen') waarbij we niet alleen de accommodatie maar ook functies willen verduurzamen. Hierin kijken we minstens 20 jaar vooruit. Dit doen we in overleg met de gebruikers/exploitanten/eigenaren.
- In het maatschappelijk vastgoed investeren we 25,9 miljoen in verduurzaming dan wel (ver)nieuwbouw.

Wat mag het kosten?

Beheer overige gebouwen en gronden	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	-628	121	121	121	121	122
Totaal lasten	-628	121	121	121	121	122
Totaal baten	-634	121	121	121	121	122
Resultaat	6	0	0	0	0	0

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn identiek aan die in de begroting van 2023 zijn opgenomen.

Baten

De begrote baten 2024 zijn identiek aan die in de begroting van 2023 zijn opgenomen.

Overhead

Ontwikkelingen

- In de begroting 2023 (meerjarenperspectief 2023-2026) zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de verdere ontwikkeling van de ambtelijke organisatie, dienstverlening en ICT.

Wat willen we bereiken?

- Inzicht hebben in de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
- Inzicht hebben in de toerekening van de kosten van overhead aan de kostendekkende heffingen (rioolheffing en afvalstoffenheffing), bouwgrond en investeringen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We brengen overeenkomstig het BBV alle kosten in beeld van de activiteiten die onder overhead vallen.
- Een deel van de overhead wordt via een rekentarief per productief uur doorberekend aan afvalstoffen- en rioolheffing, bouwgrond en investeringen.

Wat mag het kosten?

Overhead	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	13.741	20.477	15.035	15.415	15.099	15.220
Totaal lasten	13.741	20.477	15.035	15.415	15.099	15.220
Totaal baten	130	90	91	92	93	93
Resultaat	13.611	20.387	14.945	15.323	15.006	15.127

Lasten

Op dit taakveld staan de (doorberekende) lasten die verband houden met 'de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Dit betreft de kosten van leidinggevenden en ondersteunend personeel alsook de kosten van ICT en huisvesting. Door schommelingen in deze kosten fluctueren de totale lasten jaarlijks. Door loon- en prijsontwikkeling is bij een gelijkblijvende organisatie sprake van een iets stijgende trend.

De hogere lasten in 2023 kunnen voornamelijk worden verklaard door de beschikbaarheid van incidentele middelen, waaronder budget voor de inzet van personeel (centraal budget) en de inzet van derden.

In de jaarrekening 2023 wordt de werkelijke omvang van de overhead bepaald.

Baten

De begrote baten liggen op hetzelfde niveau als voorgaande jaren en bestaan voornamelijk uit cateringopbrengsten (van derden).

Treasury

Ontwikkelingen

- De verwachting is dat de rente de komende jaren licht zal stijgen. In de meerjarige uitgangspunten voor de begroting is hier rekening mee gehouden.

Wat willen we bereiken?

- We zorgen ervoor dat de gemeente over voldoende liquide middelen beschikt om haar activiteiten te kunnen uitvoeren.
- We willen zo optimaal mogelijk financieringsmiddelen aantrekken tegen een zo laag mogelijke rente, zo min mogelijk risico's en zo laag mogelijke kosten om de taken die de gemeente heeft te kunnen uitvoeren.
- We willen de risico's die verbonden zijn aan treasury beheersen (renterisico's, liquiditeitsrisico's, kredietrisico's).

Wat gaan we daarvoor doen?

- We volgen de rentemarkt op de voet.
- We anticiperen periodiek op onze liquiditeitsbehoefte en we trekken indien nodig kortlopende en langlopende geldleningen aan.
- We beheersen de risico's en proberen zoveel mogelijk zekerheden te vestigen bij leningen en garanties die aan derden worden verstrekt.

Wat mag het kosten?

Treasury	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	85	170	1.015	1.155	985	922
Totaal lasten	85	170	1.015	1.155	985	922
Totaal baten	1.084	1.308	2.449	2.092	2.274	1.906
Resultaat	-999	-1.138	-1.433	-936	-1.289	-984

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 845.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Overboeking van verzekeringsproducten € 1,1 miljoen, komt overeen met de hogere baten in de verklaring treasury baten.
- € 212.000 lagere rente op langlopende geldleningen ten opzichte van vorig jaar.

Baten

De begrote baten 2024 zijn € 1,1 miljoen gestegen ten opzichte van de begrote baten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Effect rente geldleningen/ rekening courant, is € 1,1 miljoen hoger dan voorgaand jaar.

OZB-woningen

Ontwikkelingen

- Op basis van het Bestuursakkoord: lokale lasten stijgen mee met de inflatie. Verdere verhoging is mogelijk als helder is waar het geld voor nodig is.
- Herziening van het gemeentelijk belastinggebied: verruimen, verbreden en moderniseren.
- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid uitstel van betaling: invoering vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

- De geraamde opbrengst realiseren.
- De eigenaren betalen over een marktconforme WOZ-waarde.
- Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.
- Bij te late betaling: invordering via aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
- Klantgericht behandelen van reacties en bezwaren.
- Het op orde hebben en houden van de kwaliteit basisregistratie WOZ: volledigheid objecten, analyseren vraag- en koopcijfers, registratie nieuw- verbouw, sloop en vergunningsvrije bouw, waardebeoordeling.
- Het voldoen aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vaststellen van de verordening voor heffen en innen van deze belasting.
- De jaarlijkse waardeontwikkeling corrigeren in de tarieven.
- Het actueel houden van de BAG/WOZ-gegevens: objecten, kadastrale percelen en eigenaren (koppeling Kadaster).
- Het actueel houden van de belastingsoorten en tarieven per object.
- Het opleggen van aanslagen en WOZ-beschikkingen: bulk eind februari.
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdrage en de forensenbelasting.
- Het behandelen van bezwaar- en beroepsschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- Mogelijkheid geven om te betalen via automatische incasso in maximaal 8-maandelijke termijnen.
- Incasso met aanmaningen en dwangbevelen bij te late betaling.
- Betalingsregelingen op verzoek.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat mag het kosten?

OZB-woningen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	602	618	731	770	791	822
Totaal lasten	602	618	731	770	791	822
Totaal baten	4.005	4.304	4.774	4.866	4.959	5.055
Resultaat	-3.403	-3.686	-4.043	-4.096	-4.169	-4.233

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 113.000 hoger dan in de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Een stijging van de toegerekende apparaatskosten van € 93.000.
- Een gepland onderzoek naar het forfaitair beleid van € 12.000.

Baten

De begrote baten 2024 zijn hoger dan begroot in 2023. Dit wordt verklaard door:

- Een tariefstijging van 3,2%
- Een indexering van 4,5% op basis van de geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp).
- Toename van de waarde van de woningen door waardeontwikkeling en nieuw/ verbouw.

OZB niet-woningen

Ontwikkelingen

- Op basis van het Bestuursakkoord: lokale lasten stijgen mee met de inflatie; verdere verhoging kan als helder is waar het geld voor nodig is.
- Herziening gemeentelijk belastinggebied: verruimen, verbreden en moderniseren.
- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid uitstel van betaling: invoering vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

- De geraamde opbrengst realiseren.
- De eigenaren en/of gebruikers betalen over een marktconforme of op basis van taxatiewijzers vastgestelde WOZ-waarde.
- Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.
- Bij te late betaling: invordering via aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
- Klantgericht behandelen van reacties en bezwaren.
- Het op orde hebben en houden van de kwaliteit basisregistratie WOZ: volledigheid objecten, analyseren Vraag-, koop- en huurcijfers, registratie nieuw- verbouw, sloop en vergunningsvrije bouw, waardebepaling.
- Het voldoen aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vaststellen van de verordening voor heffen en innen van deze belastingen.
- De jaarlijkse waardeontwikkeling wordt gecorrigeerd in de tarieven.
- Het actueel houden van de BAG/WOZ-gegevens: objecten, kadastrale percelen, eigenaren en gebruikers (koppeling Kadaster en BRP).
- Het actueel houden van de belastingsoorten en tarieven per object.
- Het opleggen van aanslagen en WOZ-beschikkingen: bulk eind februari.
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdrage en de forensenbelasting.
- Het behandelen van bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- Mogelijkheid geven om te betalen via automatische incasso in maximaal 8-maandelijkse termijnen.
- Incasso met aanmaningen en dwangbevelen bij te late betaling.
- Betalingsregelingen op verzoek.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat mag het kosten?

OZB niet-woningen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	55	65	67	69	72	74
Totaal lasten	55	65	67	69	72	74
Totaal baten	2.914	3.151	3.367	3.434	3.503	3.573
Resultaat	-2.859	-3.086	-3.300	-3.365	-3.431	-3.499

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn op een minimale doorbelasting van de overhead gelijk aan die van 2023.

Baten

De begrote baten 2024 zijn hoger dan begroot en gerealiseerd in 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Een tariefstijging van 3,2%
- Een indexering van 4,5% op basis van de geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp).
- Toename van de waarde van de woningen door waardeontwikkeling en nieuw/ verbouw.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Ontwikkelingen

- Vanaf 2026 is er sprake van een nieuwe financieringssysteem. Op basis van de huidige inzichten leidt dit vanaf 2026 landelijk tot een lagere algemene uitkering van afgerond € 3 miljard. 2026 wordt om die reden het ravijnjaar genoemd. Dit heeft gevolgen voor de meerjarenbegrotingen van alle gemeenten. Op dit moment is de VNG met het rijk in overleg hoe dit kan worden opgelost.

Wat willen we bereiken?

- Na het uitkomen van de circulaire van het gemeentefonds brengen we de financiële gevolgen voor onze gemeente meerjarig in beeld voor het bestuur.
- We informeren de organisatie over de onderdelen die voor hen relevant zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De financiële gevolgen voor onze gemeente meerjarig gaan berekenen.
- Bepalen van de financiële gevolgen die de uitkomsten van een circulaire heeft op de (meerjaren)begroting.
- In beeld brengen van de specifieke gevolgen van zogenaamde taakmutaties voor de diverse beleidsterreinen.

Wat mag het kosten?

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	62.425	62.073	67.565	71.956	69.081	70.501
Resultaat	-62.425	-62.073	-67.565	-71.956	-69.081	-70.501

Lasten

Er zijn op dit taakveld geen lasten begroot.

Baten

Op basis van maatstaven en eenheidsprijzen is de bijdrage uit het gemeentefonds berekend. Hierbij is een belangrijke factor de jaarlijkse ontwikkeling van het accrespercentage. Die wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. De resultaten van de meicirculaire 2023 zijn verwerkt in de begroting.

Overige baten en lasten

Ontwikkelingen

- Onder de overige baten en lasten wordt, evenals voorgaande jaren, een stelpost opgenomen voor de onderuitputting van beschikbaar gestelde kredieten. Het bedrag dat niet wordt besteed, wordt toegevoegd aan de reserve Wegen en Bruggen. Dit loopt door totdat het saldo van deze reserve toereikend is om de kapitaallasten van de investeringen vanuit het beleidsplan Onderhoud Wegen en Bruggen 2018-2028 te kunnen dekken.

Wat willen we bereiken?

- Dat we inzicht hebben in alle baten en lasten die (nog) niet aan een specifiek taakveld kunnen worden toegerekend.
- Dat we jaarlijks een bedrag van € 25.000 beschikbaar hebben voor onvoorziene uitgaven.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Alle baten en lasten die niet direct kunnen worden toegerekend aan een specifiek taakveld inventariseren. Dit betreffen o.a. posten als onvoorzien, nog niet aangewend deel van structurele bestedingsruimte, verrekening BTW Compensatiefonds en incidentele onderuitputting kapitaallasten.

Wat mag het kosten?

Overige baten en lasten	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	-133	467	588	-785	-2.255	262
Totaal lasten	-133	467	588	-785	-2.255	262
Totaal baten	98	15	15	15	15	15
Resultaat	-231	452	573	-800	-2.270	247

Lasten

Op dit taakveld staat, naast de onvoorziene lasten, in 2023 het voordeel op de onderuitputting en het beschikbare budget voor coronakosten opgenomen. In 2024 is dit nog niet geboekt.

Baten

De baten bestaan uit het verwachte voordeel op declaratie van het btw-compensatiefonds, dit is gelijk aan het bedrag van het voorgaand jaar.

Vennootschapsbelasting

Ontwikkelingen

- Jaarlijks vindt een toetsing plaats welke activiteiten onder vennootschapsbelasting vallen. Op dit moment zijn alleen de bouwgrondactiviteiten vennootschapsbelastingplichtig.

Wat willen we bereiken?

- Jaarlijks tijdig een complete aangifte vennootschapsbelasting indienen bij de belastingdienst.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente wordt voor vergelijkbare activiteiten als in het bedrijfsleven, fiscaal gelijk behandeld. Een aantal activiteiten valt daardoor onder de vennootschapsbelasting.

- Jaarlijks toetsen of ondernemersactiviteiten zijn verricht en of op deze activiteiten winst is gemaakt waarmee de gemeente onder de vennootschapsbelasting valt.
- Jaarlijks een aangifte vennootschapsbelasting indienen bij de belastingdienst.

Wat mag het kosten?

Vennootschapsbelasting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	0					
Totaal baten	0					
Resultaat	0					

Lasten

Er zijn op dit taakveld geen lasten begroot. Indien een betaling voortvloeit uit de winst van de bouwgrond dan zullen deze kosten ook binnen de bouwgrond worden opgevangen.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Mutaties reserves

Ontwikkelingen

- Er zijn geen relevante ontwikkelingen. In dit taakveld worden de stortingen en onttrekkingen aan de algemene - en bestemmingsreserves verantwoord. De kaders hiervoor zijn vastgelegd in de nota reserves en voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

- Dat we de beschikking hebben over voldoende weerstandsvermogen voor het opvangen van onvoorziene calamiteiten.
- Dat de saldo's van de reserves toereikend zijn voor de realisering van het beschreven doel.
- We zorgen ervoor dat mutaties in reserves binnen de beleidsregels worden uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We handhaven een vrij te besteden algemene reserve van minimaal € 3 miljoen als buffer voor financiële tegenvallers.
- Jaarlijks toetsen of het beschreven doel van de reserve nog actueel is en gerealiseerd kan worden.
- Dat mutaties in de reserves worden onderbouwd met raadsbesluiten.

Wat mag het kosten?

Mutaties reserves	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	11.837	10	1.218	1.079	1.245	1.264
Totaal lasten	11.837	10	1.218	1.079	1.245	1.264
Totaal baten	12.421	8.235	4.423	2.991	1.865	1.004
Resultaat	-584	-8.225	-3.205	-1.912	-620	261

Lasten

Het betreft de toevoegingen aan de reserve onderhoud gebouwen, de reserve vervangingsinvesteringen, en de reserve kapitaallasten wegen en bruggen.

Baten

Het betreft de onttrekkingen aan de reserve kapitaallasten wegen en bruggen, de reserve vervangingsinvesteringen, de reserve onderhoud gebouwen.

De onttrekkingen aan de algemene bestemmingsreserve zijn voornamelijk gebaseerd op het meerjarenperspectief 2023-2026, zoals vastgesteld in de raad van december 2022.

Naast de onttrekkingen met betrekking tot het meerjarenperspectief 2023-2026 staan in de jaren 2024 en 2025 ook onttrekkingen begroot ten laste van de reserve sociaal domein in verband met het in die jaren verwachte hogere uitgaven binnen het sociaal domein.

Resultaat van de rekening van baten en lasten

Ontwikkelingen

- Er zijn geen ontwikkelingen. Dit taakveld geeft het overschot of tekort ten opzichte van de begroting weer.

Wat willen we bereiken?

- Wij streven naar een begroting in evenwicht.
- Wij willen tussentijds inzicht in de beschikbare financiële ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wij begroten realistisch de verwachte baten en lasten.

Wat mag het kosten?

Resultaat van de rekening van baten en lasten	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	8.753	222	451	916	-2.564	-6.894
Totaal lasten	8.753	222	451	916	-2.564	-6.894
Totaal baten	0	8.753				
Resultaat	8.753	-8.531	451	916	-2.564	-6.894

Lasten

Dit betreft het positieve begrotingssaldo van € 451.000 wat het resultaat is van alle uitgangspunten die verwerkt zijn in de begroting.

Baten

De begroting 2024 vertoont een positief saldo waardoor er geen baten begroot zijn op dit taakveld.

Veiligheid

Taakvelden	Crisisbeheersing en brandweer
	Openbare orde en veiligheid

Programmadoelstellingen

- Wij zorgen voor een veilige en prettig leefbare samenleving in Midden-Drenthe.
- Wij zorgen in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe voor een adequate crisismanagementorganisatie.
- Wij waarborgen de veiligheid van de mensen die in Midden-Drenthe wonen, werken, recreëren of anderszins verblijven.
- Wij handhaven de regelgeving en de openbare orde. Daarmee beschermen we inwoners en bedrijven zo goed mogelijk tegen aantasting van hun leefomgeving en hun persoonlijke veiligheid.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Verwijzingen Halt	2022	2	8	5	Aantal per 1.000 jongeren.
	2021	5	7	6	
	2020	4	10	7	
Winkeldiefstallen	2022	7,4	12,3	14,2	Aantal per 10.000 inwoners.
	2021	2,1	10,1	9,7	
	2020	6,9	10,3	12,6	
Geweldsmisdrijven	2022	2,5	3,2	3,7	Aantal per 1.000 inwoners.
	2021	1,9	3,1	3,3	
	2020	2,6	3,3	3,7	
Diefstallen uit woning	2022	1,6	1,2	1,5	Aantal per 1.000 inwoners.
	2021	0,7	1,1	1,1	
	2020	2,3	1,4	1,7	
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	2022	3,4	4,8	5,7	Aantal per 1.000 inwoners.
	2021	4,8	4,8	5,8	
	2020	4,7	4,9	5,9	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive

Beleidskaders

Regionaal Beleidsplan Noord Nederland 2020-2023

Regionaal Crisisplan VRD

Integraal Veiligheidsplan 2024-2027

Handhavingsbeleid hard- en softdrugs (Damoclesbeleid) (2022)

Beleidsregel gevaarlijke honden gemeente Midden-Drenthe (2022)

Preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2027

APV Gemeente Midden-Drenthe 2021

Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

Crisisbeheersing en brandweer

Ontwikkelingen

Klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie:

- De kennispositie op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie moet worden versterkt. Een onderdeel hiervan is het creëren van bewustwording rondom natuurbrandbeheersing.

Data en informatie:

- Er is geen proces meer denkbaar waarbij data en informatie geen essentiële rol spelen. Informatievoorziening en informatiemanagement, informatieveiligheid en privacy en cybergevolgbestrijding vragen daarom om permanente aandacht.

Veranderd vakmanschap en arbeidsmarktontwikkelingen:

- Een punt van aandacht is de toenemende arbeidsmarktproblematiek. Ook ten aanzien van brandweervrijwilligers zijn specifieke maatschappelijke knelpunten te zien.

Crisisbeheersing en GHOR

- De komende jaren wacht de VRD een stevige versterkingsoperatie op het gebied van crisisbeheersing, geïnitieerd en gestuurd vanuit het Rijk.

Brandweer Drenthe

- Het wordt steeds lastiger om brandweervrijwilligers te vinden die kunnen voldoen aan alle eisen die aan de brandweer gesteld worden en om ze vervolgens (langdurig) te binden.
- De inspanningen voor de nabije toekomst richten zich op het in stand houden van de huidige brandweezorg en gelijktijdig veranderen om de brandweerorganisatie van de toekomst te realiseren.
- In het kader van veilig brandweeroptreden is bij een recente (RI&E) geconcludeerd dat de VRD-brandweerm medewerkers vaccinaties moet aanbieden voor risico's waar zij aan worden blootgesteld.

Wat willen we bereiken?

Klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie:

- Brede focus op 'Natuurbrandbeheersing';
- Versterken van de kennispositie op nieuwe dossiers

Data en informatie:

- Aansluiten bij voorziene landelijke ontwikkelingen voor informatievoorziening.

Veranderd vakmanschap en arbeidsmarktontwikkelingen:

- Een aantrekkelijke werkgever zijn, meebewegen met het werk en inzetten op talent.
- Voldoende vrijwilligers werven: nu en in de toekomst.
- Invulling geven aan veranderend vakmanschap op de Meldkamer Noord-Nederland.

Crisisbeheersing en GHOR:

- Verbeteren van de afstemming en samenwerking tussen Rijk en veiligheidsregio.
- Verbeteren inbedding van de GHOR binnen crisisbeheersing.
- Meer aandacht voor internationalisering.
- Optimaliseren van het gebruik van het actuele veiligheids- en gezondheidsbeeld.
- Uniformeren van het kwaliteitsniveau van bevolkingszorg en regie op crisiscommunicatie.

Brandweer Drenthe

- Voortzetting van de implementatie van het Programma Brandweezorg
- Herstellen van de vakbekwaamheidskloof.
- Vaccineren van alle brandweermensen
- Uitvoeren van verbeterpunten keuringslocaties brandweerkeuringen.

Bedrijfsvoering

- Implementatie van de Wet open overheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie:

- De VRD wil een brede focus op Natuurbrandbeheersing. De veiligheidsregio heeft hierin een arbeidsintensieve netwerkrol te vervullen.
- De VRD wisselt continu kennis uit met netwerkpartners en past nieuwe kennis breed toe binnen de eigen organisatie.
- Het ontwikkelen en bijstellen van en invulling geven aan duurzaamheidsbeleid is voor de komende jaren een continu proces.

Data en informatie:

- Er zijn vanuit het Rijk middelen beschikbaar gesteld, zodat de VRD-uitvoering kan geven aan de extra eisen die door landelijke ontwikkelingen aan de informatievoorziening en informatiemanagement gesteld gaan worden.

Veranderd vakmanschap en arbeidsmarktontwikkelingen:

- Om mee te bewegen en voldoende potentieel te behouden streeft de VRD naar een minder zwaar eisenpakket, zodat het brandweerwerk aantrekkelijker blijft. Daarbij wordt ook geïnvesteerd in een meer inclusieve cultuur op brandweerposten.
- De ontwikkeling van gelijke naar gelijkwaardige brandweezorg vraagt om versterking van advisering over veiligheid aan de voorkant van de veiligheidsketen.
- Met de veiligheidsregio's Fryslân en Groningen vindt samenwerking plaats in de Meldkamer Noord-Nederland (MNN). Die samenwerking is in 2023 herijkt door vaststelling van convenant samenwerking uitvoering meldkamerfunctie en de (herziene) overeenkomst werkgeverschap.

Brandweer Drenthe:

- Voortzetten lopende Programma Brandweezorg waarbinnen tal van activiteiten worden uitgevoerd.
- Versnellen van de programmalijn 'Ondersteuning op afstand'.
- Er wordt gezocht naar nieuwe mogelijkheden om duurzame inzetbaarheid te bevorderen om brandweervrijwilligers langer vast te houden en de brandweerorganisatie te stabiliseren.
- In Nederland is een nieuwe brandweerdoctrine opgesteld: basisprincipes voor brandbestrijding. Nieuwe brandweermensen worden opgeleid volgens deze principes. Voor het zittende personeel is een bijscholing gepland.

Bedrijfsvoering:

- De implementatie WOO vraagt om een meerjarige gestructureerde aanpak en betrokkenheid van diverse disciplines binnen de VRD en GGD.

Crisisbeheersing en GHOR:

- Landelijke crisisplannen worden, indien nodig, vertaald naar regionale crisisplannen. Door de kwaliteit van de crisisorganisatie en –functionarissen meer op elkaar af te stemmen wordt de samenwerking tussen de regio's en het rijk vergemakkelijkt.
- De GHOR moet als essentieel onderdeel van het stelsel van crisisbeheersing beter worden ingebed. Daarbij hoort ook een verduidelijking van de GHOR-taak in geval van regiogrensoverschrijdende of landelijke crises van langere duur.
- De VRD onderhoudt het internationale netwerk en betreft netwerkpartners bij planvorming, oefening en training. De nabije toekomst richt zich op het tijdig delen van informatie en het gezamenlijk prepareren op crisis en rampen.
- De GHOR is de schakel tussen het zorgnetwerk, de veiligheidspartners en het openbaar bestuur en is voorbereid om flexibel en wendbaar te voldoen aan de vraag vanuit gemeenten en netwerkpartners in de aanpak van gekende en ongekende crises.
- Uniformering van het kwaliteitsniveau van bevolkingszorg en de regierol van de veiligheidsregio bij crisiscommunicatie zijn twee belangrijke pijlers waaraan gewerkt gaat worden.

Wat mag het kosten?

Crisisbeheersing en brandweer	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	2.021	2.208	2.378	2.468	2.545	2.559
Totaal lasten	2.021	2.208	2.378	2.468	2.545	2.559
Totaal baten	3	15	8	8	8	8
Resultaat	2.017	2.193	2.370	2.460	2.537	2.550

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 170.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- De bijdrage 2024 aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe is € 238.000 hoger. Dit wordt met name veroorzaakt door loon en prijsstijgingen. Op een aantal onderwerpen is extra inzet benodigd om voortgang te kunnen geven aan de uitvoering van de wettelijke taken. In de volgende jaren stijgt de bijdrage jaarlijks door indexeringen met ongeveer € 75.000.
- Mutaties in onderhoud gebouwen. Deze lasten zijn afhankelijk van de meerjarig geplande onderhoudswerkzaamheden aan de brandweergebouwen. Ten opzichte van het voorgaande jaar zijn de kosten voor onderhoud gebouwen in 2024 € 94.000 lager.
- Door bijstelling van de toerekende kosten zijn de kosten voor 2024 € 40.000 hoger.

Baten

De begrote baten 2024 en volgende jaren zijn € 7.000 ten opzichte van de begroting 2023. Het betreft de ontvangen verrekening van de huisvestingskosten van onze drie brandweerkazernes.

Openbare orde en veiligheid

Ontwikkelingen

- Het team met adviseurs veiligheidszaken is in 2023 op sterkte gebracht, waardoor er gewerkt kan worden aan het verkleinen en zo niet wegwerken van beleidsmatige achterstanden.
- Eind 2022 is het Integraal Veiligheidsplan (IVP) vastgesteld. In 2023 is het IVP verder uitgewerkt in een Uitvoeringsplan, waar wij in 2024 mee aan de slag gaan.

Wat willen we bereiken?

- We blijven inzetten op veilige straten, buurten en wijken. Met andere woorden: een veilige woon- en leefomgeving, voor inwoners, bedrijven, instellingen en iedereen die Midden-Drenthe bezoekt.
- ☑ Wij gaan aan de slag met de doelstellingen uit het IVP: het verminderen van ondermijnende factoren in de gemeente Midden-Drenthe, voorkomen jonge aanwas en versterken digitale veiligheid.
- ☑ We willen de verbinding tussen de domeinen zorg en veiligheid verbeteren om gezamenlijk casuïstiek op te kunnen pakken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wij gaan bewustwording creëren onder inwoners, bedrijven en de gemeentelijke organisatie op het gebied van ondermijning door o.a. bewustwordingssessies te organiseren;
- Wij gaan de informatiepositie van de gemeente versterken door het inrichten van een intern meldpunt en het opzetten van een intern overleg waarin casussen en signalen op het gebied van ondermijning worden besproken (LIO);
- Als gemeente sluiten wij aan bij de Drentse Norm. De Drentse norm omvat gezamenlijke ambities en doelen van de Drentse gemeentes op het gebied van ondermijning waaraan de gemeentes zich conformeren.
- Wij gaan het Bibob beleid actualiseren;
- We krijgen zicht op de huidige overlastlocaties en criminele jeugdnetwerken- en groepen en weten welke factoren criminele gedragingen van jongeren in de hand werken. We laten hiervoor het RIEC een onderzoek doen naar de 'voedingsbodem' voor overlast gevende jeugdigen.
- We maken een start met het implementeren van een persoonsgerichte aanpak (PGA) voor individuele jongeren die crimineel gedrag vertonen of een risico hierop lopen.
- We implementeren een groepsaankpak via het zevenstappenmodel en de 'plus min mee' methode voor overlast gevende jeugdgroepen. Dit is een integrale, groepsgerichte manier van in kaart brengen van een overlast gevende of criminele jeugdgroep. De 'plus min mee' methode voorziet in het ontleden van de groep, waarbij de rol van de verschillende jeugdleden binnen de groep in kaart wordt gebracht.
- We sluiten aan bij het project 'Hackshield'. Een game waarbij kinderen al spelend leren op het gebied van digitale veiligheid.
- De samenwerking tussen zorg en veiligheid wordt efficiënt en eenduidig georganiseerd door het AVE-model te implementeren (aankpak voorkomen escalatie). Daarnaast wordt een team Zorg en Veiligheid ingericht.
- We zorgen dat de interne crisisorganisatie op orde en getraind is.

Wat mag het kosten?

Openbare orde en veiligheid	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	355	547	733	773	795	822
Totaal lasten	355	547	733	773	795	822
Totaal baten	17	13	14	14	14	12
Resultaat	338	534	720	759	781	810

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 186.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Een verhoging van het aantal toe te rekenen uren de apparaatskosten binnen- en buitendienst. Voor 2024 betreft dit een verhoging van € 177.000, voor 2025 € 39.000, 2026 € 21.000 en 2027 € 28.000 als gevolg van jaarlijkse indexering.
- Het overige van ongeveer € 9.000 is de saldering van diverse kleinere posten.

Baten

De begrote baten zijn van af 2024 € 1.000 hoger. Het betreft legesopbrengsten speelautomaten en drank- en horecaverGUNningen.

Verkeer, vervoer en waterstaat

Taakveld: Verkeer en vervoer

Programmadoelstellingen

- Wij willen de openbare ruimte op zo'n manier inrichten en beheren dat sprake is van een aantrekkelijk en leefbaar woonklimaat.
- Wij willen een optimaal bereikbare gemeente zijn.
- Wij willen vanuit de nota "Midden-Drenthe op de goede weg!" de aankomende jaren zorgen voor het gewenste kwaliteitsniveau van onze wegen en bruggen.

Beleidsindicatoren

Beleid Onderhoud wegen en bruggen Midden-Drenthe op de goede weg! 2018-2028

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoers Plan 2012 -2020

(In de raadsvergadering van 30 oktober 2012 geëvalueerd en geactualiseerd)

Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023

Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

Verbonden partijen

Geen.

Beleidskaders

Beleid Onderhoud wegen en bruggen Midden-Drenthe op de goede weg! 2018-2028

(In de raadsvergadering van 25 mei 2023 geëvalueerd)

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoers Plan 2012 -2020

(In de raadsvergadering van 30 oktober 2012 geëvalueerd en geactualiseerd)

Fietsplan 2035 "Op Fietse Midden-Drenthe"

Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023

Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

Verkeer en vervoer

Ontwikkelingen

- COVID-19, de oorlog in Oekraïne, klimaatverandering, zijn grote maatschappelijke thema's en opgaven die ook van grote invloed zijn op mobiliteit en de Grond-, Weg- en Waterbouw. Onzekerheid zorgt voor spanning en vaak ook tot onvoorspelbaarheid, hogere prijzen van grondstoffen en brandstoffen en risico's.
- Ook de samenleving verandert, daarmee de openbare ruimte en het gebruik ervan. De verandering van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij zorgt er onder andere voor dat mensen langer thuis wonen en daarmee vervoersstromen en -wijzen veranderen.

De bovenstaande ontwikkelingen hebben grote effecten.

- De raad heeft op 6 juli 2023 het Fietsplan 2023 vastgesteld, waarmee de fiets op 1 staat in ons mobiliteitsbeleid. De fiets kan een belangrijke rol vervullen als alternatief voor de auto. We zijn een belangrijke fietsgemeente! De (elektrische) fiets neemt een dominantere rol in dan vroeger en dat neemt in de toekomst verder toe. De fiets is niet alleen belangrijk voor de themamobiliteit. Ook is de fiets belangrijk bij andere sociale thema's, zoals gezondheid en overgewicht. Ook met het thuiswerken neemt ook de behoefte aan bewegen toe. Mensen fietsen, wandelen, skeeleren meer dan eerder. Dit doen zij voor een belangrijk deel op de fietspaden en andere fietsinfrastructuur. Om toekomstgericht te bouwen aan een veilige, bereikbare, gezonde en aantrekkelijke (Midden-Drentse) samenleving is het belangrijk dat we blijven inzetten op, en investeren in, de fiets.
- Waar de automobilititeit weer terug is op het niveau van voor COVID-19 is, is de bezetting en het gebruik van het openbaar vervoer niet meer op hetzelfde niveau als toen. De financiële coronasteun vanuit het rijk om de dienstregeling te kunnen blijven rijden, is vervallen. Dit heeft effecten op de exploitatie. Daarom kijkt het OV-bureau Groningen-Drenthe extra kritisch naar de buslijnen en de bijbehorende kosten en opbrengsten. Er is een grote kans dat er daarom in de toekomst (nog meer) bezuinigd wordt op het openbaar vervoer. Ook op buslijnen en ritten in onze gemeente.
- Fossiele brandstofauto's worden steeds meer vervangen door elektrische auto's. Dit betekent dat er steeds meer oplaadpunten moeten komen. En dit heeft effect op de indeling van de openbare ruimte, zowel bovengronds en ondergronds. Ook heeft het effect op het stroomnet, waarvoor integrale keuzes gemaakt moeten worden.
- Voor het wegenonderhoud zien we dat we over het algemeen zwaardere constructieve maatregelen toe moeten passen om onze wegen in een goede conditie te brengen en te houden. Dit vereist hogere investeringen. Daarbovenop komen ook nog de gestegen kosten door de gestegen prijzen van de grondstoffen en materialen.

Wat willen we bereiken?

- Samen werken we aan een goede openbare ruimte voor iedereen, nu en in de toekomst. Vanuit deze taak staan we voor de opgave om de openbare ruimte, maatschappelijk verantwoorde wijze en op een duurzame manier, veilig en comfortabel in te richten en te (be)houden.
- We maken fietsen nog toegankelijker. Om zo in Midden-Drenthe duurzaam en gezond de toekomst tegemoet te gaan. Vanuit het nieuwe Fietsplan 2035, met invalshoeken vanuit de verschillende vakgebieden verkeer, recreatie/toerisme, sociaal, gezondheid en sport, ontwikkelen we een uitvoeringsplan met projecten en maatregelen.
- De fiets neemt een dominantere positie in. Naast de verkeersaspecten levert dit een positieve bijdrage aan duurzaamheid, milieu, volksgezondheid en recreatie/toerisme.
- Het Beleid voor onderhoud wegen en bruggen 2018-2028: "Midden-Drenthe op de goede weg!", is geactualiseerd om de wegen en bruggen op een goede manier onderhouden en zo de veiligheid en de bereikbaarheid in onze gemeente in de toekomst te waarborgen.
- De veiligheid en bereikbaarheid willen we ook verbeteren door te investeren in projecten. Daarnaast investeren we ook in onkruidbestrijding, straatvegen, onderhoud bermen en wegbeplanting en gladheidsbestrijding om de veiligheid en bereikbaarheid zoveel mogelijk te waarborgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Met het Fietsplan 2035, maken we plannen om fietsen aantrekkelijker te maken.
- Voor het onderhoud van de wegen en de bruggen hebben we samen met raad een strategisch plan ontwikkelt.
- Met het verkeersmodel hebben we de effecten van ontwikkelingen en scenario's doorgerekend. Met deze gegevens kunnen we keuzes maken en daarmee de plannen voor de noord-zuidroute door Beilen (o.a. Esweg) gaan concretiseren. De noord-zuidroute is een belangrijke schakel in de fietsroute Assen-Beilen-Hoogeveen. We maken een veilige route voor wandelaars, fietsers en auto's. Een veilige route naar de nieuwe school, naar de sporthal en naar het centrum. Voor kinderen en volwassenen. Voor mensen zonder en met een beperking. Voor gewone, aangepaste en elektrische fietsen. Daarbij nemen we niet alleen de bovenkant mee (het profiel van de weg, de bestrating en het groen). We kijken ook naar de infrastructuur in de ondergrond.
- De voetpaden en toegankelijkheid in Smilde hebben veel aandacht nodig. Als voortvloeisel uit de Visie op Smilde hebben we een voetpadenplan gemaakt. We maken in 2024 een start met de uitvoering. Daarnaast zijn we gestart met de voorbereidingen om een integraal verkeersplan voor Smilde te maken voor de Suermondsweeg-Linthorst Homanweg, Molenwijk en Koningin Wilhelminalaan en de stille kant. Evenals de noord-zuidroute in Beilen zijn dit belangrijke verbindingen voor wandelaars, fietsers en auto's, maar ook voor vele schoolgaande kinderen.
- Samen met de provincie Drenthe en de gemeente Assen hebben we plannen ontwikkeld voor een betere verkeersafwikkeling rond de Norgerbrug in Bovensmilde. Samen met inwoners van het buurtschap Norgerbrug maken we plannen om de (nieuwe) doorlopende weg her in te richten tot een aantrekkelijk verblijfsgebied.
- Samen met de provincie en de andere Drentse gemeenten blijven we het Regionaal MobiliteitsPlan doorontwikkelen.
- De gemeente Midden-Drenthe doet ook weer mee aan de nieuwe concessie voor laadpalen in Groningen en Drenthe. Vanuit deze concessie plaatsen we strategische laadpalen voor elektrische auto's bij openbare voorzieningen en grote parkeerterreinen. Ook plaatsen we openbare laadpalen op aanvraag van inwoners, forensen en bezoekers die geen eigen parkeermogelijkheid hebben. Zo werken we, samen met inwoners en bedrijven, toe naar een dekkend netwerk van openbare en semipublieke laadpalen in de gemeente Midden-Drenthe.

Wat mag het kosten?

Verkeer en vervoer	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	5.198	7.157	7.102	7.216	7.324	7.408
Totaal lasten	5.198	7.157	7.102	7.216	7.324	7.408
Totaal baten	294	168	259	259	259	258
Resultaat	4.904	6.988	6.844	6.957	7.065	7.150

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 55.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Voor 2024 is een stelpost opgenomen van € 201.000 voor het bestedingsplan nieuw beleid.
- De diverse onderhoudsbudgetten zijn in 2024 naar beneden bijgesteld met € 179.000. Dit komt met name door een lager budget voor onderhoud wegbeplanting € 152.000 hiervoor was in de jaren 2022-2024 incidenteel een extra budget beschikbaar gesteld. De bijstelling van het budget waterschapslasten is met € 23.000 naar beneden gegaan.
Voor de volgende jaren bedragen deze voor 2025 en 2026 € 68.000 hoger en voor 2027 € 46.000 hoger.
- Dat in 2023 eenmalig middelen beschikbaar was gesteld voor een integraal verkeersplan Suermonsweg € 600.000, - ontwikkelingskosten Esweg € 54.000 en voor beleid klimaatadaptatie € 37.000.
- De hogere apparaatskosten binnen- en buitendienst. Voor 2024 bedraagt de verhoging € 374.000. Voor de volgende jaren bedragen de stijgingen voor 2025 € 105.000 en voor 2026 en 2027 zo'n € 80.000.
- Hogere kapitaallasten van € 241.000 in 2024. In 2025 worden de kapitaallasten € 80.000 hoger, in 2026 en 2027 € 40.000 lager.
- Bijstelling van het budget onderhoud wegbeplanting naar beneden in 2024 van € 152.000.

Baten

De begrote baten 2024 en volgende jaren zijn € 90.000 hoger dan de begrote baten 2023.

- De bijdrage aanpak zwerfafval neemt vanaf 2024 met € 77.000 toe.
- De leges voor vergunningen van kabels en leidingen vallen naar verwachting met € 13.000 hoger uit dan begroot in 2023.

Economie

Taakvelden:	Fysieke bedrijfsinfrastructuur Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen Economische promotie
--------------------	---

Programmadoelstellingen

- Wij willen de werkgelegenheid bevorderen en behouden en wij willen de arbeidsdeelname bevorderen, zodat inwoners (jong en oud) in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.
- Wij willen de bestaande bedrijfsgelegenheid behouden en zo mogelijk uitbreiden zodat lokaal zoveel mogelijk arbeidsplaatsen beschikbaar zijn.
- Wij willen dat het vestigingsklimaat op orde is. Goede bereikbaarheid en infrastructuur zijn hierbij belangrijke faciliteiten.
- Wij willen ondernemers zodanig faciliteren bij uitbreiding, vernieuwing of nieuwbouw binnen de bestaande regelgeving dat van ondernemerszijde weinig drempels worden ervaren.
- Wij bieden faciliteiten aan en creëren voorwaarden voor een zinvolle invulling van de vrije tijd van inwoners en bezoekers van de gemeente.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Functiemenging	2022	50,7%	50,2%	51,0%	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, 0 (alleen wonen) 100 (alleen werken).
	2021	50,5%	49,7%	50,4%	
	2020	50,3%	49,7%	50,0%	
Vestigingen (van bedrijven)	2022	177,8	167,6	166,0	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
	2021	169,8	158,8	158,2	
	2020	162,4	153,0	150,6	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive

Verbonden partijen

Bedrijvencentrum Ossenbroeken VOF
Recreatieschap Drenthe
Zonnepark Leemdijk

Beleidskaders

Nota grondbeleid 2016-2020
Landbouwonwikkelingsvisie
Masterplan Beilen Centrum
Nota Natuurlijke Kracht (economisch beleid)
Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ontwikkelingen

- In het najaar van 2023 voeren we met de stakeholders een evaluatie uit van de Koers- en Uitvoeringsagenda Economie 2020-2024. De uitkomsten bespreken we opiniërend met uw raad. Deze evaluatie en de opiniërende bespreking ervan vormen bouwstenen voor een actualisatie van de Koers- en uitvoeringsagenda Economie 2025 en verder. De (financiële) gevolgen daarvan voor de meerjarenbegroting zijn nu een PM post.
- Momenteel neemt Midden-Drenthe niet deel aan economische samenwerkingsverbanden in de regio's. Wel oriënteren wij ons op mogelijkheden tot regionale samenwerking die er zijn of kunnen ontstaan op diverse beleidsvelden naast economie. Vanwege de steeds complexer wordende opgaven maar ook omdat je samen vaak tot betere resultaten komt. Zo werken we momenteel aan het in beeld brengen van nut en noodzaak van eventuele aansluiting bij de Regio Groningen-Assen. In deze regio is overigens ook een aanvraag voor een Regiodeal met het Rijk in voorbereiding. De (financiële) gevolgen daarvan voor de begroting zijn nu een PM post.
- We blijven in 2024 inzetten op een sterk ondernemersklimaat. Daarvoor is voldoende kwalitatieve en kwantitatieve ruimte nodig voor een gezonde bedrijvendynamiek en realisatie van ontwikkelingsmogelijkheden. Dit vraagt een goed en divers aanbod aan verschillende typen werklocaties die passen bij de wensen en eisen van onze ondernemingen.
- Goede (digitale) bereikbaarheid/infrastructuur ten behoeve van zowel werklocaties als dorpscentra blijft een belangrijke vestigingsfactor ondanks de trend van werken op afstand en de sterk groeiende platformeconomie.
- In toenemende mate spelen ondernemende mensen een sleutelrol in het behalen van maatschappelijke doelen. Transitie op het gebied van digitalisering, verduurzaming energiebronnen en een meer circulaire economie en inclusieve samenleving kunnen niet behaald worden zonder de samenwerking met het bedrijfsleven. Dit vraagt van zowel de overheid als de ondernemers een actieve rol om gezamenlijk, met gedeelde inzet, belang, kennis en innovatiekracht oplossingen te bedenken en door te voeren. De brede welvaarts- en welzijnsdoelen vragen steeds meer om een integrale benadering van de opgaven en nauwe betrokkenheid van verschillende stakeholders (ondernemers, onderzoeks- en onderwijsinstellingen en overheden).
- De verwachting is dat in 2024 de economische ontwikkeling doorzet en er ook in Midden-Drenthe vraag blijft naar bedrijfskavels. Op moment van schrijven (juli) loopt er een gemeente breed onderzoek naar vraag en aanbod naar (woon-)werklocaties. De uitkomsten van dat onderzoek zijn naar verwachting medio augustus 2023 beschikbaar.

Wat willen we bereiken?

- Zoveel mogelijk ondernemerschap in Midden-Drenthe behouden.
- Streven naar een optimaal vestigings- en ondernemersklimaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Om nieuwe vestigingen mogelijk te maken zorgen we voor voldoende ruimte. Om bestaande vestigingen te behouden denken wij met de bedrijven mee waar dat mogelijk is.
- In verband met beperkte ruimte in alle kernen wordt er gewerkt aan een uitbreiding van Ossebroeken (Ossebroeken 2). De uitgifte kan naar verwachting begin 2024 van start gaan.
- Op Dambroeken zijn nog twee kavels beschikbaar. De verwachting is dat deze kavels al voor het jaar 2024 verkocht zullen zijn.
- In de Omgevingsvisie Midden-Drenthe staat dat we het beleid voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen integrale en stimulerender willen maken. Daarvoor gaan we eerst onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van de vrijkomende bebouwing in het buitengebied. Leegstaande bebouwing brengt risico's met zich mee, maar er zitten ook allerlei kansen in. We ontwerpen een proces om samen met onze stakeholders en inwoners te komen tot een stimulerender beleid. Ook leent dit onderwerp zich ervoor om te kijken naar koppelkansen met andere opgaven, zoals woningbouw, natuur, duurzaamheid, klimaatadaptatie, stikstof, gezondheid, veiligheid.

Wat mag het kosten?

Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	-1	334	6	5	5	5
Totaal lasten	-1	334	6	5	5	5
Totaal baten	-3	334	6	5	5	5
Resultaat	2					

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 328.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- De effecten die voortvloeien uit de geactualiseerde exploitatie opzet van de lopende BIE's (Bouwgronden In Exploitatie) voor bedrijventerreinen. Op basis van een dynamische kostprijsberekening is per plan in beeld gebracht welke lasten in de betreffende jaren worden verwacht.
- De effecten van kredietverstrekking of kredietaflossing. Door kredietverstrekking of Kredietaflossing aan de lopende plannen is dit taakveld vanaf 2022 per jaar in evenwicht.

Baten

De begrote baten 2024 zijn € 328.000 lager ten opzichte van de begrote baten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- De effecten die voortvloeien uit de geactualiseerde exploitatie opzet van de lopende BIE's (Bouwgronden In Exploitatie) voor bedrijventerreinen. Op basis van een dynamische kostprijsberekening is per plan in beeld gebracht welke lasten in de betreffende jaren worden verwacht.
- De effecten van kredietverstrekking of kredietaflossing. Door kredietverstrekking of kredietaflossing aan de lopende plannen is dit taakveld vanaf 2022 per jaar in evenwicht.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Ontwikkelingen

- Beurzen, netwerkevenementen, informatieavonden en andere activiteiten worden weer meer fysiek gehouden en soms digitaal als dit praktischer is. Ondernemers hebben meer behoefte aan fysieke bijeenkomsten.

Wat willen we bereiken?

- We voeren tweemaal per jaar overleg met alle ondernemersorganisaties. Dat gaat o.a. over de gemeentelijke dienstverlening en verbeterpunten daarin.
- Dat Midden-Drenthe een plek is waar het voor ondernemers goed ondernemen is.
- Goed relatiebeheer met onze ondernemers en ondernemersorganisaties.
- Zo goed mogelijk uitvoering geven aan de Koers- en Uitvoeringsagenda Economie 2020-2024. De uitvoeringsagenda richt zich op een periode van 2 jaar en de evaluatie ervan voeren we in het najaar van 2023 uit. Mede op basis van de trends en ontwikkelingen en de wensen van de ondernemers is gekozen voor zes thema's waar de gemeente en ondernemers zich de komende jaren voor een groot deel op gaan richten. De thema's brengen focus aan in onze activiteiten. De thema's zijn:
 1. Circulaire economie en duurzaamheid
 2. Arbeidsmarkt en onderwijs
 3. Dienstverlening voor bedrijven
 4. Bedrijventerreinen
 5. Detailhandel
 6. Starters

Wat gaan we daarvoor doen?

- Startende ondernemers helpen met allerlei vraagstukken.
- Dienstverlening richting ondernemers op peil houden en waar nodig verbeteren.
- Deelnemen aan de tweejaarlijkse enquête m.b.t. de MKB-vriendelijkste gemeente.
- Samen met ondernemers en ondernemersverenigingen in gesprek over zaken die we kunnen verbeteren.
- In samenwerking met partijen organiseren van twee thema-avonden per jaar.
- We bouwen aan een goed relatiebeheer door een proactieve houding naar ondernemers door diverse bedrijfsbezoeken vanuit het bestuur en de ambtelijke organisatie.
- We netwerken met diverse stakeholders en andere overheden.
- We vertegenwoordigen de gemeente op (digitale) evenementen.
- We houden de vestigingsvoorwaarden op peil en verbeteren deze zo mogelijk.
- We gaan conform BIZ-verordeningen de BIZ-bijdragen heffen en innen. Hiervoor leggen we eind februari de aanslagen op.
- Het behandelen van bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.

Wat mag het kosten?

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	178	233	273	261	267	273
Totaal lasten	178	233	273	261	267	273
Totaal baten	64	65	104	104	105	101
Resultaat	114	167	169	157	162	173

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 40.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- De hogere doorbelasting van de organisatiekosten.

Baten

De begrote baten 2024 zijn € 39.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- De hogere ontvangst voor de Bedrijven Investerings Zone.

Economische promotie

Ontwikkelingen

- Op basis van de Koersnota Vrijtijdseconomie 2024 zal er een uitvoeringsprogramma geschreven worden, in samenwerking met de TOP en Stichting Marketing en Promotie Midden-Drenthe. Deze wordt vervolgens aangeboden aan de Gemeenteraad.
- Het streven is dat het wandelknooppuntennetwerk fase 2 in maart/april 2024 geopend zal gaan worden.
- In 2024 zal naar verwachting de nieuwe toeristisch regisseur volledig zijn ingewerkt en gaan we als gemeente samen met de toeristisch regisseur en het bestuur van de Stichting Marketing en Promotie kijken welke zaken uitgevoerd kunnen worden door de toeristisch regisseur uit de Koersnota en Uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie.
- De evaluatie van Vitale Vakantieparken Drenthe eind 2021 heeft ertoe geleid dat het provinciaal programma VVP is verlengd tot en met 2024. Over verdere verlenging wordt nog gesproken.
- Het uitblinkersprogramma dat loopt bij Programma Vitale Vakantieparken zoekt naar parken die goed lopen, maar verder kunnen uitblinken. Wij zijn als gemeente Midden-Drenthe altijd op zoek naar parken in onze gemeente. Indien hier ontwikkelingen in zijn, zult u op de hoogte gesteld worden.
- De raad heeft in februari 2023 het procesvoorstel voor het transformatiespoor van Vitale Vakantieparken vastgesteld, inhoudende dat de pilot De Hullen zal worden afgerond door het ondertekenen van de afsprakenbrief. Er is een projectleider ingehuurd om dit te begeleiden. Vervolgens zal de pilot geëvalueerd worden en zal het verdere proces van de transformatie van De Hullen ontworpen worden.
- Wat betreft de overige verkenningsparken heeft de raad in het procesvoorstel bepaald dat in overleg met de parken alle informatie die nodig is voor het go-no-go besluit geactualiseerd wordt. Daarna wordt een standpunt ingenomen en gaat het college met de vertegenwoordigingen van de parken in gesprek over het vervolgproces. Het college legt de raad een procesvoorstel voor het vervolg voor, inclusief een voorstel voor financiële dekking.
- Het tarief toeristenbelasting wordt ingaande 2024 gesplitst in een tarief per persoon per overnachting van € 1,30 voor mobiele kamper onderkomens en vergunde groepsaccommodaties en een tarief van € 1,60 per persoon per overnachting voor hotels, b&b's, chalets, stacaravans, pensions, kamers, vakantiehuizen, appartementen en andere luxe vormen van vakantieverblijven, zoals bijvoorbeeld boomhutten, ingerichte tenten etc. Daarnaast wordt momenteel de actualiteit van het forfaitair aantal overnachtingen onderzocht voor overnachtingen op vaste en seizoenplaatsen. Dit is mogelijk van invloed op de forfaitaire tarieven.

Wat willen we bereiken?

- De groei van de werkgelegenheid in de toeristische sector bevorderen.
- Ruimte bieden voor groei van zowel kleinschalige als grootschalige activiteiten.
- Midden-Drenthe promoten als een aantrekkelijke toeristische gemeente met voldoende activiteiten.
- Toename van het aantal toeristen en activiteiten in Midden-Drenthe.
- Een goede samenwerking in de toeristische sector, tussen de aanbieders onderling en tussen de gemeente en de aanbieders stimuleren.
- Een goed (en gemeente-dekkend) wandelknooppuntensysteem aanleggen en onderhouden.
- We vervullen een proactieve rol, scheppen voorwaarden, faciliteren en jagen ontwikkelingen aan.
- Het realiseren van de geraamde opbrengsten toeristen- en forensenbelasting. Hiervoor hebben en houden we de heffingsadministratie op orde.
- Om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen en te houden, gaan we op alle mogelijke manieren ondernemerschap ondersteunen en een positief vestigingsklimaat creëren. We willen lokale ondernemers optimaal ondersteunen en voldoende ruimte geven.
- Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024 is gericht op het realiseren van de volgende doelen:
 - meer ruimte voor ondernemerschap;
 - meer bestedingen door toeristen;
 - meer werkgelegenheid;
 - meer grip op sociale problematiek;
 - meer balans tussen vraag en aanbod.
- In 2024 willen we met De Hullen het transformatieplan gereedmaken, dat de onderlegger zal zijn voor het omgevingsplan.
- In 2024 nemen we voor de overige verkenningsparken een go-no-go besluit. Met de parken die kansrijk zijn voor transformeren wordt een afsprakenbrief opgesteld. De parken die niet kansrijk zijn voor transformeren worden gesprekken gevoerd over revitaliseren.
- In 2024 gaan we met een vijftal vitale parken in gesprek over revitaliseringstrajecten.
- Voor het uitblinkersspoor zijn er nog geen concrete plannen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Starten met de uitvoering van de Koersnota Vrijtijdseconomie 2024 samen met de sector.
- Op alle verkenningsparken en revitaliseringstrajecten in het kader van Vitale Vakantieparken wordt in samenwerking met de Taskforce een projectleider ingehuurd voor de te voeren transformatie- of revitaliseringsprocessen.
- Actualiseren van de verordeningen voor heffen en innen van toeristen- en forensenbelasting.
- Het actueel houden en beoordelen van gegevens: objecten, belastingplicht, verblijfsadministratie.
- In 2024 gaan we actief met de taskforce van VVP op zoek naar parken die binnen het uitblinkertraject zouden kunnen vallen.

Wat mag het kosten?

Economische promotie	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	512	517	637	657	671	683
Totaal lasten	512	517	637	657	671	683
Totaal baten	1.466	1.271	1.525	1.530	1.535	1.535
Resultaat	-954	-754	-888	-873	-864	-852

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 120.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Een hogere geïndexeerde bijdrage aan het Recreatieschap Drenthe. Voor 2024 gaat het om € 13.000. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling TIP. Deze stijgt door indexering jaarlijks met bijna € 5.000.
- Een hogere toerekening van organisatiekosten van € 64.000.
- De doorbetaling van BIZ gelden zijn toegenomen met € 38.000.

Baten

De begrote baten 2024 zijn € 254.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- De hogere opbrengsten in 2024 op het onderdeel toeristenbelasting van € 239.000 en forensenbelasting van € 15.000.

Onderwijs

Taakvelden

Onderwijshuisvesting

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Programmadoelstellingen

- Wij stimuleren een optimaal opleidings- en ontwikkelingsniveau voor jongeren en volwassenen.
- Wij zorgen voor goede onderwijshuisvesting en een sluitend vangnet voor uitvallers binnen het onderwijs.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Absoluut verzuim	2022	nmb	nmb	nmb	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.
	2021	0	2,0	0,8	
	2020	0	2,1	1,2	
Relatief verzuim	2022	nmb	nmb	nmb	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.
	2021	10	18	20	
	2020	7	17	18	
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwal.	2022	nmb	nmb	nmb	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van 12-23.
	2021	1,8%	1,6%	1,9%	
	2020	1,5%	1,4%	1,6%	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive

Verbonden partijen

Geen

Beleidskaders

Jeugdnota: 'Zorgeloos (op)groeien in Midden-Drenthe'

Notitie in- en externe zorgstructuren: 'Waar IKC, onderwijs en zorg elkaar vinden'

Document 'Een kansrijke start in Midden-Drenthe'

Nota Onderwijskansen 2022-2026 'Ieder kind een goede start en een eerlijke kans' Onderwijskansen beleid de voorschoolse educatie en de reguliere peuteropvang gemeente Midden-Drenthe

Uitvoeringsnotitie NPO 'Ieder kind in hun kracht'

Regionaal Ontwikkelagenda Passend Onderwijs: 'Zorg voor Jeugd'

Uitvoeringsprogramma St. Welzijnswerk en St. Biblionet: 'Naar een geletterd en Digisterk Midden-Drenthe'

Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

Visie Bibliotheekwerk 2023-2030

Onderwijshuisvesting

Ontwikkelingen

- Het voortgezet openbaar en bijzonder onderwijs en het jongerencentrum heeft het nieuwe gebouw Volta sinds begin 2022 in gebruik. Nu het pand in gebruik is, komen een aantal wensen naar voren. Samen met de gebruikers en de VvE Volta zoeken we naar praktische oplossingen.
- Het voormalige onderwijsgebouw van het CS Vincent van Gogh aan de Omloop 4 is niet meer nodig voor het voortgezet onderwijs. Het gebouw is per 1 augustus 2023 overdragen aan de gemeente. De Stichting Techniek Onderwijs maakt tot aan de sloop gebruik van enkele ruimten voor het Techlab.
- Het Integraal Huisvestingsplan voor het Basisonderwijs (IHP) is opgesteld voor de periode 2021-2040. Het IHP wordt periodiek geactualiseerd.
- IKC G.A. de Ridderschool en CKC Beatrix gaan op de locatie van IKC G.A de Ridder een nieuwe school bouwen. Deze locatie biedt onderdak aan beide scholen.

Wat willen we bereiken?

- Het doel van investering in de gebouwen van het basisonderwijs is dat alle IKC's klaar zijn voor de toekomst, zodat kinderen elkaar gezond en veilig kunnen ontmoeten, bewegen en met elkaar spelen en leren.
- In toekomstbestendige schoolgebouwen kijken we naar mogelijke combinaties van maatschappelijke voorzieningen en samenwerking binnen opvang en goed kwalitatief onderwijs.
- Alle schoolgebouwen in Midden-Drenthe zijn op termijn duurzame en frisse scholen die op alle vlakken voldoen aan de meest recente eisen. Dit doen we door het realiseren van onder andere (ver)nieuwbouwprojecten en tijdig inspelen op actualiteiten en ontwikkelingen.
- Met duurzame en frisse scholen wordt het brede onderwijsaanbod behouden. Jongeren kunnen langer binnen de gemeente vervolgonderwijs volgen.
- In het Voortgezet Onderwijs stimuleren we het Technasium en bieden we een goede locatie voor een techniek lab voor jongeren die interesse hebben in techniek en daarmee een goede start en een eerlijk kans op de arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering geven aan het Integraal huisvestingsplan voor het basisonderwijs 2021-2040.
- Voor toekomstbestendige schoolgebouwen investeren we 23,6 miljoen in onderwijshuisvesting.

Wat mag het kosten?

Onderwijshuisvesting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.848	2.640	2.374	2.723	2.697	2.642
Totaal lasten	1.848	2.640	2.374	2.723	2.697	2.642
Totaal baten	46	49	50	50	50	50
Resultaat	1.802	2.591	2.324	2.673	2.647	2.592

Lasten

De begrote lasten zijn in 2024 afgerond € 266.000 lager dan de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere doorberekende apparaatskosten (€ 72.500) en kapitaallasten (€ 188.500).

Baten

De begrote baten liggen per jaar rond de € 50.000.

Dit betreft inkomsten uit huur en vergoeding voor energiekosten.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Ontwikkelingen

- Door de gemeentelijke bijdrage worden in de buurtacademies cursussen voor volwassenen verzorgd. Deze bijdrage maakt onderdeel uit van het budgetcontract met Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe.
- In samenwerking met diverse organisaties binnen onze gemeente is voor de komende 4 jaar het VVE beleid ontwikkeld, met een kwaliteitskader en aandacht voor de aanpak van ouderbetrokkenheid en het verhogen van taalvaardigheden.
- Op alle IKC's en kinderopvangorganisaties in de gemeente Midden-Drenthe wordt preventieve logopedie (GGD) ingezet. Hiermee worden problemen bij jonge kinderen in de groei opgelost en problemen op oudere leeftijd voorkomen.

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goed onderwijsaanbod, een voorschools aanbod voor doelgroep peuters met een indicatie, een goede zorgroute en een doorgaande leerlijn van 0-13 jaar voor het jonge kind en jongvolwassenen op de scholen.
- Een kwalitatief goed aanbod van 16 uur voor peuters van 2,5 - 4 jaar zodat zij zonder (ontwikkel)achterstand kunnen beginnen aan de basisschool, het bieden van een volwaardige plaats in de samenleving, zowel in fysiek als in sociaal opzicht.
- Stabiliteit en doorontwikkeling van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe (PVGd) ten behoeve van het leerlingenvervoer.
- Een integrale benadering is essentieel. Dus met kind, het gezin, het onderwijs, de jeugdhulp en eventuele andere partners wordt gekeken naar wat het kind nodig heeft. De ondersteuning die wordt geboden is aanvullend op dat van de ander. Om dat te kunnen bereiken is het nodig dat partijen elkaar structureel opzoeken, dat er samenwerkingsafspraken worden gemaakt en dat deze jaarlijks worden herijkt.
- De projecten die voortvloeien uit het regionaal uitvoeringsprogramma voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare posities dragen bij aan een sluitende aanpak voor jongeren in kwetsbare posities en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vroegtijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden bij peuters met een indicatie, maar alle peuters profiteren hiervan.
- Preventieve logopedie binnen alle IKC's en op de kinderopvang voortzetten
- De hbo-coach binnen de IKC's in/voortzetten en zorgen en hiermee het verhogen van de kwaliteit van het aanbod in de peutergroepen.
- Het versterken van de samenwerking tussen de JGZ en de IKC's om de toeleiding van doelgroepkinderen te bevorderen.
- Aanbieden van Leerlingenvervoer.
- Structureel overleg tussen de kinderopvang, het onderwijs, zorg en gemeente. Afspraken worden vastgelegd in de Nota "Waar kinderopvang, onderwijs en zorg elkaar vinden". Deze nota is in gezamenlijkheid geschreven en zal jaarlijks aan de orde komen tijdens de LEA.
- In regionaal verband organiseren we activiteiten en projecten om de positie van kwetsbare jongeren te verbeteren en voortijdig schoolverlaten te voorkomen.
- We willen voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school afgaan. We stemmen daarom structureel af met betrokken partijen of afdelingen als het RMC, CJG, Wmo en werk en inkomen.
- Het bieden en het vergroten van de mogelijkheden voor volwasseneneducatie o.a. door uitvoering te geven aan de nota 'naar een geletterd en Digisterk Midden-Drenthe' en subsidiering van de buurtacademies.

Wat mag het kosten?

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.397	1.488	1.799	1.864	1.919	1.945
Totaal lasten	1.397	1.488	1.799	1.864	1.919	1.945
Totaal baten	287	231	231	231	231	-44
Resultaat	1.110	1.257	1.568	1.633	1.688	1.988

Lasten

De begrote lasten 2023 zijn afgerond € 310.000 hoger dan de begrote lasten 2022. Naast enkele kleinere mutaties wordt dit voornamelijk veroorzaakt door hogere verwachte lasten voor het leerlingenvervoer. De begrote lasten voor leerlingenvervoer zijn verhoogd met € 313.000 en hiermee begroot op € 813.000. Dit heeft te maken met een toename in het aantal leerlingen dat vervoerd wordt en de prijsindexatie. De begroting 2023 was te laag ingeschat en is nu in lijn gebracht met de werkelijke kosten van 2022 en 2023.

Baten

De begrote baten in 2024 en volgende jaren vloeien grotendeels voort uit de verwachte rijksbijdrage voor het onderwijsachterstandenbeleid. Voor het overige hebben de baten betrekking op de ouderbijdrage voor het leerlingenvervoer en een bijdrage voor de kwalificatieplicht.

Sport, cultuur en recreatie

Taakvelden	Sportbeleid en activering
	Sportaccommodaties
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
	Musea
	Media
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Programmadoelstellingen

- Samen met de sportsector zijn we continu op zoek naar mogelijkheden om de inwoners zoveel mogelijk te laten sporten en bewegen.
- Wij faciliteren goede sportaccommodaties in de gemeente zodat elke inwoner tegen acceptabele tarieven zoveel mogelijk binnen zijn eigen woonomgeving kan sporten en bewegen.
- Wij stimuleren, ondersteunen en faciliteren het sporten en bewegen door de inwoners op meerdere niveau 's.
- Wij ondersteunen een divers cultuuraanbod door middel van subsidiëring van activiteiten.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Niet-sporters	2021	30,2%	27,2%	27,6%	Het percentage inwoners dat aangesloten is bij een sportvereniging
	2020	30,5%	27,2%	27,5%	
Sport, cultuur en recreatie	2023	25	33	45	Het nettobedrag dat per inwoner aan sport, cultuur en recreatie wordt besteed.
	2022	nb	30	43	
	2021	22	28	42	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Verbonden partijen

Geen

Beleidskaders

Beleidsplan Buitensportaccommodaties 2013

Accommodaties buitensport - Beleid in uitvoering

Bomenverordening

Landschapsbeleidsplan 2012

Groenbeleidsplan 2016-2025

Beleidsplan Spelen 2011-2020

Cultuurbeleid Midden-Drenthe 2021-2025 "Iedereen verdient een podium"

Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

Nota kunstgrasvelden

Nota Bewegen en Leefstijl 2019-2023

Sportbeleid en activering

Ontwikkelingen

- In 2024 is de beleidsnota Bewegen en Leefstijl 2019-2023, “Met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst”, herijkt (onder voorbehoud van de voortgang in het bestuurlijk proces in 2023).
- We blijven inzetten conform het herijkte beleid 2024-2027. Het betreft een herijking, wat inhoudt dat in de nieuwe beleidsperiode geen grote beleidsmatige veranderingen doorgevoerd gaan worden, zoals ook beschreven in een brief aan de raad halverwege 2023. Er zijn enkel aanscherpingen geweest en nieuwe ontwikkelingen, zoals het landelijke GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en IZA (Integraal Zorgakkoord) verwerkt.
- In 2023 is het lokale plan van aanpak GALA, met behulp van een extern procesbegeleider, opgesteld waarmee de middelen voor de uitvoering van onder andere het beleid bewegen en leefstijl geborgd zijn voor de nieuwe beleidsperiode van 2024-2027.
- In 2022 is het sportakkoord verder doorontwikkeld naar een sport en gezondheidsakkoord. De ambities zijn breder geformuleerd waardoor het akkoord meer uitgaat van positieve gezondheid en het sporten/bewegen als middel wordt ingezet. Het akkoord sluit hierdoor nog beter aan bij de beleidsdoelstellingen en geeft meer ruimte voor zorgpartijen om als ambassadeur aan te sluiten.
- In 2021 is het regionale meerjaren beleids- en uitvoeringsprogramma: Drenthe Samen Gezond In Beweging 2021 - 2024 opgesteld. Het programma is onderverdeeld in vier thema's waar ook in 2024 regionaal extra focus op wordt gelegd. Het betreft de thema's: Gezond gewicht, verantwoord middelengebruik, een leven lang bewegen en mentale gezondheid.
- Hoewel het merendeel van de inwoners sport en beweegt bij een sportvereniging/sportaanbieder zien we steeds meer dat het sporten en bewegen zichzelf organiseert. Inwoners nemen zelf initiatieven om alleen of gezamenlijk te sporten/bewegen. Dit vindt plaats op of in bestaande (gemeentelijke) sportaccommodaties maar ook in de openbare ruimte zoals de speeltuin of het grasveld in de wijk.

Wat willen we bereiken?

- Door de kracht van (actief)bewegen op diverse beleidsterreinen binnen het sociaal domein te promoten willen we inwoners het belang van een gezonde levensstijl en sociale betrokkenheid laten herkennen en motiveren zich hiervoor in te zetten.
- Doel is om een gezondere leefstijl bij de inwoners te bevorderen door (actief) te bewegen en betrokkenheid bij sociale activiteiten te behouden.
- Gelukkige en sociaal betrokken inwoners.
- Gezonde leefstijl en betere gezondheid voor inwoners met minder gezondheidsverschillen, minder zorg en een prettig leven.
- Sterke integrale samenwerking tussen alle spelers en supporters binnen het speelveld.
- Behouden en versterken van de Midden-Drentse sportinfrastructuur met toekomstbestendige sportverenigingen en ruimte voor nieuwe initiatieven en sport/beweeg behoeften.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Preventie om ervoor te zorgen dat iedereen zich van jong tot oud zich gezond en gelukkig voelt.
- Met promotie- en stimuleringsactiviteiten zetten we de uitvoering van het sportakkoord en de beleidsnota Bewegen en Leefstijl kracht bij en worden inwoners gemotiveerd tot (meer) deelname aan beweeg- en activiteitenprogramma's.

- Stimuleren van een gezonde leefstijl die aansluit bij de behoefte en motivatie van haar inwoners
- Faciliteren en stimuleren van het actieplan uit het sportakkoord en daardoor de samenwerking van alle betrokken partijen.
- Met behulp van inzet door het Team Gezond in Midden-Drenthe (GIMD) geven we uitvoering aan de nieuwe nota Bewegen en Leefstijl in combinatie met het sport & gezondheidsakkoord. Het team werkt vraaggericht en weet verbindingen te leggen, te ondersteunen en te faciliteren waardoor vraag en aanbod bij elkaar komen.
- Stimuleren van de lokale sport- en beweegaanbieders om meer sport- en beweegaanbod op lokaal niveau te ontwikkelen.
- Het gebruik van het jeugdsport en cultuurfonds voor minimahuishoudens promoten om daarmee actieve deelname aan (sport)activiteiten te bevorderen.
- Met de inzet van vakdocenten nog meer samenwerkingsverbanden tussen sportverenigingen en scholen tot stand brengen met als doel om de diversiteit aan sportsoorten op de scholen onder de aandacht te brengen en te beoefenen.
- Meedenken om de openbare ruimte nog aantrekkelijker te maken om in beweging te komen.

Wat mag het kosten?

Sportbeleid en activering	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	419	478	215	221	226	226
Totaal lasten	419	478	215	221	226	226
Totaal baten	347					
Resultaat	72	478	215	221	226	226

Lasten

De begrote lasten in 2024 zijn afgerond € 262.000 lager ten opzichte van de begrote lasten in 2023.

Dit wordt vooral verklaard door:

- De bijdrage voor de combinatiefunctionaris (€ 154.000) is in 2024 nog niet begroot. Deze middelen vallen nu onder de Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 (Spuk breed). Zodra het plan van aanpak GALA/SPUK 2023-2026 is goedgekeurd wordt dit in de begroting opgenomen.
- In 2023 is sprake van 2 overgehevelde budgetten voor de verduurzaming sportaccommodaties (€ 75.000) en het lokaal gezondheidsbeleid (€ 23.000). Voor zover deze budgetten nog beschikbaar en nodig zijn in 2024 wordt dit meegenomen in de overheveling en dan opgenomen in de begroting 2024.

Baten

Op dit taakveld zijn voor de periode 2024 en verder geen baten geraamd.

Zie ook de opmerkingen hierboven over Spuk breed.

Sportaccommodaties

Ontwikkelingen

- In 2023 is de verhuur van de gemeentelijke binnensportaccommodaties teruggekomen op het niveau van voor de Corona jaren. De verwachting is dat het jaar 2024 ook dit niveau laat zien.
- We zien in toenemende mate een verschuiving naar de meer individuele beweeg- en sportactiviteiten in het buitengebied. Denk hierbij o.a. aan actief en (recreatief) fietsen, wandelen, hardlopen en vissen. Deze ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op het gebruik van de binnen- en buitensportaccommodaties en tot afname van het gebruik van de accommodaties leiden.
- In 2022 is het integraal accommodatiebeleid vastgesteld. Hierin zijn ook de sportaccommodaties meegenomen en qua renovatie en/of nieuwbouw weggezet in de tijd. We houden rekening met deze planning als het gaat om investeringen in groot onderhoud en (sport)inrichting.
- De prijzen voor het onderhoud aan de gebouwen en de vervanging of reparatie van de sportinrichting in de sportaccommodaties nemen fors toe. Om het huidige niveau qua onderhoud en sportinrichting te behouden dient het beschikbare budget in de toekomst naar verwachting aangepast te worden.

Wat willen we bereiken?

- We zorgen voor goed ingerichte sportaccommodaties waar gebruikers op een prettige, veilige en verantwoorde wijze gebruik van kunnen maken en men uitgedaagd wordt om in beweging te komen.
- We streven naar een stabiele bezetting van onze bestaande binnen- en buitensportaccommodaties.
- Bij het ontwikkelen van ons nieuwe integraal accommodatiebeleid vraagt duurzaamheid prioriteit en is het van belang een bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsvisie Midden-Drenthe. Uitgangspunt hierbij is om de CO2 uitstoot in 2030 met 49% te verminderen.
- Het energie verbruik op de binnen- en buitensportaccommodaties terug te dringen en daarmee de energiekosten te verlagen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Betrokken sportverenigingen van de buitensportaccommodaties worden door de technisch adviseurs geïnformeerd over de BOSA-subsidiemogelijkheden bij de investering in duurzaamheidsmaatregelen en worden hierin begeleid.
- De plannen voor duurzaamheidsmaatregelen bij de binnensportaccommodatie zijn meegenomen in het nieuw integraal accommodatiebeleid. Uitvoering is over een langere periode weggezet.
- De gemeente zorgt voor goed beheer en onderhoud van de binnen- en buitensportaccommodaties. Hierop wordt middels vaste kwaliteitscontroles op toegezien.
- We zorgen voor promotie van onze binnensportaccommodaties om het gebruik van onze binnensportaccommodaties te stabiliseren en waar mogelijk uit te breiden.

Wat mag het kosten?

Sportaccommodaties	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	3.184	3.572	3.658	3.985	3.788	3.838
Totaal lasten	3.184	3.572	3.658	3.985	3.788	3.838
Totaal baten	627	719	731	731	731	731
Resultaat	2.557	2.853	2.927	3.254	3.057	3.107

Lasten

De begrote lasten zijn in 2024 afgerond € 86.000 hoger dan in 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- hogere kosten voor onderhoud aan diverse sporthallen en zwembaden in 2024 (€ 130.000).
- Voor het overige het saldo van diverse kosten die verband houden met de exploitatie (inclusief de kapitaallasten) en het beheer van sportaccommodaties. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen staat hierover meer informatie opgenomen.

Baten

De begrote baten in 2024 en verder zijn afgerond € 12.000 hoger dan in 2023. Dit houdt voornamelijk verband met iets hogere inkomsten uit abonnementen en entreegelden en uit horecaopbrengsten van de zwembaden.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Ontwikkelingen

- Cultuurparticipatie kan een belangrijk bijdrage leveren aan maatschappelijke opgaven en vraagstukken rondom gezondheid, welzijn en preventie. Daarom is er steeds meer aandacht voor cultuur als middel.
- De amateurkunst heeft het zwaar. Voor corona speelde dat al, maar de amateurkunst heeft met corona nog een stevige tik gekregen. Er is aandacht nodig voor een revitalisering van de amateurkunst. Er is een nationaal akkoord amateurkunst in de maak en ook regionaal is het speerpunt, om lokaal de amateurkunst te kunnen ondersteunen.
- Er is een Fair Practice Code ontwikkeld voor het ondernemen in de kunst, cultuur en creatieve sector. De code nodigt uit tot kritische reflectie en biedt een handreiking hoe de sector samen tot een toekomstbestendige arbeidsmarkt en beroepspraktijk komt. Onderdeel is ook Fair Pay. Wat gaat dit betekenen voor de culturele sector en welke rol hebben we als overheid hierin?

Wat willen we bereiken?

- De gemeente regisseert dat culturele organisaties en lokale verenigingen, clubs, kunstenaars, ateliers elkaar vinden en kennis met elkaar delen.
- We willen de zichtbaarheid van kunst en cultuur vergroten, voor alle inwoners en daarbuiten. Kunst en cultuur willen we toegankelijk laten zijn voor iedereen, met een accent op de verbinding, met onze eigen tradities en geschiedenis.
- We willen een actieve participatie van inwoners bevorderen en het aantrekkelijk maken van kunst en cultuur voor de jongeren in Midden-Drenthe door ze in aanraking te laten komen met kunst en cultuur.
- We willen de lokale economie versterken met de aanwezigheid van kunst en cultuur. Door bij de subsidiëring rekening te houden met initiatieven die lokaal ontstaan en lokaal plaats vinden. Dit is een pré om in aanmerking te komen voor een subsidie.
- Spreiding van activiteiten over onze hele gemeente en activiteiten dienen verspreid door het jaar plaats te vinden. Hier houdt de Adviescommissie Cultuur Midden-Drenthe rekening mee in de beoordeling van de subsidiëren van projecten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We geven uitvoering aan het cultuurbeleid Midden-Drenthe 2021-2025. De uitgangspunten hiervoor zijn:
 - Het culturele aanbod in de gemeente is toegankelijk voor alle doelgroepen. In het bijzonder voor jongeren, waarbij er sprake moet zijn van een goede doorlopende leerlijn cultuur.
 - Inwoners en toeristen kunnen op een actieve en meer passieve manier deelnemen aan het cultureel aanbod. Waarbij sprake is van een sterke culturele infrastructuur met een goede spreiding van activiteiten over de gehele gemeente. De Adviescommissie Cultuur Midden-Drenthe zal hier rekening mee houden met de subsidiëring adviezen.
 - Binnen de gemeente gaan we voor breedte cultuur: dit houdt spreiding in zowel discipline als spreiding van locaties, in.
 - Het cultuurbeleid sluit zoveel mogelijk aan bij de wensen en behoeften van de inwoners en is erop gericht onderlinge verbindingen te leggen en samenwerking tot stand te brengen.
 - Culturele organisaties leveren een bijdrage aan cultuureducatie en het stimuleren van cultuurparticipatie voor onze inwoners en toeristen.
 - Nieuwe culturele initiatieven, gericht op samenwerking waarbij verbinding een rol speelt worden gestimuleerd.
 - Cultuur wordt ingezet bij maatschappelijke vraagstukken zoals vereenzaming, nieuwkomers, laaggeletterdheid etc.
 - Inzetten op meer samenwerking tussen en verbinding met toeristisch regisseur en medewerker recreatie en toerisme.

Wat mag het kosten?

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	267	241	262	266	268	272
Totaal lasten	267	241	262	266	268	272
Totaal baten	26					
Resultaat	241	241	262	266	268	272

Lasten

De fluctuatie in de begrote lasten hangt samen met de doorbelasting van de apparaatskosten. Zie hiervoor ook de toelichting op het taakveld Bestuur.

Baten

Er worden op dit taakveld geen baten begroot.

Musea

Ontwikkelingen

- Er zijn op dit moment 2 kleine musea in Midden-Drenthe. Het Jan Kruis museum en het Museum van de papierknipkunst. Daarnaast valt de subsidie aan het herinneringscentrum Kamp Westerbork ook onder het taakveld musea. De musea hebben na corona weer de deuren kunnen openen, maar de bezoekersaantallen liggen vaak nog niet op het oude niveau.
- De stijgende energieprijzen, inflatie en loonstijgingen geven voor verschillende musea een flinke uitdaging.

Wat willen we bereiken?

- De bewustwording van het cultureel erfgoed in Midden-Drenthe stimuleren.
- Het stimuleren en intact houden van de culturele infrastructuur.
- Musea in Midden-Drenthe zijn toegankelijk en we zorgen voor de verbinding met recreatie & toerisme.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het platform Drentse Musea is beschikbaar voor advies en hulp. Bij ondersteuningsvragen leggen we de verbinding tussen musea en het platform.
- We adviseren de musea om meer samen te werken en de verbinding te zoeken met het Drents Museum. Het Drents museum heeft provinciaal de taak om kleine musea te ondersteunen.

Wat mag het kosten?

Musea	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	132	143	170	180	180	185
Totaal lasten	132	143	170	180	180	185
Totaal baten	4					
Resultaat	128	143	170	180	180	185

Lasten

De fluctuatie in de begrote lasten hangt voornamelijk samen met de doorbelasting van de apparaatskosten.

Zie hiervoor ook de toelichting op het taakveld Bestuur.

Baten

Er worden op dit taakveld geen baten begroot.

Media

Ontwikkelingen

- Op 6 juli 2023 is de visie op het lokale bibliotheekwerk vastgesteld voor de periode 2023-2030.
- Om de visie handen en voeten te geven sluiten we een uitvoeringsovereenkomst voor 3 jaar met st. Biblionet Drenthe. Hierin staan afspraken over de prestatielevering, de kwaliteit en de financiën voor de uitvoering van het bibliotheekwerk in de gemeente Midden-Drenthe.
- In Beilen hebben we inmiddels een Open+ bibliotheek. Dit is een bibliotheek die toegankelijk is tijdens zowel bemande als onbemande uren. De bibliotheek kan zelfstandig gebruikt worden, ook buiten bemande openingstijden. Dit zorgt ervoor dat de toegangsmogelijkheden voor alle doelgroepen binnen gemeenschap worden vergroot.

Wat willen we bereiken?

- Onze visie kent een aantal thema's voor nu en op de langere termijn. Dit zijn:
 1. Samenwerkende organisaties in ons sociale domein (verbinding)
 2. Bestrijden van armoede en laaggeletterdheid (maatschappelijk betrokken)
 3. Educatie en gelijke kansen (een leven Lang Ontwikkelen)
 4. Informatie en ondersteuning (participatie informatiesamenleving)
 5. Leefbaarheid en spreiding bibliotheken.
- We werken aan het terugdringen van de laaggeletterdheid via uitvoering van de Nota: Naar een geletterd en Digisterk Midden-Drenthe deel II. Dit lokale plan sluit aan op het regioplan 'Aanpak Laaggeletterdheid; Regioplan arbeidsmarktregio Drenthe 2020-2024'.
- Behoud van bereikbare bibliotheekvoorzieningen dichtbij huis en/of op scholen.
- We leren kinderen omgaan met sociale media.
- We zorgen dat kinderen plezier beleven aan lezen en bevorderen het lezen in het algemeen met een accent op jonge kinderen van 0-6 jaar.
- We ondersteunen bij digitale basisvaardigheden en zorgen ervoor dat ouderen kunnen omgaan met digitalisering.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We vertalen onze visie en ontwikkelingen naar uitvoering
- We brengen leesstimulering nadrukkelijk in verband met armoedebestrijding en participatie. Het is voor laaggeletterden moeilijk om mee te doen in de samenleving. We zien dat laaggeletterden een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Door laaggeletterdheid te signaleren en aan te pakken, helpen we deze inwoners meer mee te doen in de samenleving. Als gemeente werken we meer samen met maatschappelijke partners bij de signalering en bestrijding van laaggeletterdheid.
- Binnen het programma laaggeletterdheid is er een aanbod 'BoekStart' en 'Kleintje Bieb' in de kinderopvang waar aandacht is voor de taalvaardigheid, lezen, preventie en vroeg signalering, waar de ouders bij betrokken worden.
- Er is een link tussen armoede, eenzaamheid en digitale vaardigheden. De bibliotheek is als partner opgenomen in het project 'Eén tegen eenzaamheid'. De bibliotheek zet met interactie tussen inwoners in op de sociale component tussen inwoners, zoals korte cursussen, elkaar helpen, praatgroepjes en samen wat lekkers meenemen.
- We maken een aantrekkelijk programma ouderbetrokkenheid samen met St. Bibliotheek, St. Welzijnswerk en de IKC's. We geven ouderen cursussen in lezen, schrijven en omgaan met digitalisering.
- Onze bibliotheken hebben een educatie team dat zich richt op de dienstverlening in het basis- en voortgezet onderwijs. Kinderen en jongeren worden gestimuleerd om meer te gaan lezen. Ook zijn er tools hoe zij beter en verstandig kunnen omgaan op het internet, op social media en games. Hiervoor worden lees- en mediaconsulenten ingezet.
- De verspreiding van het aantal Informatiepunten Digitale Overheid is één van de opgaven binnen het bibliotheekwerk. In 2023 zijn er 3 IDO punten, maar de uitrol naar meerdere plekken in onze gemeente zal doorgaan.

Wat mag het kosten?

Media	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	608	647	704	623	642	662
Totaal lasten	608	647	704	623	642	662
Totaal baten	103	102	103	3	3	3
Resultaat	505	545	602	621	639	659

Lasten

De hogere lasten in 2024 van € 56.000 worden bijna geheel veroorzaakt door een hogere bijdrage aan de stichting Biblionet Drenthe (+ € 54.500).

De subsidie voor de stichting Biblionet Drenthe bedraagt in 2024 afgerond € 573.000. Daarnaast ontvangt de stichting een subsidie van € 100.000 voor de spreiding en toegankelijkheid bibliotheken in de gemeente. Dit bedrag ontvangen wij van de provincie.

Baten

De subsidie voor de spreiding en toegankelijkheid bibliotheken in de gemeente van € 100.000 ontvangt de gemeente van de provincie. Op dit moment is de verwachting dat deze bijdrage in 2025 stopt.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Ontwikkelingen

- Er is steeds meer aandacht voor en vraag naar natuurvriendelijk groenbeheer.
- Bomen worden steeds belangrijker gevonden. Ze geven beschutting, zorgen voor een aangename omgeving, geven verkoeling en versterken de biodiversiteit. Maar daarnaast wordt er menig boompje opgezet wanneer wel of juist niet wordt gekapt. Er spelen steeds meer onderwerpen waarin bomen een rol spelen. Hier hebben wij in veel nog geen beleidsmatige keuzes vastgelegd. Om duidelijke handvatten te hebben gaan wij bomenbeleid vaststellen.
- De eikenprocessierups is overal aanwezig. Door het grote aantal eiken en areaal is het vanuit de gemeente niet meer mogelijk om alle overlast te voorkomen.
- Steeds meer bewonersgroepen zetten zich in om samen groene initiatieven te ontwikkelen in de openbaar ruimte. Denk hierbij o.a. aan het ophangen van nestkastjes, het plaatsen van insectenhôtels, planten van fruitbomen of initiatieven voor eetbaar groen.
- Er is steeds meer aandacht voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied en stikstof.

Wat willen we bereiken?

- De ambities voor het begrotingsjaar 2024 zijn vooral gericht op het uitvoering geven aan het vastgestelde beleid. Daarbij is er bijzondere aandacht voor natuurvriendelijk, diverse en eetbaar groen, bomenbeheer en het beheersbaar houden van hinder eikenprocessierupsen.
- De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan 2012 (buiten bebouwde kom) en Groenbeleidsplan 2016-2025 (binnen bebouwde kom).
- We hopen in 2024 stappen te maken m.b.t. evenementen en stikstof

Wat gaan we daarvoor doen?

- Zorg dragen dat Midden-Drenthe een prettige omgeving blijft om te wonen, werken en recreëren. De belangrijkste activiteiten bestaat uit voorbereiden, uitvoeren en toezicht houden op het beheer van de openbare ruimte.
- Toezicht houden op diverse onderhoudsbestekken: Straatreinigingen onkruidbeheersing op verharding, maai en groenonderhoud openbare ruimte, begraafplaatsen, bomenonderhoud, eikenprocessierupsbeheersing, onderhoud (kunst)sportvelden.
- De werkzaamheden bestaan uit groenonderhoud zoals grasmaaien, groenonderhoud, stratreiniging, onkruid- en zwerfafvalbeheersing, beheren overlast eikenprocessierups, het beheren van bomen.
- Er wordt ingezet om de achterstand in het bomenbeheer weg te werken. Hierbij is extra aandacht voor de benodigde doorrijhoogte. Hiervoor zijn al extra middelen ter beschikking gesteld.
- Overleggen en samenwerken met diverse vrijwilligers en plaatselijke belangengroepen om de openbare ruimte mooier, groener en leefbaarder te maken. Voorbeelden hiervan zijn vrijwilligers die zwerfvuil opruimen, de speeltuin bijhouden, fruitbomen, bos(singels) te onderhouden of meedenken bij de inrichting van hun woonomgeving.
- Er wordt ingezet op extra externe advisering en berekeningen m.b.t. stikstof.

Wat mag het kosten?

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	2.925	3.319	3.308	3.413	3.500	3.590
Totaal lasten	2.925	3.319	3.308	3.413	3.500	3.590
Totaal baten	10	3	3	3	3	3
Resultaat	2.915	3.316	3.305	3.409	3.497	3.587

Lasten

De begrote lasten in 2024 zijn € 11.000 lager dan in 2023. Dit houdt voornamelijk verband met:

- lagere kapitaallasten (€ 136.500).
- Hogere kosten voor de werkzaamheden door Stark (€ 80.000).
- Hogere doorberekende apparaatskosten (€ 140.000). Zie ook de algemene toelichting in het taakveld bestuur.
- Het overige verschil is toe te schrijven aan het in 2023 opgenomen budget voor deelname aan de subsidieregeling Leader (€ 100.000). Dit budget loopt, voor zover nog beschikbaar en nodig in 2024, via de overheveling.

Baten

De begrote baten van € 3.000 hebben betrekking op de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (SNL).

Meer informatie staat opgenomen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Sociaal domein

Taakvelden:	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WSW en beschut werk Samenkracht en burgerparticipatie Inkomensregelingen Arbeidsparticipatie Maatwerkvoorzieningen (WMO) Maatwerkdienstverlening 18+ Maatwerkdienstverlening 18- Geëscaleerde zorg 18-
--------------------	---

Programmadoelstellingen

- Wij willen inwoners (financieel) ondersteunen die anders te weinig mogelijkheden/middelen hebben om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer.
- Wij willen alle inwoners met een beperking faciliteren om ondanks deze beperking zoveel mogelijk deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer. Daarbij wordt uitgegaan van in eerste instantie eigen kracht, daarna gemeenschapskracht, dan collectieve voorziening en als sluitstuk de individuele voorziening.
- Inwoners kunnen binnen een netwerk alle relevante informatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning krijgen. De ontvanger van de vraag zorgt ervoor dat de inwoner antwoord krijgt op de vraag of bij de juiste persoon terecht komt.
- In samenspraak met dorpen en wijken willen wij de leefbaarheid in de gemeente bevorderen. Bij leefbaarheid doelen we op de fysieke leefomgeving en op de sociale leefomgeving. In Midden-Drenthe maken we daarin geen onderscheid.
- Wij faciliteren de ontwikkelingen in de samenleving door een adequaat dorpenbeleid.
- Wij willen een goede zorgstructuur voor jongeren realiseren waarbij de nadruk ligt op een goede invulling van de preventieve zorg zodat zwaardere zorg zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- Wij zorgen ervoor dat, als het noodzakelijk is, de juiste zwaardere zorg beschikbaar is voor jongeren.

Beleidsindicatoren

- We hebben goede ervaringen met de dorpscontactambtenaren. Daarom gaan we daarmee verder. We zorgen dat er voldoende menskracht is om dat werk goed te doen.
- Het sociaal beleid is een belangrijke pijler onder deze coalitie. Iedereen moet kunnen meedoen! Ook moet iedereen de zorg kunnen krijgen die hij nodig heeft. En onze inwoners moeten die zorg kunnen betalen.
- We hebben als gemeente goed sociaal beleid. Dat houden we. Soms bouwen we daarop verder, dat noemen we dan hieronder. Verder houden we het sociaal beleid zoals het nu is.
- Sinds een paar jaren hebben we als gemeente nieuwe taken. Het gaat om de Jeugdzorg, de uitgebreide WMO en de Participatiewet. Bij deze nieuwe taken past een andere manier van werken. Daar hebben we de afgelopen jaren een begin mee gemaakt. Tegelijk willen we daar met veel enthousiasme verder in ontwikkelen. Zo gaan we een verbinding maken met andere onderwerpen. Zoals bijvoorbeeld met sport en cultuur. We stemmen de verschillende onderdelen van beleid op elkaar af. We letten op het geheel, zodat het voor onze inwoners overzichtelijker wordt.

- We krijgen van het Rijk geld voor de Jeugdzorg, WMO en de Participatiewet. Binnen het totale budget kunnen we schuiven. Het kan bijvoorbeeld gebeuren dat we bij de WMO overhouden en bij de Jeugdzorg tekortkomen. Dan gebruiken we het WMO-geld voor de Jeugdzorg.
- We gaan door met de ontwikkeling van de WMO. We houden daarbij rekening met meer oude mensen (vergrijzing). We kunnen de WMO zoals het nu lijkt uitvoeren met het geld dat we krijgen.
- De jongere staat centraal. Als hij hulp nodig heeft, krijgt hij die ook. We geven tegelijk extra aandacht aan de kosten van de Jeugdzorg. We gaan door met het beleid dat er is. Dat doen we samen met onze partners in de Jeugdzorg. Het voorkómen van problemen wordt daarbij steeds belangrijker.
- Soms heeft de ene gemeente meer kosten dan de andere gemeente. Bijvoorbeeld omdat er meer instellingen voor jongeren in die gemeente zijn. We gaan in de provincie met anderen overleggen hoe we daar goed mee om kunnen gaan.
- We gaan goed letten op wat we uitgeven. Als dat kan, nemen we maatregelen om minder uit te geven. Bijvoorbeeld als we contracten sluiten. Zorgaanbieders krijgen van ons een eerlijke prijs voor hun werk. Zodat de mensen die werken in de zorg volgens de regels salaris krijgen. Van onze kant verwachten we dat de zorgaanbieders zich aan onze eisen voor kwaliteit houden.
- We werken veel samen met de Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe. Dat blijven we doen. Daarbij heeft de gemeente de rol van opdrachtgever. We zorgen ervoor dat de samenwerking past bij de gemeente die we willen zijn. Dat betekent dat Welzijnswerk zich aanpast aan de veranderende samenleving.
- We participeren samen met de gemeente Hoogeveen en de Wolden in het werkvoorzieningsschap Stark.

Verbonden partijen

Werkvoorzieningsschap Stark

Publiek vervoer

Beleidskaders

Nota integrale schuldhulpverlening 2013-2017

Nota Chronisch zieken en gehandicapten 2015-2019 gemeente Midden-Drenthe

Keuzenota Wet maatschappelijke ondersteuning in Midden-Drenthe

Nota persoonsgebonden budget en eigen bijdrage bij de Wmo

Nota + Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 'Meedoen in Midden-Drenthe'

Beleidsnota Zorgeloos (op)groeien in Midden-Drenthe, 2021-2025

Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Midden-Drenthe

Nota Re-integratiebeleid 2016-2020

Mantelzorgbeleid en vrijwillige ondersteuning

Beleidsnota WMO, 2021

Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

Armoedebelief Uw goed recht 2008-2012

Nota fraude- en handhavingsbeleid 2014 - 2018

Zorgkostenregeling 2018

Beleidsnota Armoede, 2021-2025

Verordening Minimaregelingen 2019

Beleid Bijzondere bijstand voor kosten van woninginrichting voor statushouders. (2016)

Terugvorderingsbeleid

Verordening Jeugdwet gemeente Midden-Drenthe, 2021

Verordening Wmo gemeente Midden-Drenthe 2020

Samenkracht en burgerparticipatie

Ontwikkelingen

- **Dorpenbeleid.**

Onze gemeente bruist van initiatieven in de dorpen. In december 2020 is het “Dorpenbeleid Midden-Drenthe, Samenwerken vanuit vertrouwen” vastgesteld. Het doel van dit beleid is om de participatie door de dorpen, samen met de dorpen en dorpsbelangenverenigingen actief te houden en verder te bevorderen. Ook de positie van het Dorpen Overleg Midden Drenthe is bevestigd. Deze participatie betreft alle thema's die met de leefbaarheid van onze dorpen te maken hebben. Het dorpenbeleid gaat niet alleen over kleine dorpen, maar betreft ook de grotere dorpen (Beilen, Smilde, Westerbork en Bovensmilde).

- **Koersnotitie Dorpshuizen Actualisatie.**

Om de positie van onze dorpshuizen te behouden en mogelijk te versterken is de Koersnotitie Dorpshuizen eind 2021 geactualiseerd. Na Corona en de explosieve stijgingen van onze energielasten is het verduurzamen van de dorpshuizen in een ander daglicht komen te staan. In de Koersnotitie is een mogelijkheid opgenomen van cofinanciering van verbouwplannen/verduurzaming tot een max van 200.000€. De Koersnotitie gaat hier hand in hand met het Integrale accommodatiebeleid (IAB). In dit beleid wordt er ook gekeken naar het duurzaam maken van maatschappelijk vastgoed.

- **MOEK.**

Mooi op Eigen Kracht (MOEK) is vorig jaar niet georganiseerd. MOEK en DOEK (Duurzaam op Eigen Kracht) zijn daarom in 2023 samen georganiseerd. Voor 2024 staat MOEK weer op de agenda. Het zorgt voor betrokkenheid van inwoners bij de eigen leef- en woonomgeving. De aanpak sluit naadloos aan bij de algemene doelstelling van ons beleid om inwoners te stimuleren met elkaar initiatieven te ontplooiën.

- **Huisvesting statushouders en opvang asielzoekers**

De taakstelling om statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) in de gemeente te huisvesten is de afgelopen jaren, vanwege de verhoogde asielinstroom, fors geweest. In 2022 was de totale taakstelling 78 (inclusief achterstand van voorgaande jaren) We zijn het jaar 2023 geëindigd met +3, dit inclusief verschoningsmaatregelen die de Provincie toepast, volgens TVS zijn we het jaar geëindigd met -1. In beide gevallen een enorme prestatie en boven verwachting gezien de krapte op de huizenmarkt.

Door de krapte op de woningmarkt stromen de asielzoekers met een verblijfsvergunning niet snel genoeg uit naar een woning. Tegelijkertijd stijgt de instroom van asielzoekers. Hierdoor ontstaat een grote druk op de asielzoekerscentra. De taakstelling voor de gemeenten voor 2023 is fors toegenomen en bedraagt 93. Voor 2024 wordt een verdere toename verwacht. Tegelijkertijd hebben we een taakstelling voor de opvang van asielzoekers. In de Gemeente Midden-Drenthe hebben we tot nu tot nog geen opvang gerealiseerd voor asielzoekers, wel hebben we intensief gezocht naar locaties om dit te kunnen doen. Ook gezien de spreidingswet die in voorbereiding is, blijven we de mogelijkheden onderzoeken om een asielzoekerslocatie te openen. We werken nauw samen met de andere gemeenten en met de Provincie Drenthe. Provincie breed is voldaan aan de taakstelling voor de opvang van asielzoekers, of daarmee de verplichte taakstelling vervalt voor gemeenten die hieraan (nog) niet voldoen is op dit moment nog niet bekend.

Wat willen we bereiken?

Ten behoeve van de sociale samenhang en de leefbaarheid van buurten en dorpen bevorderen:

- Thema's op het gebied van leefbaarheid door inwoners(groepen) opgepakt (kunnen) worden en dat initiatieven van inwoners tot uitvoering komen (dorpenbeleid);
- Dat de dorpen de beschikking hebben over goede accommodaties voor ontmoeting en activiteiten; die voldoen aan de eisen die we nu stellen aan gebouwen als het gaat om duurzaamheid
- Dat er nieuwe vormen van zorg en leefbaarheid ontwikkeld worden, op maat gemaakt door een of een aantal dorpen. De pilot Witteveen is daarvoor een eerste voorbeeld;
- Dat we met het project Mooi op Eigen Kracht (MOEK) initiatieven uit de dorpen ondersteunen en waarderen;
- Dat projecten op het gebied van leefbaarheid, sociale infrastructuur, zorg en cultuur financiële ondersteuning kunnen krijgen;
- Dat bestaande overlegstructuur met inwoners- en dorpsbelangenorganisaties worden geëvalueerd en voortgezet
- Collegebezoek aan de dorpsbelangenorganisaties;

Huisvesting statushouders en inburgering:

- Voldoen aan onze wettelijke verplichting om statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) te huisvesten en het aanbieden van maatschappelijke begeleiding via Vluchtelingenwerk;
- Voldoen aan onze wettelijke verplichting om statushouders te huisvesten.
- Statushouders in onze gemeente volgens de nieuwe wet inburgering zo goed mogelijk ondersteunen, onder andere door het aanbieden van maatschappelijke begeleiding, duale trajecten en waar nodig extra inzet op de integratie en participatie van statushouders.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We ondersteunen initiatieven van inwoners, individueel of collectief, financieel en/of met menskracht.
- We zetten in op het behoud van de bestaande accommodaties en onderzoeken, waar dat gevraagd wordt samen met inwoners, de mogelijkheden voor nieuwe accommodaties.
- We organiseren in 2024 een MOEK.
- Uitvoeren acties in Mantelzorg en vrijwilligersondersteuning.
- We maken afspraken met woningcorporaties om de benodigde woonruimte voor statushouders te realiseren. Daarbij zorgen we voor hun maatschappelijke begeleiding en participatie in onze samenleving.
- Subsidiëring Vluchtelingenwerk.
- We faciliteren de sociaal raadvrouw en zorgen voor spreekuurlocaties in Beilen, Westerbork en Smilde.
- We blijven samenwerken met woningcorporaties en Vluchtelingenwerk om de benodigde woonruimte voor statushouders te realiseren. Daarbij zorgen we voor hun maatschappelijke begeleiding en integratie en participatie in onze samenleving.
- We zoeken naar oplossingen buiten de reguliere woningmarkt om statushouders te kunnen huisvesten.
- Subsidiëring Vluchtelingenwerk en Humanitas

Wat mag het kosten?

Samenkracht en burgerparticipatie	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	4.803	5.318	5.318	5.321	5.287	5.460
Totaal lasten	4.803	5.318	5.318	5.321	5.287	5.460
Totaal baten	5.284	4	4	4	4	4
Resultaat	-481	5.313	5.313	5.317	5.282	5.456

Lasten

In totaliteit zijn de begrote lasten in 2024 ongeveer gelijk aan de lasten in 2023. Binnen de verschillende producten van dit taakveld zijn wel enkele mutaties in de lasten te zien. De in omvang belangrijkste mutatie betreft de subsidie aan de stichting Welzijnswerk. Door de nieuwe cao is de bijdrage in 2024 ruim € 375.000 hoger dan in 2023. Dat het in totaal neutraal lijkt te verlopen tussen 2023 en 2024 komt doordat in 2023 het incidentele budget voor inburgering (€ 395.000) in de begroting is opgenomen. Pas na overheveling van het restant van dit budget wordt dit opgenomen in de begroting 2024.

Baten

De begrote baten zijn jaarlijks nagenoeg gelijk. Het betreft inkomsten uit verhuur en de vergoeding van energie.

Toegang en eerstelijns voorziening

Ontwikkelingen

- Midden-Drenthe kent een ouder worden populatie, waardoor er een groter beroep wordt gedaan op voorliggende en eerstelijns voorzieningen, mantelzorg en eerstelijnsvoorzieningen

Wat willen we bereiken?

- We willen een sluitende keten vormen op het gebied van wonen welzijn en zorg.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het borgen van integrale ouderenzorg en eerstelijnszorg door middel van integrale afstemming tussen de lokale partijen van het wijkteam en Huisartsen Zorg Drenthe (HZD) en het samenwerkingsverband Samen Zorg Assen (SZA).
- Werkafspraken maken met huisartsen en cliëntondersteuners over de screening van 75-plusser en het handelen op basis van de uitkomsten.
- In 2023 hebben we Welzijnswerk Midden-Drenthe opdracht gegeven om Welzijn op Recept te gaan implementeren om met name kwetsbare inwoners eerder passende hulp aan te bieden
- Met welzijnswerk Midden-Drenthe zijn afspraken gemaakt over monitoring en effectmeting

Wat mag het kosten?

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.221	1.032	1.380	1.462	1.509	1.567
Totaal lasten	1.221	1.032	1.380	1.462	1.509	1.567
Totaal baten	0					
Resultaat	1.221	1.032	1.380	1.462	1.509	1.567

Lasten

De begrote lasten in 2024 zijn afgerond € 348.000 hoger dan in 2023. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere doorberekende apparaatskosten (€ 413.000), waaronder salariskosten. Hier tegenover staat het in 2023 beschikbare incidentele budget voor 'Jeugd aan zet' (€ 70.000).

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Inkomensregelingen

Ontwikkelingen

- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid beschikking kwijtschelding: invoering vanaf 2027.
- Herziening gemeentelijk belastinggebied: kwijtschelding is daarvan een onderdeel.
- De huisvesting in het nieuwe pand van Stichting Hart van Drenthe en Humanitas wordt vanaf 2024 tot en met 2027 opgenomen in de begroting.
- In 2024 vergroten we de kennis van onze professionals en vrijwilligers middels een cursus in het herkennen en bespreekbaar maken van (stille) armoede.

Wat willen we bereiken?

- Het verlenen van kwijtschelding overeenkomstig de maximaal door het rijk toegestane normen aan belastingplichtigen met een laag inkomen en vermogen.
- We willen een sociaal sterk Midden-Drenthe zijn. We willen alle minima bereiken, ook degenen die niet digitaal vaardig zijn.
- Inwoners die recht hebben op een gemeentelijke regeling weten dat en gebruiken deze.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het toetsen van aanvragen om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen op basis van de gemeentelijke normen. Met toestemming van de aanvrager, wordt het inkomens- en vermogensgegevens te toetsen via het Landelijk Inlichtingen Bureau ingeschakeld.
- We gaan de toekenningen van de kwijtschelding zoveel mogelijk gelijktijdig met het opleggen van de aanslag(en) bekend maken op het aanslagbiljet.
- We geven goede bekendheid aan onze minimaregelingen.
- We continueren onze inzet om het niet gebruik van regelingen tegen te gaan. Samen met onze maatschappelijke partners zorgen voor een zo goed mogelijk sluitende aanpak voor mensen met (financiële) problemen of schulden.
- We continueren onze hoogwaardige handhaving en zorgen voor goede voorlichting over de bijstand en de minimaregelingen.

Wat mag het kosten?

Inkomensregelingen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	11.666	10.381	9.820	9.896	9.934	9.987
Totaal lasten	11.666	10.381	9.820	9.896	9.934	9.987
Totaal baten	7.019	7.651	7.651	7.651	7.651	7.651
Resultaat	4.647	2.731	2.169	2.245	2.283	2.336

Lasten

De lasten zijn in 2024 afgerond € 560.000 lager dan in 2023. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2023 lasten zijn begroot voor de energietoeslag (€ 610.000; bestemd bij de jaarstukken 2022) en het incidentele budget voor het kindpakket (€ 140.000; overheveling van 2022 naar 2023).

Baten

De inkomsten betreffen de rijksbijdragen voor het inkomensdeel. In afwachting van de voorlopige budgetten voor 2024 vindt bijstelling plaats in de voorjaarsnota van de begroting 2024.

WSW en beschut werk

Ontwikkelingen

- Stark is het leerwerkbedrijf van de gemeenten Midden-Drenthe, Hoogeveen en De Wolden en is operationeel vanaf 1 januari 2019. Stark voert voor deze gemeenten de Wsw en het nieuw beschut werk binnen de Participatiewet uit. Daarnaast biedt Stark aan meerdere doelgroepen een (tijdelijke) ontwikkelplek aan om van daaruit de stap naar het reguliere bedrijfsleven te maken. Dit doet Stark door middel van het aanbieden van leerwerktrajecten en cursussen.
- De nieuwbouw van Stark is gestart en Stark verhuist naar verwachting in de tweede helft van 2024.

Wat willen we bereiken?

- We willen dat Stark onze kwetsbare inwoners zo goed mogelijk begeleidt en ontwikkelt om aan het werk te gaan. Waar nodig intern bij Stark en waar enigszins mogelijk buiten de organisatie van Stark (al dan niet vanuit Stark gedetacheerd).

Wat gaan we daarvoor doen?

- De gemeente bemiddelt de inwoner waar mogelijk zelf naar een werkplek. Voor de mensen die meer ondersteuning nodig hebben, biedt de Stark een passend traject aan.
- Stark heeft werkplekken ingericht voor het beschut werk en begeleidt de doelgroep Wsw.
- Op werkplekken bij een reguliere werkgever waar mensen vanuit het landelijke doelgroep register werkzaam zijn, voert Stark de job coaching uit. Op deze manier wordt de werkgever ontzorgd en kunnen de jobcoaches van Stark vanwege hun expertise de vertaling van de belemmering naar de werkvloer maken.
- Om Stark ook in de nabije toekomst zo optimaal mogelijk te benutten voor doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt in 2023 gestart met een traject om de toekomstvisie van Stark als leerwerkbedrijf te bepalen, GR breed. Om hiervoor vanuit de Gemeente Midden-Drenthe de juiste input te kunnen leveren zullen we ook een eigen Midden-Drentse visie voor Midden-Drenthe opstellen.

Wat mag het kosten?

WSW en beschut werk	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	309	298	340	338	300	304
Totaal lasten	309	298	340	338	300	304
Totaal baten	0					
Resultaat	309	298	340	338	300	304

Lasten

De gemeenschappelijke bijdrage aan de verbonden partij Stark is voor het komende jaar met € 35.000 verhoogd en komt hiermee uit op € 283.000.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Arbeidsparticipatie

Ontwikkelingen

- In de tweede helft van 2021 is de nieuwe re-integratienota 'Re-integratie werkt voor iedereen 2021 - 2026' vastgesteld. Het eerdere re-integratiebeleid is aangepast naar landelijke en regionale ontwikkelingen.
- Op 1 januari 2022 is de nieuwe wet inburgering ingegaan. In 2022 hebben we ons ingezet voor zowel inburgeraars die onder de oude wet vielen als inburgeraars die onder de nieuwe wet vielen. Er is daarbij veel aandacht besteed aan een zorgvuldige start en vervolgtraject voor de zogenaamde 'nieuwe wetters', zowel op het niveau van uitvoering als op het niveau van beleid. Er is gericht aandacht besteed aan het inregelen van de juiste (werk)processen en het creëren van de benodigde randvoorwaarden om te kunnen voldoen aan de eisen die de nieuwe wet inburgering stelt. Dankzij alle voorbereidingen in voorgaande jaren alsmede het enthousiasme van alle betrokkenen en een goede samenwerking zijn veel inburgeraars die onder de nieuwe wet vallen goed op weg geholpen met hun duale traject: het leren van de taal en het deelnemen aan de maatschappij middels werk, een werkervaringsplaats en/of taalstages. Ook die inburgeraars die nog onder de oude wet vallen zijn in 2022 begeleid richting werk of participatie.
- De Wet Uitvoeren Breed offensief is, voor zover het de verordening plicht betreft, vanaf 1 juli 2023 van kracht. Met de komst van het Breed Offensief wil het kabinet meer mensen met een beperking duurzaam aan het werk houden. Zo voorziet het Breed Offensief onder andere in uniformiteit in de studietoelage en het vereenvoudigen van het aanvragen van voorzieningen zoals loonkostensubsidie.
- De bepalingen uit de Wet Uitvoeren Breed offensief behelzen feitelijk een wijziging van de Participatiewet en vragen een uitwerking of nadere regeling in een gemeentelijke verordening. Dit heeft in juli 2023 geleid tot een wijziging van de re-integratieverordening Participatiewet.

Wat willen we bereiken?

- We gaan de mogelijkheden voor regulier werk bevorderen.
- We gaan de doelgroepen die behoren tot de landelijke banenafspraken en Beschut werk extra begeleiding bieden.
- We spelen in op kwetsbare doelgroepen en deze zullen extra ondersteuning krijgen.
- We gaan scholing (van met name de doelgroep 18 tot 27 jaar) bevorderen.
- We gaan de contacten met (lokale) werkgevers blijvend onderhouden en uitbreiden.
- We gaan nog meer verbinding met andere partners uit de Arbeidsmarktregio Drenthe zoeken.
- We willen voorkomen dat jongeren thuis komen te zitten zonder opleiding of werk. Activiteiten van team werk of het RMC zijn erop gericht om jongeren vroegtijdig te begeleiden naar een (vervolg)opleiding of naar arbeid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We richten ons met name op het actief bemiddelen van werkzoekenden naar duurzame arbeid. Hiervoor maken we lokaal en regionaal gebruik van onze werkgevers. Voor de mensen voor wie reguliere arbeid niet haalbaar is, biedt Stark leer-werktrajecten en cursussen aan, zetten we in op (om)scholing en participatie en sociale activering.
- We zoeken blijvend de verbinding op met de partners uit de Arbeidsmarktregio Drenthe zodat we zowel de werkgever als de werknemer op een optimale manier kunnen bedienen.
- Binnen de Arbeidsmarktregio Drenthe streven we naar een uniformiteit van het instrumentarium zodat de werkgevers zoveel mogelijk van dezelfde voorzieningen gebruik kunnen maken.
- We bieden in het laatste schooljaar van Pro/VSO of entreeleerlingen al begeleiding naar werk waardoor we kunnen voorkomen dat jongeren thuis komen te zitten.
- We ondersteunen statushouders bij de integratie en participatie binnen onze Midden-Drentse samenleving.
- Doorontwikkeling leerroutes en onderdelen van de inburgering die leiden tot participatie en werk. We werken hierin samen met de zes gemeenten die aangesloten zijn bij de Arbeidsmarkt Regio Drenthe.

Wat mag het kosten?

Arbeidsparticipatie	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.235	1.311	1.303	1.359	1.387	1.426
Totaal lasten	1.235	1.311	1.303	1.359	1.387	1.426
Totaal baten	23					
Resultaat	1.212	1.311	1.303	1.359	1.387	1.426

Lasten

De lasten in 2024 zijn nagenoeg gelijk aan die van 2023 en er is geen sprake van uitvoering van nieuw beleid.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Ontwikkelingen

- Niet alle inwoners redden het (volledig) zelfstandig. Ook niet met behulp van hun omgeving. Hen bieden we een vangnet van voorzieningen. Dat begint bij onafhankelijke cliëntondersteuning dat door Welzijn Midden-Drenthe wordt verzorgd. Zij helpen mensen hun vraag helder te krijgen. Indien nodig komen zij samen tot een pakket aan voorzieningen. Maatwerk en duurzaamheid van oplossingen zijn hierbij de uitgangspunten. Zo bestaan de oplossingen altijd uit een combinatie van eigen kracht, inzet van vrijwilligers en mantelzorgers en inzet van betaalde zorg en ondersteuning. Omdat onafhankelijke cliëntondersteuning ook in het wijkteam zitting heeft, is er borging van ook complexe casuïstiek.
- In 2024 is de Huishoudelijke Ondersteuning aanbesteed en is een nieuwe verordening van kracht
- We zetten in op een verdere versterking van de samenwerking tussen team Wmo en welzijnswerk Midden-Drenthe zodat onze inwoners optimaal ondersteund worden.
- De door decentralisatie BW wordt verwacht per 1-1-2025, we bereiden ons hier in dit verder op voor.
- Inloopvoorzieningen borgen in de gemeente Midden-Drenthe.

Wat willen we bereiken?

- De zelfredzaam en samen redzaam van onze inwoners bevorderen. Zij doen actief mee aan de (lokale) samenleving.
- Dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.
- We hebben extra aandacht voor de kwetsbare ouderen zoals mensen met een verminderde mobiliteit en personen met verward gedrag.
- Stabiliteit en doorontwikkeling van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe (PVGd) ten behoeve van het WMO-vervoer.
- Voldoende kennis en vaardigheden op het gebied Beschermd Wonen.
- Een nog betere samenwerking tussen Welzijnswerk Drenthe en het team Wmo.
- De inloopvoorzieningen in de gemeente Midden-Drenthe structureel borgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We ondersteunen de zelfredzaamheid en participatie van inwoners en houden de zorg betaalbaar. En wel door focussen op preventie, zorg dicht bij mensen te organiseren en te kiezen voor een integrale aanpak.
- Voor inwoners die het niet op eigen kracht redden, bieden we een sluitend vangnet.
- Indien nodig krijgen mensen zorg dicht bij huis om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen.
- Binnen het samenwerkingsverband van Welwozo werken we integraal aan vraagstukken rondom welzijn, wonen en zorg
- We brengen alle vervoersvoorzieningen in onze gemeente in beeld om van daaruit te werken naar een integraal aanbod.
- Vanuit het programma sociaal domein investeren we op het verbeteren van de samenwerking tussen team Wmo en Welzijnswerk Midden-Drenthe.
- Vanuit het programma Sociaal Domein is extra inzet beschikbaar gesteld om de kennis en vaardigheden op het gebied van de Beschermd Wonen te verhogen.
- We gaan met alle 70+ in gesprek over welzijn, wonen en zorg. Deze integrale aanpak wordt geborgd door afspraken in de wijkteams.
- Inwoners en bezoekers van Groningen en Drenthe kunnen, als er geen bus- of treinverbinding in de directe omgeving aanwezig is, gebruik maken van de hubtaxi. Een hub is een vervoersknooppunt in Groningen en Drenthe waar verschillende vormen van vervoer samen komen.
- Vanuit het programma Sociaal Domein zijn een aantal inloopvoorzieningen ontstaan. Deze willen we structureel gaan borgen in de gemeente Midden-Drenthe.

Wat mag het kosten?

Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.857	1.483	1.952	2.054	2.135	2.216
Totaal lasten	1.857	1.483	1.952	2.054	2.135	2.216
Totaal baten	9	12	11	11	11	11
Resultaat	1.848	1.471	1.941	2.043	2.125	2.205

Lasten

De begrote lasten in 2024 zijn afgerond € 470.000 hoger dan de begrote lasten in 2023. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere verwachte uitgaven voor woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen (€ 415.000). Gelet op de cao-ontwikkelingen houden we rekening met een stijging van 10%. Daarnaast is sprake van hogere doorberekende apparaatskosten, waaronder de salarissen (€ 52.000).

Baten

De begrote baten zijn gedurende de betreffende jaren nagenoeg gelijk. Het betreft de terugontvangen bijdragen voor de WVG-voorzieningen en geraamde legesopbrengsten voor de gehandicaptenparkeerkaart. Laatstgenoemde opbrengsten dalen licht (€ 1.000).

Maatwerkdienstverlening 18+

Ontwikkelingen

- We hebben in NMD verband de ondersteuning ingekocht voor onze inwoners.
- We hebben de Huishoudelijke Ondersteuning per 1-1-2024 opnieuw ingekocht en de verordening hierop aangepast.
- We draaien pilots om kennis en ervaring op te doen en deze te borgen binnen het nieuwe beleid (pilot Slapend Blij en steunouders).
- Om de zorg en ondersteuning aan onze inwoners met GGZ-problematiek (ook wel 'Personen met verward gedrag' genoemd) te verbeteren, werken we samen met partners, zoals GGZ, Cosis, Welzijn Midden-Drenthe, Handhaving en Toezicht, Actium en Woonservice intensiveren. Met deze partners is een Optimaal Leven Team ingericht.
- Op basis van het onderzoek naar het functioneren van de Wijkteams ontwikkelen we deze door samen met de partners.

Wat willen we bereiken?

- We realiseren een sluitende aanpak voor alle inwoners van 18 jaar en ouder.
- Inwoners kunnen optimaal participeren in de lokale samenleving.
- De samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, zorginstellingen en belangenbehartigers verder verstevigen.
- Inwoners krijgen bij één herkenbaar en laagdrempelig loket alle relevante voorlichting, informatie, advies en hulp op het gebied van het sociaal domein.
- Via het inkoopproces kopen we betaalbare en kwalitatief hoogwaardige zorg in.
- Inwoners met beginnende of problematische schulden worden snel en goed geholpen om weer grip op hun financiën te krijgen.
- Met het Optimaal Leven Team willen we een sluitende aanpak creëren in de keten van zorg en ondersteuning met personen met verward gedrag.
- Een sluitende aanpak realiseren voor alle inwoners van 18 jaar en ouder.
- Inwoners kunnen optimaal participeren in de lokale samenleving.
- De samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, zorginstellingen en belangenbehartigers verder verstevigen.
- Inwoners kunnen optimaal participeren in de lokale samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het uitvoeren van de uitvoeringsagenda sociaal domein en geestelijke gezondheidszorg.
- Voortdurend in gesprek zijn en blijven met inwoners, zorgaanbieders en andere relevante partijen, en adviesraden.
- Voortdurend in gesprek zijn en blijven met inwoners, zorgaanbieders en andere relevante partijen, zoals de Adviesraad Sociaal Domein.
- Samen met onze maatschappelijke partners zorgen voor een zo goed mogelijk sluitende aanpak voor mensen met (financiële) problemen of schulden.
- De sociaal raadvrouw is beschikbaar voor onze inwoners.
- Vanuit het Programma Sociaal Domein wordt innovatie aangewakkerd door het initiatief Slapend Blij mogelijk te maken.
- We ontwikkelen de wijkteams door op basis van de aanbevelingen van het onderzoeksrapport.

Wat mag het kosten?

Maatwerkdienstverlening 18+	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	9.626	13.477	10.651	11.209	11.674	12.110
Totaal lasten	9.626	13.477	10.651	11.209	11.674	12.110
Totaal baten	1.621	220	286	291	297	303
Resultaat	8.005	13.257	10.365	10.918	11.377	11.807

Lasten

Door een wijziging in de taakvelden binnen het sociaal domein op grond van het BBV worden de lasten in 2024 deels op een ander taakveld verantwoord dan in 2023. Hierdoor zijn de jaren 2023 en 2024 op de taakvelden maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18- en geëscaleerde zorg 18- onderling niet vergelijkbaar.

In de jaren 2024 en verder is te zien dat de totale lasten stijgen. Dat is ook het beeld binnen het totale sociale domein. De paragraaf Transitie geeft (beter) inzicht in het verloop van de diverse zorgkosten binnen het sociaal domein vanaf de jaarrekening 2022. De oorzaak van de kostenstijging ligt voornamelijk in de cao-ontwikkeling.

Baten

De begrote baten worden voor de begroting 2023 (NJN) en verder met € 66.000 naar boven bijgesteld op basis van de werkelijke inkomsten in 2022 en de verwachte inkomsten in 2023. De werkelijke baten in 2022 geven een vertekend beeld doordat hierin het (incidentele) voordeel op beschermd wonen is meegenomen.

Maatwerkdienstverlening 18-

Ontwikkelingen

- We zien een landelijke stijging in mentale problemen bij jongens en meisjes in het voortgezet onderwijs en vervolgopleidingen. Het uit zich onder andere in somberheid, depressie maar ook in naar buiten gerichte problematiek zoals alcohol gebruik en overlast rond de schoolomgeving.
- Voor 2024 en de opvolgende jaren staat de doorontwikkeling van de uitvoering van de Jeugdwet en het versterken van het lokale jeugddomein in de gemeente Midden-Drenthe centraal. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 en Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming vormen het landelijke kader. Met de uitvoering van beide hervormingsagenda's worden de jeugdzorg en veiligheidsketen rond inwoners in afhankelijkheidsrelaties de komende jaren sterk verbeterd.
- In alle actuele landelijke hervormingsagenda's en akkoorden wordt gepleit voor een meer integrale aanpak, waarbij we niet alleen kijken naar de jeugdige zelf, maar ook naar de gezinssituatie en eventuele problematiek op bijvoorbeeld het terrein van het onderwijs, de bestaanszekerheid en wonen.
- De jeugdhulpregio Drenthe is bezig met een heroriëntatie op haar rol, taak en positie in overleg met alle Drentse gemeenten. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd is hierin leidend. Zo zal de samenwerking op Drents jeugdhulpregio (met een verplichtend karakter) worden geïntensiveerd.
- Een belangrijke ontwikkeling is de samenwerking tussen verschillende instanties en disciplines op het gebied van jeugdhulp in relatie tot onderwijs. Er wordt steeds meer ingezet op een integrale aanpak, waarbij jeugdhulp en onderwijs op elkaar aansluiten en elkaar versterken. Met als doel optimale ondersteuning te bieden aan kinderen en jongeren om zo goed mogelijk tot ontwikkeling te komen. Dit betekent dat er meer samenwerking en afstemming plaatsvindt tussen scholen, jeugdhulpverleners, gemeenten en andere betrokken partijen.

Wat willen we bereiken?

- We willen dat kinderen en jongeren in Midden-Drenthe zo fijn, normaal en veilig mogelijk opgroeien en zich ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen. De basis voor de opgaves ligt in het jeugdbeleid van de gemeente Midden-Drenthe. Deze jeugdnota Zorgeloos (op)groeien in Midden-Drenthe kijkt naar het aandeel kinderen en jongeren dat gezond, veilig en in eigen omgeving opgroeit, en heeft als doel dat aandeel vergroten. Om te stimuleren dat jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen hebben we aandacht voor de omgeving en situatie waarin zij opgroeien. We investeren in die sociale omgeving. Ook blijven we effectieve, tijdige en samenhangende ondersteuning bieden aan jeugdigen en hun gezin daar waar zorgen of problemen zijn.
- We leveren een bijdrage in het versterken van mentale weerbaarheid van kinderen en jongeren die in Midden-Drenthe wonen. We besteden steeds meer aandacht aan preventie en vroeg signalering. Er wordt ingezet op het voorkomen van problemen en het tijdig herkennen van signalen die kunnen duiden op problemen bij jongeren.
- Een integrale benadering is essentieel. Dus met kind, het gezin, het onderwijs, de jeugdhulp en eventuele andere partners wordt gekeken naar wat het kind nodig heeft. De ondersteuning die wordt geboden is aanvullend op dat van de ander. Om dat te kunnen bereiken is het nodig dat partijen elkaar structureel opzoeken, dat er samenwerkingsafspraken worden gemaakt en dat deze jaarlijks worden herijkt.
- De Drentse jeugdhulpregio speelt een belangrijke rol bij het bieden van een breed palet aan ondersteuning en zorg aan kinderen en jongeren die hulp nodig hebben. De focus ligt hierbij

vooral op hoog specialistische zorg die juist gewenst is voor de meest kwetsbare gezinnen en kinderen. We streven naar goede aansluiting bij de jeugdhulpregio zodat deze zorg en ondersteuning ook beschikbaar is voor onze jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan investeren in de voorkant van het lokale jeugddomein. Met de voorkant wordt zowel de preventieve jeugdhulp als de toegang tot jeugdhulp bedoeld die samen zijn ondergebracht onder de naam “Centrum Jeugd en Gezin”. Het CJG vormt een samenwerkingsverband tussen de gemeente, de welzijnsorganisatie en GGD Drenthe. Uit het onderzoek naar de uitvoering van de Jeugdwet in de gemeente Midden-Drenthe, met de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en het toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming in gedachten, komt naar voren dat de huidige inrichting op bepaalde punten, zoals de bereikbaarheid, kwetsbaar is. We zijn bezig de dienstverlening te verbeteren. Het is nodig dat we in de komende periode gaan beslissen over de inrichting van het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en bij welke organisaties welke hoofdtaken (en bevoegdheden) worden belegd. Ook hebben we besloten dat het team Jeugd van de gemeente de komende periode wordt aangestuurd door een eigen teamleider.
- Ook gaan we de preventieve jeugdhulp versterken; het zogeheten voorliggende veld met voorzieningen en mogelijkheden voor gezinnen en kinderen zodat problemen zoveel mogelijk worden voorkomen en waar nodig vroegtijdig en in de eigen leefwereld worden aangepakt.
- Een voorbeeld hiervan is dat we als gemeente starten met het ontwikkelproject Hulp op en om School in pilotvorm op een aantal basisscholen. Deze pilots worden mogelijk gemaakt vanuit het Programma Sociaal Domein en dient als vliegwieltje naar de toekomst. Uiteraard monitoren we wat de effecten zijn van deze interventie. Wanneer de pilot succesvol blijkt, gaan we onderzoeken op welke wijze deze interventie structureel onderdeel kan worden van ons gemeentelijk jeugdbeleid.
- Een ander voorbeeld is het versterken van de relatie met de huisartsen en de positionering van praktijkondersteuners Jeugd bij de huisartsen.
- Samen met de andere Drentse gemeenten participeren wij actief in de Drentsejeugdhulpregio.
- We hebben de regionale ontwikkelagenda “Zorg voor Jeugd in Noord en Midden-Drenthe 2021 – 2023” vastgesteld. Dat krijgt in 2024 een vervolg. Daarin staat afspraken, uitgangspunten en ambities vastgelegd om kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte zo goed en efficiënt mogelijk te helpen. Ook komend jaar nemen wij deel aan de ontwikkeling van onderwijszorgarrangementen. Het gaat daarbij om de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp. Ook op lokaal niveau ontmoeten de kindcentra Kitsprimair, CKC Drenthe, Volta en de gemeente elkaar op diverse momenten elkaar.
- We zetten in op preventieve voorzieningen. Die ondersteuning bieden we op verschillende manieren. Zoals bijvoorbeeld in de vorm van het financieel bijdragen aan schoolmaatschappelijk werk voor onze jongeren die een mbo-opleiding in Assen of Groningen volgen. In overleg met onze ketenpartners faciliteren we trainingen voor middelbare scholieren op het gebied van mentale weerbaarheid. Zo mogelijk sluiten we aan op een provinciale ketenaanpak STORM dat ook als doel heeft mentale weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Dit doen we ook de uitvoering van het project Jeugd aan Zet en activiteiten vanuit het uitvoeringsprogramma Nationale Onderwijs Programma (NPO).
- We zetten in op meedoen door kinderen en jongeren. We stimuleren meedoen van kinderen en jongeren bij sport en cultuur door middel van het kindpakket dat bestaat uit onder andere het landelijke Sport Cultuurfonds. Midden-Drenthe heeft zich hier afgelopen jaar bij aangesloten.

- We zijn in Midden-Drenthe de initiërende partij voor het programma Kansrijke Start. Organisaties uit het sociaal en medisch domein slaan de handen inéén om kinderen (-9 maanden tot 4 jaar) een zo goed mogelijke en ontspannen start te bieden van hun leven.

Wat mag het kosten?

Maatwerkdienstverlening 18-	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	480	575	9.904	10.401	10.830	11.231
Totaal lasten	480	575	9.904	10.401	10.830	11.231
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	480	575	9.904	10.401	10.830	11.231

Lasten

Door een wijziging in de taakvelden binnen het sociaal domein op grond van het BBV worden de lasten in 2024 deels op een ander taakveld verantwoord dan in 2023. Hierdoor zijn de jaren 2023 en 2024 op de taakvelden maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18- en geëscaleerde zorg 18- onderling niet vergelijkbaar.

In de jaren 2024 en verder is te zien dat de totale lasten stijgen. Dat is ook het beeld binnen het totale sociale domein. De paragraaf Transitie geeft (beter) inzicht in het verloop van de diverse zorgkosten binnen het sociaal domein vanaf de jaarrekening 2022. De oorzaak van de kostenstijging ligt voornamelijk in de cao-ontwikkeling.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Geëscaleerde zorg 18-

Ontwikkelingen

- Het landelijke hervormingsprogramma “Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming” is de voortzetting van het programma “Geweld Hoort Nergens Thuis”. Dit landelijke programma wordt vervolgens regionaal aangestuurd. De provincie Drenthe is voor ons de regio waarin we samen hierin op trekken.
- Het aantal meldingen seksueel geweld bij het Centrum Seksueel Geweld (CSG) Groningen-Drenthe en meldingen Veilig Thuis Drenthe is in 2022 licht gestegen. De cijfers van CSG worden niet op gemeenteniveau gepubliceerd. De Veilig Thuis meldingen in Midden-Drenthe liggen in lijn met de hele provincie. Dat het aantal meldingen is toegenomen, betekent niet dat het seksueel of huiselijk geweld ook is toegenomen. De aanname is de cijfers in werkelijkheid hoger liggen. Dat meer mensen hun weg naar CSG en Veilig Thuis Drenthe weten te vinden is positief.

Wat willen we bereiken?

De gezamenlijke ambitie in Drenthe is dat Huiselijke Geweld en Kindermishandeling en Seksueel Geweld volledig stopt. Belangrijk daarbij is dat er wordt ingezet op preventie, eerder signaleren en daarmee het voorkomen van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Komende jaren ligt de focus op het versterken van de lokale infrastructuur en het realiseren van een Regionaal Veiligheidsteam. Daarbij gaat het Toekomstscenario uit van een Veilig Thuis-organisatie met een regionale uitvoering die vooral sterk is op expertise en kennisoverdracht en ondersteuning van de lokale teams. Gemeenten en Veilig Thuis organisaties blijven een sleutelpositie innemen bij de uitvoering van het Toekomstscenario, maar nu nog meer dan voorheen in sterke verbondenheid met het lokale veld.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We vinden het belangrijk dat alle teams van de gemeente die in contact staan met inwoners, weten waar ze met signalen of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling naartoe kunnen. Daarom zijn in 2023 twee interne aandacht functionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling aangesteld. Zij dienen als sparringpartner en adviseur voor de collega's binnen de organisatie, zij zijn op de hoogte van de Wet Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld en kennen de partners in de zorg- en veiligheidsketen.
- Op basis van het nieuwe regioprogramma actualiseren we ons eigen plan van aanpak waarbij de focus ligt op het versterken van regie op veiligheid in de jeugdteams, bewustwording intern bij de gemeente en onder onze inwoners voor deze problematiek verhogen en het samen optrekken met het onderwijs.
- Zowel lokaal als regionaal vindt er structureel afstemming plaats met Veilig Thuis Drenthe en de gecertificeerde instellingen (zoals Jeugdbescherming Noord) over casuïstiek, de samenwerking en gemaakte afspraken.

Wat mag het kosten?

Geescaleerde zorg 18- Bedragen x € 1.000	2022 rekening	2023 na wijz.	2024	2025	2026	2027
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	424	456	1.011	1.059	1.103	1.142
Totaal lasten	424	456	1.011	1.059	1.103	1.142
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	424	456	1.011	1.059	1.103	1.142

Lasten

Door een wijziging in de taakvelden binnen het sociaal domein op grond van het BBV worden de lasten in 2024 deels op een ander taakveld verantwoord dan in 2023. Hierdoor zijn de jaren 2023 en 2024 op de taakvelden maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18- en geëscaleerde zorg 18- onderling niet vergelijkbaar.

In de jaren 2024 en verder is te zien dat de totale lasten stijgen. Dat is ook het beeld binnen het totale sociale domein. De paragraaf Transitie geeft (beter) inzicht in het verloop van de diverse zorgkosten binnen het sociaal domein vanaf de jaarrekening 2022. De oorzaak van de kostenstijging ligt voornamelijk in de cao-ontwikkeling.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Volksgezondheid en milieu

Taakvelden	Volksgezondheid Riolering Afval Milieubeheer Begraafplaatsen en crematoria
-------------------	---

Programmadoelstellingen

- Wij bewaken en bevorderen de volksgezondheid.
- Wij scheppen voorwaarden voor een divers functioneel gebruik van de ruimte in zijn geheel.
- Wij hebben een zorgplicht voor een (milieu hygiënisch) goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Huishoudelijk restafval	2022	nbn	nbn	nbn	Aantal kilo's per inwoner van het niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
	2021	140	129	148	
	2020	134	137	153	
	2019	124	135	154	
Hernieuwbare elektriciteit	2022	nbn	nbn	nbn	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit
	2021	nbn	nbn	nbn	
	2020	150,2%	nbn	32,4%	
Huishoudelijk restafval	2022	nbn	nbn	nbn	Het percentage van het niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
	2021	20,3%	23,3%	25,0%	
	2020	19,6%	24,2%	24,7%	
GFT - afval	2022	nbn	nbn	nbn	Aantal kilo's per inwoner van het GFT - afval.
	2021	nbn	nbn	nbn	
	2020	212,8	131,6	174,8	
Totaal huishoudelijk afval	2022	nbn	nbn	nbn	Aantal kilo's per inwoner van het totaal ingezameld huishoudelijk afval.
	2021	689	558	593	
	2020	709	565	620	
Grof huishoudelijk restafval	2022	nbn	nbn	nbn	Aantal kilo's per inwoner van het ingezameld grof huishoudelijk afval.
	2021	26	24	21	
	2020	36	25	24	
Woningen met zonnepanelen	2022	nbn	nbn	nbn	Het aandeel woningen met een zonnepaneel installatie.
	2021	nbn	nbn	nbn	
	2020	33,9%	20,1%	26,4%	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive

Verbonden partijen

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)
 Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe

Beleidskaders

Beleidsnota bewegen en leefstijl 2019-2023, met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst

Afvalstoffenbeleidsplan 2016-2019

Watertakenplan 2016-2021

Duurzaamheidsprogramma 2015-2018

Nota Alcoholbeleid

Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

Nota bodembeheer

Beheer verordening begraafplaatsen Midden-Drenthe 2013

Uitvoeringsbesluit Graven, asbezorging en gedenkplaats

Uitvoeringsbesluit grafbedekkingen Midden-Drenthe 2013

Nota Begraafplaatsenbeleid 2020-2030

Verordening op beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaats(en)

Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2018

Volksgezondheid

Ontwikkelingen

- In 2024 is de beleidsnota Bewegen en Leefstijl 2019-2023, “Met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst”, herijkt (onder voorbehoud van de voortgang in het bestuurlijk proces in 2023).
- We blijven inzetten conform het herijkte beleid 2024-2027. Het betreft een herijking, wat inhoudt dat in de nieuwe beleidsperiode geen grote beleidsmatige veranderingen doorgevoerd gaan worden, zoals ook beschreven in een brief aan de raad halverwege 2023. Er zijn enkel aanscherpingen geweest en nieuwe ontwikkelingen, zoals het landelijke GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en IZA (Integraal Zorgakkoord) verwerkt.
- In 2023 is het lokale plan van aanpak GALA, met behulp van een extern procesbegeleider, opgesteld waarmee de middelen voor de uitvoering van onder andere het beleid bewegen en leefstijl geborgd zijn voor de nieuwe beleidsperiode van 2024-2027.
- Provinciaal wordt er verder gewerkt aan de uitvoering van een integraal meerjarenprogramma sport en Preventie 2021-2024. Dit programma komt voort uit een Drentse bestuursopdracht.
- Samen werken we aan een Vitaal en Gezond Drenthe vanuit gezamenlijke uitgangspunten en gezamenlijk verantwoordelijkheden in de aanpak van gezondheidsvraagstukken.

Wat willen we bereiken?

Effecten die we willen bereiken zijn:

- Het aantal inwoners met overgewicht en obesitas neemt af.
- Inwoners ervaren geen eenzaamheid.
- Inwoners ervaren een goede gezondheid en geluk.
- In Midden-Drenthe kun je een leven lang bewegen.
- Overall is toegang tot gezond eten en drinken.
- De omgeving van kinderen is beweegvriendelijk.
- Iedereen hoort erbij en kan ook meedoen.
- De omgeving van kinderen en jongeren is vrij van middelen (alcohol, tabak en drugs).
- Overmatig middelengebruik onder volwassenen neemt af.
- Iedere inwoner kan sporten en bewegen.

Doelen die wel willen bereiken zijn:

- We informeren, adviseren en geven voorlichting aan inwoners over een gezonde leefstijl.
- We stimuleren de ontwikkeling van gezondheidsvaardigheden van inwoners.
- We ontmoedigen het gebruik van middelen.
- We stimuleren dat kinderen van jongs af aan motorisch vaardig zijn.
- We stimuleren sporten, bewegen en ontmoeten.
- We ondersteunen Sportverenigingen om de basis op orde te hebben en toekomstgericht te handelen.

Aan deze doelen, worden concrete indicatoren gekoppeld die zijn vastgelegd in het herijkte beleid bewegen en leefstijl 2023-2027, maar nog niet beschikbaar op het moment van aanleveren van de teksten voor de begroting van 2024. We meten de voortgang via de gezondheidsmonitoren van de GGD Drenthe, via onder andere contacten met het netwerk via het team Gezond in Midden-Drenthe (GIMD). De gemeenteraad wordt jaarlijks geïnformeerd over de resultaten van het team GIMD en team van vakleerkrachten op de basisscholen (die verbonden is aan het team GIMD).

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het team GIMD gaat verder met de uitvoering van het herijkte beleid 2024-2027. Het team geeft gezamenlijk met een groot netwerk van professionals, organisaties, verenigingen en inwoners, uitvoering aan het beleid en werkt volgens een uitvoeringsplan. Het gemeentelijk beleid is, gezamenlijk met alle ambassadeurs van het sport- en gezondheidsakkoord, vertaald naar 4 ambities. Dat zijn:
 1. Vitaal ouder worden en iedereen doet mee. Iedereen hoort erbij en kan ook meedoen;
 2. Gezonde leefstijl. Overal is toegang tot gezond eten en drinken en middelengebruik wordt ontmoedigd. Gezondheidsachterstanden worden verkleind;
 3. Gezonde en vitale verenigingen. Alle verenigingen hebben de basis op orde en handelen toekomstgericht;
 4. Van jongs af aan in beweging. Kinderen zijn van jongs af aan motorisch vaardig.

De ambities uit het sport- en gezondheidsakkoord sluiten naadloos aan bij de beleidsdoelstellingen. Het team werkt samen met de betrokken ambassadeurs aan het realiseren van deze ambities en daarmee aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Deze werkwijze sluit aan bij waar lokaal behoefte aan is en bij wat er lokaal al wordt gedaan en is aan activiteiten. Het team GIMD heeft daarin de rol van kartrekker, aanjager, verbinder etc. (net wat nodig is).

De ambities uit het sport- en gezondheidsakkoord zijn breder dan enkel "sport" gerelateerd wat bijdraagt aan het behalen van de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Het team draagt bij aan duurzame gedragsverandering en een omgeving dat een gezonde leefstijl stimuleert. Naast vraaggericht werken, sluit het team aan bij aanbod dat er al is en wordt er waar mogelijk wijkgericht gewerkt. Bij voorkeur samen met en dicht bij de inwoners waar het om gaat om gezondheidsachterstanden te verkleinen. Daarbij wordt actief de samenwerking gezocht met het lokale netwerk om tot een integrale aanpak te komen.

- In het schooljaar 2023-2024 verzorgen bevoegde vakleerkrachten een deel van de gymlessen op de basisscholen in Midden-Drenthe en een naschools aanbod gericht op het stimuleren van beweging in samenspraak met team GIMD.
- Via de coördinator van de vakleerkrachten denken en participeren de vakleerkrachten tevens mee met initiatieven vanuit team GIMD die gericht zijn op de doelgroep jeugd (vanuit de doelstellingen zoals ze in het sport- en gezondheidsakkoord staan).
- Via het Welzijnswerk Midden-Drenthe wordt verder ingezet op de uitvoering van de interventie gezondheidsambassadeurs die is ontstaan vanuit het Drentse project "aan de slag met preventie".
- De contacten met het netwerk, waaronder de GGD Drenthe, worden nauw onderhouden.
- We stimuleren inwoners gebruik te maken van de verschillende financiële mogelijkheden die er zijn op grond van het beleid waaronder het activiteitenbudget bewegen en leefstijl.
- Als er sprake is van financiële belemmeringen die het ervaren van een goede gezondheid en meedoen in de weg staan, dan zorgen we ervoor dat inwoners weten welke mogelijkheden er zijn via onder andere schuldhulpverlening en het minimabeleid.
- De gemeente Midden-Drenthe is aangesloten bij het landelijke programma 'Eén tegen eenzaamheid'. In 2024 wordt lokaal verder invulling gegeven aan de uitvoering van het programma waaraan partijen deelnemen die willen samenwerken om eenzaamheid te verminderen (nauwe samenwerking tussen Welzijnswerk Midden-Drenthe en het project WelWoZo).
- We volgen en anticiperen (waar nodig) op de landelijke, provinciale en lokale ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en beweging. Onder andere op het gebied van het Integraal zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Wat mag het kosten?

Volksgezondheid	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.441	1.956	1.745	1.832	1.898	1.881
Totaal lasten	1.441	1.956	1.745	1.832	1.898	1.881
Totaal baten	0					
Resultaat	1.441	1.956	1.745	1.832	1.898	1.881

Lasten

De begrote lasten in 2024 zijn € 211.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- In de begroting 2023 staat een bedrag van € 272.000 aan uit voorgaande jaren overgehevelde (incidentele) middelen voor de uitvoering van de Nota bewegen, leefstijl en gezondheid.
- Hogere bijdrage aan de GGD. Dit leidt in 2023 tot € 55.000 aan hogere lasten.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Riolering

Ontwikkelingen

- In 2024 geven we uitvoering aan het Riolering en Water Programma (2023-2028).
- Binnen de riolering werken we met zorgplichten voor het afvalwater, hemelwater en grondwater. In de huidige situatie kunnen we stellen dat de technische situatie op orde is. Wat wel meer gaat spelen zijn de effecten en mogelijk overlast door hoosbuien als gevolg van de klimaatontwikkeling.
- Klimaatverandering vraagt steeds meer aandacht van overheden, en dus ook van ons. Hoe we met de klimaatverandering om kunnen gaan wordt klimaatadaptatie genoemd. Vanuit het Rijk worden hiervoor kaders gesteld in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Dit werkt met het principe: weten-willen-werken. De eerste stap is weten: wat houdt de klimaatverandering in voor de eigen regio, wat gebeurt er en waar gebeurt het. We verkennen deze opgave samen met onze partners van het samenwerkingsverband Fluvius. De opgave hierin ligt niet alleen bij riolering en water, maar ook bij het ontwerpen en inrichten van de openbare ruimte, groenbeheer, ontwikkeling van zorgcentra en scholen (ouderen en kinderen zijn kwetsbare doelgroepen), organisatie van evenementen en inrichting van gebouwen. Klimaatadaptatie raakt dus meerdere disciplines en is een opgave die we breed moeten verkennen.
- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid uitstel van betalingen en tegen een beschikking kwijtschelding: de ingangsdatum is nog niet bekend.

Wat willen we bereiken?

- Zorgen voor en in standhouden van een functionele riolering, een doelmatige inzameling van hemelwater en het beperken van structurele (grond)wateroverlast.
- Ten aanzien van klimaatadaptatie werken we aan een water robuust en klimaatbestendige inrichting van bebouwd gebied in 2050.
- Dat de huishoudens niet meer betalen dan de totale kosten voor het inzamelen, het transport en het verwerken van afval- en hemelwater.
- Dat tijdig wordt betaald, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen en het aantal bezwaarschriften zo laag mogelijk blijft.
- Het op orde hebben en houden van de heffingsadministratie: volledigheid objecten, hoeveelheid afvalwater.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Reinigen en inspecteren van het riool.
- Repareren, vervangen en vergroten van de riolen.
- Zorgen voor goed werkende gemalen.
- Schoonhouden van kolken.
- Beleid en strategie ontwikkelen, die rekening houdt met heviger neerslag, meer hitte en langere droge periodes teneinde toename van overlast en hinder te voorkomen.
- We gaan conform de verordening rioolheffing heffen en innen. Hiervoor leggen we eind februari de aanslagen op.
- Het actueel houden van de gegevens: objecten, belastingplicht, hoeveelheid afvalwater.
- Door de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject proberen we het aantal bezwaar- en beroepschriften zo laag mogelijk te houden.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat mag het kosten?

Riolering	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	3.577	3.170	3.130	3.255	3.248	3.236
Totaal lasten	3.577	3.170	3.130	3.255	3.248	3.236
Totaal baten	4.605	4.121	4.247	4.247	4.247	4.247
Resultaat	-1.028	-951	-1.117	-993	-1.000	-1.012

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 40.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2023.

- Voor riolering geldt een kostendekkend systeem. Waarbij op begrotingsbasis het verschil tussen de lasten en baten wordt verrekend met de mutatie in de voorziening Riolering. Niet alle mutaties die betrekking hebben op riolering zijn op dit taakveld zichtbaar. Dit geldt voor de btw die verrekend kan worden via het btw-compensatiefonds (BCF). Hetzelfde geldt voor de mutatie in de reserve, straatvegen, kwijscheldingen en overhead. Dit loopt via de taakvelden mutatie reserves, verkeer en vervoer, inkomensregelingen en overhead.

Baten

De begrote baten 2024 zijn € 126.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2023.

- De hogere baten hebben betrekking op meer aansluitingen voor 2024.

Milieubeheer

Ontwikkelingen

Belangrijke onderwerpen binnen de Duurzaamheidsvisie in 2024 zijn de Maatschappelijke Tender voor zonneparken, de aanpak voor netcongestie, de inzet op energiearmoede bestrijding en onderzoek naar alternatieve warmtebronnen waaronder de mogelijke inzet van restwarmte van Attero. Daarnaast werken we verder aan het lokaal voedselakkoord en geven we vorm en inhoud aan het onderwerp circulaire economie.

Voor 2024 kunnen we als gemeente weer gebruik maken van extra rijksmiddelen waaronder de Energie & Klimaatmiddelen (€670.306) en Warmtemiddelen (€90.000). Verder zal een substantieel deel van de eerder verkregen Rijksmiddelen voor energiearmoede in 2024 ingezet worden voor een 100% isolatiesubsidie (€440.000,-) voor deze doelgroep. Het ministerie van BZK stelt in 2023 nogmaals €185 miljoen extra beschikbaar aan gemeenten voor energiearmoede. Voor de gemeente Midden-Drenthe gaat dit om een bedrag van €192.000,-. Voorstel is om dit geld in te zetten voor een witgoedkaart voor huurders. Daarnaast beschikken we over het duurzaamheidsbudget (ca €62.000) en middelen voor Natuur- en Milieueducatie (€26.000). Met de middelen kunnen we adequaat uitvoering geven aan de Duurzaamheidsvisie.

Wat willen we bereiken?

De volgende doelstellingen zijn opgenomen in de Duurzaamheidsvisie:

- 1,5% energiebesparing per jaar
- 16% hernieuwbare energieopwekking in 2023
- De CO₂-uitstoot in 2030 met 49% verminderen
- De CO₂- uitstoot in 2050 met 95% verminderen
- Woningen en gebouwen van het aardgas af en met hernieuwbare bron verwarmen in 2050;
 - Tussendoel: in 2030 een kwart van de woningen en gebouwen van het aardgas af en verwarmen met hernieuwbare bronnen.
- 50% minder primaire grondstoffen in 2030
- Volledig circulaire economie in 2050
- In 2030 de voedselverspilling met 50% reduceren

Wat gaan we daarvoor doen?

Duurzame Elektriciteit

- **Zon op bedrijfsdaken.** In 2023 zijn er adviesgesprekken namens de gemeente gevoerd met de ondernemers op Dambroeken en Ossebroeken over energiebesparing en -opwekking. Samen met de ondernemers kijken we in 2024 naar de mogelijkheden voor een nauwere onderlinge samenwerking, waaronder bijvoorbeeld de collectieve inkoop van zonnepanelen, maar ook andere zaken zoals afvalinzameling, collectieve verwarmingssystemen of beveiliging van de bedrijventerreinen.
- **Solarcarports.** In een aangenomen motie heeft de gemeenteraad op 13 juli 2023 het college gevraagd met een voorstel te komen voor het plaatsen van solarcarports (carports met zonnepanelen) op de carpoolplaats in Beilen bij afslag 30. We gaan onderzoek doen naar de haalbaarheid hiervan en komen hier medio 2024 op terug. Ook onderzoeken we of de gemeente meer eigen parkeerplaatsen heeft die geschikt zijn voor het plaatsen van solarcarports. Verder gaan we andere partijen, zoals bedrijven en zorginstellingen, stimuleren om hun parkeerplaatsen te voorzien van solarcarports.

- **Maatschappelijke tender voor grootschalige zonneparken.** Met deze tender starten we de ontwikkeling van (een deel van) onze RES-ambitie voor zon op land. Hierbij is lokaal eigendom een belangrijk uitgangspunt.
- **Regionale Energiestrategie (RES).** Vanuit de RES worden gezamenlijk de Regionale Routekaart Netinfrastructuur Elektriciteit, de Routekaart Warmtebronnen & -infrastructuur, de Versnellingsaanpak Zon-op-Dak en het uitvoeringsprogramma Groen Gas opgepakt.
- **Netcongestie.** In de gemeente Midden-Drenthe is er sprake van netcongestie. Het hoogspanningsnet wordt verzwakt door de uitbreiding van de trafostations bij Zeijerveen en De Lotten. Ook ontwikkelen TenneT en Enexis op het ETP-terrein een nieuw hoog- en middenspanningsstation die operationeel is in 2030. In 2023 heeft GS het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) vastgesteld. Binnen het pMIEK stemmen de netbeheerders en de gemeenten af over de wijze waarop, wanneer en waar de energie-infrastructuur wordt uitgebreid. Dit vormt de basis voor het uitbreiden van het middenspanningsnet in Drenthe.
- **Zonne-energie langs de A28.** Samen met de andere A28-gemeenten en Rijkswaterstaat verkent de gemeente Midden-Drenthe de mogelijkheden van zonnepanelen op rijksgronden langs de A-28.
- **Pilot erfmolens.** In 2023 heeft de gemeente in samenwerking met De Wolden-Hoogeveen, Westerveld en de provincie Drenthe de pilot voor erfmolens met een as-hoogte van 25 meter gestart. Per gemeente kunnen 10 agrariërs meedoen. Verwachting is dat de eerste molentjes in 2024 worden geplaatst. De pilot wordt na 2 jaar geëvalueerd.

Duurzame Warmte

- **Restwarmte.** Samen met de gemeenten Hogeveen, Assen en de provincie Drenthe verkennen we de potentie van een warmtenet om te bepalen of restwarmte financieel, technisch en duurzaam gezien een realistische optie is.
- **Onderzoek collectieve warmtesystemen.** In 2024 doen we nader onderzoek naar alternatieve warmtebronnen voor aardgas.
- **Drents Flexteam Warmte.** Vanaf 2023 kan de gemeente gebruik maken van het Drents Flexteam Warmte. Het flexteam zetten we in onze gemeente in voor participatietrajecten.
- **Energiecoaches.** In de gemeente Midden-Drenthe geven tien energiecoaches gratis een verkennende energiescan aan huis. Ook kan een gratis warmtescan met infraroodcamera worden aangevraagd.
- **Drents Energieloket.** Het Drents Energieloket voert voor de gemeenten de functie van energieloket uit en helpt woningeigenaren bij het verduurzamen van hun woning en geeft advies over energie- en warmtebesparing.
- **Isolatiesubsidie.** In samenwerking met de Drentse gemeenten is er een isolatiesubsidie opgesteld. We willen daarmee aansluiten op de provinciale isolatiesubsidie. Bewoners met een inkomen tot 150% van het wettelijk sociaal minimum kunnen 100% van de kosten van isolatie tot een maximum van 2500 euro ontvangen. De regeling start op 1 januari 2024.
- **Nationale Isolatieaanpak (NIP).** In 2023 vraagt de gemeente de subsidie aan voor een isolatieprogramma voor woningeigenaren met een laag energielabel. In 2024 verwachten we de meeste aanvragen hiervoor.
- **Verruiming Verzilverlening.** Eind 2023 stellen we uw raad voor om de bestaande verzilvering met een module voor verduurzaming uit te breiden. Vanaf begin 2024 kunnen inwoners hiervoor in aanmerking komen.
- **Woningvoorraad Woonservice.** In 2024 pakt Woonservice de verduurzaming van haar woningvoorraad in Beilen aan. Als gemeente sluiten we hierbij aan om woningeigenaren te informeren over verduurzamingsmaatregelen en financieringsmogelijkheden.

- **Fixteam Drenthe.** Het Fixteam is een initiatief van de provincie Drenthe en de Drentse gemeenten. Dit team reist met busjes door de hele provincie om kleine energiebesparende maatregelen bij inwoners thuis aan te brengen. Inwoners kunnen zich hier online voor aanmelden.
- **Duurzame witgoedkaart.** We onderzoeken de mogelijkheden voor een duurzame witgoedkaart voor 625 huurders met een laag inkomen. Het biedt huurders de mogelijkheid om hun onzuinige apparatuur om te ruilen voor een alternatief met een beter energielabel.
- **Duurzame app.** We stellen in samenwerking met een externe partner een app beschikbaar die bewoners helpt energie te besparen. De app zal praktische tips bieden en bewoners helpen met gedragsverandering door duurzaam gedrag te stimuleren.

Voedsel en Circulaire Economie

- **Voedselbossen.** Samen met de Vereniging Drentse Voedselbossen (VDV) stimuleren we voedselbossen in de gemeente. In samenwerking met de VDV willen we in 2024 o.a. agrariërs enthousiasmeren voor biologisch (dynamisch) kweken van gewassen in combinatie met linten van voedselbossen.
- **Lokaal Voedselakkoord.** In samenwerking met een externe werkgroep geeft de gemeente invulling aan het lokaal voedselakkoord. Het voedselakkoord dient als kapstok en verdere concretisering van de doelstellingen uit de Duurzaamheidsvisie. Een concreet project binnen het akkoord is Dubbel Drents van de Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe waarmee lokaal geteelde producten zoveel mogelijk lokaal worden verkocht (verkorten voedselketens).
- **Circulaire economie.** In 2024 geeft de gemeente verder vorm en inhoud aan het onderwerp circulaire economie. We kijken naar hoe we onze eigen bedrijfsvoering meer circulair kunnen krijgen (b.v. inkoop) en hoe we de inzameling van afvalstromen kunnen verbeteren. Verder ontwikkelen we een aanpak om circulaire initiatieven van bedrijven en inwoners te ondersteunen en te begeleiden. Ook willen we het onderwijs hierbij betrekken. Een concreet voorbeeld is het koploperproject. Via het koploperproject brengt de gemeenteondernemers met circulaire ambities en uitdagingen samen. Elkaar verder helpen en van elkaar leren staat centraal in dit project.

Wat mag het kosten?

Milieubeheer	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.934	3.864	2.509	2.618	2.620	2.635
Totaal lasten	1.934	3.864	2.509	2.618	2.620	2.635
Totaal baten	60	1.695	130	130	130	130
Resultaat	1.874	2.169	2.379	2.488	2.490	2.505

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 210.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Dat in 2023 voor € 1.774.000 aan incidentele middelen voor diverse duurzaamheidsprojecten was geraamd en € 30.000 voor bestrijdingsmiddelen.
- De hogere bijdrage in 2024 aan de RUD van circa € 278.000.
- Hogere toegerekende apparaatskosten in 2024 met € 152.000 ten opzichte van 2023.

Baten

De begrote baten 2024 zijn € 1.565.000 lager ten opzichte van de begrote baten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- In 2023 is een incidentele post geraamd voor een ontvangst van het rijk in het kader van duurzaamheid.

Afval

Ontwikkelingen

- In 2023 geven we uitvoering aan ons grondstoffenbeleid 2022-2025
- We betrekken inwoners, scholen en maatschappelijke organisaties bij het grondstoffenbeleid.
- We werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.
- We werken aan het reduceren van de hoeveelheid restafval.
- We werken aan een goede inzameling van grond- en afvalstoffen.
- We werken aan een schone en zwerfafval vrije openbare ruimte.
- We brengen in beeld welke gegevens we nog willen hebben.
- Uitgangspunt is dat de afvalstoffenheffing kostendekkend blijft.
- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid uitstel van betalingen en tegen een beschikking kwijtschelding: de ingangsdatum is nog niet bekend.

Wat willen we bereiken?

- We willen met onze inwoners de kwaliteit van het PMD verbeteren om afkeur te voorkomen.
- We willen de inzameling van oud papier waarborgen.
- We willen de openbare ruimte schoonhouden en zwerfafval voorkomen en verminderen.
- Voldoende data om goed te kunnen sturen op doelen, service en kosten.
- Reductie van restafval en verhoging van het percentage afvalscheiding.
- Dat huishoudens niet meer betalen dan de totale kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval.
- Dat tijdig wordt betaald, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen en het aantal bezwaarschriften zo laag mogelijk blijft.
- Optimaliseren inzameling grondstoffen en afvalstromen.
- Het op orde hebben en houden van de heffingsadministratie: volledigheid objecten en de gezinsgrootte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We werken samen met betrokken partijen aan het grondstoffenbeleid 2022-2025.
- We voeren het plan van aanpak verbeteren kwaliteit PMD uit 2019 uit.
- We stellen in Markereinde verband een grondstoffenmonitor op om de voortgang en resultaten te kunnen volgen.
- We voeren samen met de betrokken partners de maatregelen uit het plan van aanpak zwerfafval (2023) uit.
- Het actueel houden van de gegevens: objecten, belastingplicht, gezinsgrootte.
- Door de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject proberen we het aantal bezwaar- en beroepschriften zo laag mogelijk te houden.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat mag het kosten?

Afval	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	2.623	2.788	3.010	3.110	3.195	3.182
Totaal lasten	2.623	2.788	3.010	3.110	3.195	3.182
Totaal baten	3.514	3.809	3.891	4.021	4.129	4.146
Resultaat	-891	-1.021	-881	-911	-934	-963

Lasten

De effecten van de geactualiseerde budgetten. Voor Afval geldt een kostendekkend systeem. Eventueel worden incidentele lasten eenmalig gedekt uit de egalisatiereserve tarief afvalstoffenheffing. Voor 2022 was dit € 30.000. Vanaf 2023 wordt geen bijdrage vanuit de egalisatiereserve begroot.

Niet alle mutaties die betrekking hebben op afval zijn op dit taakveld zichtbaar. Dit geldt voor de btw die verrekend kan worden via het btw-compensatiefonds (BCF). Hetzelfde geldt voor de mutatie in de reserve, toezicht handhaving, zwerfafval, straatvegen, kwijscheldingen en overhead. Dit loopt via de taakvelden mutatie reserves, openbare orde en veiligheid, verkeer en vervoer, inkomensregelingen en overhead.

Het werkelijke resultaat wordt in de jaarrekening verrekend met de mutatie in de egalisatiereserve tarief afvalstoffenheffing.

Baten

De baten afval bestaan uit de opbrengsten op basis van vastgesteld tarieven voor de huishoudens en milieustraat en vergoedingen van Nedvang of andere derden. Voor 2022 is het tarief per aansluiting niet verhoogd. Alleen door stijging van het aantal aansluitingen worden de baten hoger. Voor 2023 is het tarief per aansluiting verhoogd met € 21,30. Mede door hogere kosten als gevolg van de inflatie, extra capaciteit voor afval en dalende opbrengsten en stijgende kosten voor PMD. Voor 2024 wordt voorgesteld om de tarieven te verhogen met € 10 per aansluiting als gevolg van stijgende kosten.

Begraafplaatsen en crematoria

Ontwikkelingen

- Het begraafplaatsbeleid 2020-2030 is begin 2020 vastgesteld. Het vastgestelde beleid is een voortzetting van de ingezette lijn op weg naar toekomstbestendige begraafplaatsen over 10 tot 20 jaar. Het uiteindelijke doel is het circulair gebruiken van de begraafplaats met een hogere kostendekking zonder dat de kosten buitenproportioneel stijgen.
- Ondanks dat statistisch het aantal overledenen door onder andere vergrijzing al jaren stijgt, neemt het aantal begravingen en as-bijzettingen niet toe.
- Meer dan de helft (58%) van de uitvaartbestemmingen vindt buiten onze gemeente plaats. De overige worden begraven of bijgezet op onze begraafplaatsen. Op onze begraafplaatsen staat tegenover iedere 2 begrafenissen 1 as-bijzetting.
- Ongeveer 50% van de grafrechten wordt verlengd bij het aflopen van de termijn. Dit betekent dat begraafplaatsen steeds minder worden gebruikt. De verwachting is dat deze trend de komende jaren doorzet.

Wat willen we bereiken?

- De begraafplaatsen zien er netjes en verzorgd uit.
- Het garanderen van voldoende capaciteit c.q. voorkomen overcapaciteit.
- De kostendekkendheid van de begraafplaats moet omhoog zonder de leges 'buitensporig' te verhogen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Onderhouden van de op de begraafplaatsen aanwezige groenvoorzieningen, paden en hekwerken, urnen- en gedenkmuren en gebouwen.
- Het realiseren van voldoende capaciteit, zoals het uitbreiden van urnenmuren, aanleggen en herinrichten van grafperken.
- Het informeren en adviseren van recht- en belanghebbende. Bijvoorbeeld over verlopen grafrechten, verwaarlozing of schades aan een graf.
- Actualiseren en herzien van verordeningen of uitvoeringsbesluiten.
- Overleg met de begrafenisverenigingen.
- Het schoonhouden en verzorgen van beplanting van graven van oorlogsslachtoffers. Dit wordt in eigen beheer uitgevoerd. Het schilderen, repareren of vervangen van de graven wordt door de Oorlogsgraven stichting uitgevoerd.
- Het periodiek schouwen van de graven door de Oorlogsgraven stichting.

Wat mag het kosten?

Begraafplaatsen en crematoria	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	630	787	807	839	872	974
Totaal lasten	630	787	807	839	872	974
Totaal baten	407	400	400	400	400	400
Resultaat	223	387	407	439	472	574

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 20.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- De onderhoudskosten gebouwen op de begraafplaatsen dalen in 2024 met € 68.000.
- Indexering en aanpassingen van het toegerekende aantal uren zorgen voor een stijging € 72.000 in 2024.
- De kosten voor het onderhoud door Stark stijgen in 2024 met € 14.000.
- Enkele kleine mutaties van zo'n € 2.000 zorgen voor een stijging in 2024.

Baten

De begrote baten 2024 en volgende jaren zijn gelijk aan de begrote baten 2023.

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Taakvelden	Ruimte en leefomgeving
	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
	Wonen en bouwen

Programmadoelstellingen

- Wij willen bijdragen aan een goed woonklimaat, waardoor het (economisch) aantrekkelijk wordt om in onze gemeente te wonen en te werken.
- Wij willen de woningbehoefte en het woningaanbod beter op elkaar aan laten sluiten, zodat inwoners in staat zijn langer zelfstandig thuis te wonen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Gemiddelde WOZ-waarde	2022 2021 2020	265.000 244.000 231.000	313.000 285.000 272.000	255.000 230.000 215.000	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
Nieuwgebouwde woningen	2022 2021 2020	4,1 17,8 3,6	8,2 8,1 8,7	6,4 7,8 6,5	Aantal per 1.000 woningen.
Demografische druk	2022 2021 2020	81 80,5 80,3	79 78,5 78,4	81,2 80,9 80,6	Het aantal personen van 0-20 jaar en 65 jaar of ouder/ de personen van 20-65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	2022 2021 2020	718 657 679	833 752 720	810 721 697	Het bedrag dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2022 2021 2020	763 702 724	916 832 797	860 771 748	Het bedrag dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive

Verbonden partijen

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

Beleidskaders

Welstandsnota (2011)

Bestemmingsplannen

Kadernota toezicht en handhaving 2011-2014 Wabo

Westerbork structuurvisie voor het dorp 2009-2020

Nota Grondbeleid

Nota Nieuwe landgoederen in Midden-Drenthe

Verordening Starterslening Midden-Drenthe

Woonplan Midden-Drenthe 2017-2021

Structuurvisie Midden-Drenthe 2030 'Platteland Leeft' (2012)

Visie op Beilen 2030 (2013)

Dorpsvisies Oranje, Spier, Hijken, Hooghalen

Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe

VTH-beleidsplan 2022-2026

Verordening Verzilverlening

Woonvisie 2023-2027

Omgevingsvisie

Ruimtelijke ordening

Ontwikkelingen

- De grootste ontwikkeling waar we als gemeente de komende jaren mee te maken krijgen is de invoering van de Omgevingswet. Naar verwachting treedt de nieuwe Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking. Dit heeft grote gevolgen voor onze manier van werken en voor de gemeentelijke organisatie. Als gemeenten hebben we tot 2032 om de uitgangspunten en doelen van de Omgevingswet te implementeren in de organisatie. De rijksoverheid gebruikt deze tijd ook om de wet steeds meer vorm te geven.
- We treffen als organisatie alle voorbereidingen, zodat onze inwoners in 2024 aanvragen kunnen indienen volgens de nieuwe wetgeving. We zijn hierbij wel afhankelijk van een goed werkend DSO en we kunnen nog niet inschatten of dit extra kosten met zich mee zal brengen.
- De Omgevingswet verplicht ons om integrale plannen te maken en geeft ruimte voor lokale (bestuurlijke) afwegingsruimte. Visies, verordeningen, beleid, bestemmingsplannen moeten vanuit verschillende vakdisciplines worden omgezet naar één visie en/of omgevingsplan. Daarnaast moeten we ervoor zorgen dat onze informatievoorziening en digitalisering op orde is, dan kunnen inwoners/ondernemers met één klik op de kaart zien wat mogelijk is op een bepaalde locatie.
- Er komen veel ontwikkelingen op het Buitengebied af. Vraagstukken zoals de stikstofproblematiek kunnen veel impact hebben op hoe het Buitengebied is ingericht. Vanuit het Rijk en de provincie komen diverse beleidsvoornemens voor het Buitengebied, zoals het Provinciaal programma Landelijk gebied en de nationale en provinciale omgevingsvisie.

Wat willen we bereiken?

- Wij willen dat de juiste woningen op de juiste plek voor de juiste doelgroep worden gebouwd.
- Wij willen dat er wordt voldaan aan de vraag en woningbehoefte vanuit de samenleving.
- We willen dat onze kernen en wijken leefbaar zijn en dat nieuwe initiatieven bijdragen aan het verbeteren van het woon- en leefklimaat.
- We willen dat aspecten als vergroening, klimaatadaptatie, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal staan bij het realiseren van nieuwe projecten.
- We willen dat er betaalbare koopwoningen in onze gemeente worden gerealiseerd.
- Wij willen extra aandacht besteden aan de begeleiding bij concrete projecten van het begin tot het einde (uitwerken, begeleiden en bewaken). We hechten hier veel belang aan.
- In 2024 starten we met het omgevingsplan voor de kleine kernen. De verwachting is dat dit proces doorloopt naar 2025.
- We willen voorkomen dat aanvragen vertraging oplopen door de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarom sturen we zoveel mogelijk aan op het gebruik van omgevingsvergunningen. In 2023 hebben we standaardregels gemaakt voor de functie Wonen in het buitengebied, zodat procedures voor wijziging van het Omgevingsplan voor ruimte voor ruimte en wijzigingen van de functie Agrarisch naar Wonen door kunnen lopen.
- We willen voor het Buitengebied een meer integrale aanpak ontwerpen met oog voor onze gemeentelijke belangen, zodat we van daaruit proactief kunnen handelen naar andere overheden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Omgevingsplan en visies

- We hebben een start gemaakt met het opstellen van een Omgevingsplan voor de kleine kernen. De basis hiervoor zijn de in 2022 en 2023 vastgestelde stukken: Routekaart omgevingsplan, Nota van Uitgangspunten omgevingsplan, Participatiebeleid omgevingsplan en Handboek omgevingsplan.
- Er wordt uitvoeringgegeven aan Visie op Smilde. Uitvoering van gemeentelijke onderdelen uit de visie worden zoveel mogelijk ingepast op de in de planning staande werkzaamheden.
- Er wordt gebruik gemaakt van het ruimtelijk afwegingskader voor woningbouwinitiatieven om aan de voorkant meer duidelijkheid te geven aan initiatiefnemers en om beter het doel na te streven dat de juiste woningen op de juiste plek voor de juiste doelgroep worden gerealiseerd.
- Samen met het dorp Hooghalen wordt gewerkt aan het opstellen van scenario's voor een MFA en woningbouw. De verwachting is dat eind 2023 eerste kwartaal 2024 een voorkeursscenario gereed is, zodat in het resterende deel van 2024 keuzes voor een vervolg gemaakt kunnen worden.
- We gaan alle opgaven voor het Buitengebied in kaart brengen en ontwerpen een geschikte procesaanpak hiervoor.
- De opgaven waarvoor we staan zijn groot. Niet alleen met betrekking tot wonen maar ook op het gebied van water, energie, duurzaamheid, recreatie, klimaatadaptatie, mobiliteit, landschap, natuur, stikstof enzovoort. Om hier invulling aan te geven zijn we gestart met een wervend perspectief voor Beilen. Het gaat daarbij niet alleen om het toevoegen van woningen maar juist ook om een aantrekkelijke openbare ruimte en verblijf- en werkgebieden.

Ruimtelijke projecten

- Door invulling te geven aan diverse woningbouwlocaties binnen onze gemeenten, spelen we in op de vraag vanuit de samenleving.
- In de Woonservicezone in Beilen worden in deelgebied B het appartementencomplex en de woningen gebouwd (omgeving oude Karspelhuis)
- Het project De Lindelaar in Westerbork is deels uitgevoerd en deels nog in uitvoering. Een groep koopstarters is gezamenlijk, onder de noemer 'Samenbouwen op De Lindelaar' van start gegaan om hier acht sociale koopwoningen te realiseren.
- Het project An de Boerbrink in Westerbork wordt gezamenlijk ontwikkeld met bouwaannemer Hunebouw. De gemeentelijke kavels zijn in 2023 in optie gegeven en worden naar verwachting begin 2024 verkocht, waarna de woningen op deze kavels kunnen worden gebouwd.
- De bouw van woningen in Lievingerveld is volop op stoom. Het maximale aantal van 150 kavels is nu bijna uitgegeven. Na wijziging van het bestemmingsplan kunnen de gronden die tot nu toe nog niet in de uitgifte zijn betrokken vanaf 2024 en 2025 worden uitgegeven.
- De herontwikkeling van locatie Torenlaan/Nassaukade zal (onder voorbehoud van anterieure overeenkomst en bestemmingsplanwijziging) in het eerste kwartaal van 2024 tot uitvoering komen, het project vormt de kwalitatieve invulling van een entree naar het centrum van Beilen.
- In 2024 gaan we verder met de uitwerking van de Visie op 't Stroomdal. We werken de ontwerpen uit (schets-, voorlopig en definitief ontwerp) en starten de planologische procedure. We streven er naar eind 2024 de bouw aan te kunnen besteden en de omgevingsvergunning aan te vragen.

Uitvoering gebiedsvisie De Haven in Beilen

- Deelproject 4 (upgraden kades en groeninrichting oude locatie Vincent van Gogh) begint wanneer de oude school is gesloopt. Hiervoor is destijds budget beschikbaar gesteld. Een inventarisatie van de benodigde, geactualiseerde financiën maakt hier onderdeel van uit. In de tussenliggende periode wordt naar een tijdelijke invulling van het pand gekeken.

Wat mag het kosten?

Ruimte en leefomgeving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	841	1.488	1.112	1.113	1.139	1.174
Totaal lasten	841	1.488	1.112	1.113	1.139	1.174
Totaal baten	8					
Resultaat	833	1.488	1.112	1.113	1.139	1.174

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn €376.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Incidentele beschikbare bedragen. Dit betreft voor 2023 € 616.000 voor de invoering Omgevingswet, €110.000 voor het opstellen van het visieplan Smilde en voor 2024 € 50.000 voor een procesaanpak leefbaar buitengebied.
- De toegerekende apparaatskosten stijgen in 2024 met € 300.000.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Ontwikkelingen

- De opgaven waarvoor we staan zijn groot. Niet alleen met betrekking tot wonen maar ook op het gebied van water, energie, duurzaamheid, recreatie, klimaatadaptatie, mobiliteit, landschap, natuur, stikstof enzovoort. Om doelen op de genoemde gebieden en vooral met betrekking tot woningbouw te realiseren wordt grondbeleid ingezet zoals is bepaald in de nota Grondbeleid 2021-2026.
- De meeste kavels van gemeentelijke ontwikkelingen zijn verkocht, onderzocht wordt of en hoe hier een vervolg aan wordt gegeven. Wanneer het grondaankopen betreft, is snel en vertrouwelijk handelen van belang. Hierin heeft de gemeenteraad een belangrijke rol. Om ervoor te zorgen dat het proces tussen gemeenteraad en college vlot verloopt en een verkoper binnen een redelijke termijn weet of de gemeente bereid is zijn grond te kopen, leggen we procesafspraken vast conform het proces is beschreven in de nota Grondbeleid 2021-2026.

Wat willen we bereiken?

- We willen zorgen voor voldoende vestigingsmogelijkheden in Midden-Drenthe zodat iedereen fijn kan wonen in Midden-Drenthe.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wij zorgen voor een prettig vestigingsklimaat in onze gemeente door ontwikkelingen mogelijk te maken.
- Daar waar wij zelf geen eigenaar zijn, bieden we bedrijven, ontwikkelaars of individuele inwoners de mogelijkheid zelf woningbouw te realiseren. Bij het faciliteren van deze initiatieven is zijn wij verplicht afspraken te maken, zodat verantwoordelijkheden duidelijk zijn belegd en met welke kosten de initiatiefnemer rekening moet houden.

Wat mag het kosten?

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.296	1.138	1.128	723	292	186
Totaal lasten	1.296	1.138	1.128	723	292	186
Totaal baten	815	1.127	1.118	712	281	174
Resultaat	481	10	11	11	11	11

Toelichting

Lasten

Op basis van een dynamische kostprijsberekening is per Bouwgrond In Exploitatie in beeld gebracht welke lasten in de betreffende jaren worden verwacht. Door kredietverstrekking of kredietaflossing aan de lopende plannen zijn op dit taakveld de lopende plannen per jaar in evenwicht.

Baten

Op basis van een dynamische kostprijsberekening is per BIE (Bouwgrond In Exploitatie) in beeld gebracht welke baten in de betreffende jaren worden verwacht. Door kredietverstrekking of

kredietaflossing aan de lopende plannen zijn op dit taakveld de lopende plannen per jaar in evenwicht.

Wonen en bouwen

Ontwikkelingen

Wonen

- De druk op de woningmarkt in Midden-Drenthe is behoorlijk toegenomen de afgelopen jaren. Dit is in alle kernen voelbaar. Hoewel de huizenprijzen recentelijk iets gedaald zijn blijft het lastig voor huishoudens met een beperkt tot modaal inkomen (zoals starters) om een woning te kopen, onder meer door de gestegen hypotheekrente. Daarnaast staat het besteedbaar inkomen van velen onder druk door inflatie.
Op verschillende manieren proberen we ons in te zetten om het wonen in Midden-Drenthe betaalbaar te houden. Onder meer door de inzet van de starterslening en de bouw van betaalbare woningen, zowel in de koop als de huursector.
Naast nieuwbouw op in- en uitbreidingslocaties vindt er ook (vooral in de grotere kernen) veel vervangende nieuwbouw plaats, waarbij verouderde (huur)woningen plaatsmaken voor nieuwe, duurzame, vaak levensloopbestendige woningen.
- In mei 2023 is de Woonvisie 2023-2027 vastgesteld. In de woonvisie geven we richting aan het wonen in Midden-Drenthe. We beschrijven hoe we tegen de opgaven aankijken, wat onze ambities zijn en wat we gaan doen zodat onze inwoners prettig kunnen (blijven) wonen in Midden-Drenthe. De uitvoering doen we samen met inwoners, organisaties en bedrijven. De woonvisie wordt uitgewerkt in een concreet uitvoeringsprogramma voor de komende jaren: het Programma wonen. Het programma ondersteunt onze strategische doelen en geeft inzicht in de voortgang.
- Met de woningcorporaties hebben we, als vervolg op de woonvisie, nieuwe meerjarige prestatieafspraken gemaakt. Hierin staat op welke manier de corporaties bijdragen aan de realisatie van de gemeentelijke volkshuisvestingsopgave. In 2024 en de navolgende jaren geven we hier uitvoering aan.
- Het Rijk werkt aan de Wet versterking regie volkshuisvesting. Van hieruit worden alle gemeenten (naar verwachting in 2024/2025) verplicht om regionaal te werken aan een evenwichtige/evenredige verdeling van urgent woningzoekenden tussen gemeenten. Elke gemeente moet straks een huisvestingsverordening met urgentieverordening hebben, waarin in ieder geval de wettelijk voorgeschreven urgentiecategorieën een plaats krijgen. Met de voorbereidingen hiervoor gaan we aan de slag.
- Eerder al, in december 2022, sloten we met de provincie, het Rijk en gemeenten in Zuidwest en Midden-Drenthe een Regionale woondeal. Ook het komende jaar werken we met onze partners op de woningmarkt verder aan de uitvoering van de woondeal.
- We volgen de ontwikkelingen rondom stikstof, netcongestie etc. op de voet. Deze factoren zijn sterk bepalend bij de ontwikkeling van onze woningbouwplannen- en ambities. Waar nodig lobbyen we richting provincie en Rijk.
- We willen dat iedereen prettig kan wonen, ook als er een zorgvraag is. Onze ambitie is een inclusieve gemeente met een mix aan bewonersgroepen en woonvormen. Deze opgave pakken we samen op met onze partners in het Welwozosamenwerkingsverband en werken we uit in een uitvoeringsprogramma. Hierin maken we afspraken over hoe we het wonen voor zorgdoelgroepen gaan realiseren. Zo kunnen we samen sturen op locaties, spreiding en randvoorwaarden rondom woonzorgoplossingen. Daarnaast gaan we door met het aanbieden van de Verzilverlening. Hiermee kunnen senioren met een bescheiden inkomen en vermogen de overwaarde in hun woning gebruiken om de woning levensloopbestendig te maken.

Leefbaarheid en wijkverbetering

- Een prettige woon- en leefomgeving in onze kernen en wijken vinden we belangrijk. In 2023 is het wijkverbeteringsproject in de Zes lanenbuurt afgerond (reconstructie Beukenlaan Lindelaan) en is er een start gemaakt met het project herstructurering Bomenbuurt (sloop/nieuwbouw en verduurzaming woningen). In 2024 gaan we op basis van een samenwerkingsovereenkomst met Woonservice verder met de ruimtelijke procedure, de opdracht uitvraag aan de marktpartijen en brengen we fasering aan in de nieuwbouw, inrichting woonomgeving en de infrastructuur. De uitvoering zal gefaseerd gaan plaatsvinden tot 2028. De bewonerscommissie Bomenbuurt is hier als stakeholder ook actief bij betrokken.

Wat willen we bereiken?

Iedereen moet prettig kunnen wonen in Midden-Drenthe, nu en in de toekomst. We streven daarbij naar een inclusieve samenleving waarin iedereen zich thuis kan voelen in een dorp of buurt.

Om dit te kunnen verwezenlijken hebben we in de Woonvisie zes belangrijke ambities geformuleerd:

1. Meer woningen in alle dorpen, passend bij de vraag.
2. Betaalbaar wonen.
3. Prettig wonen in combinatie met welzijn en zorg.
4. Woonkansen voor bijzondere doelgroepen.
5. Bestaande woningen verduurzamen.
6. Leefbare kernen en buurten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2024 (en verder) geven we uitvoer aan onze nieuwe Woonvisie. Via het Programma wonen geven we sturing aan ons bouwprogramma en spelen we in op de verwachte behoefte aan woningen. We zetten daarbij in op een divers en gevarieerd woningaanbod, waarbij woningbouwontwikkelingen aansluiten bij de maat en het karakter van de dorpen.
- We zetten in op realisatie van 1720 woningen tot 2030. Dit doen we door extra locaties te zoeken en in ontwikkeling te brengen (inbreiding en uitbreiding). Hiervoor ontwikkelen we een ruimtelijk kader. Bestaande woningbouwplannen maken we concreet.
- We gaan het bouwtempo versnellen en de woningbouwproductie bijhouden in een woningbouwmonitor. Hierdoor kunnen we tijdig bijsturen als de woningbehoefte hier om vraagt.
- Beleidskaders ontwikkelen voor woningsplitsing, wonen in bijgebouwen, ruimte voor ruimte en nieuwe woonvormen.
- Inzetten op een evenwichtige en gevarieerde woningvoorraad: inzetten op bouwen voor starters en doorstromers (o.a. senioren).
- We geven uitvoer aan de nieuwe meerjarige prestatieafspraken met de in Midden-Drenthe werkzame woningcorporaties en huurdersorganisaties. De afspraken gaan onder meer over de beschikbaarheid, betaalbaarheid en verduurzaming van de sociale huurvoorraad.
- We zetten in op een betaalbaar koopprogramma: 15-20% van het bouwprogramma. We dagen ontwikkelaars en initiatiefnemers uit om betaalbare woningen realiseren via innovatieve woonvormen en bouwconcepten. Initiatieven en zelfwerkzaamheid die hier aan bijdragen stimuleren we.
- We continueren de starterslening om een (betaalbare) koopwoning voor starters beter bereikbaar te maken.
- We onderzoeken instrumenten die betaalbaarheid kunnen ondersteunen: opkoopbescherming, mogelijkheden voor voorrang voor lokale woningzoekenden, sociale koop in bestemmingsplannen.

- Met onze Welwozo-partners maken we afspraken over hoe we het wonen voor zorgdoelgroepen gaan realiseren. Zo kunnen we samen sturen op locaties, spreiding en randvoorwaarden rondom woonzorgoplossingen
- We willen de bewustwording bij woningbezitters versterken om tijdig hun woning levensloopbestendig te maken. Daarvoor zetten verschillende instrumenten in, waaronder de Verzilverlening.
- Verduurzaming van de woningvoorraad stimuleren we door de inzet van verschillende maatregelen zoals isoleren en energiebesparing.
- In 2024 gaan we verder met de aanpak van de Bomenbuurt in Westerbork. Dit doen we samen met bewoners en woningcorporatie Woonservice.
- We werken verder aan een Wervend Perspectief voor Beilen en een Ruimtelijk kader voor woningbouwlocaties.
- Samen met het provinciale Impulsteam voeren we prioritaire woningbouwprojecten uit.
- In 2024 worden tijdelijke woningen aan de Eursingerweg in Beilen gerealiseerd.
- Diverse initiatieven op het gebied van woningbouw worden door ons begeleid richting realisatie.

Wat mag het kosten?

Wonen en bouwen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	2.042	3.470	3.555	3.548	3.753	3.623
Totaal lasten	2.042	3.470	3.555	3.548	3.753	3.623
Totaal baten	1.172	1.331	1.206	822	843	754
Resultaat	869	2.139	2.349	2.726	2.910	2.869

Lasten

De begrote lasten 2024 zijn € 84.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- Het vervallen van diverse incidenteel beschikbare gestelde bedragen in 2023. Masterplan Orvelte € 106.000, woonplan € 42.000, dorpsvisie Hooghalen € 53.000, advies uitvoering woonwagentaken € 42.000 en integraal toezicht en handhaving € 78.000.
- Indexering en het actualiseren van het aantal toe te rekenen uren. Per saldo is er in 2024 een stijging van € 602.000.
- Lagere kapitaallasten in 2024 van € 217.000.
- Diverse kleine mutaties in verschillende budgetten € 20.000.

Baten

De begrote baten 2024 zijn € 125.000 lager ten opzichte van de begrote baten 2023. Dit wordt vooral verklaard door:

- In 2023 een eenmalige inkomensoverdracht van €312.000
- Hogere legesopbrengsten in de bouw van € 187.000 in 2024 ten opzichte van 2023.

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen is een verzamelterm voor een aantal belastingen en rechten. De lokale heffingen vormen een aanzienlijk deel van de inkomsten van de gemeente en maken dus een wezenlijk onderdeel uit van het te voeren gemeentelijk beleid.

Voor de tarieven voor 2024 gelden de volgende uitgangspunten:

- tariefstijging van 7,7% voor OZB: 3,2% o.b.v. index hci + 4,5% extra o.b.v. besluitvorming begroting 2023 spoor 2;
- tariefstijging van 3,2%, forensenbelasting en BIZ-bijdrage Centrum Beilen; voor BIZ-bijdrage Westerbork geldt een vast tarief voor 2023 t/m 2027;
- tarief toeristenbelasting € 1,30 per persoon per overnachting voor mobiele kampeeronderkomens en vergunde groepsaccommodaties en € 1,60 per persoon per overnachting voor hotels, b&b's, chalets, stacaravans, pensions, kamers, vakantiehuizen, appartementen en andere luxe vormen van vakantieverblijven, zoals bijvoorbeeld boomhutten, ingerichte tenten etc. Daarnaast wordt momenteel de actualiteit van het forfaitair aantal overnachtingen onderzocht voor overnachtingen op vaste en seizoenplaatsen. Dit is mogelijk van invloed op de forfaitaire tarieven.
- tariefstijging van 2% voor overige belastingen, leges en verhuur van sportaccommodaties;
- tarieven afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op het laatst vastgestelde 'Afvalstoffen beleidsplan'; de tarieven zijn 100% kostendekkend, de kwijtschelding is erin verwerkt;
- tarief rioolheffing is gebaseerd op het laatst vastgestelde 'Watertakenplan'; het tarief is 100% kostendekkend, de kwijtschelding is erin verwerkt.

In tabellen staan voor de verschillende heffingen de tarieven en de opbrengsten vermeld. Daarnaast staat in deze paragraaf informatie over kwijtschelding, over belastingdruk en kostendekking en wordt ingegaan op ontwikkelingen.

Ontwikkelingen lokale heffingen

- Op basis van het bestuursakkoord 2022-2026:
 1. lokale lasten stijgen mee met de inflatie; verdere verhoging kan als helder is waar het geld voor nodig is;
 2. voor alle gemeentelijke leges wordt bepaald wat een kostendekkend tarief is; het uitgangspunt is dat die tarieven ook worden toegepast; in uitzonderingsgevallen kan daarvan worden afgeweken; bijvoorbeeld bij begraven en cremieren.
- Tariefstijging van 2% voor overige belastingen, leges en verhuur sportaccommodaties.
- Omgevingswet: de wet treedt op 1 januari 2024 in werking en heeft gevolgen voor de legesheffing; een voorstel wordt afzonderlijk behandeld.
- WOZ-waarden: stijgend aantal verkopen en verkoopprijzen.
- Nieuw of aangepaste financieringssystematiek per 2026 waarbij verruiming van het lokale belastinggebied een te onderzoeken onderdeel is.
- Bezwaren WOZ-waarden door no-cure-no-pay-bedrijven (ncnp): in opdracht van het ministerie is onderzoek gedaan naar de werkwijze en het verdienmodel van ncnp-bedrijven; de VNG is van mening dat het huidige systeem van proceskostenvergoeding moet worden aangepast; voorstellen voor aanpassing zijn inmiddels in behandeling.
- Verdere integratie uitvoering basisregistraties BAG, WOZ en BGT/ toezicht en handhaving (inclusief vergunningsvrije bouw en onverantwoordelijke en/of illegale bouw) en invoering Samenhangende objectregistratie (SOR) in 2025.
- Wetswijzigingen:
 1. onderzoek naar het tegenstrijdig belang WOZ-waarde bij verhuur (verhuurder belang bij hoge waarde, huurder bij lagere waarde);

2. mogelijkheid om bezwaar- en beroep in te stellen tegen een beschikking uitstel van betaling en tegen een beschikking kwijtschelding: datum invoering staat gepland voor 2027;
3. herziening gemeentelijk belastinggebied.

Opbrengsten belastingen en rechten

Belastingsoorten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onroerendezaakbelastingen	6.896	7.434	8.120
• woonruimten	3.989	4.288	4.758
• niet-woonruimten	2.907	3.146	3.362
Afvalstoffenheffing	2.743	3.100	3.276
Rioolheffing	4.006	4.106	4.100
Forensenbelasting	255	245	260
Toeristenbelasting	1.198	1.014	1.079
Bedrijven Investeringszone (BIZ)	34	71	72
Begrafnisrechten	405	400	400

Inkomstenontwikkeling gemeentelijke leges.

Legesinkomsten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bouwleges	978	960	950
Huwelijksrechten	28	22	22
Bewijs opneming BRP	6	8	8
Gemeentelijke leges rijbewijzen	106	67	67
Leges eigen verklaring	14	20	20
Gemeentelijke leges paspoorten	47	13	13
Gemeentelijke leges identiteitskaarten	53	23	23
Gemeentelijke leges verklaring omtrent gedrag	1	7	7

Tarieven en WOZ-waarden

Soort belasting/heffing	Tarief 2022	Tarief 2023	Tarief 2024
Onroerendezaakbelastingen (OZB)			
Woningen:			
· Eigenaar	0,102%	0,098%	0,105%*
Niet woningen:			
· Eigenaar	0,227%	0,242%	0,261%*
· Gebruiker	0,182%	0,194%	0,209%*
Afvalstoffenheffing			
· Eenpersoonshuishoudens	€ 162,25	€ 183,55	€ 193,55
· Tweepersoonshuishoudens	€ 184,25	€ 205,55	€ 215,55
· Drie- of meer persoonshuishoudens en voor recreatiewoningen	€ 207,25	€ 228,55	€ 238,55
· Extra groene container	€91,10	€ 101,75	€ 106,75
Rioolheffing (per aansluiting)	€ 238,50	€ 238,50	€ 238,50
Toeristenbelasting (per overnachting)			
mobiele kampeeronderkomens en vergunde groepsaccommodaties	€ 1,30	€ 1,30	€ 1,30
Overige onderkomens	€ 1,30	€ 1,30	€ 1,60
Forensenbelasting*			
tot € 58.000, -	€ 418,50	€ 424,00	€ 433,00
van € 58.000 tot €88.000	€ 513,50	€ 531,50	€ 548,50
van € 88.000 tot € 118.000	€ 540,00	€ 559,50	€ 577,00
van € 118.000 tot € 146.000	€ 553,00	€ 572,50	€ 590,50
van € 146.000 tot € 176.000	€ 624,50	€ 646,50	€ 667,00
van € 176.000 of meer.	€ 787,50	€ 816,00	€ 842,00

*afhankelijk van de vastgestelde WOZ-waarde:

Het uitgangspunt voor de OZB is + 7,7% (3,2% indexering o.b.v. hcip en 4,5% extra o.b.v. besluitvorming begroting 2023 spoor 2); daarnaast wordt rekening gehouden met de gevolgen van de herwaardering voor 2023 naar waardepeildatum 1-1-2023 (was 1-1-2022). De WOZ-waardeontwikkeling wordt gecorrigeerd in de tarieven OZB en in de waardestafel voor de forensenbelasting.

WOZ-waarden onroerende zaken

(Bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024*
Waarde WOZ-objecten **	4.720.948	4.727.000	5.300.000
Waarde OZB-objecten **	4.703.617	4.710.000	5.283.000
- waarde woonruimten	3.891.473	3.892.000	4.468.000
- waarde niet-woonruimten	812.144	818.000	815.000
- vervallen OZB-gebruikersheffing woningen en woongedeelte niet-woningen	<u>-/- 138.045</u>	<u>-/- 143.000</u>	<u>-/- 140.000</u>
(amendement De Pater/ motie van Beek)	674.099	675.000	675.000

* Hierbij is nog geen rekening gehouden met de gemiddelde waardeontwikkeling.

** De waardepeildatum voor de bepaling van de waarde van de WOZ-objecten en van de OZB-objecten is 1 januari van het voorgaande jaar

Kwijtschelding

Belastingplichtigen met een laag inkomen kunnen kwijtschelding vragen van de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Dit geldt ook voor kleine, soms startende, zelfstandige ondernemers. De aanvragen worden wat betreft inkomen, vermogen en gezinssituatie getoetst aan door het rijk vastgestelde normen.

Onderstaande tabellen geven inzicht in het aantal (gehonoreerde) kwijtscheldingsverzoeken en de bedragen die daarmee gemoeid zijn.

Kwijtschelding

	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Aantal verzoeken	485	550	500
Aantal gehonoreerd	358	450	375
Bedrag (bedragen x € 1.000)	149	193	178
Gem bedrag per kwijtschelding	2,40	2,35	2,11

Kosten gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken

Jaar (bedragen x € 1.000)	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal
2021	1	97	74	172
2022	1	85	63	149
2023 (begroot)	1	90	103	193
2024 (begroot)	1	82	95	178

Belastingdruk

Belastingdruk (x € 1.000)			
Opbrengst onroerendezaakbelastingen	8.120		
af: opbrengst niet-woonruimten	-3.362		
		4.758	
Opbrengst rioolheffing	4.100		
af: opbrengst niet-woonruimten	-405		
		3.695	
Opbrengst afvalstoffenheffingen	3.276		
		3.276	
Totaalopbrengst particuliere huishoudingen			11.549

De totale geraamde belastingopbrengst van particuliere huishoudens in 2024 bedraagt € 11.549 Het geraamde aantal woonruimten per 1 januari 2024 is 16.160 (betreft CBS-gegevens Stuf cap). De gemiddelde belastingdruk per woonruimte van een koopwoning bedraagt dan € 714,66 (2023: € 688,44). Deze indicatoren zijn berekend volgens een eigen - bestendig toegepaste - methode. Door verschillen in definities, en daardoor in gehanteerde tarieven en hoeveelheden, wijken deze indicatoren af van de beleidsindicatoren in het programma Bestuur en ondersteuning.

Huurders betalen geen onroerendezaakbelasting. De belastingdruk van een huurwoning, uitgaande van een drie- of meerpersoonshuishouden, bedraagt dan €477,05 (2023: € 467,05). Dit is de optelsom van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het aantal inwoners per 1 januari 2024 wordt geschat op 34.100. De belastingdruk per inwoner komt dan op €338,68 (2023: € 325,18).

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing

De tarieven van de afvalstoffenheffing stijgen in 2024 voor huishoudens met € 10,00 ten opzichte van 2023. Dit is het gevolg van stijgende kosten voor huishoudelijk afval en milieustraat, hogere hoeveelheden grofvuil huishoudelijk afval en milieustraat en dalende inkomsten PMD. Het scheidingspercentage in Midden-Drenthe is momenteel 77% en er wordt 160 kilo restafval per inwoner ingezameld.

Onderbouwing toegerekende kosten

0.4 Taakveld overhead

De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

7.3 Taakveld afval

De kosten die gemaakt worden voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de afvalstoffenheffing verantwoord.

1.2 Taakveld openbare orde en veiligheid

De kosten van de inzet van een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) voor toezicht en handhaving.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De toegerekende kosten betreffen de kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing.

Toerekenbare BTW

De toegerekende kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Taakveld (Bedragen x € 1.000)	Toegerekende kosten	Totale kosten	Procentueel toegerekend
Lasten			
0.4 overhead	220	2.937	7,5%
7.3 afval	3.002	3.009	99,8%
1.2 openbare orde en veiligheid	5	733	0,7%
2.1 verkeer en vervoer	192	7.102	2,7%
6.3 inkomensregelingen	101	9.820	1,0%
Toerekenbare BTW	489	2.304	21,2%
totale lasten	4.009	25.904	15,5%
Baten			
0.10 Mutaties reserves	-	4.423	0,0%
0.4 overhead	-	91	0,0%
7.3 afval	616	3.891	18,8%
1.2 openbare orde en veiligheid	-	14	0,0%
2.1 verkeer en vervoer	117	259	45,2%
6.3 inkomensregelingen	-	7.651	0,0%
totale baten	733	16.329	4,5%
Saldo	3.276	9.576	34,2%

Totaaloverzicht baten en lasten afvalstoffenheffing (Bedragen x € 1.000)	
De toegerekende lasten	3.276
Leges opbrengsten aansluitingen afvalstoffenheffing	3.276
Verschil	0

Verloop egalisatiereserve tarief afvalstoffenheffing (Bedragen x € 1.000)	
Verwachte stand op 1 januari 2024	123
Mutatie	0
Stand op 31 december 2024	123

Kostenonderbouwing rioolheffing

Voor de rioolheffing is in het najaar van 2022 een nieuwe systematiek vastgesteld. Vanuit deze systematiek blijft de rioolheffing jaarlijks op hetzelfde niveau, namelijk € 238,50 per aansluiting.

Onderbouwing toegerekende kosten

0.4 Taakveld overhead

De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

7.2 Taakveld riolering

De kosten die behoren tot de gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en waterhuishouding. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de riolering verantwoord.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing.

Toerekenbare BTW

De kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Taakveld (Bedragen x € 1.000)	Toegerekende kosten	Totale kosten	Procentueel toegerekend
0.4 Taakveld overhead	275	15.035	1,8%
7.2 Taakveld riolering	3.126	3.130	99,9%
2.1 Taakveld verkeer en vervoer	105	7.102	1,5%
6.3 Taakveld inkomensregelingen	195	9.820	2,0%
Toegerekende BTW	400	2.304	17,4%
Totale lasten	4.101	37.391	11,0%

Totaaloverzicht baten en lasten rioolheffing (Bedragen x € 1.000)	
Toegerekende lasten	4.100
Toegerekende baten	4.100
Resultaat	-

Verloop voorziening riolering (Bedragen x € 1.000)	
Verwachte stand op 1 januari 2024	2.576
Dotatie	980
Onttrekking	-1.015
Stand op 31 december 2024	2.541

Verloop reserve riolering (Bedragen x € 1.000)	
Verwachte stand op 1 januari 2024	874
Dotatie	-
Onttrekking	-
Stand op 31 december 2024	874

Kostprijsberekening omgevingsvergunning.

Leges omgevingsvergunningen zijn rechten die worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet. Dit artikel luidt:

1. Rechten kunnen worden geheven ter zake van:
 - het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn;
 - het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Er is sprake van dienstverlening, van gebruik van gemeentebezit en in sommige gevallen van een combinatie van beide.

Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met een relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in onze gemeente met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze.

Binnen het legesstelsel voor aanvragen om een omgevingsvergunning voor bouwactiviteiten wordt gewerkt met een percentage over de bouwkosten.

Alle kosten die betrekking hebben op omgevingsvergunning zijn als volgt begroot.

Integrale toezicht en handhaving

Aandeel	€ 188.000
Overhead	€ 129.000
Btw	€ 2.000

Er is een verschuiving van toezicht naar handhaving. De lasten op het product integrale toezicht en handhaving worden voor 50% toegerekend. Voor 2020 was dit nog 70%. De lasten die betrekking hebben op dienstverlening en handhaving mogen niet worden toegerekend. Hiernaast wordt 50% van de toe te rekenen btw meegenomen.

Welstand

Aandeel	€ 21.000
Btw	€ 4.000

De lasten op het product Welstand worden voor 100% toegerekend. Hiernaast wordt de toe te rekenen btw meegenomen.

Vergunningverlening

Aandeel	€ 540.000
Overhead	€ 343.000
Btw	€ 5.000

Aan het product Vergunningverlening wordt 70% van de kosten toegerekend aan directe werkzaamheden omgevingsvergunning. De overige lasten hebben betrekking op dienstverlening en die mogen niet worden toegerekend.

Hiernaast wordt 70% van de toe te rekenen btw meegenomen.

team Omgeving en Veiligheid

Aandeel	€ -
Btw	€ -

Door de werkdruk kan specifiek personeel tijdelijk worden ingehuurd voor werkzaamheden omgevingsvergunning.

Aan de producten integraaltoezicht en vergunningverlening wordt overhead afzonderlijk toegerekend. Deze is verantwoord op het taakveld overhead. Op basis van een bedrag per toegerekende uur binnendienst: € 47,97 wordt de overhead toegerekend aan het bovengenoemd producten. Het niet toerekenen van de overheadkosten zou een ongewenst begrotingstekort veroorzaken.

In de begroting 2024 bedraagt het saldo van bovenstaande producten € 1.917.000. Hiervan kan € 1.232.000 worden toegerekend aan de kostprijsberekening omgevingsvergunning.

In de begroting 2024 zijn € 992.000 aan baten geraamd. Er is een dekkingsgraad van 81%.

Kostprijsberekening begraafrechten.

Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet. Dit artikel luidt:

1. Rechten kunnen worden geheven ter zake van:
 - het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn;
 - het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Er is sprake van dienstverlening, van gebruik van gemeentebezit en in sommige gevallen van een combinatie van beide.

De kostenbegroting lijkbezorging.

	Begraafrechten	Grafdelven	Onderhoud graven	Begraafplaats en algemeen	Totaal
Directe kosten	€ 100.881	€ 55.432	€ 28.802	€ 611.678	€796.793
Toegerekende overhead	€ 78.792	€ 19.031	€ 13.066	€ 90.935	€201.824
Totale kosten	€ 179.673	€ 73.137	€ 41.868	€ 702.613	€998.617
Percentage tlv lijkbezorging	20%	100%	20%	68%	60,0%
Kosten tlv lijkbezorging	€ 35.935	€ 74.463	€ 8.374	€ 480.330	€599.100

Begraafrechten: betreft alleen uren afdeling dienstverlening, de doorberekende kosten bestaan uit het versturen van nota's, brieven, verlengingen, enz.

Grafdelven: deze kosten worden gemaakt op het moment dat er een graf ontstaat.

Onderhoud graven: dit betreffen de kosten die worden gemaakt door de buitendienstmedewerkers.

Begraafplaatsen algemeen: een gedeelte heeft betrekking op graven voor onbepaalde tijd. Hiernaast worden de kosten van de oorlogsgraven buiten beschouwing gelaten en de uren binnendienst voor 34% toegerekend.

Aan de producten wordt overhead vanuit het taakveld overhead afzonderlijk toegerekend op basis van een bedrag per toegerekende uur binnendienst: € 52,18 en buitendienst: € 23,67.

In de begroting 2024 wordt is totaal € 998.617 begroot voor lijkbezorging. Hiervan kan € 599.100 worden toegerekend aan de kostprijsberekening lijkbezorgingsrechten.

In de begroting zijn € 400.000 aan baten geraamd wat resulteert in een dekkingsgraad van 66,8%.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De gemeente bevindt zich in een dynamische omgeving. Om ambities te formuleren, beleid te maken en uit te voeren worden keuzes gemaakt en risico's afgewogen. De regeldruk neemt toe, het takenpakket uitgebreid en we hebben te maken met verschillende verwachtingen van inwoners. Wat we als gemeente doen is zichtbaar voor iedereen. De kans op reputatie- en financiële schade neemt toe.

Daarom moeten we als gemeente de risico's die er zijn beheersen.

De mate waarin de gemeente in staat is om de bestaande risico's op te vangen wordt uitgedrukt in het ratio weerstandsvermogen dit is de verhouding tussen de financiële middelen die de gemeente vrij kan maken om de nadelige gevolgen van deze risico's op te vangen (beschikbare weerstandscapaciteit) en de risico's die de gemeente loopt (benodigde weerstandscapaciteit).

$$\text{Weerstandsvermogen of ratio weerstandscapaciteit} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Voor beoordeling van de uitkomst van de ratio wordt middels onderstaande tabel een waardering gekoppeld:

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

In de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing staat dat de doelstelling van de gemeente is een ratio tussen 1 en 2. De gemeente heeft dan voldoende weerstandscapaciteit om mogelijke risico's af te dekken.

Vaststellen weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit buffers in het eigen vermogen. Risico's kunnen zich incidenteel voordoen, bijvoorbeeld een negatief exploitatieresultaat. Deze risico's moeten worden opgevangen door een vrij aanwendbare reserve. De vrij aanwendbare reserves vormen de incidentele weerstandscapaciteit.

Als de financiële impact van risico's structureel is, moet dit worden opgevangen door de structurele weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, de stelpost onvoorziene uitgaven en de structurele bestedingsruimte.

In onderstaande tabel staat de beschikbare weerstandscapaciteit opgenomen.

Weerstandscapaciteit (x 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
<i>Exploitatie (structurele weerstandscapaciteit)</i>			
Onbenutte belastingcapaciteit	2.456	2.190	1.420
Onvoorziene uitgaven	20	25	25
Bestedingsruimte	0	pm	pm
<i>Vermogen (incidentele weerstandscapaciteit)</i>			
Rekeningsaldo	8.482	0	451
Incidentele bestedingsruimte	0	0	0
Algemene reserve	3.017	3.017	3.017
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	2.806	2.807	2.807
Bestemmingsreserves	0	0	0
Stille reserves	pm	pm	pm
Totaal	16.761	8.039	7.720

Structurele weerstandsvermogen

Het structurele weerstandsvermogen bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, stelpost onvoorziene uitgaven en de structurele bestedingsruimte.

De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de voor 2024 geraamde opbrengsten uit onroerendezaakbelasting en de door het rijk vastgestelde normopbrengst voor dat jaar. De normopbrengst voor 2024, dit is de door het rijk gehanteerde artikel 12-norm, is vastgesteld op 0,1800% van de WOZ-waarde. De geraamde opbrengst voor 2024 is € 8,1 miljoen. De 'normopbrengst' voor 2024 is € 9,5 miljoen. De onbenutte belastingcapaciteit is daarmee € 1,4 miljoen.

Voor onvoorziene uitgaven is een wettelijk verplicht bedrag opgenomen van € 25.000.

Incidentele weerstandscapaciteit

Het incidentele weerstandsvermogen bestaat uit het rekeningsaldo, de algemene reserves (Algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie), de bestemmingsreserves, de incidentele bestedingsruimte en de stille reserves.

De bestemmingsreserves zijn niet in deze tabel opgenomen. Hiervoor is een specifieke aanwending voorzien. De stille reserves zijn niet geïnventariseerd.

Tabel opbouw weerstandsvermogen (x € 1.000)

Omschrijving reserve	Wel in weerstandsvermogen	Niet in weerstandsvermogen
Algemene reserve:		
Algemeen Weerstandsvermogen	3.017	
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	2.806	
Bestemmingsreserve:		
Algemeen		9.083
Openbare Verlichting		95
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen		51
Sociaal domein		4.834
Dekking kapitaallasten overig		2.751
Dekking kapitaallasten wegen en bruggen		11.245
Budgetoverheveling		7.608
Bibliotheek		175
Energiecoöperatie Midden-Drenthe		400
Dorpsvisie en dorpshuizen		236
Onderhoud gebouwen		582
Riolering		787
Vervangingsinvesteringen		1.323
Totaal bestemmingsreserves	5.823	39.170

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de risico's in beeld te krijgen zijn de risico's geïdentificeerd en beoordeeld volgens het risicomanagementmodel uit de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2015. Per risico is ingeschat hoe groot de kans is dat deze zich voordoet en wat de financiële gevolgen hiervan zijn. Dit is gebeurd aan de hand van de tabellen Kansscore en Klasse.

Tabel: Kansscore

Kansscore	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Niet waarschijnlijk
3	1 keer per 2-5 jaar	Mogelijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Waarschijnlijk
5	1 keer per jaar	Zeer waarschijnlijk

Tabel: Klasse

Klasse	Financieel gevolg (x € 1.000)	Imagobeeld	Referentiebeeld
A	< € 75	Zeer klein	Geen bedreiging voor de doelstellingen
B	Tussen € 75 en € 250	Klein	Minimale bedreiging voor de doelstellingen
C	Tussen € 250 en € 1.000	Midden	Bedreiging voor de doelstellingen
D	Tussen € 1.000 en € 1.500	Groot	Ernstige bedreiging voor de doelstellingen
E	> € 1.500	Zeer groot	Zeer ernstige bedreiging voor de doelstellingen

Ieder risico krijgt zo een risicoscore, hieraan wordt een risicopercentage gehangen. Dit percentage vermenigvuldigd met het risico leidt tot een risicobedrag. De uitkomsten hiervan staan opgenomen in het risicoprofiel of risicocontrolematrix.

Risico's

Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risico-bedrag	I of S	Reactie	Beheersmaatregel
Sociaal domein Het sociaal domein	De kosten binnen het sociaal domein stijgen in 2024 en mogelijk de jaren daarna naar verwachting meer dan gemiddeld.	3c	40%	500.000	200.000	S	verminderen/ accepteren	Het beleid overeenkomstig aanpassen. Het aanwenden van de opgebouwde reserve.
Participatiewet Eigen risico Inkomensdeel	Uitkeringslasten tot 107,5% van het door het rijk toegekende inkomensdeel komen voor risico van de gemeente. De geraamde rijksbijdrage bedraagt afgerond € 7.428.000. 7,5% hiervan is € 557,100. Gelet op de huidige arbeidsmarkt is de risicokans lager ingeschat.	2b	15%	557.100	83.565	S	verminderen/ accepteren	In de werkprocessen is veel aandacht voor het voorkomen van fraude. In het kader van de re-integratie worden zoveel mogelijk bijstandsgerechtigden naar werk begeleid. Een plotselinge stijging van het aantal bijstandsgerechtigden kan echter niet altijd worden opgevangen.
Arbeidsparticipatie Loonkostensubsidie	Openeinderegeling	5a	20%	80.000	16.000	S	accepteren	Afhankelijk van de jaarlijkse uitkomst keuring moet uit eigen middelen worden bijgedragen.
Overhead Garantiestellingen	De gemeente heeft nog 3 gewaarborgde geldleningen. Restant waarde is nog € 3,412 miljoen.	1b	15%	853.000	127.950	I	Accepteren/ beheersen	Wij kunnen hier niet zelf op sturen maar volgen het kritisch.
Grondexploitatie Bouwgrondexploitatie BIE plannen (<i>bedrag is 25% van de verwachte boekwaarde 1/1/2023</i>)	De boekwaarden en de begrote lasten worden niet meer afgedekt door de begrote baten.	1c	15%	510.000	76.500	I	beheersen	Toekomstige negatieve resultaten worden direct via een voorziening genomen. Pas investeren als er reële verkopen worden verwacht. Het saldo van de reserve bouwgrond is van voldoende omvang.
Gemeentefonds <i>5% van het totale begrote bedrag gemeentefonds 2024</i>	Door aanpassingen in de accressen.	4b	40%	4.660.931	1.864.372	I	accepteren	Indien van toepassing kortingen doorrekenen aan de budgetten van de vakafdelingen.
Milieu Zonnelingen.	Er is een risico dat de verstrekte zonnelingen niet worden terugbetaald.	1c	15%	449.000	67.350	I	beheersen	Jaarlijks wordt de zonnelening afgelost waarmee het risico ook wordt afgebouwd.

<u>Overhead</u> Staatssteun & Europese aanbesteding	Onvoldoende kennis over de complexe regelgeving op dit gebied waardoor ten onrechte Staatssteun wordt verschaft of onjuist wordt aanbesteed.	1b	15%	250.000	37.500	S	verminderen	Processen zijn zo ingericht dat in principe advisering plaatsvindt door Juridische zaken (Staatssteun) en/ of de inkoop (gecoördineerde inkoopfunctie).
<u>Ruimtelijke ordening</u> Legesopbrengsten omgevingsvergunningen	Dat de begrote legesopbrengsten niet worden gerealiseerd. Zeer conjunctuurgevoelig, maar in de huidige 'markt' niet waarschijnlijk	3a	0%	936.000	0	I	verminderen	Flexibel inspelen op de lastenkant als de baten/werkzaamheden achterblijven.
<u>Begraafplaatsen</u> Opbrengst begraafrechten	Dat de begrote legesopbrengsten niet worden gerealiseerd.	4a	15%	400.000	60.000	I	verminderen	Informeren over mogelijkheden gemeentelijke begraafplaatsen, lasten verlagen
<u>Overhead</u> Digitale dienstverlening (bedrag is een ingeschat bedrag)	Welke schade een inbraak kan veroorzaken is nauwelijks te geven. Hangt af van de informatie die er wordt afgehaald en wat ermee wordt gedaan.	2b	15%	500.000	75.000	I	voorkomen	Optimale beveiliging en jaarlijks via een audit toetsen.
<u>Economische ontwikkeling</u> Handhaving kettingbeding Westeinde 52A.	Mogelijk dat een schadeloosstelling moet worden betaald om het kettingbeding te beëindigen.	1C	15%	450.000	67.500	I	beheersen	De planning is om op dit gebied te bestemmen als parkeerplaats en niet voor de supermarkt. Bij de planontwikking hiermee rekening houden.
<u>Wonen en bouwen</u> Verhuur gemeentelijke gebouwen	Dat de gebouwen op strategische gronden niet meer worden verhuurd.	4a	15%	250.000	37.500	I	beheersen	
<u>Omgevingswet</u> Financiële gevolgen van de invoering	Dat de nieuwe omgevingswet een naderende financiële mistbank kan gaan worden.	4c	50%	500.000	250.000	I/S	beheersen	Welke financiële gevolgen brengt dit met zich mee? Tja, dát kan eigenlijk nog niemand overzien. Tijdig inspelen op verschuiving van werkzaamheden.
<u>Diverse</u> Diverse crises.	De diverse crises van dit moment kunnen een behoorlijk financieel risico met zich meebrengen. De exacte impact daarvan is niet in te schatten.	4d	60%	pm		I/S	Accepteren/beheersen	In de begroting is rekening gehouden met diverse kostenstijgingen. Op het moment dat dit onhoudbaar wordt, gaan we ervan uit dat het rijk financieel bijspringt zoals in de coronacrisis het geval was.
					2.963.237			

Vaststellen weerstandsvermogen

Op basis van de berekende weerstandscapaciteit en het risicobedrag wordt het weerstandsvermogen als volgt berekend:

Na bestemming van het rekeningresultaat bedraagt het ratio weerstandsvermogen 2,60.

Hieruit blijkt dat de gemeente voldoende in staat is (geweest) om mogelijke risico's af te dekken en

	Beschikbare weerstandsvermogen	7.720	
Ratio weerstandsvermogen =	-----	-----	2,60
	Benodigde weerstandsvermogen	2.963	

Risico's matrix

Effect	A < € 75.000	B € 75.000 - € 250.000	C € 250.000 - € 1.000.000	D € 1.000.000 - € 1.500.000	E > € 1.500.000
Kans 5) 1 per jr	1	0	0	0	0
4) 1 per 1-2 jr	2	1	1	1	0
3) 1 per 2-5 jr	1	0	1	0	0
2) 1 per 5-10 jr	0	2	0	0	0
1) < 1 per 10 jr	0	2	3	0	0

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven de gemeenteraad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente. In de begroting wordt een toelichting gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie van de gemeente.

Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze erg afhangen van de lokale situatie.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding aan tussen de vaste en vlottende financiering en de totale baten vóór reservemutaties. Dit geeft een indicatie van de druk van de kapitaallasten op de exploitatie.

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
a	Vaste schulden	49.104	64.963	73.901	67.598	62.809	55.385
b	Netto vlottende schuld	7.986	25.000	15.000	15.000	15.000	15.000
c	Overlopende passiva	2.088	600	600	600	600	600
d	Financiële activa	9.212	9.415	9.035	9.012	8.963	8.943
e	Uitzettingen < 1 jaar	23.599	7.800	7.800	7.800	7.800	7.800
f	Liquide middelen	444	410	410	410	410	410
g	Overlopende activa	180	50	50	50	50	50
h	Totale baten	98.328	93.930	101.839	105.145	102.491	103.273
	Netto schuldquote	26%	78%	71%	63%	60%	52%
	(A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%)						

Analyse

De netto schuldquote is een percentage dat ongeveer overeenkomt met het Europese schuldplafond van 60% van het bruto binnenlands product zoals dat voor de lidstaten van de Europese Unie geldt. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%.

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c BBV).

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
a	Vaste schulden	49.104	64.963	73.901	67.598	62.809	55.385
b	Netto vlottende schuld	7.986	25.000	15.000	15.000	15.000	15.000
c	Overlopende passiva	2.088	600	600	600	600	600
d	Financiële activa	144	144	144	144	144	144
e	Uitzettingen < 1 jaar	23.599	7.800	7.800	7.800	7.800	7.800
f	Liquide middelen	444	410	410	410	410	410
g	Overlopende activa	180	50	50	50	50	50
h	Totale baten	98.328	93.930	101.839	105.145	102.491	103.273
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	35%	87%	80%	71%	68%	61%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.

Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
a	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	53.833	36.101	32.220	31.212	28.670	29.112
b	Balanstotaal	118.091	132.761	129.638	123.668	117.649	111.979
	Solvabiliteit (A/B) * 100%	46%	27%	25%	25%	24%	26%

Analyse

Algemene normwaarden Solvabiliteit	
Weinig tot geen schuld	> 80 %
Normaal	30% - 80%
Voorzichtigheid geboden	20% - 30%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. In artikel 38, onderdeel a, van het BBV wordt gevraagd om in de balans afzonderlijk op te nemen:

Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:

1. Niet in exploitatie genomen bouwgronden;
2. Overige grond- en hulpstoffen.

In onderdeel b van artikel 38 wordt gevraagd om 'onderhanden werk' te vermelden, hieronder vallen de bouwgronden in exploitatie. Voor de berekening van dit kengetal wordt de in exploitatie genomen gronden gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17 BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

	(bedragen x 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
b	Bouwgrond in exploitatie	3.055	4.582	3.921	3.921	3.921	3.921
c	Totale baten	98.328	93.930	101.839	105.145	102.491	103.273
	Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	3%	5%	4%	4%	4%	4%

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte laat zien dat de begroting in meerjarig opzicht structureel sluitend is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

	(bedragen x 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
a	Totale structurele lasten	90.637	93.127	99.829	102.474	100.490	99.919
b	Totale structurele baten	98.328	93.930	101.839	105.145	102.491	103.273
c	Totale struct. Toevoegingen aan de reserves	-	1.025	1.046	1.066	1.232	1.251
d	Totale struct. Onttrekkingen aan de reserves	-	2.157	3.469	2.867	3.942	1.004
e	Totale baten	98.238	93.930	102.252	104.275	103.200	99.672
	Structurele exploitatieruimte (B-A) + (D- C))/e* 100%	7,83%	0,85%	1,97%	2,56%	1,94%	3,37%

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten wordt verstaan OZB, rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in het huidig jaar (jaar t) te vergelijken met het landelijk gemiddelde van het vorige jaar (jaar t-1) en uit te drukken in een percentage. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten opgenomen in de begroting van gemeenten in 2024 – op basis van de cijfers van het Coelo – bedragen € 931,32.

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begroting				
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
a	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ- waarde	254,00	260,00	280,02	284,22	288,48	292,81
b	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	238,50	238,50	238,50	238,50	238,50	238,50
c	Afvalstoffenheffing voor een gezin	207,25	228,25	228,55	228,55	228,55	228,55
d	Heffingskorting	-	-	-	-	-	-
e	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (a+b+c-d)	699,75	727,05	747,07	751,27	755,53	759,86
f	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	904,00	917,56	931,32	945,29	959,47	973,86
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar t-1 (e/f) * 100%	77,4%	79,2%	80,2%	79,5%	78,7%	78,0%

Analyse

De woonlasten van het landelijke gemiddelde wordt jaarlijks met 1,5% geïndexeerd. De OZB-lasten voor de inwoners van de gemeente Midden-Drenthe is met hetzelfde percentage opgehoogd. Doordat de rioolheffing en afvalstofheffing is gelijk gehouden waardoor de woonlasten een dalende lijn laten zien in het meerjarenbeeld.

Onderhoud kapitaalgoederen

Een aanzienlijk deel van de aanwezige kapitaalgoederen zoals infrastructuur, gebouwen en plantsoenen is in beheer en onderhoud van de gemeente.

Door de gemeenteraad is hiervoor de verzamelnota Onderhoud kapitaalgoederen vastgesteld.

De verzamelnota geeft inzicht in:

- de beleidsuitgangspunten (= gewenste kwaliteit) uit de door de raad vastgestelde beleids- en beheersplannen.
- het (meerjarig) financiële beslag dat voortvloeit uit deze beleidskeuzes.

Onderdeel	Beleid	Gewenste kwaliteit
Wegen	Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028	wegen: niveau B (CROW) fietspaden: niveau A (CROW)
Bruggen	Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028	algemeen: niveau B (CROW) op fietsroutes: niveau A (CROW)
Riolering	Riolering en Water Programma 2023-2028	Technisch/ functioneel
Openbaar groen		Technisch/ functioneel/ aanzien
• buiten bebouwde kom • binnen bebouwde kom	Landschapsbeleidsplan 2012 Groenbeleidsplan 2016-2025	
Openbare verlichting	Beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023	Technisch/ functioneel, milieu, groen
Speeltuinen	Beleidsplan Spelen in Midden-Drenthe 2011-2020	Technisch/ functioneel
Gebouwen	Notitie gebouwenbeleid 2015	Hoog (gemeentehuis) redelijk (werkplaatsen en stallingsruimten) gemiddeld (alle overige gebouwen)

Voor de verschillende onderdelen zijn beheersplannen vastgesteld.

Beheersplannen	Vastgesteld door raad in (jaar)	Looptijd t/m (jaar)	Financiële vertaling in begroting
Wegen	2017	2027	ja
Bruggen	2017	2027	ja
Riolering	2023	2028	ja
Openbaar groen			
• buiten bebouwde kom	2012	-	ja
• binnen bebouwde kom	2016	2025	ja
Openbare verlichting	2014	2023	ja
Speeltuinen	2011	2020	ja
Gebouwen	2015	-	ja

Wegen

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat

Kerncijfers

De totale oppervlakte van alle verhardingen die de gemeente onderhoudt, bedraagt ongeveer 4,1 miljoen vierkante meter. De totale lengte aan wegen bedraagt ongeveer 837 kilometer en de fiets- en voetpaden 290 kilometer.

Verhardingssoorten	Aantal m ²
gesloten verharding (asfalt)	2.200.000
gesloten verharding (beton)	400.000
open verharding (klinkers, tegels)	1.310.000
onverhard	210.000
totaal	4.120.000

Kilometers	Aantal km
binnen bebouwde kom	227
buiten bebouwde kom	536
fietspaden (vrijliggend of parallel)	120
voetpaden	170
zandwegen	74
totaal	1.127

Vervangingswaarde: € 200 miljoen euro

Kaderstellende nota's:

- Beleidsplan onderhoud van wegen en bruggen 2018-2028

We hebben wel een inhaalslag gemaakt op uitgesteld groot onderhoud maar dit blijkt niet voldoende te zijn. De inspecties geven dit ook in cijfers weer. In het najaar 2023 heeft de Raad het rapport Midden-Drenthe op pad naar strategisch wegbeheer "Beheerplan wegen 2024-2028 en doorkijk toekomst vastgesteld. De budgetten, die beschikbaar zijn gesteld met het Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028 moeten herzien worden.

Wat doen we in 2024:

Het definitieve programma voor het groot onderhoud wegen in 2024 zal in het eerste kwartaal van 2024 bekend worden. Naast de investeringen uit het groot onderhoud wegen vinden nog een aantal investeringen plaats. De afrondingen van de werkzaamheden van de verkeersmaatregelen in Westerbork loopt nog. De aanleg passeerhavens en bermverharding zijn inmiddels voltooid.

Financieel overzicht

In het Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028 is vastgelegd dat voor het op niveau brengen en houden het noodzakelijk is dat de bedragen jaarlijks geïndexeerd worden op basis van de GWW-index van het deelgebied 42/43. Dit geldt zowel voor de investeringskredieten als voor de exploitatiebudgetten.

(bedragen x € 1.000)	Exploitatiebudgetten			Investeringskrediet
	Realisatie 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2024
Exploitatiebudget voor groot onderhoud	188	223	230	751
Exploitatiebudget voor klein onderhoud	115	380	391	345
Totaal	303	603	621	1.096

Bruggen

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat

Kerncijfers

Midden-Drenthe beheert en onderhoudt als onderdeel van de infrastructuur 83 bruggen en duikers verspreid over de gemeente.

Soort	Aantal
Beweegbare bruggen over de Drentse Hoofdvaart	7
Vaste verkeersbruggen	21
Duiker bruggen	4
Voormalige beweegbare bruggen	8
Fiets- en voetgangersbruggen	35
Duikers	8
totaal	83

Vervangingswaarde bruggen en steigers: € 20 miljoen euro.

Kaderstellende nota's:

- Beleidsplan onderhoud van wegen en bruggen 2018-2028
- Bestaande inspectierapporten.

Wij hebben in de laatste 5 jaar mooie inhaalslag gemaakt. Dit blijkt ook uit de inspecties van 2021. Met groot onderhoud zal de focus liggen op de kwaliteit van bruggen.

Update Beleidsplan wegen en bruggen 2024:

In het beleidsplan onderhoud van wegen en bruggen staat voor 2024 geen groot onderhoud en vervanging van bruggen gepland. Alleen de vervanging van de fiets/voetgangersbrug Halerbrug wordt uitgevoerd. Wel zal er extra aandacht worden besteed aan de slijtlagen van de houten bruggen. (zoals de Stroombrug in Beilen 2004).

Het aantal storingen van de draaibare bruggen over de Drentse Hoofdvaart worden steeds kleiner. Daarentegen moet er 's zomers bij (extreem warm weer) gekoeld worden tegen uitzetting van de bruggen. Deze kosten worden meegenomen in de storingen v/d draaibare bruggen.

Financieel overzicht

In het Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028 is vastgelegd dat voor het op niveau brengen en houden het noodzakelijk is dat de bedragen jaarlijks geïndexeerd worden. Dit geldt zowel voor de investeringskredieten en de exploitatiebudgetten.

Voor het onderdeel bruggen wordt de GWW-index van het deelgebied4213 gehanteerd.

(bedragen x € 1.000)	Exploitatiebudgetten			Investeringskrediet
	Realisatie 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 224
Exploitatiebudget voor regulier onderhoud	181	232	239	0

Wat gaan we doen in 2024:

Aan de hand van de nieuwe inspecties (2021) wordt er een plan van aanpak gemaakt voor de komende vijf jaar. Voor 2024 ziet dit er als volgt uit:

Regulier en correctief onderhoud (voorlopige opzet) (*€1.000)	Bedrag
Betonreparaties/betonrot/schades	36
Conservering/richten brug (leuning)	23
Schoonmaken bruggen	50
Onderhoud landhoofden incl. beschoeiing	16
Reparaties houten dekken	22
Reparatie/herstel steigers	13
Slijtlagen op val	60
Onderhoudscontracten draaibare bruggen	9
Onderhoud besturing en ad hoc storingen draaibare bruggen	10
Totaal	239

Aanvullende onzekerheid is dat het contract voor het schoonmaken van de bruggen loopt af in 2023 en zal opnieuw worden aanbesteed.

Riolering

Programma: Volksgezondheid en milieu

Kerncijfers

Opbouwstelsel	Kilometers
Vrijverval riolering:	
• gemengd rioolstelsel	167 km
• droogweer afvoer (DWA)	47 km
• regenwater afvoer (RWA)	56 km
Persleidingen:	
• kernen	15 km
• buitengebied	218 km
Verzamelleiding buitengebied	55 km

	Aantal
Gemalen	63 stuks
Randvoorzieningen	13 stuks
Pompunits	772 stuks
Ind. Behandeling afvalwater (IBA's)	125 stuks
Ongezuiverde lozingen	18 stuks
Heffingseenheden	14.994 stuks

Ambities voor dit begrotingsjaar

Op grond van de Wet milieubeheer rust op de gemeente de zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied (Afvalwater zorgplicht). In de Waterwet is geregeld dat de gemeente de zorgplicht heeft voor de doelmatige inzameling en transport van afvloeiend hemelwater (Hemelwater zorgplicht). Verder is in de Waterwet geregeld dat de gemeentemaatregelen moet treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken voor zover doelmatig (Grondwater zorgplicht).

Om aan de zorgplichten te voldoen zijn diverse voorzieningen (systemen) aangelegd. De gemeente dient de voorzieningen adequaat te beheren voor zover de gemeente beheerder is. Hoe de gemeente de voorzieningen beheert en financiert legt zij vast in het Riolering en Water Programma (2023-2028). Het opstellen van het Riolering en Water Programma is binnen de regionale samenwerking Fluvius gedaan. Het doel is om de stijging van de kosten te beperken, de kwaliteit te verbeteren en de kwetsbaarheid te verminderen.

De focus zal met name gericht zijn op klimaat adaptieve maatregelen (uitvoeringsplan). Ook in 2024 zal uitvoering gegeven worden aan de lokale uitvoeringsagenda.

Financieel overzicht

De exploitatielasten voortvloeiend uit het Watertakenplan worden gedekt uit de rioolheffing. Uitgangspunt bij vaststelling van de rioolheffing is dat zij kostendekkend moet zijn.

(bedragen x € 1.000)	Exploitatiebudgetten			Investerings-krediet
	Realisatie 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2024
Exploitatiebudget voor regulier onderhoud	987	788	790	1.015

Openbaar groen

Programma: Sport, cultuur en recreatie

Kerncijfers

Omschrijving	
Landschappelijk groen: lengte bermen buiten bebouwde kom	536 km.
Openbaar groen: binnen de bebouwde kom	180 ha.

Ambities voor dit begrotingsjaar

De ambities voor het begrotingsjaar 2024 zijn vooral het uitvoering geven aan het bestaand beleid. Daarbij is er bijzondere aandacht voor natuurvriendelijk groen, bomenbeleid en plaagsoorten. De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan (buiten bebouwde kom) en Groenbeleidsplan (binnen bebouwde kom).

Landschapsbeleidsplan

In het Landschapsbeleidsplan staat de gemeentelijke visie op het landschap in het buitengebied. Doel is onder meer om de verschillende landschapstypen te versterken. Voor het beheer van bermen, bomen, sloten, houtwallen en singels zijn richtlijnen aangegeven.

Groenonderhoud

Het areaal groen en bomen is opgenomen in een geautomatiseerd beheerprogramma. Het groenonderhoud voor de hele gemeente wordt uitbesteed op basis van een beeldbestek. In dit bestek wordt de gewenste kwaliteit omschreven en wordt per m² afgerekend. Stark voert de meeste werkzaamheden uit. De bomeninspecties worden binnen de bebouwde kom in eigen beheer uitgevoerd en in het buitengebied uitbesteed. Ook specifieke werkzaamheden, zoals de bestrijding van de eikenprocessierups, worden uitbesteed.

Plaagsoorten

Er bestaan diverse (plaag) soorten die hinder op kunnen leveren zoals roeken, reuzenberenklauw, Japanse duizend knoop, Jacobskruiskruid en eikenprocessierupsen. Door veranderde wetgeving moeten wij met sommige invasieve soorten voorkomen dat zij zich uitbreiden. Er komen geregeld vragen hoe wij hiermee omgaan. Om een duidelijk antwoord te kunnen is het wenselijk dat wij daar beleid voor opstellen.

De eikenprocessierups is de laatste jaren snel toegenomen. De kosten en inzet van de monitoring, beheersing en afhandeling van meldingen zijn de afgelopen jaren snel opgelopen. Het huidige beleid m.b.t. de beheersing eikenpressierupsen sluit niet meer aan bij de actuele situatie.

Biodiversiteit

Een groene en biodiverse leefomgeving stimuleert natuurlijke bestrijders van plaagsoorten, bestuivers of draagt bij aan de klimaatadaptatie. In 2023 gaan we ideeën uitwerken om de klimaatadaptatie te versterken.

Financieel overzicht

Exploitatiebudget (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2022	Raming 2023	Raming 2024
Bedrag voor onderhoud	2.623	2.944	
Bestedingsplan	0	0	0

Planning 2024

De belangrijkste activiteiten zijn het beheren van de openbare ruimte (o.a. grasmaaien, onkruidbeheersing, snoeien en boominspecties).

Openbare verlichting

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat

Kerncijfers

Jaar	Aantal lichtmasten	Aantal armaturen	waarvan met Ledverlichting	Elektriciteitsverbruik x 1.000 kWh
2020	8.127	8.277	2.212	960
2021	8.108	8.270	2.389	888
2022	8.112	8.236	2.465	950
2023	8.107	8.196	2.894	-

Vervangingswaarde: € 8 miljoen

Het aantal armaturen verschilt van het aantal masten (dubbele armaturen, grondspots e.d.). Het aantal armaturen is maatgevend voor het stroomverbruik. Het totaal aantal lampen bedraagt 8.429 stuks, er zijn een behoorlijk aantal armaturen waar dubbele lampen in zitten.

Ambities voor het begrotingsjaar

Het beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting is in 2013 vastgesteld (geactualiseerd).

Bij verduurzaming van de verlichting is er aandacht voor de volgende aspecten:

- Gelijkmatigheid van de verlichting
- Verlichtingssterkte
- Energiebesparing
- Lichthinder, lichtvervuiling en duisternis en materialisatie

In 2019 heeft een meerjaren- en een exploitatierekening opgeleverd dat er een groot aantal zeer verouderde lichtmasten in ons areaal staan. Om een inhaalslag te maken op het vervangen van oude lichtmasten (ouder dan 40 jaar) en armaturen is er € 900.000 beschikbaar gesteld om deze achterstand in een periode van ongeveer 5 jaar weg te werken.

Financieel overzicht

Exploitatiebudget (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2022	Raming 2023	Raming 2024
Onderhoudsbudget	297	432	423
Uitvoering beleidsplan	19	52	53
Vervanging lichtmasten en armaturen	46	250	150

Planning 2024

Voor 2024 zijn de volgende werkzaamheden gepland:

- Vervangen van circa 100 lichtmasten en armaturen
- Armaturen statisch dimmen (doorlopend na vervanging)
- Verwijderen van kom indicatie-verlichting
- Extra vervanging van circa 100 oude lichtmasten en armaturen.

Speelvoorzieningen

Programma: Sport, cultuur en recreatie

Kerncijfers

Speelvoorzieningen	Aantal
Speelplaatsen:	133
· waarvan schoolpleinen	15
Speeltoestellen:	844
· waarvan op schoolpleinen	184
· waarvan op locaties voor alleen uitvoeren inspecties	36
Aantal overeenkomsten speeltuinen (excl. schoolpleinen)	86
Aantal organisaties speeltuinen	71

Er is de afgelopen jaren een lichte stijging van het aantal toestellen waarneembaar doordat bij een aantal speeltuinen extra speelvoorzieningen zijn geplaatst. Skatebanen en het trimparcours vallen buiten de speelvoorzieningen maar de jaarlijkse inspecties worden wel uitgevoerd. Ook worden er fitnesstoestellen geïnspecteerd bij Wooncomplex Beurtschip in Smilde.

Ambities voor het komende jaar

Bewonersparticipatie

De realisatie van speelvoorzieningen in buurten en dorpen vindt in principe slechts plaats wanneer vrijwilligers bereid zijn het dagelijkse beheer en het klein onderhoud van de speelvoorziening op zich te nemen. Groot onderhoud, vervangingen en veiligheidsinspecties worden gedaan door de gemeente. Afspraken hierover worden vastgelegd in een overeenkomst. Het Speeltuinoverleg Midden-Drenthe behartigt de belangen van de speeltuinvrijwilligers. De vrijwilligers ontvangen een bijdrage voor beheer, onderhoud en activiteiten.

Schoolpleinen

In 2014 zijn overeenkomsten gesloten met Kits Primair en CKC Drenthe. Alle schoolpleinen bij de reguliere basisscholen zijn openbaar toegankelijk en vallen onder het speelvoorzieningenbeleid. Er zijn afspraken gemaakt over onder meer aansprakelijkheid, aantal toestellen en onderhoud.

Veiligheid

Op speelvoorzieningen is het Warenwetsbesluit attractie- en speeltoestellen van toepassing. Op grond van dit besluit is de beheerder verplicht de toestellen goed te onderhouden. In een logboek wordt per toestel gegevens over onderhoud, inspecties, vervanging onderdelen, reparaties en ongevallen bijgehouden.

Financieel overzicht

Exploitatiebudget (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2022	Raming 2023	Raming 2024
Onderhoud zandbakken/ speeltoestellen	253	190	195

Planning 2024

Het budget wordt besteed aan onderhoud en vervanging van de speeltoestellen, ondergronden en zandbakken in de diverse speeltuinen en bij basisscholen. Daarbij wordt alvorens tot vervanging over te gaan kritisch gekeken naar het vastgestelde beleidsplan met de daarin vastgestelde normen. Speeltuinverenigingen met een overeenkomst ontvangen een subsidie van de gemeente.

Beheer en onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties

Programma: Sport, cultuur en recreatie; Volksgezondheid en milieu en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Onderhoud en verduurzamen

Op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt per gebouw het regulier groot onderhoud uitgevoerd. Jaarlijks wordt dit bekostigd uit de bestemmingsreserve Onderhoud gebouwen, hier wordt jaarlijks tevens een dotatie aan gedaan.

Tegelijkertijd hebben we een opgave om ons maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. In het Integraal Accommodatiebeleid (IAB) 2021-2040 is het strategisch afwegingskader (toekomstperspectief van het pand), de prioritering en financiering hiervoor vastgelegd. Voor verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed sluiten we voor de realisatie hiervan zoveel mogelijk aan bij de natuurlijke momenten, waarop het noodzakelijk groot onderhoud zoals opgenomen in het (MJOP) van het pand moet worden uitgevoerd. Ook wordt rekening gehouden met de veranderende behoefte van de samenleving en potentie van onze gebouwen. Afscheid nemen we van een pand als deze geen maatschappelijk belang (meer) dient, niet nodig is voor uitvoeren wettelijke verplichtingen en niet nodig voor toekomstige ontwikkelingen.

Onderhoud gebouwen

Het onderhoud aan gebouwen vindt plaats op basis van de betreffende geactualiseerde jaarschijf uit het meerjarenonderhoudsplan.

Op het onderhoudsbudget uit het MJOP is een indexatie toegepast van 3,1%. Het totaal begrote bedrag voor onderhoud is € 1,1 miljoen, de dotatie aan de reserve bedraagt € 774 duizend waardoor de reserve afneemt meten eind 2024 uitkomt op € 57 duizend

Verloop bestemmingsreserve onderhoud gebouwen (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024
Bestemmingsreserve	261	247	488	20

Het geraamde bedrag van € 1,1 miljoen voor onderhoud wordt over de volgende groepsindeling verdeeld:

(bedrag x € 1.000)	Onderhoudsbedrag
Sportcomplexen	87
Sporthallen	118
Gymlokalen	81
Zwembaden	194
Dorpshuizen	240
Woningen	12
Baaruhuisjes	12
Aula's	3
Brandweerkazernes	20
Gemeentehuis	129
Multifunctionele accommodaties	111
Werkplaatsen	35
Bibliotheken	60
Diversen. overig	1
Totaal	1.103

Onttrekkingen bestemmingsreserve onderhoud gebouwen

Dorpshuizen, Aula's en Sportcomplexen

De dorpshuizen, aula's en sportcomplexen behoren tot het maatschappelijk vastgoed, de verduurzaming van deze gebouwen is een gezamenlijke opgave met de eigenaar/exploitant. In 2023 is met Stichting dorpshuizen Overleg Midden-Drenthe afgestemd op welke wijze hieraan invulling gegeven kan worden en op welke wijze de prioritering en financiering van de verduurzaming van Dorpshuizen wordt bepaald. Voor Aula's en Sportcomplexen volgt dat proces in 2024. De financiële consequenties komen grotendeels boven op de beschikbare investeringsruimte overeenkomstig het Integraal Accommodatiebeleid (IAB).

Voor deze categorieën gebouwen gelden naast het onderhoudsbeleid enkele aanvullende/afwijkende regels.

Dorpshuizen

Op 16 december 2021 heeft de raad de koersnotitie "Dorpshuizen Midden-Drenthe 2022-2034" vastgesteld. De koersnotitie bevat onder meer de volgende afspraken:

- Klein en preventief onderhoud komt voor rekening van het bestuur van het dorpshuis.
- Groot onderhoud wordt uitgevoerd en georganiseerd door het bestuur van het dorpshuis. De kosten komen voor rekening van de gemeente. Bij gecombineerde dorpshuizen, dus bijvoorbeeld in combinatie met een school, vindt een verrekening plaats.
- De gemeente levert een bijdrage van maximaal 50%, tot een maximum van € 200.000 in de verbouwkosten voor functionele aanpassingen (50%-regeling). De financiële dekking moet dan plaatsvinden vanuit de bestedingsruimte.

Aula's

Voor het groot onderhoud van de aula's geldt dezelfde regeling als voor de dorpshuizen. De vereniging/ stichting zorgt er in overleg met de gemeente voor dat het groot onderhoud wordt georganiseerd en uitgevoerd. De kosten zijn voor rekening van de gemeente.

Sportaccommodaties

Bij de sportaccommodaties bestaat er een verschil in exploitatie en beheer. Naast de accommodaties die de gemeente exploiteert zijn er (deels) verzelfstandigde accommodaties. Laatstgenoemde categorie ontvangt van de gemeente een bijdrage in de exploitatiekosten. De bijdragen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van een vooraf afgesproken set van indexcijfers. Door de forse stijging van de materialen en met name energie bedraagt de index voor 2024 24,4%.

Exploitatiebegroting (bedragen x € 1.000)	
Sportcomplex Hooghalen	46
Sportcomplex Noord-West Beilen	85
Sportcomplex Smilde	14
Sportcomplex Wijster	72
Korfbalaccommodatie Beilen	18
Tennisbanen Beilen	16
Tennisbanen Smilde	17
Tennisbanen Westerbork	17
Totaal	285

Verzelfstandigde sportaccommodaties

Bedrijfsmiddelen

Om de bedrijfsvoering van de organisatie zo optimaal te kunnen uitvoeren moeten de benodigde bedrijfsmiddelen goed functioneren. Op dit te garanderen beschikt de gemeente over een geactualiseerd meerjarig vervangingsschema. Hierbij gaat het om de vervanging van materieel voor wegen en groen, automatisering, facilitair en materiaal voor sport- en welzijnsaccommodaties. De uit deze investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden onttrokken aan de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen. Vanuit de exploitatie wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Als een vervangingsinvestering voldoet aan één van de volgende eisen wordt deze niet geactiveerd maar direct volledig afgeschreven:

- Een aanschafprijs van € 15.000 of minder;
- Een levensduur die korter is dan 4 jaar;
- Een jaarlijkse vervanging van hetzelfde materieel.

Verloop bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen 2024 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024
Bestemmingsreserve	1.397	685	677	1.405

* De onttrekking bestaat uit de kapitaallasten van voorgaande jaren en de lasten van de vervangingen van 2024 die niet worden geactiveerd maar direct ten laste van de bestemmingsreserve komen.

Uit te voeren werken in 2024

Het geraamde investeringsbedrag voor 2024, inclusief niet te verrekenen btw, bedraagt afgerond € 533.000:

	(x € 1.000)
Materieel buitendienst (auto's, berm-, weg- en rioolonderhoud)	78
Materiaal zwembaden, gymlokalen en sporthallen	230
Automatisering en facilitair	225

Financiering (Treasury)

De paragraaf financiering heeft als doel het treasurybeleid van de gemeente in beeld te brengen. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde, terwijl in het jaarverslag de realisatie van de het beleid wordt beschreven.

De gemeentelijke treasuryfunctie omvat het financieren van gemeentelijk beleid (de programma's) en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Dit laatste is echter achterhaald door de invoering van het schatkistbankieren in 2014. Al onze overtollige middelen moeten we dagelijks naar het Rijk afstorten. We krijgen het weer terug zodra we het weer nodig zijn.

Meer specifiek houdt dit in:

- het tijdig aantrekken van voldoende financiële middelen om de programma's uit te kunnen voeren (beschikbaarheid);
- het beheersen van de risico's verbonden aan de treasuryfunctie (risico minimalisatie);
- het zoveel mogelijk beperken van de rentekosten (renteoptimalisatie);
- het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities (kosten minimalisatie).

Beleidskader

De Wet Fido geeft voorschriften met betrekking tot het aantrekken van geldleningen, het uitzetten van middelen en het verstrekken van garanties. Van belang hierbij is dat deze activiteiten geschieden in het kader van het uitoefenen van de publieke taak.

Het kader van het financieringsbeleid is vastgelegd in de 'Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe ex artikel 212 Gemeentewet' van 15 december 2016. Met de verordening stelt de raad op hoofdlijnen de spelregels voor het financiële beleid, de financiële organisatie en het financiële beheer vast. In artikel 14 wordt de financieringsfunctie behandeld. Dit zijn de uitvoeringsregels van het treasury beleid. Hierin is opgenomen dat in principe geen geldleningen worden verstrekt. Het verstrekken van geldleningen kan slechts geschieden, nadat de gemeenteraad hierover is gehoord. Aan het verstrekken van leningen en garanties worden nadere voorwaarden verbonden.

Marktontwikkeling en rentevisie

Bepalend voor de ontwikkelingen van de korte rente is het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Het belangrijkste doel dat de ECB nastreeft is prijsstabiliteit, hetgeen zich vertaalt in een jaarlijkse inflatie voor de Eurozone van maximaal 2,00%. Op 21 juni 2023 heeft de ECB de herfinancieringsrente bepaald op 4%. Dit is het percentage waarvoor banken geld kunnen lenen, voor de duur van 1 week bij de centrale bank. De depositorente, de vergoeding die banken krijgen om bij de ECB-geld kortlopend te stallen, staat per 27 juli 2023 op 3,75%.

De lange rente (20 jaar) is in juli 2023 ongeveer 3,50%, dit was een jaar geleden 2,50%. We hebben in 2023 geen langlopende leningen afgesloten.

Verwachte liquiditeitsontwikkeling

Voor de begroting van 2023 is berekend dat er een tekort aan financieringsmiddelen is van € 22 miljoen. Dit bedrag komt tot stand door het totaal van de verwachte boekwaarden per 1 januari 2024 te verminderen met de boekwaarde van de langlopende geldleningen en de verwachte boekwaarde van de reserves en voorzieningen op 1 januari 2024. Onze kasgeldlimiet bedraagt € 7 miljoen.

Na aftrek van de kasgeldlimiet van € 7 miljoen resteert een tekort van € 15 miljoen. Deze raming is erop gebaseerd dat alle geplande investeringen zijn uitgevoerd. In de praktijk is dit niet het geval. We corrigeren dit als onder uitputting.

In de begroting 2024 gaan we ervan uit dat een kasgeldlening 2% kost (1 maand) en een eventuele langlopende geldlening 3,5%. Het omslagpercentage bedraagt 1,5%. In 2023 was dit ook 1,5%.

Hieronder is het renteschema toegevoegd, waarmee inzicht wordt gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Renteschema t.b.v. de paragraaf financiering		
a	de externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.224.842
b	de externe rentebaten	-/-
	Saldo rentelasten en rentebaten	1.224.842
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend:	38.366
c2	De rente van de projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	59.941
		98.307
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.126.536
d1	Rente over eigen vermogen	910.057
d2	Rente over voorzieningen	-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	2.036.593
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-
f	Renteresultaat op het taakveld treasury	-365.727

Het renteresultaat is ontstaan door de afronding van het omslagpercentage naar 1,5%.

Risicopositie

De langlopende leningenportefeuille heeft op 1 januari 2022 een schuldrestant van ongeveer €54,1 miljoen. De gemiddelde rente op de leningenportefeuille bedraagt 1,65%. De BNG Bank is de grootste geldverstrekker.

De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop voor 2024-2027 van de renterisiconorm (x € 1.000).

Stap	Variabelen renterisiconorm	2024	2025	2026	2027
(1)	Renteherzieningen	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	4.997	4.858	3.099	3.246
(3)	Renterisico (1+2)	4.997	4.858	3.099	3.246
(4)	Renterisiconorm	18.000	18.000	18.000	18.000
(5a) = 4>3	Ruimte onder risiconorm	13.003	13.142	14.901	14.754
(5b) = 3>4	Overschrijding risiconorm				
	Berekening renterisiconorm:				
	Begrotingstotaal jaar T	90.000	90.000	90.000	90.000
(4a)	Percentage	20	20	20	20
(4b)	Regeling				
	Renterisiconorm jaar T	18.000	18.000	18.000	18.000
(4)	=4a*4b/100				

Renterisiconorm

Bij het afsluiten van leningen moeten we rekening houden met een renterisiconorm. Die ziet toe op spreiding. Als de rentevaste periode van alle leningen van een gemeente in hetzelfde jaar afloopt en de rente is intussen flink gestegen, gaat de gemeente over al die leningen opeens veel meer rente betalen. Dat kan grote consequenties hebben voor de begroting. Daarom geldt dat het aandeel langlopende leningen dat in een jaar wordt geherfinancierd niet boven de 20 procent van het begrotingstotaal mag uitkomen.

Het renterisico op de vaste schuld in een jaar wordt als volgt berekend: de som van het bedrag aan herfinanciering en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld.

Het begrote lastentotaal voor 2024 bedraagt € 90 miljoen waarmee de renterisiconorm op € 18 miljoen uitkomt (20% van € 90 miljoen).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijk limiet van de begrote gemeentelijke uitgaven en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in een bepaald jaar. De kasgeldlimiet geeft de omvang van de netto vlottende schuld aan en dient om het renterisico op de korte termijn te beheersen. Juist voor de korte termijn geldt dat de renterisico's aanzienlijk kunnen zijn, vanwege mogelijke fluctuaties op de geldmarkt.

Onder de vlottende schuld vallen alle financieringen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar. Voor 2024 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,5% van het uitgaventotaal van de begroting 2024.

Het begrotingstotaal 2024 bedraagt € 90 miljoen waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op € 7,7 miljoen. Iedere drie maanden wordt de stand van de netto vlottende schuld van de gemeente getoetst aan de kasgeldlimiet. De tabel geeft voor 2024 een wisselend beeld van het verloop van het liquiditeitssaldo. Het betreft een raming, maar als er langer dan 3 kwartalen een overschrijding van de kasgeldlimiet ontstaat, zal er een langlopende geldlening worden afgesloten.

De onderstaande tabel geeft voor 2024 het verwachte verloop van de netto vlottende schuld en of overschot aan kasmiddelen afgezet tegen de kasgeldlimiet.

Stappen	Vlottende schuld	Vlottende middelen	Netto vlottend (+) of overschot middelen (-)
Ultimo kwartaal 1	19.000	17.000	-2.000
Ultimo kwartaal 2	18.000	24.000	6.000
Ultimo kwartaal 3	20.000	18.000	-2.000
Ultimo kwartaal 4	19.000	17.000	-2.000
gemiddelde			-
Stappen	Variabelen		Bedragen
	kasgeldlimiet (KGL)		7.650
	ruimte onder de KGL		7.650
	overschrijding van de KGL		0
Berekening kasgeldlimiet	Begrotingstotaal		90.000
	Percentage regeling		8,50%
	kasgeldlimiet		7.650

Bedrijfsvoering

Gezonde bedrijfsvoering is het hart van een organisatie. Hoewel het in de basis ondersteunende taken zijn, zijn ze cruciaal voor een goed functionerende organisatie, die op die manier haar (beleids)doelstellingen wil halen.

2024 zal in het teken staan van het (door)ontwikkelen van visie op de bedrijfsvoering en een afgeleid bedrijfsvoeringsplan.

Een bedrijfsvoeringsplan is een instrument, waarin je als organisatie(onderdeel) jezelf kunt prepareren voor de toekomst. Je bepaalt visie, stelt doelen en toetst de haalbaarheid daarvan en maakt duidelijk welke acties je moet ondernemen om je plannen te realiseren. Het bedrijfsvoeringsplan sluit daarbij aan bij het bestuursakkoord en de daarmee afgeleide Visie op Dienstverlening.

De huidige dynamiek maakt het ook noodzakelijk om binnen korte termijn sommige zaken anders te organiseren. De schaalgrootte van Midden-Drenthe maakt het nu eenmaal niet mogelijk om alles zelf te kunnen doen. De opgaven zijn (te) groot en (te) complex. De kwetsbaarheid van de zg. éénpitters is groot, waardoor continuïteit, beschikbaarheid en kwaliteit van dienstverlening en bedrijfsvoering niet altijd gegarandeerd kan worden. Bovendien gaat daarmee veel aandacht uit naar operationele taken, waardoor onvoldoende tijd besteed kan worden aan ontwikkeling en innovatie. Deze facetten spelen op elk vlak van bedrijfsvoering en noopt tot nadenken in hoeverre dit anders kan én moet.

Taakveld overhead en verdeling apparaatskosten

Om den raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en meer zeggenschap over die kosten te geven, is in het BBV bepaald dat in de begroting een apart overzicht opgenomen wordt van de overheadkosten.

Onder overhead vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.

Door deze definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Bijvoorbeeld de personeelskosten van de medewerkers van een bepaalde afdeling, rente en afschrijvingslasten en andere kosten die direct verband houden met het betreffende taakveld.

De kosten van overhead worden verantwoord onder het programma Bestuur en ondersteuning.

Organisatieontwikkeling

Organisaties zijn altijd in ontwikkeling. In Midden-Drenthe is daartoe in 2022 een programma gestart met de focus op drie prioriteiten; dienstverlening, bestuurlijk ambtelijke samenwerking (BAS) en bedrijfsvoering. Hieraan zijn drie thema's toegevoegd op basis van de actualiteit: 'Binden & Boeien'; 'Organisatie & Inrichting' en 'Werken voor en met de samenleving'.

De overeenkomstige doelen van de 3 thema's zijn als volgt geformuleerd:

Binden & Boeien.

- Uitdragen wat de organisatie een fijne organisatie maakt om voor te werken;
- Potentiële werknemers enthousiast maken om voor ons te komen werken;
- Zorgen dat medewerkers zich betrokken voelen bij de organisatie;
- Zorgen voor medewerkers die trots zijn om voor de organisatie te werken;
- Toewerken naar een (nog) interessanter en prettiger werkklimaat;
- We zijn één organisatie, geen eilandjes. We dragen allemaal bij aan het succes;
- We willen een aantrekkelijke werkgever zijn.

Organisatie & Inrichting.

- Betere planning op team- en medewerkersniveau – realiteitszin
- Hanteren gepland werk en omgaan met incidenten
- Managen van werkdruk door en van medewerkers en teamleiders
- Zichtbaarheid directie verbeteren: rollen, taken en verantwoordelijkheden
- PMC - projectleiding: werkwijze implementeren en borgen

Werken voor en met de samenleving.

- We willen vanaf 2024 meer ruimte en meer competenties creëren om op een goede manier samen te werken met de samenleving en de externe ontwikkelingen die op ons afkomen het hoofd te bieden.
- Medewerkers moeten veilig en prettig kunnen werken voor Midden-Drenthe.
- We willen ervoor zorgen dat we een fijne werkgever zijn en blijven.
- Tevens zien we actuele ontwikkelingen zoals de krapte op de arbeidsmarkt en de uitkomsten van het medewerkersbetrokkenheid onderzoek die om extra actie vragen. Daarom zullen we voor 2023 een extra impuls geven aan onze organisatieontwikkeling. Dit wordt in het najaar van 2022 opgezet. 2024 zal het vervolg zijn van de ingeslagen weg en van de uitvoering van 2023.

Personeelsbeleid

Het team HRM heeft in het eerste half jaar van 2023 te kampen gehad met veel verloop en heeft in 2023 een bijna compleet nieuw team geworven. Daarnaast is het van start gegaan als een zelfstandig team binnen de groep van bedrijfsvoering. In het najaar van 2023 is de werving & selectie gestart van een nieuwe teamleider en zal deze functie in 2024 structureel ingevuld zijn.

Dit heeft tot gevolg gehad dat in 2023 de beleidsontwikkeling en advisering aan onze teamleiders onder druk heeft gestaan. Toch zijn een aantal projecten opgestart die doorlopen in 2024.

Te denken valt aan het ontwikkelen van vitaliteitsbeleid, het ondersteunen van de gesprekkencyclus voor de ontwikkeling van ons personeel en het verder door ontwikkelen van ons personeelssysteem Youforce. Verder is op het gebied van Arbo een nieuwe RI&E (Risico-inventarisatie en -evaluatie) uitgevoerd, waarvan het plan van aanpak in de 2e helft van 2023 wordt opgesteld. De acties die hieruit voortkomen lopen door in 2024 en de jaren daarna. Dit varieert van beleidsontwikkeling en veiligheidsinstructies tot de veiligheid van de elektrische installaties van onze gebouwen. Hierbij is de inzet om te komen tot structurele oplossingen en continuïteit in onderhoud, waar ook structurele middelen voor nodig zijn, zodat de veiligheid gewaarborgd is.

Net als bij andere organisaties in Nederland, zijn het afgelopen jaar de effecten van de schaarste op de arbeidsmarkt duidelijk voelbaar geworden. Niet alleen wagen huidige vaste medewerkers die latent op zoek zijn naar een andere baan daadwerkelijk de overstap naar een andere werkgever. Recruiters zijn actief op zoek om zittend personeel voor hun opdrachtgevers bij anderen weg te kapen. Dit leidt tot een hoger gemiddeld verloop. Sollicitanten kunnen veelal kiezen tussen meerdere werkgevers en stellen hogere eisen aan de arbeidsvoorwaarden. Daarbij gaat het niet alleen om het salaris, maar juist ook om de werksfeer, vakinhoudelijke uitdaging en ontwikkelmogelijkheden. Het gevolg daarvan is dat vacatures langer open staan of meerdere keren opengesteld moeten worden. Dit leidt weer tot werkdruk bij zittend personeel of het niet kunnen oppakken en afronden van de geplande opgaven. Het komend jaar zal daarom het vinden, binden en boeien van zowel het huidige als nieuw personeel onverminderd worden doorgezet. Dat betekent inzetten op arbeidsmarktcommunicatie, het optimaliseren van het onboardingprogramma (zodat nieuwe collega's in een warm bad terechtkomen), het vasthouden van zittend personeel door het aanbieden van ontwikkelmogelijkheden, een passend beloningsbeleid, en het aanbieden van stages en traineeships als alternatieve wervingskanalen.

In het team HRM is met het oog op het uitvoeren van een professionele en proactieve arbeidsmarktcommunicatie een medewerker aangetrokken voor de werving en selectie van nieuw personeel. Zowel voor vast als tijdelijk personeel. Voor het inhuren van tijdelijk personeel is een Europese aanbesteding geweest, waar we in 2024 voor zowel doelmatigheid als rechtmatigheid volop gebruik van kunnen maken.

Financiën en controlling

Onze financiën en controlling zijn continu in beweging zowel inhoudelijk als qua bemensing. Door pensionering en de extra formatieruimte vanuit het meerjarenperspectief van december 2022 zijn halverwege 2023 deze functies allemaal weer ingevuld. Hierdoor kan in 2024 worden gebouwd aan de impuls voor de P&C-cyclus met als eerste geplande zichtbare actie een nieuw op te stellen kadernota. We gaan zorgen voor het borgen van kennis en het ontwikkelen van onze zittende en nieuwe medewerkers en werken zo toe naar een nieuw team.

In de komende jaren zullen een aantal processen in gang worden gezet om mee te gaan met de (landelijke) ontwikkelingen. Er zullen concrete stappen worden gezet op het gebied van inkoop, de P&C-documenten, de informatievoorziening en de financiële administratie.

Vanaf boekjaar 2023 zal het college een rechtmatigheidsverantwoording afgeven aan de raad. In deze verantwoording zal het college een oordeel geven over de rechtmatigheid met een overzicht van de geconstateerde afwijkingen. In de jaarrekening 2023 die in de eerste helft van 2024 zal worden aangeboden zal dit concreet zichtbaar zijn. Tot 2023 was dit nog een verantwoordelijkheid van de accountant. De wetswijziging markeert de verantwoordelijkheid van het college voor de rechtmatigheid. De bedoeling van de wetswijziging is met name dat de dialoog over rechtmatigheid tussen de raad en college gaat plaatsvinden in plaats van tussen raad en accountant. De rechtmatigheidsverantwoording zal onderdeel zijn van de jaarrekening. De accountant blijft de getrouwheid van de jaarrekening controleren, dus controleert hiermee ook of de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

Communicatie

Communicatie is maatwerk

Uitgangspunt voor al onze communicatie is maatwerk en verbinding met de inwoners. De belangrijkste doelgroep wordt gevormd door onze inwoners. Maar dat is geen uniforme doelgroep. In de praktijk bepalen we elke keer wat de kenmerken van onze doelgroep zijn en passen onze communicatie daarop aan, om zo maximale verbinding met de doelgroep te bereiken. Daarbij hebben we de beschikking over een breed scala aan middelen: van diverse vormen van drukwerk en bijeenkomsten tot verschillende digitale kanalen. In veel gevallen zetten we ook een mix van deze middelen in.

Communicatieplan en -aanpak

In het bestuursakkoord heeft het college vastgelegd dat een compact communicatieplan wordt opgesteld. Dit plan is inmiddels vastgesteld door het college. In het plan zijn een aantal uitgangspunten benoemd voor communicatie, die ook gedeeld worden door de gemeenteraad. Eind 2023 is een nulmeting communicatie gedaan die de basis vormt voor het meten en (bij)sturen op de communicatie.

Het communicatieplan vormt de basis voor de uitvoering van de communicatie in 2024.

Direct Duidelijk schrijven in Midden-Drenthe

In 2022 is de nieuwe visie op dienstverlening vastgesteld. Hierin staat onder andere dat inwoners een duidelijk antwoord van ons als gemeente mogen verwachten. En dat wij als gemeente de ambitie hebben om op B1 niveau te communiceren. In al onze schriftelijke uitingen, dus zowel online als in onze brieven en mails. Om onze inwoners van een duidelijk antwoord te kunnen voorzien, is het belangrijk dat we aandacht besteden aan alle teksten die wij schrijven. Niet alleen voor de mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Alle teksten die wij schrijven zijn een visitekaartje van de gemeente. Inmiddels is al het een en ander gebeurt op het gebied van direct duidelijk schrijven. Er is een schrijfwijzer, een online stijlids, een checklist voor brieven en mails en er is een start gemaakt met het geven van een schrijftraining. Een aantal teams heeft inmiddels met veel enthousiasme de training gevolgd. In 2024 worden de trainingen en acties 'Direct Duidelijk schrijven' uitgerold in de organisatie.

Participatie

Participatie vanuit de samenleving blijft belangrijk. Dat heeft ook consequenties voor de inzet van communicatie bij grote en kleine projecten. Participatie gebeurt fysiek en online. De manieren waarop dat gebeurt, zijn voortdurend in ontwikkeling en we zorgen ervoor dat we bij de ontwikkelingen aansluiten. Daarbij houden we voor ogen dat verschillende doelgroepen in de gelegenheid moeten worden gesteld om te kunnen participeren.

Burgerpanel

De gemeente Midden-Drenthe heeft een fysiek klantenpanel dat wordt ingezet om mee te denken over onderwerpen die spelen binnen de gemeente. Daarnaast wordt vanaf eind 2023 een online burgerpanel opgezet. Het is een manier om een grote groep inwoners te bereiken. Voor een deel is het een hele andere groep dan degenen die naar bijeenkomsten komen of via sociale media hun stem laten horen. Binnen de ontwikkeling van participatie zie je onder andere bij meerdere provincies en gemeenten dat er een online burgerpanel wordt opgericht. In 2024 wordt het online burgerpanel ingezet voor verschillende onderwerpen die spelen binnen de gemeente.

Juridische zaken

Advisering

Zwaartepunt in deze taak is juridische advisering aan bestuur en organisatie, zowel op publiekrechtelijk als privaatrechtelijk terrein. Dit betreft gevraagde advisering en ook advisering vanuit een proactieve rol. In 2024 wordt ingezet op het verstevigen van de juridisch advisering om meer grip te krijgen op - en het voorkomen van - eventuele juridische risico's. Dit als voorportaal voor de latere jaren voor de invoering van een systeem van Juridische KwaliteitsZorg (JKZ).

WOO (wet openbare overheid)

Op 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet is de opvolger van de Wet Openbaarheid van Bestuur en richt zich op een transparante overheid. Dat vraagt een cultuurverandering rond de omgang met informatie. Bepaalde informatie moet verplicht en actief openbaar gemaakt worden. Dit raakt circa 250 van de 1100 processen in onze gemeente. Ook informatieverzoeken aan de gemeente (voorheen Wob-verzoek) vallen onder de nieuwe wet. Om aan de nieuwe eisen te kunnen voldoen, moet onze gemeentelijke informatiehuishouding op orde zijn, moet er inzicht verkregen worden in benodigde (aanpassingen van de) IT-voorzieningen en moet vooral bekend zijn wat de wet voor ambtenaar en bestuurder betekent. Het grijpt in op het dagelijks handelen van een groot deel van onze organisatie en heeft daarmee de komende jaren een flinke impact op onze bedrijfsvoering. In 2027 moet de Woo geïmplementeerd zijn, met nog 3 jaar extra voor het op orde krijgen van het informatiebeheer.

In 2022 legden we de uitgangspunten voor de gemeente Midden-Drenthe als open overheid vast en bepaalden we onze Woo-ambitie en implementatiestrategie. In 2023 hebben we invulling gegeven aan de opgestelde implementatiestrategie van de Woo en hebben we een scala aan acties ondernomen om de organisatie mee te nemen en op te leiden. In 2024 gaan we verder met deze implementatiestrategie.

Informatievoorziening

Voor ons bestuur en onze organisatie staan de maatschappelijke vraagstukken in de gemeente Midden-Drenthe centraal; samen voor een mooi Midden-Drenthe. We leven in een steeds digitale wordende samenleving en ook onze organisatie digitaliseert steeds verder. Veilige en betrouwbare informatie en systemen zijn voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering cruciaal. Digitalisering biedt mogelijkheden om onze dienstverlening te verbeteren en onze bedrijfsvoering effectiever en efficiënter te ondersteunen.

Ontwikkelingen en wetgeving

We zien diverse ontwikkelingen en nieuwe wetgeving op ons afkomen, deze hebben invloed op de eisen die gesteld worden aan onze informatie- en ICT-voorzieningen. De ontwikkelingen gaan snel, het is daarom belangrijk dat onze organisatie goed is toegerust om met deze ontwikkelingen mee te kunnen gaan. De gemeente moet over betrouwbare ICT-voorzieningen beschikken, hier werken wij dagelijks aan met de middelen die door de raad beschikbaar zijn gesteld. Wij investeren in noodzakelijke informatievoorziening om achterstanden te kunnen wegwerken, een kwaliteitsslag te kunnen maken en de organisatie te kunnen ondersteunen bij ontwikkelingen en vernieuwingen. De basis hiervoor is vastgelegd in de iVisie, die een doorlooptijd kent van 2022-2024. Deze visie zal uiterlijk in 2024 worden herijkt.

Transparantie van overheidsinformatie staat door de invoering van de Wet open overheid (Woo) in de maatschappelijke belangstelling. Als organisatie hebben we gekozen voor ambitieniveau medium, de komende jaren werken we aan de implementatie van dit ambitieniveau binnen onze organisatie. Daarnaast wordt ook gewerkt aan de aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking en moeten wij hier als organisatie klaar voor zijn.

Ook zetten we in op het verder ontwikkelen van data gedreven werken dat steeds meer een ondersteunende rol zal innemen bij het maken van beleid, het meten van resultaten en het borgen van wet- en regelgeving. We werken verder aan het vergroten van effectief en efficiënt werken van onze organisatie door het gebruik van data en werken aan het volwassenheidsniveau van de organisatie als het gaat om het op een hoger niveau brengen van data. Ook de ontwikkelingen op het gebied van artificiële intelligentie (AI) volgen wij en onderzoeken de toepasbaarheid voor onze eigen organisatie.

Om deze ontwikkelingen en wetgeving goed te kunnen borgen in onze organisatie is ook een herziening van onze ICT-architectuur en het bijbehorende beheer één van de aandachtspunten voor de komende periode.

Informatiebeheer

De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het interne toezicht op haar informatie- en archiefbeheer. Daarom voert de gemeente jaarlijks een zelfbeoordeling uit en stelt verbetermaatregelen op. De focus ligt op het realiseren van deze verbetermaatregelen. De eerdergenoemde Woo geeft daarnaast een impuls aan het sneller verbeteren van onze informatiehuishouding. Om meer voortgang te kunnen maken onderzoeken we in 2024 de samenwerking met andere partijen, hiermee willen we de slagkracht van onze eigen organisatie vergroten op het gebied van de informatiehuishouding. We onderzoeken ook de mogelijkheden van de aansluiting op een e-depot om digitale informatie duurzaam te kunnen blijven bewaren. Daarnaast is er op het gebied van informatiebeheer een nieuwe Archiefwet aanstaande, deze wet sluit beter aan bij de digitale werkelijkheid van vandaag de dag. Deze stelt het aanwijzen van een archivaris (per 1 januari 2025) verplicht, hiervoor onderzoeken we diverse mogelijkheden.

Informatiebeveiliging en privacy

In een tijdperk waarin digitalisering een steeds prominentere rol speelt is het van cruciaal belang om informatiebeveiliging en privacy op adequate wijze te waarborgen. Als gemeente onderschrijven we het belang hiervan en streven we ernaar om onze systemen en processen voortdurend te versterken. Sinds 1 januari 2020 hebben we de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) omarmd, hiermee implementeren we een gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging dat geldt voor de gehele overheid. Het implementeren en handhaven van de BIO is een voortdurend proces dat veel aandacht vraagt en krijgt. We zien het als onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de informatie van onze inwoners, bedrijven, medewerkers en instellingen in veilige handen is. Daarom voeren we regelmatig gemeentebrede zelfevaluatie uit via het Eenduidige Normatief Single

Informatie Audit (ENSIA)-kader, waarbij we nauwkeurig toezien op onze informatiebeveiligingsmaatregelen en daar verantwoording over afleggen.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) blijft voor onze organisatie ook onverminderd een aandachtspunt. We erkennen het belang van privacybescherming en hechten er veel waarde aan dat persoonsgegevens met de grootst mogelijke zorg worden behandeld in alle processen binnen de gemeente waarbij persoonsgegevens zijn betrokken. Daarnaast speelt ook de Wet Politiegegevens (WPG), waarbij veel inzet wordt gedaan vanuit privacy op het op orde brengen van de basis.

Hoewel technische maatregelen van groot belang zijn bij informatiebeveiliging en privacy realiseren we ons dat bewustwording een cruciale factor is. We zetten ons in om het bewustzijn omtrent informatiebeveiliging en privacy te vergroten. Door middel van voorlichting, training en het stimuleren van een veiligheidsbewuste cultuur willen we ervoor zorgen dat iedereen die met onze systemen en gegevens werkt, zich bewust is van hun verantwoordelijkheden en de potentiële risico's begrijpt.

Inkoop

Inkoop draagt bij aan het grotere geheel en is daarmee een wezenlijk instrument om een bijdrage te leveren aan beleidsdoelstellingen van de gemeente Midden-Drenthe. We kunnen, willen of mogen nu eenmaal niet alles zelf en hebben we marktpartijen nodig voor die bijdrage.

Focus op rechtmatig en doelmatig inkopen blijft een speerpunt voor de gemeente. De inkooporganisatie professionaliseert, maar dit gaat met kleine stappen. Er gebeurt veel op het gebied van inkoop en wetgeving en de wereld om ons heen verandert snel. Dit vraagt veel van onze inkooporganisatie en maakt dat we als organisatie op dit vlak kwetsbaar zijn.

De inkoopfunctie is decentraal ingericht. Dit past bij een organisatie als die van ons, maar zorgt ervoor dat we alle medewerkers die in onze organisatie betrokken zijn bij inkoop en aanbestedingen mee moeten nemen in de veranderingen. Het vraagt inspanning, capaciteit en bewustwording van iedereen. De inrichting van de inkoopfunctie in onze organisatie is van belang voor het succesvol zijn op het gebied van rechtmatigheid en doelmatigheid. We kijken dan ook voortdurend met elkaar wat we nodig hebben om verbeteringen te realiseren. Daarbij kijken we ook naar de inrichting van de inkoopfunctie.

Daar waar mogelijk sluiten we raamovereenkomsten af voor terugkerende diensten en leveringen. Door zaken fasegewijs aan te pakken, zorgen we voor constante verbetering.

Naast rechtmatigheid en doelmatigheid willen we ook aandacht hebben voor Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkoop (MVOI). Hierbij ligt de focus niet alleen op Inkoop, maar ook op Opdrachtgeven. Dit vraagt een andere manier van het kijken naar de opdrachten die we aan onze marktpartijen willen verstrekken. Om dit te realiseren, informeren we de organisatie en geven we advies hierover. In 2024 zal dit ook een belangrijk thema blijven. De uitkomsten van de accountantsrapportage en het rekenkameronderzoek van 2023 geven voldoende aanleiding om aandacht te blijven houden voor de rol van de inkoopfunctie van Midden-Drenthe.

Huisvesting en facilitair

Onze gehele gemeentelijke organisatie wordt voorzien van facilitaire ondersteuning, technisch gebouwenbeheer en advies. Er wordt op dusdanige wijze huisvesting, beheer en facilitaire ondersteuning geboden dat de medewerkers van de gemeente erop kunnen vertrouwen dat zij hun werk optimaal kunnen uitvoeren. Hiermee worden de medewerkers op dit gebied ontzorgd, zodat zij zich binnen de organisatie bezig kunnen houden met het primaire proces.

Veilig, gezond en prettig werken is wat we willen uitstralen. En ook zo effectief en efficiënt als mogelijk. De staat van onderhoud van de installaties binnen het gemeentehuis zullen de komende periode om aandacht vragen. Het aantal storingen neemt toe en er zijn maatregelen nodig om de installaties draaiende te houden. We gaan de komende periode onderzoeken wat er op korte en lange termijn precies nodig is. Daarnaast is het zo dat we met de uitbreiding van het aantal medewerkers om onze ambities waar te kunnen maken, tegen een aantal knelpunten aanlopen. We hebben bijvoorbeeld niet meer op elke dag een werkplek voor iedereen. Door flexibel om te gaan met de beschikbare werkplekken, digitaal en thuis te werken waar het kan, lossen we dit voorlopig op. Deze andere werkwijze vraagt ook om een passende duurzame oplossing. Met het project verduurzaming en herinrichting gemeentehuis onderzoeken we wat mogelijk is op korte en lange termijn. Daarbij combineren we dus een aantal aspecten; onderhoud, verduurzaming en herinrichting. Begin 2024 verwachten we ons een eerste beeld te kunnen vormen van de verschillende mogelijkheden en bijbehorende financiële gevolgen.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Onze beleidsuitgangspunten hebben we vastgelegd in de nota Verbonden partijen herijkt, door de raad vastgesteld in 2022.

De gemeenteraad heeft een kade stellende en controlerende taak op de kernvraag of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Daarnaast is inzicht gewenst in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen.

De gemeenteraad wil meer kunnen sturen op de gemeenschappelijke regelingen waar we in meedoen. De informatiepositie van de raad wordt sterker. De kern van de maatregelen ligt bij de behandeling van de jaarlijkse stukken van de gemeenschappelijke regelingen. Die behandeling krijgt meer inhoud. Dat gebeurt onder andere doordat het college laat zien wat de gemeenschappelijke regeling bijdraagt aan onze gemeentelijke doelen. Ook brengt het college in beeld waarop de raad kan sturen.

Afgesproken is dat in elke bestuursperiode onze deelname aan alle verbonden partijen wordt geëvalueerd, zodat de nota Verbonden partijen actueel blijft.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

Algemeen			
Statutaire naam	GGD Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De GGD Drenthe bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de (publieke) gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.		
Programma	Volksgezondheid en milieu		
Taakveld	Volksgezondheid		
Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroot	2024 begroot
Eigen vermogen excl. Res.	€ 3.801.000	€ 2.216.000	€ 2.216.000
Vreemd vermogen	€ 7.219.000	€ 6.750.000	€ 6.750.000
Resultaat	€ 618.000	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.615.046	€ 1.814.365	€ 1.934.486
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Het betreft een beleidsarme begroting. Er wordt vooral verder gewerkt aan het al ingezette beleid en speerpunten. Er wordt geen extra bijdrage gevraagd als gevolg van nieuwe beleidskeuzes. Wel zijn er aantal autonome ontwikkelingen die impact op de begroting 2024 hebben. Het gaat om de volgende ontwikkelingen: 1. Wet open overheid (Woo). 2. Toezicht gastouderopvang. 3. Loon- en prijsontwikkelingen. Deels gaat het om wettelijke verplichtingen (implementatie Woo en ophoging toezicht) en om een hoge indexatie van lonen en prijzen waar de gemeenteraad eerder al over is geïnformeerd. Dit maakt dat de inschatting voor Midden-Drenthe is dat het voor 2024 gaat om geschatte meerkosten van € 110.420, -. Veilig Thuis Drenthe In het kader van het programma ‘Geweld hoort nergens thuis’ is ten aanzien van Veilig Thuis Drenthe (VTD) een transformatieproces ingezet, waarbij VTD zich meer ontwikkelt naar een kennis- en adviesorganisatie op het gebied van veiligheid binnen de thuissituatie. Samenwerking en afstemming met het lokale veld maken dat onder andere goede inhoudelijke afspraken tussen VTD en gemeente gemaakt moeten worden. Hier wordt de komende jaren verder op ingezet. Om deze inzet de komende jaren voort te kunnen zetten, is extra budget nodig zijn. De verwachting is dat de centrumgemeente Emmen niet genoeg landelijke middelen ontvangt, om alle kosten te dekken. Voor Midden-Drenthe gaat het om een inschatting van ruim € 60.000, - per jaar. In de gemeentelijke begroting voor 2024 wordt dit bedrag, vooruitlopend op besluitvorming in de Drentse colleges, alvast opgenomen.		
Toelichting			
De begroting van de GGD is inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 6 juli 2023. De gemeenteraad heeft besloten kennis te nemen van de jaarstukken 2022 en geen zienswijze in te dienen met betrekking tot de conceptbegroting 2024 (inclusief meerjarenraming tot en met 2027).			

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Algemeen			
Statutaire naam	Veiligheidsregio Drenthe (VRD)		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De VRD hanteert de volgende missielijnen: • Het optreden bij calamiteiten en crises. • Het vergroten van de bewustwording bij inwoners, bedrijven en instellingen over fysieke veiligheid. • De VRD is onderdeel van de samenleving. • De VRD is een vitale en flexibele organisatie.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.		
Programma	Veiligheid		
Taakveld	Crisisbeheersing en brandweer		
Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting
Eigen vermogen excl. resultaat		€ 2.448.341	€ 2.217.695
Vreemd vermogen		€ 27.003.428	€ 30.821.289
Resultaat		€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.923.595	€ 2.001.607	€ 2.239.845
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	In de raadsvergadering van juli heeft de raad de begroting VRD 2024 behandeld. De bevindingen zijn via een brief aan de VRD meegedeeld.		
Toelichting			
Complexe maatschappelijke crises vragen om een groot netwerk van samenwerkende partijen. Vanuit het ministerie van JenV wordt een stevige verantwoordelijkheid en kwaliteit bij de veiligheidsregio's belegd. Dat vraagt om een versterking van crisisbeheersing, met informatievoorziening als significant onderdeel daarvan. Er is ambitie om de brandweezorg op kwaliteitsniveau te houden en gereed te maken voor de toekomst. Dat gebeurt op een manier die passend is bij een organisatie die werkt met vrijwilligers. 'Van gelijke naar gelijkwaardige brandweezorg in Drenthe' – ook wel bekend als Programma Brandweezorg - moet in vijf tot tien jaar geleidelijk tot een toekomstbestendig model van brandweezorg leiden. Voor de volgende onderwerpen is op korte termijn actie noodzakelijk volgens de VRD: 1. brede focus op 'Natuurbrandbeheersing'; 2. integraal duurzaamheidsbeleid; 3. aansluiting op de voorziene landelijke ontwikkelingen voor informatievoorziening; 4. veranderend vakmanschap op de Meldkamer Noord-Nederland; 5. verbeterde afstemming en samenwerking tussen Rijk en veiligheidsregio; 6. Uniformering van het kwaliteitsniveau van bevolkingszorg en regie op crisis-communicatie; 7. een herstelde vakbekwaamheidskloof bij de brandweer; 8. uitvoering van programma brandweezorg: versnelde invoering van 'Ondersteuning op afstand' en bevordering duurzame inzetbaarheid van brandweervrijwilligers. 9. Implementatie Wet open overheid Financieel zijn er een aantal opvallende zaken in de begroting 2024: het opvangen van een uitzonderlijk hoge loon- en prijsontwikkeling; een uitzetting van de bijdrage vanuit het rijk (Bdur) voor kwaliteitsverbetering crisisbeheersing en de noodzaak voor tijdelijke impuls voor vakbekwaamheid van brandweermensen.			

Voor Midden-Drenthe resulteren de bovengenoemde ontwikkelingen in een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. De deelnemersbijdrage komt voor 2024 op € 2.239.845. In de eigen meerjarenbegroting is voor 2024 een bijdrage van € 2.075.563 opgenomen. Voor de gemeente Midden-Drenthe betekent dit ten opzichte van de eigen meerjarenbegroting voor de VRD dus een hogere bijdrage van € 164.282 voor 2024.

Recreatieschap Drenthe

Algemeen			
Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe		
Vestigingsplaats	Diever		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het Recreatieschap heeft voor de Drentse gemeenten een stimulerende, initiërende en voorwaardenstellende rol op het gebied van recreatie en toerisme. Naast planontwikkeling adviseert het Recreatieschap de gemeenten gevraagd en ongevraagd over zaken welke van belang zijn voor recreatie en toerisme.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en één Friese gemeente.		
Programma	Economie		
Taakveld	Economische promotie		
Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting
Eigen vermogen excl. bestemming res.	€ 1.729.116	€1.168.431	€1.175.580
Vreemd vermogen	€1.073.010	€ 1.062.936	€ 1.050.636
Resultaat	€ 743	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 106.105	€ 110.187	€ 118.736
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Het Recreatieschap Drenthe heeft een schriftelijke reactie ontvangen van de gemeenteraad Midden-Drenthe met de boodschap dat de begroting 2024 geen aanleiding geeft om een zienswijze in te dienen.		
Toelichting			
De begroting van het Recreatieschap is inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 6 juli 2023 . De gemeenteraad heeft besloten kennis te nemen van de jaarstukken 2022, in te stemmen met de conceptbegroting 2024 (inclusief meerjarenraming t/m 2026) en geen zienswijze in te dienen.			
Begroting 2024 Het vertrekpunt voor 2024 is de programmabegroting 2023. Uitgaande van de huidige taken van het Recreatieschap Drenthe hoeven er (behalve voor het opvangen van de stijging van de kosten als gevolg van indexaties) geen extra financiële middelen beschikbaar worden gesteld.			
De jaarlijkse bijdrage bestaat uit een bijdrage voor de exploitatiekosten en een bijdrage voor het fonds Recreatie en Toerisme. Met behulp van deze middelen kan het Recreatieschap Drenthe de geformuleerde taken en daaraan gekoppelde ambities ten uitvoer brengen.			

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

Algemeen			
Statutaire naam	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD).		
Vestigingsplaats	Assen en Emmen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De RUD Drenthe is opgericht ter behartiging van de belangen van de deelnemers (gemeenten en provincie Drenthe) op het gebied van de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvorschriften krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en van overige milieuwet- en regelgeving, alsook voor de milieuvorsering (o.a. geluid, lucht en externe veiligheid) (vanaf 1 januari 2024 onderdeel van de Omgevingswet).		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en de provincie Drenthe op het gebied van milieu. Voor alle 13 deelnemende partijen voert de RUD het milieubrede takenpakket uit.		
Programma	Volksgezondheid en milieu		
Taakveld	Milieubeheer		
Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting
Eigen vermogen		€ 36.000	€ 188.000
Vreemd vermogen		€ 5.791.000	€ 5.858.000
Resultaat	- € 179.000	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.335.410	€ 1.449.936	€ 1.791.835
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	De begroting van de RUDD is inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 6 juli 2023. De gemeenteraad heeft besloten kennis te nemen van de jaarstukken 2022 en heeft een zienswijze ingediend op de conceptbegroting 2024.		
Toelichting			
De Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) voert sinds 1 januari 2014 alle milieutaken voor de Drentse gemeenten en de provincie Drenthe uit. Onder de milieutaken vallen onder andere het beoordelen van milieumeldingen en aanvragen voor omgevingsvergunningen onderdeel milieu. Ook voert de RUDD het toezicht uit bij bedrijven en treedt zij waar nodig handhavend op. Daarnaast adviseert de RUDD over aspecten als geluid, geur en externe veiligheid. De RUDD heeft mandaat om de taken uit te voeren. De deelnemers blijven eindverantwoordelijk voor de uitvoering van taken en zijn het eerste aanspreekpunt. In de ontwerpbegroting 2024 zijn de volgende ontwikkelingen verwerkt: • De verschuiving van inrichtingen en bodemtaken en die plaatsvindt wanneer de Omgevingswet inwerking treedt is verwerkt. Naast een verschuiving van bodemtaken en inrichtingen zijn er bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet nog een aantal andere factoren die leiden tot een kostenstijging. De invoering van de Omgevingswet wordt als PM post opgenomen in de begroting. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak waaruit een concrete kostenstijging volgt die opgenomen zal worden in een begrotingswijziging. • Het meerjarige groei-model gemeenten op basis van de herijkte (landelijke) kentallen is opgenomen. • De loon- en prijsstijgingen op basis van het gewogen indexcijfer van het CPB. • Een verhoging van de productiviteitsnorm door uit te gaan van een lager ziekteverzuimpercentage. • Een incidentele bijdrage voor verrijking van het locatiebestand met milieubelastende activiteiten. • De aanbesteding van een nieuw zaakstelsel, het huidige contract loopt af in 2025. Voor Midden-Drenthe resulteren de bovengenoemde ontwikkelingen in een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. De deelnemersbijdrage komt voor 2024 € 1.791.835. In de eigen meerjarenbegroting is voor 2024 een bijdrage van € 1.484.734 opgenomen. Voor de gemeente Midden-Drenthe betekent dit ten opzichte van de eigen meerjarenbegroting voor de RUDD dus een hogere bijdrage van € 307.101 voor 2024.			

Publiek vervoer

Algemeen			
Statutaire naam	Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	(art. 2) Bedrijfsvoeringsorganisatie met rechtspersoonlijkheid		
Missie/doelstellingen/ activiteiten	Ondersteunende activiteiten voor deelnemende partijen: - contractmanagement; - inkoop- en aanbestedingstrajecten - advisering over beleidsontwikkeling - ondersteuning taken bedrijfsvoering Onafhankelijk klachtenbeheer; Doorontwikkelen van het publiek vervoer		
Openbaar belang	(art. 3) Ondersteuning van de deelnemers bij het uitvoeren van de vervoersovereenkomsten die door de deelnemers zijn gesloten en de advisering bij de doorontwikkeling van vervoer in het gebied van de deelnemers.		
Programma	Sociaal domein		
Taakveld	Maatwerkvoorzieningen (WMO)		
Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting
Eigen vermogen	€ 231.000	€ 22.000	€ 263.000
Vreemd vermogen	€ 403.000	€ 344.000	€ 45.000
Resultaat	€ 66.000	€ 1.000	€1.000
Gemeentelijke bijdrage	€ 20.073	€ 20.966	€ 21.808
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	De begroting van Publiek Vervoer is inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 6 juli 2023. De gemeenteraad heeft besloten kennis te nemen van de jaarstukken 2022 en geen zienswijze in te dienen met betrekking tot de conceptbegroting 2024 (inclusief meerjarenraming tot en met 2027).		
Toelichting			
De huidige vervoerscontracten lopen tot en met 1 augustus 2026. In 2023 is gekozen om de contracten te verlengen met twee optie jaren. In 2024 gaat Publiek Vervoer aan de slag met het aanbestedingsproces. Hiervoor is extra capaciteit nodig met financiële gevolgen voor de organisatie van Publiek Vervoer. De voorbereiding zal door hen worden uitgewerkt. De eerste kosten voor de voorbereiding zullen gedekt worden uit de bestemmingsreserve van Publiek Vervoer.			

Stark

Algemeen	
Statutaire naam	Gemeenschappelijke regeling Stark
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, leerwerkbedrijf van de gemeenten Hoogeveen, de Wolden en Midden-Drenthe
Missie/doelstellingen/activiteiten	· het bevorderen of uitvoeren van activiteiten welke gericht zijn op het creëren, bevorderen of in stand houden van werkgelegenheid voor natuurlijke personen die een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt; · natuurlijke personen, ongeacht de soort uitkering en/of wettelijke basis, door middel van persoonlijke begeleiding en ondersteuning (job coaching), te laten re-integreren op de reguliere arbeidsmarkt, alles in de ruimste zin des woord; · natuurlijke personen te laten participeren in de maatschappij, onder meer door arbeidsmatige dagbesteding. Missie: Stark gelooft dat iedereen talent heeft. Wij ondersteunen de ontwikkeling van deze talenten en dit leidt tot duurzaam werk. Visie: De ambitie van Stark is een optimale deelname aan de arbeidsmarkt voor iedereen.
Openbaar belang	Uitvoering van de Wsw en onderdelen van de Participatiewet
Programma	Sociaal domein
Taakveld	Begeleide participatie

Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting
Eigen vermogen excl. bestemming res.	€ 2.521.000	€ 1.609.000	€ 2.204.000
Vreemd vermogen	€ 2.777.000	€ 3.364.000	€ 17.921.000
Resultaat	€ 992.000	- € 1.823.000	-€ 1.981.000
Gemeentelijke bijdrage	€ 99.024	€ 263.077	€ 283.000

Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	De begroting van Stark is inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 6 juli 2023. De gemeenteraad heeft besloten kennis te nemen van de jaarstukken 2022 en geen zienswijze in te dienen met betrekking tot de conceptbegroting 2024 (inclusief meerjarenraming tot en met 2027).

Toelichting
Begroting 2024 Bij het opstellen van de begroting 2024 zijn de volgende documenten als uitgangspunt genomen: • de beleidsbegroting 2023 van Stark; • de interne beheers begroting 2023, zoals die op 20 januari 2023 in het bestuur is vastgesteld. De jaarlijkse bijdrage bestaat uit een totale, maximale bijdrage van de drie deelnemende gemeenten voor het tekort in de exploitatiekosten à € 2.000.000. Met behulp van deze middelen kan het Stark de geformuleerde taken en daaraan gekoppelde ambities ten uitvoer brengen.

NMD-samenwerking

Algemeen	
Statutaire naam	Noordmidden-Drentse samenwerking
Vestigingsplaats	Noordenveld
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling zonder mee
Missie/doelstellingen/ activiteiten	Samenwerking voor jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning
Openbaar belang	Uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet
Programma	Sociaal domein
Taakveld	diverse

Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting
Gemeentelijke bijdrage	€ 242.885	€ 241.583	€ 251.247

Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Algemeen	
Statutaire naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid. Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer en advisering. Daarnaast neemt zij deel aan projecten in de vorm van publiek private samenwerking.
Openbaar belang	Diverse overheden en instellingen die werk doen op het gebied van het maatschappelijke belang.
Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Treasury
Financieel	
Jaar:	Jaarrekening 2022
Eigen vermogen	€ 4,6 miljard
Vreemd vermogen	€ 107,5 miljard
Resultaat	€ 300 miljoen
Dividenduitkering	€ 139 miljoen
Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Geen
Toelichting	
BNG Bank, gevestigd te Den Haag, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. In 2023 is dividend ontvangen van € 150.345. We gingen uit van € 137.115.	

Enexis

Algemeen	
Statutaire naam	Enexis
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument & Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door adequate dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld • Betrouwbare energievoorziening • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen
Openbaar belang	Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.
Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Treasury
Financieel	
Jaar:	Jaarrekening 2022
Eigen vermogen	€ 5,4 miljard
Vreemd vermogen	€ 4,9 miljard
Resultaat	€ 1.300 miljoen
Aantal aandelen nominaal € 1	206.779
Dividend gemeente	€ 266.964
Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Aandacht voor klimaat en verduurzaming.
Toelichting	
Financiële risico's Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen.	

Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gematigd met een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.

Vijf provinciale en 64 gemeentelijke aandeelhouders hebben in 2020 een converteerbare hybride lening aan Enexis Holding verstrekt. In totaal gaat het om € 500 miljoen. Het aandeel van de gemeente Midden-Drenthe in deze lening bedraagt € 690.727. De aandeelhouders voorzien Enexis Holding hiermee van een belangrijke financiële impuls die nodig is voor het realiseren van de energietransitie.

Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

Algemeen	
Statutaire naam	Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)
Vestigingsplaats	Assen
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het leveren van drinkwater aan de Drentse gemeenten.
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen elf Drentse gemeenten (m.u.v. de gemeente Meppel) om drinkwater te leveren de inwoners van elf Drentse gemeenten.
Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Treasury
Financieel	
Jaar:	Jaarrekening 2022
Eigen vermogen	€ 53,3 miljoen
Vreemd vermogen	€ 165,8 miljoen
Bedrijfsresultaat	€ 1,5 miljoen
Aantal aandelen nominaal € 50	73
Dividend gemeente	€ 0
Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	WMD is een nieuwe koers ingeslagen. Gericht op verdere ontwikkeling naar een vertrouwde organisatie die zorgt voor goed Drents drinkwater, nu en in de toekomst. WMD heeft daarom het beleid op een aantal punten bijgesteld. · WMD richt zich 100% op de kerntaak: het continue leveren van betrouwbaar, betaalbaar en veilig drinkwater. · WMD zet zich maximaal in voor de bescherming van de kwaliteit van het grondwater. · Niet drinkwater activiteiten worden afgebouwd. · Er worden geen nieuwe niet-drinkwateractiviteiten meer ontwikkeld.
Toelichting	

Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Algemeen			
Statutaire naam	VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Een privaatrechtelijke rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid naar Nederlands recht		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten hun inwoners optimaal kunnen bedienen.		
Openbaar belang	Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, gevestigd te Den Haag. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (proactief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.		
Programma	Bestuur en ondersteuning		
Taakveld	Bestuur		
Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting
Bijdrage gemeente	€136.112	€ 138.834	€ 143.221
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	N.v.t.		
Toelichting			

Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)

Algemeen			
Statutaire naam	VDG (Vereniging van Drentse Gemeenten)		
Vestigingsplaats	Emmen		
Rechtsvorm	De VDG is de Drentse afdeling van de VNG		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten hun inwoners optimaal kunnen bedienen.		
Openbaar belang	Belangenbehartiging van de twaalf Drentse gemeenten bij andere overheden.		
Programma	Bestuur en ondersteuning		
Taakveld	Bestuur		
Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting
Bijdrage gemeente	€ 12.686	€ 14.470	€ 14.927
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	N.v.t.		
Toelichting			

P10

Algemeen			
Statutaire naam	P10		
Vestigingsplaats	Beetsterzwaag		
Rechtsvorm	Netwerk van grote plattelandsgemeenten		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De 22 grootste plattelandsgemeenten van Nederland hebben veel dezelfde ambities en uitdagingen waarvoor zij zich dagelijks inzetten. In P10-verband worden deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek gebracht.		
Openbaar belang	Deze gemeenten delen kennis en trekken gezamenlijk op om de gedeelde belangen onder de aandacht te brengen.		
Programma	Bestuur en ondersteuning		
Taakveld	Bestuur		
Financieel			
Jaar:	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting
Bijdrage gemeente	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.737
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	N.v.t.		
Toelichting			

Overige verbonden partijen

Bedrijvencentrum Ossebroeken VOF

Algemeen			
Statutaire naam	Bedrijvencentrum Ossebroeken V.O.F.		
Vestigingsplaats	Beilen		
Rechtsvorm	Vennootschap onder firma		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vennootschap heeft ten doel: 1. Het voor rekening van de vennoten exploiteren van het Bedrijvencentrum Ossebroeken, overeenkomstig het door de gemeenteraad van Midden-Drenthe bij besluit van 24 juni 1999, al hetgeen daartoe noodzakelijk en/of wenselijk wordt geacht, evenals de verkoop van grond/gronden in het bedrijvencentrum; 2. Het verrichten van al hetgeen met vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen de gemeente Midden-Drenthe en Exploitatiemaatschappij Bedrijventerrein Ossebroeken b.v.		
Programma	Economie		
Taakveld	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		
Financieel			
Jaar:	2020 rekening	2021 rekening	2021 rekening
Eigen vermogen na uitbetaling winstuitkering	€ 52.111	€ 5.824	-€ 7.985
Vreemd vermogen	€ 20	€ 2.230	€ 220.573
Resultaat	- € 3.458	-€ 46.287	-€ 13.809
Winstaandeel gemeente	-€ 1.729	-€ 23.144	-€ 6.905
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	De laatste kavel op Ossebroeken I is in december 2022 verkocht. Er zijn binnen de VOF dus geen kavels beschikbaar. De VOF wordt in 2023 opgeheven.		
Toelichting			
Er zijn nauwelijks risico's, omdat de kosten worden afgedekt door de nog te verkopen kavels.			

Zonnepark Leemdijk B.V.

Algemeen			
Statutaire naam	Zonnepark Leemdijk		
Vestigingsplaats	Beilen		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid		
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het doel van de vennootschap is: 1. het ontwikkelen en exploiteren van een zonnepark ten einde energie op te werken en te verkopen; 2. de netto-opbrengst toevoegen aan een duurzaamheidsfonds waarmee duurzame plannen in de gemeente worden bekostigd.		
Openbaar belang	Het exploiteren van een zonnepanelenpark waarbij de netto-opbrengst weer ten gunste van de burgers komt.		
Programma	Economie		
Taakveld	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		
Financieel			
Jaar:	2020 rekening	2021 rekening	2022 rekening
Eigen vermogen	-€ 58.431	-€ 69.817	€ 901.274
Vreemd vermogen	€ 5.500.820	€ 5.690.505	€ 5.5.829.886
Resultaat	-€ 58.432	-€ 128.249	€ 831.457
Winsttaandeel gemeente	-€ 58.432	-€ 128.249	€ 831.457
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Vanaf begin 2021 is het park operationeel.		
Toelichting			

Grondbeleid

Grond is het fundament voor landschap, ontwikkeling van woningen en ruimtelijke plannen. Naast de ontwikkeling van woningbouw en bedrijventerreinen, is er ook ruimte nodig voor klimaatadaptatie, duurzaamheid, natuur, landbouw en infrastructuur. Grondbeleid is dienstbaar aan deze beleidsterreinen om invulling van doelstelling mogelijk te maken.

Wij willen door middel van grondbeleid zorgen voor een gezonde bouwgrondexploitatie waarmee we inspelen op de markt, de doelstellingen van ruimtelijk beleid mogelijk maken, voldoen aan wet- en regelgeving en waarbij sprake is van een toekomstbestendig beleid.

Ontwikkelingen

In januari 2021 is de nota grondbeleid Midden-Drenthe 2021-2026: Aan het roer! vastgesteld.

Het grondbeleid heeft veel invloed op de realisatie van programma's, zoals op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, verkeer, cultuur, sport, recreatie en economische zaken. Het grondbeleid heeft daarnaast een grote financiële impact en brengt hierdoor risico's met zich mee. We bouwen samen aan onze gemeente. We bieden ruimte voor initiatieven. We nemen regie als dit nodig is. Dit is onze missie. Hiervoor maken we gebruik van financiële en juridische instrumenten, waarbij de raad een sturende en bepalende rol heeft. Samen staan we aan het roer.

De nota grondbeleid biedt instrumenten om de ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. In de nota zetten we in op meer regie met flexibiliteit en ruimte voor initiatieven.

Het doel van het programma Wonen is het zorgen voor voldoende woningen die passen bij de doelgroep. De aantallen en soort woningen worden bepaald in de Woonvisie. De gemeente heeft een forse ambitie op het gebied van woningbouw. Dit is ook noodzakelijk gezien de woningbehoefte in onze gemeente. Daarbij komt nog dat voor de kern Beilen er nog een additionele opgave is op basis van de bovenregionale functie. Om hiermee aan de slag te gaan is vanuit grondbeleid in nauwe samenwerking met de programmamanager Wonen gestart met de voorbereiding om een ontwikkeling van een grotere uitbreidingslocatie in Beilen mogelijk te maken. We noemen dit het wervend perspectief voor Beilen. Het gaat daarbij niet alleen om het toevoegen van woningen maar juist ook om een aantrekkelijke openbare ruimte en verblijf- en werkgebieden.

Om een groter gebied aan te pakken zijn er vanuit grondbeleid drie rollen te benoemen. De eerste is initiërend grondbeleid. Hier gedraagt de gemeente zich als marktpartij. Gronden kopen, ontwikkelen en verkopen. Lievingerveld is een ontwikkeling die gestart is met een aankoop en nu in ontwikkeling is. De tweede is ondersteunend grondbeleid. In dit geval maakt de gemeente-initiatieven van derden mogelijk. De derde rol is samenwerking met initiatiefnemers. Samen ontwikkelen en delen in winst en risico's. Per situatie stellen we ons de vraag: "Welk instrument het beste kan worden ingezet op welke locatie, met welk doel en wat zijn de randvoorwaarden?".

Verder houden we rekening met:

1. Wet- en regelgeving

Een belangrijk onderdeel voor de actualisatie van de bouwgrondexploitatie zijn de regels van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Voor de bouwgrondexploitaties worden notities uitgebracht, waarin stellige uitspraken zijn opgenomen. Zodra nieuwe regelgeving van kracht is, wordt deze geïmplementeerd.

De regels zijn erop gericht om ervoor te zorgen dat er in zijn algemeenheid voor dat voldoende rekening wordt gehouden met het voorzichtigheidsbeginsel en dat risico's beter kunnen worden beheerst.

Verder is bepaald dat er winst moet worden genomen bij lopende exploitaties op basis van de methode percentage of completion (Poc-methode). Deze methodiek sluit aan bij het bedrijfsleven, waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van de gemeentelijke grondexploitaties.

2. Vennootschapsbelasting

Sinds enige jaren valt de gemeente onder de vennootschapsbelasting. Dit houdt in dat een fiscaal resultaat bepaald moet worden. Over de gerealiseerde winst moet vennootschapsbelasting betaald worden.

Risico's

Het BBV heeft als spelregel opgenomen dat de gronden gesplitst moeten worden in BIE-complexen (bouwgrond in exploitatie) en nog niet in exploitatie genomen gronden. Voor de BIE-complexen stelt de raad de grondexploitaties vast. Deze vallen onder de rubriek Voorraad gronden. Dit geldt niet voor de niet in exploitatie gronden. Deze gronden vallen onder de rubriek Materiële vaste activa.

BIE-complexen

Voor de BIE-complexen worden jaarlijks bij het begin van het nieuwe jaar een geactualiseerde exploitatie opzet gemaakt. Hierdoor krijgen we inzicht in het verwacht resultaat per complex. Meerjarig worden de nog te maken kosten en opbrengsten begroot. Hierbij houden we rekening met marktontwikkelingen zoals aankoopkosten, rentepercentages, kostenstijgingen en verwachte vraag naar bouw kavels. Als dit leidt tot een verwacht negatief eindresultaat voor dat plandatum stellen we hiervoor een voorziening in.

Lievingerveld is een plan waar de koper zelf de kavel bouw- en woonrijp maakt en samen met de andere bewoners zorgt voor aanleg en onderhoud van openbare voorzieningen in het gebied. De rol van de gemeente is zeer beperkt.

We hebben 8 woningbouwcomplexen en 2 bedrijventerreincomplexen in exploitatie. Begin 2023 hadden we voor 5 complexen een voorziening gevormd. Het saldo van deze voorziening bedroeg circa € 867.000.

Conform de POC-methode hebben we in 2022 € 84.135,00 winst genomen. Dit is toegevoegd aan de reserve Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie. Per 01-01-2023 was de stand van het weerstandsvermogen € 2.890.719

MVA

Nog niet in exploitatie genomen gronden en verspreid liggende gronden zijn ondergebracht in de Materiële Vaste Activa. De boekwaarde van deze percelen mogen niet hoger zijn dan de marktwaarde. In 2022 hoefde er geen afwaardering te worden gedaan.

Risico's.

Hogere loon- en prijsontwikkelingen dan dat we begroot hebben en het niet realiseren van de begrote opbrengsten kunnen een negatief invloed hebben op de begrote resultaten. De reserve Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie had op 1 januari 2023 een saldo van € 2,8 miljoen. Hiermee beschikken we over een buffer om risico's in de bouwgrond te kunnen afdekken.

Verlies en winstneming

Winst wordt genomen in overeenstemming met de regels van het BBV: de POC-methode of als een complex met een positief resultaat wordt afgesloten. Conform ons huidige beleid worden positieve resultaten of winstnemingen toegevoegd aan het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie. Verliezen worden genomen als uit de grondexploitatie blijkt dat een plan een negatief eindresultaat verwacht.

De bouwgrond beschikt over de volgende saldo's in de voorziening en reserve.

Weerstandsvermogen bouwgrond		€ 2.890.719
Voorziening		€ 866.918

Grondprijzenbeleid

Voor het bepalen van grondprijzen is een nota grondprijzenbeleid opgesteld. Op basis hiervan wordt jaarlijks de grondprijzenbrief gemaakt. Het grondprijzenbeleid geeft aan hoe prijzen worden gevormd. De grondprijzenbrief is hiervan een uitwerking. Het college stelt jaarlijks medio december de grondprijzenbrief vast en deze gaat in op 1 januari.

Meerjarig verloop boekwaarden BIE's

In onderstaande tabel wordt de verwachte boekwaarde tot en met 2026 van de BIE-complexen aangegeven. De basis hiervoor zijn de dynamische grondexploitatiebegrotingen van begin 2022. Er wordt voor de toekomstige jaren geen rekening gehouden met de jaarlijkse winstneming volgens de POC-methode. Hierdoor neemt de boekwaarde sneller af. Mede omdat we nog een winstpotentie hebben van € 1.000.000 wordt vanaf 2025 de boekwaarde negatief.

Verwachte boekwaarde (bedragen x € 1.000)

Stand per 1 januari	2023	2024	2025	2026
BIE:				
- woningbouw	2.586	-90	-245	-
- bedrijventerrein	76	104	2	-
Totaal	2.662	14	-243	-

Subsidies

Midden-Drenthe hanteert een regisserende rol in haar subsidiebeleid (Algemene subsidieverordening gemeente Midden-Drenthe 2012). De doelstelling van het subsidiebeleid is een efficiënte inzet van de middelen in relatie tot het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelen. Uit oogpunt van deregulering is hierbij gekozen voor eenvoudige regelgeving.

In de begroting 2024 is afgerond voor € 5.4 miljoen aan subsidies begroot.

Omschrijving	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
zelfbeheer dorpenoverleg	13.793	17.500	17.500
zelfbeheer grote projecten dorpenoverleg	21.797	20.421	20.421
bijdrage Biblionet Drenthe	603.471	618.575	673.055
cultuuronderwijs scholen	100.292	100.000	100.000
subsidie st. Zomeractiviteiten Westerbork	4.334	4.334	4.334
subsidie Stichting Beleef Beilen	5.733	5.620	5.625
subsidie Culturele Raad Smilde	2.500	2.500	2.500
subsidie culturele activiteiten	9.696	5.497	5.497
subsidie stichting Kunst4daagse	2.600	2.600	2.600
subsidie stichting Podia	3.500	3.500	3.500
subsidie Huus van de Taol	1.125	1.125	1.125
subsidiëring cultuurprojecten	40.146	35.000	35.000
jeugdcultuurfonds	2.000	2.000	2.000
subsidie muziekverenigingen	16.556	20.041	20.041
subsidie zangverenigingen	340	911	911
subsidie st. Openluchtspel Westerbork	641	641	641
subsidie Herinneringscentrum kamp Westerbork	40.000	40.000	40.000
subsidie museum voor papierknipkunst	5.850	5.850	5.850
bijdrage bureau slachtofferhulp	7.722	7.722	7.722
Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe	3.392.384	3.558.611	3.934.098
uitvoering vrijwilligersbeleid	2.246	1.500	1.500
deskundigheidsbevordering vrijwilligers	1.715	4.000	4.000
st. vluchtelingenwerk	71.192	72.616	75.550
bijdrage Zuid-Molukse gemeenschap Bovensmilde	-	4.073	4.073
overig sociaal cultureel werk	6.060	17.639	17.639
subsidie st. Welzijn Doven	800	800	800
Koningsdag	1.812	2.700	2.700
bijdrage busdiensten	1.226	1.103	1.103
subsidie eenmalige activiteiten	-	1.495	1.495
vandalismpreventie oud en nieuw	400	400	400
subsidie st. adviesraad minimabeleid	2.950	2.942	2.942
subsidie St. Gehandicapten platform	-	600	600
subsidie scouting	-	1.500	1.500
subsidie schaapskuddes	10.838	10.739	10.739
bijdrage meldpunt discriminatie Drenthe	9.013	8.500	8.500
bijdrage Stichting Paardrijden Gehandicapten	2.858	2.858	2.858
bijdrage veteranendag	-	1.881	1.881
subsidie VNN	4.842	4.842	4.842

voedselbank	4.600	10.000	45.300
sociaal raadvrouw	116.015	118.788	130.993
bijdrage Humanitas thuisadministratie	1.500	1.500	1.500
subsidie WMO raad	12.875	11.875	11.875
subsidie schoolsportdagen	994	1.853	1.853
subsidie gemeentelijke sportverenigingen	35.187	43.645	45.408
incidentele subs. sportactiviteiten	729	3.050	3.050
subsidie st. Het Drents Landschap	-	45	45
ontwikkeling TIP	91.200	95.097	100.006
bijdrage aan buurtverenigingen	14.522	17.300	17.300
startbijdrage inrichting nieuw terrein	-	1.200	1.200
bijdrage Rode Kruis	-	1.955	1.955
	4.668.054	4.898.944	5.386.027

Toelichting

In 2024 stijgt het subsidiebedrag met afgerond € 487.000 ten opzichte van 2023. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de jaarlijkse indexering van de subsidie aan de stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe (loon- en prijsstijgingen) en de indexering van de subsidie aan de stichting Biblionet Drenthe.

Transities

Per 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de taken die voortvloeien uit de Participatiewet, de Jeugdwet en de (nieuwe) Wet maatschappelijke ondersteuning. Deze taken zijn overgeheveld vanuit het Rijk (Transities/ decentralisatie). Deze paragraaf beoogt meer inzicht te verschaffen in de financiën rondom de 3 transities.

De (beleids)inhoudelijke informatie over deze taken staat opgenomen in het programma sociaal domein:

Financiën

In onderstaande tabel zijn meerjarig de verwachte uitgaven in het sociaal domein in beeld gebracht.

Rubrieken	Rekening 2022	Begroting 2023/ NJN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
WMO HH	4.826.750	4.804.875	5.306.275	5.577.182	5.814.867	6.033.298
Wmo BEG	3.089.184	3.234.746	3.507.383	3.661.160	3.797.690	3.924.729
Wmo voorzieningen	1.418.528	1.446.116	1.589.473	1.668.101	1.737.459	1.801.472
Jeugd	9.184.908	10.188.636	10.907.742	11.442.415	11.914.192	12.348.701
Participatie	962.517	802.435	838.277	834.277	795.277	798.277
Totaal	19.481.887	20.476.808	22.149.150	23.183.136	24.059.484	24.906.477

De begroting 2024 en verder is gebaseerd op de prognose over het eerste halfjaar van 2023. Deze prognose is verwerkt in de najaarsnota van 2023. De afgelopen jaren is het gebleken dat het lastig is om een juiste prognose van de uitgaven in het sociaal domein te maken.

De uitgaven in het sociaal domein hangen voor een groot deel (landelijk gemiddeld 90%) samen met de loonkosten en dus de CAO-ontwikkeling. De overeenkomsten met zorgaanbieders hebben een 'indexeringclausule' die inhoudt dat de tarieven ieder jaar in oktober (t-1) voor het volgend jaar worden geïndexeerd. Deze indexcijfers zijn op het moment van het opstellen van deze begroting nog niet bekend. Voor de Wmo-uitgaven houden we op basis van de cao-ontwikkeling rekening met een index van +10% in 2024. Voor de Jeugd-uitgaven is dit ruim 5,6%. Voor de jaren daarna is het gewogen indexcijfer voor loon en overige kosten toegepast.

FINANCIËLE BEGROTING

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Het betreft een sluitende begroting voor 2024 met budgetruimte voor de uitvoering van diverse programma's en speerpunten van beleid.

De financiële en vermogenspositie van het begrotingsjaar en van de drie daaropvolgende jaren vloeien voort uit een samenhang van bestaande activiteiten, indexeringen en autonome ontwikkelingen.

	2024		2025		2026		2027	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Bestuur en ondersteuning	22.748.122	-83.066.585	22.263.306	-85.828.815	17.107.208	-82.173.857	15.572.170	-82.530.361
Veiligheid	3.111.749	-21.917	3.241.330	-22.151	3.340.152	-22.389	3.380.359	-20.533
Verkeer, vervoer en waterstaat	7.102.453	-258.795	7.215.643	-258.795	7.323.649	-258.795	7.407.965	-258.395
Economie	915.114	-1.634.322	923.867	-1.639.410	942.534	-1.644.786	961.049	-1.640.639
Onderwijs	4.173.478	-281.600	4.587.310	-281.600	4.616.700	-281.600	4.587.108	-6.490
Sport, cultuur en recreatie	8.317.591	-836.880	8.688.139	-736.880	8.604.950	-736.880	8.772.068	-736.880
Sociaal domein	41.678.400	-7.951.080	43.099.853	-7.956.792	44.159.236	-7.962.618	45.442.402	-7.968.561
Volksgesondheid en milieu	11.201.215	-8.668.471	11.653.804	-8.798.575	11.832.656	-8.906.193	11.907.554	-8.923.143
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.795.535	-2.324.006	5.383.815	-1.534.049	5.183.748	-1.123.715	4.982.302	-927.975
Totaal generaal	105.043.656	-105.043.656	107.057.067	-107.057.067	103.110.833	-103.110.833	103.012.977	-103.012.977

(Beleids)kaders begroting

De basis voor de begroting 2024 is gelegd in de raadsvergadering van juni waarin de perspectiefbrief 2023 is besproken.

Incidentele baten en lasten

Toelichting

In de gemeentewet is opgenomen dat de begroting en het financieel meerjarenperspectief 'structureel en reëel in evenwicht' dienen te zijn. Hiermee wordt door de wetgever beoogd dat gemeenten structurele lasten moeten dekken met structurele baten. Om inzicht in de structurele en incidentele lasten en baten te geven, maakt het onderstaande overzicht deel uit van de begroting. Het onderscheid tussen incidenteel en structureel is niet altijd even helder. De commissie BBV heeft daarom in een notitie dit onderscheid meer ingekaderd. De richtlijn is dat, als de tijdelijke baten en/of lasten zich gedurende maximaal drie jaar voordoen, het gaat om 'eenmalige zaken'. Voor onttrekkingen aan reserves wordt in beginsel gesteld dat deze incidenteel van aard zijn.

Onderstaand een nadere verheldering:

- Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die onder ongewijzigd beleid en omstandigheden voor maximaal drie jaar vaststaan. Rijksbijdragen, subsidies en projecten die langer dan 3 jaar lopen, maar waar vooraf van bekend is dat die bijdrage, subsidie of het project op termijn stopt, worden als incidenteel beschouwd.
- Toevoegingen en onttrekking aan reserves en voorzieningen worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal 3 jaar met als doel structurele kosten te dekken.

Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende baten en lasten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt.

Programma (bedragen x € 1.000)	Onderwerp	2024	2025	2026
Bestuur en ondersteuning	Versterken ambtelijke organisatie	750	500	
	Projecten Dienstverlening	40	40	30
	Project Baseline informatie veiligheid	40		
	Online Dienstverlening	250	250	
Volkshuisvesting en milieu	Procesaanpak Leefbaar buitengebied	50		
	Programma Wonen	500	500	500
	Onderzoek erfpacht			30
Totaal		1.630	1.290	560

Incidentele bestedingswensen worden gedekt uit de bestemmingsreserves. De incidentele bedragen opgenomen in de (meerjaren)begroting.

Versterken ambtelijke organisatie:

In 2021 is de benodigde capaciteit voor de ambtelijke organisatie in kaart gebracht. Er is zowel structureel als incidenteel geld beschikbaar gesteld voor het invullen van de benodigde capaciteit voor het vervullen van de taken die van het Rijk naar de gemeente zijn geschoven.

Projecten dienstverlening:

Voor de verbetering van de digitale dienstverlening conform de vastgestelde dienstverleningsvisie is € 40.000 beschikbaar voor een servicemanagementsysteem.

Project baseline informatie veiligheid:

Er vindt een transitie plaats van Baseline informatiebeveiliging (BIG) naar Baseline informatiebeveiliging overheid (BIO) om aan de hogere wettelijke eisen te voldoen is een bedrag van € 40.000 nodig.

Onlinedienstverlening:

De onlinedienstverlening gaat een steeds grotere rol spelen en wordt een primair dienstverleningskanaal voor de gemeente. Aan de invulling aan een kwaliteitsimpuls op dit gebied is € 250.000 beschikbaar gesteld voor de inhuur van één web-coördinator en twee onlinespecialisten.

Procesaanpak leefbaar buitengebied:

In dit proces worden nieuwe pijlers onderzocht voor de bevordering van leefbaarheid in het buitengebied. Dit dient tevens als input binnen het provinciale proces om te komen tot een actualisatie van de omgevingsverordening. Hiervoor is een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld.

Programma wonen:

Er is een programmatisch ingestoken project opgestart voor het opstellen van een visie en kaders voor woningbouw voor de komende jaren. Hierin wordt gekeken hoe de ambitieuze grootschalige uitbreiding in de woningbouw gerealiseerd kan worden.

Onderzoek erfpacht:

Door het college is besloten onderzoek te doen naar de mogelijkheden om via erfpacht de woningbouw te stimuleren en tegelijkertijd inkomsten te genereren en hiervoor in 2026 € 30.000 beschikbaar te stellen.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Wij hebben jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume zoals wachtgeld, pensioenen van huidig en voormalig wethouders en burgemeesters. Deze kosten moeten wij jaarlijks meenemen bij het opstellen van de begroting. Als we onverwachte uitgaven verwachten, dan maken we hier een voorziening voor.

Voor een goed inzicht van de in de begroting opgenomen arbeidskosten gerelateerde verplichtingen is in onderstaande tabel het totaaloverzicht van deze kosten opgenomen.

(bedragen x € 1.000)

Soort verplichting	Voorziening	Exploitatielast
Pensioenuitkeringen voormalig B&W, uitkering		32
Pensioenuitkeringen voormalig B&W, uitkering	64	
Pensioenuitkeringen voormalig B&W, opbouw		126
Uitkeringslasten ww, wga		50
Wachtgeld voormalig B&W, uitkering		240
Wachtgeld voormalig B&W, uitkering	90	
APPA-verzekeringen		16
Totaal	154	464

Door wijzigingen in de samenstelling van het college door enerzijds de verkiezingen en anderzijds het mogelijk vertrek van B & W-leden fluctueren de bedragen jaarlijks.

Balans

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

Balans

(in duizenden euro's)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Vaste activa:						
<i>Immateriële vaste activa</i>						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.230	1.170	1.224	1.199	1.155	1.142
<i>Materiële vaste activa</i>						
Investeringen met een economisch nut	45.945	54.424	54.587	51.889	48.998	45.286
Investeringen met een economisch nut ter bestrijding een heffing	15.739	18.597	17.404	17.259	14.600	13.498
Investeringen met een maatschappelijk nut	18.687	36.313	35.207	32.128	31.752	30.929
<i>Financiële vaste activa</i>						
Woningcorporaties	1.204	1.103	1.094	1.083	1.074	1.066
Deelnemingen	144	144	144	144	144	144
Overige langlopende leningen	7.864	8.168	7.797	7.785	7.745	7.733
Totaal vaste activa	90.813	119.919	117.457	111.487	105.468	99.798
Vlottende activa:						
<i>Voorraden</i>						
Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie	3.055	4.582	3.921	3.921	3.921	3.921
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>						
Vorderingen op openbare lichamen	13.064	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Uitzettingen in 's Rijkschatkist	8.015	800	800	800	800	800
Overige vorderingen	2.520	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
<i>Liquide middelen</i>						
Kassaldi	14	10	10	10	10	10
Banksaldi	430	400	400	400	400	400
<i>Overlopende activa</i>						
Vooruitbetaalde bedragen ten laste van volgende begrotingsjaren	180	50	50	50	50	50
Totaal vlottende activa	27.278	12.842	12.181	12.181	12.181	12.181
Totaal activa	118.091	132.761	129.638	123.668	117.649	111.979

Toelichting op de vaste activa

1. Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn te onderscheiden in:

- Kosten sluiten geldleningen
- Kosten onderzoek en ontwikkeling
- Bijdragen in activa van derden

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verstrekte bijdragen (bijdragen in activa van derden) dan wel de directe kosten en rente (plankostenkredieten).

Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke eigen materiële activa.

2. Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief en verminderd met afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Deze duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van een boekjaar in aanmerking genomen.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met meerjarig maatschappelijk nut.

Activa met een economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen registratiewaarde gewaardeerd.

Overige investeringen met economisch nut

Op de activa met een economisch nut wordt afgeschreven. Behoudens enkele uitzonderingen wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingsduur is bepaald op de verwachte economische levensduur en is per soort activa in de Financiële Verordening vastgelegd.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De waardering is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. aanschafprijs, verminderd met - voor wat de geldleningen betreft - de aflossingen op de geldleningen. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening.

Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

Vlottende activa

1. Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijging- of vervaardigingsprijs worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De waardevermindering wordt gerealiseerd door de vorming van een verliesvoorziening (grondexploitatie, die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs.

2. Kortlopende vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht. Volgens de gekozen beleidslijn wordt er voor de vordering op openbare lichamen geen voorziening getroffen. Inzake het saldo “overige debiteuren” wordt op basis van de ouderdomsanalyse een percentage van de hoofdsom als voorziening berekend.

3. Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

(in duizenden euro's)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Vaste passiva:						
Eigen vermogen						
<i>Reserves</i>						
Algemene reserve	5.824	5.824	5.908	5.908	5.908	5.908
Bestemmingsreserves	39.256	30.277	26.312	25.304	22.762	23.204
Het gerealiseerde resultaat	8.753	-	-	-	-	-
Voorzieningen	5.080	6.097	7.917	9.258	10.570	11.882
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>						
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	49.095	64.954	73.901	67.598	62.809	55.385
Waarborgsommen	9	9	-	-	-	-
Totaal vaste passiva	108.017	107.161	114.038	108.068	102.049	96.379
Vlottende passiva:						
<i>Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>						
Overige kasgeldleningen	-	10.000	-	-	-	-
Overige schulden	7.986	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
<i>Overlopende passiva</i>						
De van EU, Rijk en provincie ontvangen voorschotbedragen	2.068	500	500	500	500	500
Overige vooruit ontvangen bedragen	20	100	100	100	100	100
Totaal vlottende passiva	10.074	25.600	15.600	15.600	15.600	15.600
Totaal passiva	118.091	132.761	129.638	123.668	117.649	111.979

Toelichting op de passiva

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV mag er een voorziening worden gemaakt in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen,

Langlopende schulden

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van langer dan 1 jaar. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Geldleningen en waarborgsommen

Wij hebben op dit moment 11 geldleningen, welke wij o.a. gebruiken om onze uitgaven te kunnen betalen. Ook hebben wij een geldlening aangetrokken welke wij doorberekenen aan de Woningbouwvereniging Actium.

In 2020 is een lening ten behoeve van het zonnepark aan de Leemdijk te Smilde aangetrokken, die doorberekend wordt aan het Zonnepark. Daarnaast is er een geldlening aangetrokken voor de bouw van de VO-school te Beilen.

Het gemiddeld rentepercentage op dit moment is 1,5% (over de gehele portefeuille)

Voor zover op dit moment bekend lopen wij geen noemenswaardig risico op deze geldleningen

Geldleningen (Bedragen x € 1.000)	Bedrag
Stand per 1-1-2024	44.101
Bij: op te nemen 2024	0
Af: aflossingen 2024	4.993
Stand per 31-12-2024	39.108

Reserves en voorzieningen

De beleidsregels voor de reserves en voorzieningen zijn vastgelegd in de Nota Reserves en Voorzieningen (2019).

Hierin heeft de raad haar kaders gesteld. Het algemene uitgangspunt is terughoudendheid bij het instellen van reserves en voorzieningen.

De staat van reserves en voorzieningen is opgebouwd uit:

- Algemene reserves;
- Bestemmingsreserves;
- Voorzieningen

Algemene reserve

De algemene reserve vormt het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste van respectievelijk ten gunste van de algemene reserve.

In de jaarrekening wordt voorgesteld hoe dit overschot moet worden bestemd.

Bestemmingsreserve

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan door de raad vooraf een bepaalde bestemming is toegekend (artikel 43 lid 2 van het BBV). Deze is ingesteld om de kosten voor het realiseren van het doel te betalen. Zij hebben daarmee een expliciet bestedingskarakter.

De raad heeft de bevoegdheid om de bestemming van een reserve te wijzigen.

Voorzieningen

De voorzieningen worden omschreven als afgezonderde vermogensbestanddelen die worden gevormd voor voorzienbare verplichtingen tegenover derden waarvan het bestaan en de omvang nog onzeker zijn maar wel redelijkerwijs kunnen worden ingeschat. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de gemeente, omdat deze gelden niet vrij beschikbaar zijn. Ze maken daarom ook geen deel uit van het weerstandsvermogen.

Aangezien er bij verlofsparen sprake is van een arbeidskosten gerelateerde verplichting die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kent, hebben we hier een voorziening voor gevormd. Er is in de begroting nog geen vermeerdering/vermindering opgenomen, omdat daar nog onvoldoende gegevens voor beschikbaar zijn. In de komende jaren zal een patroon van opnamen en afnamen zichtbaar worden waarmee de toekomstige vermeerderingen/verminderingen geraamd kunnen worden.

Omschrijving	Saldo op 1 januari 2024	Vermeerdering en, rente	Overige vermeerderingen	Verminderingen	Saldo op 31 december 2024
Algemene reserves:					
A - Reserve					
Algemeen Weerstandsvermogen	3.017				3.017
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	2.891				2.891
B - Reserve					
Rekeningresultaat					
Totaal algemene reserves	5.908	-	-	-	5.908
Overige bestemmingsreserves:					
Algemene Bestemmingsreserve	8.909		2.183	1.782	9.310
Openbare Verlichting	95				95
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen	51	1			52
Sociaal Domein (was Conjunctuurreserve)	3.274			755	2.519
Reserve dekking kapitaallasten overig	2.645			106	2.539
Reserve dekking kapitaallasten Wegen en Bruggen	12.339		360	445	12.254
Budgetoverheveling	-1.418			140	-1.558
Reserve Bibliotheek	175				175
Risico Reserve Energiecoop. Midden-Drenthe	400				400
Reserve Dorpsvisie en Dorpshuizen	236				236
Huisvesting ontheemden	1.486				1.486
Egalisatiereserve Onderhoud gebouwen	261		247	488	20
Reserve riolering	737				737
Vervangingsinvesteringen	1.397		685	377	1.705
Totaal overige bestemmingsreserves	30.587	1	3.475	4.093	29.970
Voorzieningen					
Voorziening APPA-pensioenen	1.826				1.826
Voorziening vervanging riolering	2.612				2.612
Voorziening APPA-wachtgelden	127				127
Voorziening egalisatie tarief afvalstoffenheffing	123				123
Voorziening verlofsparen	291				291
Totaal voorzieningen	4.979	-	-	-	4.979
TOTAAL-GENERAAL	41.474	1	3.475	4.093	40.857

EMU saldo/ Wet hof

Omschrijving		x € 1.000, -	x € 1.000, -	x € 1.000, -
		2023	2024	2025
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.157	3.469	2.867
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-28.903	2.082	5.947
3.	Mutatie voorzieningen	-	-	-
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	-	-
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo		-26.746	5.551	8.814

Toelichting

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Het EMU-saldo van de gemeente Midden-Drenthe voor 2023 komt uit op € 26,7 miljoen negatief. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 26,7 miljoen hoger zijn dan de inkomsten. We voegen per saldo toe € 2,1 miljoen aan de reserves. Daarnaast nemen onze investeringen met bijna € 29 miljoen toe. Het gaat hier echter om een raming. We hebben namelijk nog kredieten die tot uitvoering moeten komen.

Meerjarenbegroting 2024-2027

Uitgangspunten begroting 2024 tot en met 2027

De basis wordt gevormd door de begroting 2023 inclusief mutaties voorjaarsnota.

Ontwikkelingen lasten (stijgingspercentage)				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027
· Effecten salarissen:				
Loonontwikkeling	5,20%	5,80%	4,80%	4,20%
· Uitgangspunt voor de toe te passen rentepercentages:				
Aantrekken kort geld	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Aantrekken lang geld	3,55%	4,00%	4,50%	4,50%
Bespaarde rente	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Rente nieuwe investeringen	3,55%	4,00%	4,50%	4,50%
Rente bouwgrond	1,00%	1,25%	1,50%	1,50%
Renteomslag	1,50%	1,75%	2,00%	2,00%
· Subsidies	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
· De kosten van de gemeenschappelijke regelingen mogen meestijgen met de lonen prijsontwikkelingen. Voor extra stijgingen moet wel een heel goed verhaal zijn, wil de gemeente Midden-Drenthe daaraan meewerken.				
· De verwachte prijsontwikkeling van de niet direct te beïnvloeden tarieven van derden worden opgenomen: Dit betreft onder andere: meerjarige contracten, vervangingsinvesteringen, onderhoud gebouwen, materieel, stroom, gas, water, olie, benzine, premies voor verzekeringen, waterschapslasten en belastingen en heffingen.				
· Goederen en diensten	3,10%	3,10%	3,10%	3,10%
· Energie	3,10%	3,10%	3,10%	3,10%

Ontwikkelingen baten (stijgingspercentage)				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027
· OZB (cf. HICP)	3,20%	2,00%	2,00%	2,00%
· Forensen	3,20%	2,00%	2,00%	2,00%
· Toeristenbelasting	€ 1,30/1,60	€ 1,30/1,60	€ 1,30/1,60	€ 1,30/1,60
· Het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een volledige kostendeckering inclusief het verdisconteren van de kwijschelding.				
· Het kostendekkend tarief van de rioolheffing wordt vastgesteld vanuit het Watertakenplan inclusief het verdisconteren van de kwijschelding.				
· Maximaal kostendekkende leges voor de omgevingsvergunning.				
· Maximaal kostendekkende leges Lijkbezorgingsrechten voor de door te berekenen kosten.				
· Tarieven sportaccommodaties	2%	2%	2%	2%
· Overige belastingen en leges	2%	2%	2%	2%

Onvoorzien

In de onderstaande tabel staat de meerjarige prognose voor de onvoorziene uitgaven.

Bestedingsruimte (basis)	2023	2024	2025	2026
Onvoorziene uitgaven	25	25	25	25

Financieel toezicht

De uitgangspunten voor het financieel toezicht op de gemeente door de provincie staan opgenomen in de Begrotingscirculaire.

De gemeente komt in aanmerking voor repressief toezicht indien we voldoen aan:

- Uitgangspunt van een reëel structureel sluitende begroting 2024, dan wel een meerjarenraming waarin minimaal 2027 reëel sluitend moet zijn.
- De vastgestelde jaarrekening 2022 en de begroting 2024 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2022, aan Gedeputeerde Staten zijn ingezonden.

Het centraal uitgangspunt in het financieel toezicht van de provincie is dat er een structureel en reëel evenwicht is in de (meerjaren)begroting.

Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Dit geldt per jaarschijf. Hiervoor is het van belang dat uit de begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten en van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn hierbij van groot belang.

Het reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn.

Toezicht

Jaarlijks voor 1 januari van het betreffende jaar besluit de provincie of onze gemeente onder repressie of preventief toezicht valt. Tot op heden vielen wij onder repressief toezicht.

Meerjarenbegroting 2024 - 2027

Bestuur en ondersteuning	2024		2025		2026		2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuur	2.337.524	0	2.280.764	0	2.342.566	0	2.404.157	0
Burgerzaken	1.183.124	-261.619	1.241.309	-261.619	1.270.706	-261.619	1.375.394	-261.619
Beheer overige gebouwen en gronden	121.309	-121.309	121.398	-121.398	121.484	-121.484	121.568	-121.568
Overhead	15.035.362	-90.761	15.414.632	-91.975	15.099.010	-93.226	15.220.163	-93.226
Treasury	1.015.325	-2.448.742	1.155.341	-2.091.804	985.137	-2.274.027	921.782	-1.905.936
OZB-woningen	730.854	-4.774.000	769.791	-4.866.000	790.620	-4.959.340	822.289	-5.055.000
OZB niet-woningen	67.022	-3.367.200	69.346	-3.434.200	71.642	-3.503.120	74.028	-3.573.200
Algemene uitkering en ov. uitkeringen gemeentefonds	0	-67.564.592	0	-71.955.847	0	-69.080.746	0	-70.501.230
Overige baten en lasten	588.435	-15.000	-784.727	-15.000	-2.255.364	-15.000	262.487	-15.000
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	1.217.889	-4.423.362	1.079.442	-2.990.972	1.245.078	-1.865.295	1.264.096	-1.003.582
Resultaat van de rekening van baten en lasten	451.278	0	916.010	0	-2.563.671	0	-6.893.794	0
Totaal Bestuur en ondersteuning	22.748.122	-83.066.585	22.263.306	-85.828.815	17.107.208	-82.173.857	15.572.170	-82.530.361
Veiligheid								
Crisisbeheersing en brandweer	2.378.385	-8.350	2.468.031	-8.350	2.544.998	-8.350	2.558.514	-8.350
Openbare orde en veiligheid	733.364	-13.567	773.299	-13.801	795.154	-14.039	821.845	-12.183
Totaal Veiligheid	3.111.749	-21.917	3.241.330	-22.151	3.340.152	-22.389	3.380.359	-20.533
Verkeer, vervoer en waterstaat								
Verkeer en vervoer	7.102.452	-258.795	7.215.643	-258.795	7.323.649	-258.795	7.407.965	-258.395
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	7.102.452	-258.795	7.215.643	-258.795	7.323.649	-258.795	7.407.965	-258.395

Economie	2024		2025		2026		2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.518	-5.518	5.086	-5.086	4.831	-4.831	4.822	-4.822
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	272.734	-103.589	261.499	-104.111	266.567	-104.644	273.181	-100.506
Economische promotie	636.862	-1.525.215	657.282	-1.530.213	671.136	-1.535.311	683.046	-1.535.311
Totaal Economie	915.114	-1.634.322	923.867	-1.639.410	942.534	-1.644.786	961.049	-1.640.639
Onderwijs								
Onderwijshuisvesting	2.374.330	-50.108	2.722.820	-50.108	2.697.455	-50.108	2.642.488	-50.108
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.799.148	-231.492	1.864.490	-231.492	1.919.245	-231.492	1.944.620	43.618
Totaal Onderwijs	4.173.478	-281.600	4.587.310	-281.600	4.616.700	-281.600	4.587.108	-6.490
Sport, cultuur en recreatie								
Sportbeleid en activering	215.295	-1	221.124	-1	226.097	-1	225.936	-1
Sportaccommodaties	3.657.976	-731.073	3.984.616	-731.073	3.788.035	-731.073	3.838.185	-731.073
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	261.509	0	266.141	0	268.490	0	271.678	0
Musea	170.289	0	180.216	0	180.312	0	184.885	0
Media	704.377	-102.606	623.385	-2.606	642.024	-2.606	661.519	-2.606
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.308.145	-3.200	3.412.657	-3.200	3.499.992	-3.200	3.589.865	-3.200
Totaal Sport, cultuur en recreatie	8.317.591	-836.880	8.688.139	-736.880	8.604.950	-736.880	8.772.068	-736.880

Sociaal domein	2024		2025		2026		2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.380.240	0	1.462.377	0	1.509.000	0	1.567.454	0
Jeugdhulp begeleiding	1.653.200	0	1.740.213	0	1.809.458	0	1.877.608	0
WSW en beschut werk	340.208	0	337.901	0	299.761	0	303.925	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	459.539	0	482.332	0	502.398	0	520.886	0
Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdreclassering	84.946	0	89.159	0	92.868	0	96.286	0
Jeugdhulp dagbesteding	991.946	0	1.041.147	0	1.084.459	0	1.124.367	0
Gezinsgericht	229.118	0	240.482	0	250.486	0	259.704	0
Jeugdhulp met verblijf overig	499.652	0	524.435	0	546.251	0	566.353	0
Hulp bij het huishouden (WMO)	5.434.000	0	5.703.526	0	5.940.793	0	6.159.414	0
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	2.708.408	0	2.842.745	0	2.961.004	0	3.069.969	0
Begeleiding (WMO)	1.900.269	0	1.994.522	0	2.077.494	0	2.153.946	0
Dagbesteding (WMO)	778.231	0	816.832	0	850.812	0	882.122	0
Pleegzorg	1.315.110	0	1.380.340	0	1.437.762	0	1.490.671	0
Jeugdhulp behandeling	1.573.619	0	1.651.671	0	1.720.380	0	1.783.690	0
Jeugdbescherming	422.404	0	443.355	0	461.799	0	478.793	0
Samenkracht en burgerparticipatie	5.317.525	-4.089	5.321.213	-4.089	5.286.566	-4.089	5.460.175	-4.089
Inkomensregelingen	9.819.946	-7.650.891	9.895.831	-7.650.891	9.934.329	-7.650.891	9.986.531	-7.650.891
Arbeidsparticipatie	1.303.289	0	1.358.980	0	1.387.234	0	1.425.545	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.951.607	-10.500	2.053.950	-10.500	2.135.337	-10.500	2.215.666	-10.500
Maatwerkdienstverlening 18+	2.538.012	-285.600	2.694.026	-291.312	2.804.836	-297.138	2.914.459	-303.081
Maatwerkdienstverlening 18-	473.607	0	497.934	0	518.160	0	537.500	0
Geëscaleerde zorg 18-	503.524	0	526.882	0	548.049	0	567.338	0
Totaal Sociaal domein	41.678.400	-7.951.080	43.099.853	-7.956.792	44.159.236	-7.962.618	45.442.402	-7.968.561

Volksgezondheid en milieu	2024		2025		2026		2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Volksgezondheid	1.744.969	0	1.831.948	0	1.898.487	0	1.880.992	0
Riolering	3.130.091	-4.247.384	3.254.718	-4.247.384	3.247.879	-4.247.384	3.235.719	-4.247.384
Afval	3.009.834	-3.891.076	3.109.929	-4.021.180	3.194.585	-4.128.798	3.182.456	-4.145.748
Milieubeheer	2.509.354	-130.000	2.618.449	-130.000	2.619.772	-130.000	2.634.808	-130.000
Begraafplaatsen en crematoria	806.967	-400.011	838.760	-400.011	871.933	-400.011	973.579	-400.011
Totaal Volksgezondheid en milieu	11.201.215	-8.668.471	11.653.804	-8.798.575	11.832.656	-8.906.193	11.907.554	-8.923.143
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing								
Ruimte en leefomgeving	1.112.314	0	1.113.154	0	1.138.946	0	1.173.919	0
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.128.465	-1.117.856	723.068	-712.141	292.139	-280.884	185.592	-174.337
Wonen en bouwen	3.554.756	-1.206.150	3.547.593	-821.908	3.752.663	-842.831	3.622.791	-753.638
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.795.535	-2.324.006	5.383.815	-1.534.049	5.183.748	-1.123.715	4.982.302	-927.975
Totaal generaal	105.043.656	-105.043.656	107.057.067	-107.057.067	103.110.833	-103.110.833	103.012.977	-103.012.977